

PAMIĘTNIK WYSTAWY
MINIATUR,
ORAZ TKANIN I HAFTÓW,
urządzonej w domu własnym w Warszawie,
przez
TOWARZYSTWO OPIEKI
NAD ZABYTKAMI PRZESZŁOŚCI
w czerwcu i lipcu 1912 roku.

Z przedmowami:

O MINIATURACH — Z. PRZESMYCKIEGO,

O TKANINACH — KS. KAN. WŁADYSŁAWA GÓRZYŃSKIEGO

i ze 126 reprodukcjami

światłodrukowemi i fotograficznemi.

WARSZAWA

NAKLAD TOW. OPIEKI NAD ZAB. PRZESZŁ., STARE MIASTO 32
DRUK WŁ. ŁAZARSKIEGO, MARSZAŁKOWSKA 114 (ZŁOTA 7/9)

1912.

F-4

ND1335
P6T682
19.2X

FINE ARTS DEPT

MAY 19 1993

KOMITET ORGANIZACYJNY.

PREZES. *Edward hr. Krasiński*
Ksawerowa hr. Branicka
Rajnold hr. Przeździecki
Stefan Krzywoszewski, Redaktor „Świata”
Konrad Olchowicz, Redaktor „Kur. Warsz.”
Zofia Stefańska
Antoni Strzalecki
Gustaw Soubise-Bisier
Ksiądz kanonik Władysław Górczyński
„ „ Józef Rokoszny
Mieczysław „ Rulikowski
Antoni Żwan
Kazimierz Broniewski.

KOMITET WYKONAWCZY.

Edward hr. Krasiński, Zofia Stefańska, Zuzanna Rabska,
Antoni Strzalecki, D-r A. Lauterbach, Kazim. Broniewski.

KOMITET REDAKCYJNY.

Zenon Przesmycki, Bronisław Gembarzewski, Edward
hr. Krasiński, Kazimierz Broniewski.

Dział ogólny miniatur ułożony jest epokami; miniatury artystów polskich lub w Polsce pracujących, o ile dało się stanowczo je zdeterminować, wydzielono do działu osobnego. Wymiary miniatur podawane są w milimetrach; gdzie idzie o centymetry i metry (jak w dziale pasów), zaznaczono to za każdym razem. Z dostrzeżonych pomyłek drukarskich, prosimy o poprawienie na str. 84 i 157 nazwiska Kniehuber na Kriehuber. W dziale reprodukcji, tablica XXXVI jest odtworzeniem okazu № 1340.

KILKA SŁÓW O MINIATURZE PORTRETOWEJ.

Miniatura należy do przeszłości. W drugiej połowie XIX w. położył jej koniec wynalazek Daguerre'a i to dwojako: zabijając popyt na te drobne wizerunki artystyczne przez nieodpartą zaiste konkurencyę tuzinami odbijanych, tanich i płasko „podobnych“ kart fotograficznych; z drugiej zaś strony demoralizując miniaturzystów przez rzekomo dostarczane ułatwienia i pomoce, odwracając ich od krzepkich studyów rysunkowych i z twórczych artystów czyniąc niewolniczych kopistów czy koloryzatorów fotografii. Ale i bez fotografii musiałaby czarująca i subtelna ta sztuka na powolne zemrzeć suchoty. Nie było dla jej delikatnych, barwnych, głębokich i pełnych charakteru produkcyj miejsca w gorączkowych, wypełnionych walką o byt, zgrubiałych, niwelujących typy i charaktery, poszarzałych i wewnątrz i aż po mody, zwłaszcza męskie, powierzchownych, bezstylowych czasach ostatnich. Zresztą, pod wpływem ducha epoki, i artyści sami jęli zatracać poniekąd poczucie istoty miniaturowego portretu, o czem świadczy zwłaszcza rozwielenienie się w drugiej połowie XIX w. t. zw. „wielkiej miniatury“. Początek w tym względzie dali anglicy (Robertson, Ross, Thorburn); później i na kontynencie, „pour forcer l'attention du public“, jak objaśnia kwestyę, sama niewolna od grzechu, pani Debillemont-Charodon, poczęto rozszerzać bez miary wielkość miniatur. Dowo-

dziło to, powtarzamy, że nie odczuwano już należycie swojej gałęzi sztuki.

Bo cechą charakterystyczną portretu miniaturowego nie jest—mimo etymologiczną i pono historyczną genezę nazwiska—ani pewien materyał, na którym się maluje, ani ten lub ów rodzaj farb używanych, ani wreszcie jakiś wyłączny i specjalny sposób malowania. Podłoża malowideł miniaturowych spotykamy, przebiegając historię rodzaju, najrozmaitsze: pergamin barani (właściwy) i cielęcy (vellum), pe-corellę (skórę martwo urodzonych jagniąt), tekturę, karton, odwrotną stronę kart do gry, papier, jedwab, drzewo, blachy metalowe (cynkowe, miedziane, srebrne, złote), emalię, róg, szyldkret, porcelanę, szkło, kość baranią — i wreszcie kość słoniową. Co do t. zw. medium farby, mamy miniatury enkaustyczne, klejowe (tempera), gwaszowe, akwarelowe, emaliowe, olejne, ołówkowe wreszcie (plumbago art). Nadto — po za właściwemi malowidłami — istniały wizerunki miniaturowe na lace, portreciki wypukłorzeźbne z porcelany, wosku, drzewa, gipsu stearynowanego, kości, metalów, agatu i innych drogich kamieni, wreszcie sylwety różnych rodzajów, i miniatury z włosów nawet (Haarminiaturen). Co do sposobów malowania, nakoniec uważane zazwyczaj za cechę charakterystyczną miniatury punktowane jakże często podziwiała się niewiedomo gdzie u największych właśnie miniaturzystów—Hoskinsa, Coopera, Smarta, Petitota, Fragonarda, Halla, Isabeya, Daniela Saint, pani Mirbel, Fügera wreszcie nawet, mimo jego Meytensowsko-Oeserowskich tradycji! Niewolniczą, dogmatyczną formułę zastępuje, u najlepszych właśnie, zupełna indywidualna wolność wykonania.

Wobec tych różnic wielolicznych i wielostronnych, cóż stanowi istotę wizerunku miniaturowego, co odróżnia go spośród innych gałęzi i rodzajów malarstwa, co go w samej dziedzinie portretu wyodrębnia, i jednocześnie co wszystkie powyższe, tak różnorodne z materyału i wykonania, produkcyje pod jedno skupia miano?

Tu francuska omyłka ortograficzna w licznych *Traités sur la miniature* mimowiednie zbliża się do prawdy, którą dzisiaj przyjęli najwybitniejsi znawcy przedmiotu. Wszyscy oni stwierdzają — głośno lub pośrednio — iż tym mianownikiem wspólnym najróżnolitszych typów miniatury są małe rozmiary malowidła *). Ta cecha — zdawałaby się, czysto zewnętrzna — ma swoje powody, zarówno praktyczne, jak i wewnętrzne, ku samym właściwościom artystycznym sięgające. Na pierwsze zwrócono w dostatecznej mierze uwagę, na drugie po raz pierwszy snadź nacisk tu położymy. Drobniejszy portrecik szybciej się wykonywa, mniej kosztuje, jest przeto dostępniejszy dla szerokich warstw aniżeli wielkie płótna, jest nadto ludziom miłszy jako łatwo przy sobie przenośny i ciągle mogący być przed oczyma. Ztąd wielkie ilości wizerunków miniaturowych, ztąd reprezentacya w nich wszystkich warstw społecznych, ztąd nieobliczalne znaczenie pełniejszego ich zbioru dla charakterystyki danej epoki. Nie zaprzeczamy. Same te względy już pozwalałyby — dobremu, rzecz prosta, artyście — ogarnąć i odzwierciedlić w tysiącnych miniaturach cały nastrój doby, wszystkie jej drgnienia, wszystko, co spóczesnych porusza, wszystkie ich czucia i myśli, całą wielobarwną ich duszę. Ale bardziej jeszcze dzieje się to z drugiej, wewnętrznej przyczyny: że artysta, w tem zaostrażającym widzenie pomniejszeniu rzeczywistości, nierozrywany nadto materyalnemi i dekoracyjnemi wymaganiami wielkich płócien, skupia się bardziej, sięga poufniej i głębiej w duszę każdego modela, szuka najsyntetyczniejszych jej rysów, bo na poboczne dodatkowe, przypadkowe nie ma miejsca; widz zaś, również nieroztargniony rozmiarami wielkimi i szczegółami licznymi,

*) Miniatura—powiada Cyryl Davenport—„it means simply a small picture“. A dr. G. C. Williamson, badając znaczenie słowa, konkluduje: „we shall apply it to such a portrait as can lie in the palm of one's hand, ignoring the fact that the word was originally derived from *minium*“.

łatwiej i bliżej z tą uwięzioną psychą obcuje. Słusznie też nazywa p. Kenda Ehrenstein miniaturę portretową: „die seelenvollste Kunst“.

Że wymienione wyżej pobudki psychologiczne działały, w każdej kulturalniejszej epoce, zarówno w artystach jak w publiczności, świadczą ślady miniatury od najdawniejszych spotykane czasów. Dla przykładu przytoczymy tylko: międzytekstowe malowidła w egipskiej Księdze umarłych, ową dokładnie gołem okiem widzialną podobiznę Buddy na ziarnku ryżu, miniatury perskie, drobne wizerunki na wazach greckich, portreciki enkaustyczne Lysippa oraz malowane temperą na małych drzewkach bukszpanowych Pausiasa, sarkofagowe portrety zmarłych odnalezione w Fayum w Egipcie, portrety pań rzymskich malowane przez Laję z Cyziku „malenkim pędzelkiem“ i „cestro in ebore“ (na kości słoniowej), starochrześcijańskie „złote szkła“ (rysunki i portreciki na listku złota zamkniętym między dwiema szybkami zielonemi), wreszcie podobizny na kameach, intaliach, oraz medałach i monetach starożytnych.

Nowoczesny portret miniaturowy nie jest zatem bez dalekich bardzo antenatów. Glebą atoli macierzystą, z której wzrósł bezpośrednio, był stopniowy rozwój iluminacyj w rękopisach średniowiecznych, od prostych zabarwień wielkich liter oraz nagłówków rozdziałowych „minią“ (czerwonym tlenkiem ołowiu), aż do coraz bogatszych liter historyowanych, aż do pełnych przepychu w kształtach i barwach ornamentów marginesowych, aż do wspaniałych kompozycji figuralnych pół- i cało-stronicowych. Śród tych ozdób wszelakich zaczęto zwolna umieszczać (już od IX i X w.) portrety; „d'après le *vif*“ atoli, jak wówczas mówiono, dopiero w XV i XVI stuleciach. Kto pierwszy jął malować oddzielne, poza iluminowanymi rękopisami, miniatury portretowe, nie wiadomo. Francuzi wskazują na Jana Fouquet i obu Clouet'ów. Vasari opowiada o przepysznych drobnych portrecikach Juliusza Clovio. W Niemczech malował je Łukasz Cra-

nach, w Anglii flamandka Levina Teerlinck, córka malarza z Bruges, który iluminował sławne Breviarium Grimani, oraz holender Guillim Streetes. Rzecz charakterystyczna i wskazująca na jednoczesne oddziaływanie, z drugiej strony, wynalazku van Eycka: wszyscy oni prawie malowali swe osobne drobne wizerunki przeważnie olejno na drzewie lub blasze metalowej, rzadziej zaś gwaszem lub ołówkiem na pergaminie czy kartonie. Żaden wszakże z wymienionych artystów nie wpłynął znacznie na rozwój portretu miniaturowego. Dwaj mistrze dopiero postavili go, każdy w swoim zakresie, na takich wyżynach, że zdecydowali o jego przyszłości na całe stulecia. Augsburczyk zamieszkały w Bazylei, Hans Holbein młodszy, przybywszy do Londynu za rekomendacją Erazma Roterdamczyka do Tom. Morusa, wykonał tam, między innymi, szereg drobnouchnych wizerunków niedościgłej doskonałości i stał się niejako ojcem portretowej miniatury angielskiej. Nieco zaś później, jubiler i emalier genewski, Jan Petitot, zabrawszy się—podczas pobytu w tejże Anglii—pod wpływem van Dycka do portretu emaliowego, nietylko szkoły limuzyńskiej chlubą stał się i zaszczytem, ale nadto na najlepszych miniaturzystów (nietylko emalierów) Francji i Anglii aż do początku w. XIX wpływ wywierał niezaprzeczone.

* * *

Wszyscy artyści są przelotnymi ptakami, potrzebują otoczenia pragnącego ich produkcj i dającego im do nich podniecie, przenoszą się tedy z miejsca na miejsce — i niejednokrotnie do dziejów artystycznych nie własnego kraju, lecz jakiejś nowej przybranej ojczyzny bywają policzani. W wyższym snadź jeszcze stopniu ta *wędrowność* jest cechą portrecistów wogóle i miniaturzystów w szczególności. Tu już robi się prawdziwe pomieszanie narodów. Holbein i van Dyck, niemiec i flamand, dają podłoże pierwszym dwóm okresom miniatury angielskiej. Miniatura francuska — powiada

H. Bouchot—datuje właściwie od Rosalby Carrieri (włoszki). Większą stokroć, dodalibyśmy, grają w niej rolę Jan Petitot (szwajcar) i Piotr Adolf Hall (szwed). Szwed również, M. van Meytens, kładnie pierwsze podwaliny pod tak świetną później dobę miniatury wiedeńskiej. Naodwrot, Aleksander Cooper, brat wielkiego Samuela (niewiadomo zresztą czy Anglika z urodzenia), przez dziesięć lat pracuje w Szwecyi. W Paryżu wyłącznie prawie rozwija się działalność najlepszego miniaturzysty flamandzkiego van Blarenbergh'e'a, słynnego ryżanina Klingstedt'a („Rafaela tabakierok“), Ferdynanda Quaglia, artysty urodzonego we Włoszech, lecz z hiszpańskiej rodziny, i wielu, wielu innych. Chodowiecki pracuje w Berlinie, do nas za to zjeżdża Taubert; Kucharski maluje w Paryżu, my zaś otrzymujemy Norblina i Bennera. Przykłady możnaby mnożyć do nieskończoności. Szeregi miniaturzystów (i wogóle malarzy) obcych, którzy od Stanisławowskiej doby pracowali w Polsce, nie są bynajmniej wyjątkiem jakimś. Tak się działo wszędzie. Wcale nie wszyscy miniaturzyści angielscy są Anglikami, lub Francuzami francuzami. Nie pochodzenie tu miało wagę, lecz wspólne otoczenie, lecz wspólna praca w jednym ognisku kultury i sztuki.

Z trzech takich ognisk zachodnio-europejskich, w których portret miniaturowy w ciągu trzechwiekowych swych dziejów do najwyższych dochodził rozkwitów, na pierwszym miejscu bez zaprzeczenia postawić należy Londyn. Nigdzie rozwój obchodzącej nas gałęzi sztuki nie przedstawiał takiej, jak w Anglii ciągłości, takiego wyrazistego w różnych swych epokach charakteru i tak wielkiej liczby pierwszorzędnych artystów*). Od czasów Henryka VIII aż po drugą połowę

*) Miniatura tak odpowiadała widocznie smakowi angielskiemu, żądano jej tak ciągle i wiele, że miniaturzyści, aby popytowi zadość uczynić, pracowali rodzinami i pokoleniami całemi. Fakt ciekawy, iż — jak nigdzie — wszystkie prawie wybitniejsze nazwiska idą tu parami: było dwóch Hilliardów, dwóch Oliverów, dwóch — zda się — Hoskinsów, dwóch Cooperów, dwóch Lensów, dwóch Plimerów, dwóch Smartów, dwóch

XIX wieku trwała bez przerw prawie ta ewolucya, odznaczająca się charakterystycznie stałym i bliskim związkiem z rozwojem wielkiego portretu. Wszystkie przeobrażenia tego ostatniego znajdowały żywe echo w miniaturze portretowej, acz nie naśladowcze i niewolnicze bynajmniej. Owszem, wielcy miniaturzyści ulegali podnietom, ale rozwijali je w swój odrębny sposób, zarówno co do psychologii modelu, jak co do właściwości rysowniczych i kolorystycznych. Cztery kolejne w dziejach tej ewolucyi zaznaczają się okresy.

W pierwszym, obejmującym wiek XVI i początek XVII, miniatury są przeważnie małe i okrągłe (z wyjątkiem nielicznych cało-figuralnych Hilliarda i Oliverów), malowane gwałtem na pergaminie, kartonie, odwrocie kart do gry, lub olejno na drzewie i blasze. Przeważają portrety męskie. Tła są przeważnie jednobarwne, niebieskie lub czerwone. Jestto doba powolnego wyzwiania się portretu miniaturowego z tradycyi płaskiego, stylizowanego, dekoracyjnego malowania w iluminacyach rękopisowych. Holbein genialnie od razu rozwiązał kwestyę i dalekiej przyszłości okazał się prekursorem. Jego portrecik pani Pemberton*), miniatura po dziś malarsko równej niemająca, okazuje, jak przez samą linię i plamę, bez zbytnich cieniowań, bez żadnych *trompe-l'oeil*, rzecz modeluje się doskonale i tchnie życiem niewysłownem, a jednocześnie jak najskrupulatniej wykonane, ale podporządkowane należycie szczegóły ornamentacyjne mogą nie przeszkadzać pełni ducha i charakteru w twarzy portretowanego, i do niej przedewszystkiem przykuwać uwagę widza. Ale pierwsze zwłaszcza—było poniekąd zawczesne dla tamtych czasów, boć—nawet w malarstwie olejnym—dopiero pod koniec XIX wieku szersze znalazło uznanie i uwzględnienie.

Engleheartów, dwóch Robertsonów—i nawet dwoje Cosway'ów, Ryszard i jego żona.

*) W zbiorach J. Pierpont Morgan'a; reprodukcya w N-rze wiosennym „Studio“ z r. 1910.

To też Nicholas Hilliard, „aurifaber, sculptor et illuminator serenissimae Reginae Elizabethae“, autor jednego z najdawniejszych traktatów o iluminacyi (*Of limning—rkp.* w uniwersytecie edynburskim), który pierwszy wzorował się, jak sam twierdzi, na Holbeinie, stoi od niego nader daleko i do dawniejszych raczej zbliża się iluminatorów. Miniatury jego mają wiele dekoracyjności, ale twarze, na których również unikał cieniowania, płaskie są, maskowate, bez życia, bez charakteru, i stanowią raczej dodatek do przebogatej ornamentacji stroju i klejnotów, w których oddawaniu autor, złotnik z zawodu, specjalnie celował. Dążenia do uwydatnienia życia i charakteru spostrzegamy dopiero u jego ucznia Izaaka Olivera, a bardziej jeszcze u syna tegoż, Piotra, stanowiących już poniekąd przejście do okresu następnego. Echa iluminacyj zanikają u nich prawie zupełnie, natomiast uwydatniają się ślady studyów nad malarstwem włoskiem i flamandzkim. Rysunek jest lepszy, modelacya krzepka, kolory— w stosunku do bladych tonów Hilliarda—bogatsze i żywsze, tła soczystsze, ciemniejsze, pozwalające plastyczniej występować figurom.

W okresie drugim, obejmującym wiek XVII, ustaje wszelka łączność z iluminacyami, natomiast zaznacza się dominująco wpływ wielkich portretów, zwłaszcza van Dycka. Malowanie staje się śmiałe, szerokie, nierozproszone w szczegółach. Szlachetność w traktowaniu, głębia charakteru, prostota i moc, doskonały rysunek i modelacya, bogata a spokojna gama kolorów — oto cechy wielkich malarzy, jakimi są miniaturzyści tej epoki. Rozmiary miniatury zwiększają się tu nieco; forma z okrągłej przechodzi w krótki owal (wyjątkami są kwadraty i sześciokąty); gwasz na pergaminie, welinie i kartonie przeważa jeszcze, zdarzają się również malowidła olejne na drzewie, szyfrze lub metalu, ale zaczynają się też próby stosowania nowych materiałów i technik (kości baraniej i farb przezroczystych na gwaszu — u S. Coopera; gwaszu tylko w akcesoryach, akwareli zaś dla ciała, na kości słoniowej —

u B. Lensa; tempery, oraz monochromów jakby sepiowych— u M. Snellinga); zamiast teł jednobarwnych jawią się dalekie perspektywy nieba, ogrodów, kotary, zasłony; liczba portretów męskich ciągle jeszcze przeważa nad kobiecemi. — Góruje tu bezwzględnie nad wszystkimi, nawet nad własnym wujem i nauczycielem, Johnem Hoskinsem, doskonałym malarzem, który od portretu olejnego przerzucił się do miniatury, — wielki Samuel Cooper, najpierwszy miniaturzysta Anglii, a może i świata całego. Jeżeli Smartowie, Engleheartowie, Cosway'owie mają gdzieindziej odpowiednik w Hallach, Augustinach, Isabey'ach, Daffingerach, Peterach, — S. Cooper stoi w dziejach miniatury sam, niemając równego sobie i dalekiem echem w Fügerze snadź tylko się ozywając. Miniatura nabiera u niego cech prawie monumentalnych. Moc, potęga, dostojenstwo wiążą się w niej z przedziwną, iście heroiczną, bezpatosową prostotą i naturalnością. W kilku liniach umie on uwydatnić charakter, nawyknięcia, życie i całą najwewnętrzniejszą istotę swych modeli. I to zajmuje go wyłącznie. Uwaga jego skupia się przedewszystkiem na głowach; resztę bardzo często szkicuje zaledwie. Ale też te głowy Cromwellów, Monków, Karolów II, książąt of Monmouth, earl'ów of Loudoun—lepiej odsłaniają ducha całej epoki, aniżeli grube tomy historyi. Twarde, pełne dzikiej energii i namiętności, w swoim rodzaju bohaterskie postacie męskie z owych czasów zamętu pociągają go przedewszystkiem; kobiety maluje rzadziej i mniej chętnie, zawsze również poważne, skupione w sobie, surowe, niekiedy z niepokojącemi jakimiś na ustach uśmiechami*). S. Cooper przyćmiewa tak bardzo spółtowarzyszy-miniaturzystów swej epoki, że im poniekąd niesłuszną szkodę czyni. Hoskinsowie bowiem, brat jego własny Aleksander, Dawid des Granges, Wawrzyniec

*) Por. reprodukowane w *Studio*, tak różne dwa portreciki: córki Cromwella, oraz Christiany Temple.

Crosse, Tomasz Flatman, oraz obaj Lensowie, ze wszechmiar godni są uwagi.

Okres III, obejmujący drugą połowę XVIII w. i początek XIX, przewyższa pod względem liczebności miniaturzystów oba poprzednie. Miniatura stała się modą, to też obok jakichś dziesięciu wybitnych, twórczych artystów były ze dwie lub trzy setki pomniejszych jej dostawców. Nawet jednak pomiędzy tymi pomniejszymi bardzo wielu, jak twierdzi Williamson, ma w sobie coś indywidualnego i charakterystycznego, podczas gdy wszelkie próby wskrzeszenia miniatury w drugiej połowie XIX w. odznaczają się dziwną bezbarwnością, bezcechowością i bezosobistością. Miniatura ośmnastowieczna pod zupełnie nowe przeszła sztandary. Przewszystkiem, po teatralnej manierze Piotra Lely i Gotfryda Knellera, która złowrogo odbiła się na ostatnich miniaturzystach poprzedniej epoki (Flatmanie, Dixonie, etc.), nowe w portrecie objawienie przyniesli Gainsborough, Romney, Lawrence i zwłaszcza Reynolds, który na Cosway'a, Englehearta, Oziasa Humphrey wpływ wywarł decydujący. Powtóre, zgodnie z duchem wieku, zamiast poprzedniej powagi, mocy, dostojeństwa, zapanowały wszechwładnie w miniaturze uczuciowość, liryzm, wdzięk i czar nieuchwytny a wyrafinowany, zarazem wszakże płytkość pewna, błyskotliwość i powierzchowność. Portrety kobiece osiągnęły co do liczebności przewagę zupełną. Nastąpiła wreszcie zasadnicza zmiana technik i materiałów: kość słoniowa i akwarela zwyciężyły doszczętnie dawne gwasze, weliny i kartony. Najślawniejszym nazwiskiem tego okresu jest Ryszard Cosway, najbardziej ważkiemi artystycznie — Jerzy Engleheart i zwłaszcza John Smart. Cosway miał za sobą: liryzm cudowny, miękkość niewysłowną, wdzięk kobiecy, pieśczośliwość, gracyę powiewną, subtelność kolorystyczną, mienienie się niby opylów na skrzydłach motyli; przeciwko sobie: zbytnią skłonność do idealizacji i upiększania, ztąd monotonię pewną, dalej modelacją słabą, błędy w proporcjach, w liniach wdzięk

często zbyt powierzchowny, niedość wreszcie postawienia, zbudowania w swych portretach. Zwłaszcza męskie jego wizerunki chwiejne są i bez charakteru. Był to urodzony geniusz czy temperament malarski; nie był to wielki artysta. Można bezgranicznie podziwiać liczne z jego miniatur, ale niepodobna się uczyć od niego; świadczą o tem — karykaturalnie wypięknione, cukiernicze, do dzienników mód bezmyślnością swą i szablonem odpowiednie, wizerunki kobiece obu Plimerów, z których Andrzej był służącym, a potem uczniem Cosway'a. Niezaprzeczony wszakże czar, a przytem pochlebność i pewna „meretricious quality“ w miniaturach wielkiego Ryszarda dały mu, zwłaszcza dzięki wesołym i lekomyślnym paniom z tych sfer dworskich, których słońcem i wyrocznią był książę Regent, tak wielką w epoce swej supremacyę, że jedynie Jerzemu Engleheartowi, skutkiem poparcia króla Jerzego III oraz poważniejszych kół społecznych, udało się przełamać ją poniekąd — i spóżyć. Miniatury tego założyciela szkockiej szkoły malarskiej, „Scotus Scotorum“ przeto zwanego, są daleko krzepsze w wyrazie, przez brak szematycznych idealizacyj daleko bardziej urozmaicone i w rysach i w ekspresyi, doskonale w rysunku, mocne i prawdziwe w kolorze. Są to pełne prawdy portrety w porównaniu z Cosway'owskimi fantazyami lirycznymi na temat rzeczywistości. Gdy tak Cosway i Engleheart podzielili się możnowładztwem w dziedzinie miniatury, trzeci największy snadź artysta tej epoki, John Smart, oraz zbliżony doń pod pewnym względem Ozias Humphrey, musieli, nieznajdując odczucia i zrozumienia w kraju, wędrować po Wschodzie i Indyach — i dopiero niedawno doczekali się należnego uznania. „Honest John's faces are still not round enough to my liking“ — pisał o Smarcie Cosway do żony. To niezaokrąglenie twarzy, ta uczciwość nawet wobec zbezkształceń, jakie wiek przynosi, były pierwszą cechą wędrowca po Indyach. Drugą stanowiły: znakomite znanstwo anatomii twarzy, głębokie jednocześnie odczuwanie duchowej strony modela

i niezwykła potęga charakteryzacji. Trzecią wreszcie—nie-słychane wykończenie, osiągnane pędzlem tylko, a upodoba-niające niektóre zwłaszcza z jego miniatur do najpiękniej-szych emalii francuskich. Jeżeli szukać zestawień, to chyba z Augustinem możnaby Smarta zbliżyć. Wymieniając jeszcze nazwiska zdolnych i cennych artystów: Smarta młodszego, H. Edridge'a, Horacego Hone'a, W. Grimaldiego,—dokończy-liśmy przeglądu tej tłumnej i migotliwej epoki.

Czwarty, ostatni okres reprezentowany w XIX w. przez A. Robertsona, Will. Rossa, W. Newtona, J. C. D. Englehearta, R. Thorburna, jest — jak wspominaliśmy już — mimo niezaprzeczonych zdolności tych artystów, dobą zatracającego się poczucia właściwej miniatury, zwiększania jej wymiarów, naśladowania efektów portretu olejnego, zbyt zewnętrznego wreszcie realizmu, który, przy modach coraz śmieszniejszych i ohydniejszych, odbierał miniaturze cały interes piękna i stylu jakiegokolwiek. *)

*) Choć w zarysie najogólniejszym, musieliśmy pilnie przebiec dzieje miniatury angielskiej, ile że, acz najważniejsza, najmniej u nas jest znana. Wystawa nasza jednym ledwie pochłubić się może Edridge'm, oraz jednym Grimaldim. Katalog wystawy lwowskiej jednego tylko no-tuje Smarta starszego (№ 51) i jednego niezdefiniowanego Cromwella (№ 176). Co do książkowych zaś wiadomości, ogólnik o XVIII wyłącznie wieku w Anglii, zaczerpnięty z Properta w *Stu latach* dra Mycielskiego i powtórzony w *Przedmowie* p. Świeykowskiego do katalogu miniatur Muz. Nar. w Krakowie, — w żadnym razie nie wystarcza. Pragnącym szczegółowszych wiadomości wskazujemy tu kilka dzieł: J. L. Propert—*History of Miniature Art* (1897). J. J. Foster—*Miniature painters british and foreign* (1898); G. C. Williamson—*The History of Portrait Miniatures* (1904), oraz *Handbook of P. M.* (1897); wreszcie, D. Heath — *Miniatures* (1905). Anglicy w tych opracowaniach prym trzymają absolutny. Najliczniejsze mają miniatur (zwłaszcza swoich) kolekcye (Victoria and Albert Mu-seum, Hertford House, Windsor Castle, Montagu House, Welbeck Ab-bey—i niezliczone pomniejsze); u nich odbyły się pierwsze wielkie mi-niatur wystawy (South Kensington 1865, oraz Burlington Fine Art Club 1889); to też, na podstawie tak bogatego materiału, monumentalne i z pierwszej ręki mogły powstawać studia.

Czy to wskutek wyspiarskiego wyosobnienia Anglii, czy dla innych powodów, nad któremi zastanawiać się nie mamy dość miejsca, ten najświetniejszy w całej Europie zachodniej rozwój portretu miniaturowego nie wywarł żadnego decydującego wpływu na kontynencie. Dlatego w pamięci ludzkiej żywiej zapisało się drugie ognisko naszej sztuki, Paryż, mimo iż rozkwit jej tutaj do znacznie późniejszych odnosi się czasów i nie może bynajmniej wykazać podobnych angielskim wielkich tradycyjom ciągłości i konsekwencji od XVI wieku po XIX. We Francyi, tej dzięki Fouquet'owi i Clouet'om praojczyźnie właściwej samodzielnego portretu miniaturowego, wszystko szło później jakby podrywami, paroksyzmami, po których następowały jałowe, martwe przerwy, albo też doby nawrotu w tył, ku przewyciężonym już, zdawałoby się, i porzuconym ostatecznie tradycyjom drobiazgowej, częstokroć nawet nader świetnej i bogatej, ale bezdusznej dekoracyjności. W Anglii już w XVII wieku miniatura portretowa wyzwoliła się z niej ostatecznie, przechodząc pod sztandar wielkiego portretu. We Francyi aż do połowy XVIII wieku, nawet Petitot nie oddziałał, jakby spodziewać się należało, nawet świetna sztuka portretowa Mignard'ów, a później nieco Rigaud'ów i Largillière'ów nie znalazła w miniaturze wyraźniejszego echa. Coś doktrynalnego, dogmatycznego hamuje każdy żywszy w niej rozpęd; wirtuozyza pointillistyczna, oddająca z niesłychaną precyzją i staraniem każdy szczegółik, każdy drobiazg, ale pozbawiona wszelkiej oryginalności i zapominająca zupełnie o duszy, panuje wszechwładnie. Nawet przybycie do Paryża w r. 1720 i rozgłos tryumfalny weneceyanki Rosalby Carrier'a nie zdołały zmienić bezpośrednio stanu rzeczy. Jej pojęcie portretu miniaturowego, jej specyjalna, nowa technika, znacznie później wpływ wywierać zaczęły. Dopiero pod koniec panowania Ludwika XV i za Ludwika XVI, portret miniaturowy wstępuje we Francyi w rzeczywisty okres świetności, a to zarówno pod wpływem wielkich malarzy, Boucher'a, Nattier'a i Fragonard'a,

którzy ubocznie sami drobnym wizerunkiem się zajmowali, jak specjalnie za przewodem znakomitego szweda, Piotra Adolfa Halla, który podjąwszy wielką tradycję Petitot'a, zdecydowanie, rewolucyjnie przeciwstawił się Massé'owskiej, władczej grupie pointillistów. Hall był zarazem i niezwykle temperamentem artystycznym i mistrzem skończonym. Odrzucił on zasadniczo pedantyczną metodę punktowania, ograniczył użycie gwaszu impastowanego, wprowadził technikę wyłącznie prawie akwarelową. Z drugiej strony, zniósł nadmiar szczegółów, skupił całą uwagę na twarzy portretowanego, starał się uwydatnić na niej całą jego duszę, sięgając pod powłokę wszystkich sztuczności, wszystkich *préciosités*, i dążąc do wydobycia na jaw szczerzej, bezpretensjonalnej naturalności. Subtelność jego spostrzeżeń w tym kierunku jest podziwu godna, pewność i precyzja rysunku niesłychana, modelacya — krzepka acz delikatna, kolory — miękkie i harmonijne, lecz nigdy mdłe. Swoboda w wykonaniu i żywość w wyrazie — oto cechy charakteryzujące przedewszystkiem miniaturę Halla. Żadnej ciasnej i specjalnej manieri nie miał — i dlatego szkoły nie stworzył, lecz ożywczo oddziałał na cały ruch w dziedzinie miniatury portretowej. Był to „le grand maître“ XVIII w. we Francyi. Obok niego, z całej plejady miniaturzystów, popieranym i pobudzonym przez specjalne zamięślenie Maryi Antoniny do tej gałęzi sztuki, godni są przed innymi wymienienia: zdecydowany faworyt króla Ludwik Sicardi, A. Vestier, J. L. Mosnier, J. Boze, Fr. Dumont, wreszcie uczeń Sicardiego L. L. Périn. Tu wspomnieć też należy doskonałe miniatury naszego Al. Kucharskiego. Rozgłos najwyższy i wpływ kategoryczny osiągnął miniaturowy portret francuski po wielkiej rewolucyi, dzięki dwóm znakomitym lotaryńczykom. Jeżeli wyłączyć grupę Daffingerowską z pierwszej połowy XIX wieku, powiada nie bez pewnej słuszności E. Lemberger, to wszystkich miniaturzystów kontynentu między 1780 a 1830 będziemy mogli podzielić na dwie wielkie falangi: szkołę

Augustin'a i szkołę Isabey'a. Zasadniczo różne typy reprezentują ci dwaj najgłośniejsi przedstawiciele miniatury francuskiej, a stosunek ich wzajemny jest dziwnie bliską paralełą stosunku Smart'a i Cosway'a po drugiej stronie kanału La Manche. Isabey ma więcej lekkości i dowcipu, Cosway więcej słodyczy i uroku, ale obaj tworzą intuicyjnie, z pełni fantazyi, ulegając wyłącznie chwilowym swym natchnieniom i wrażeniom. Z drugiej strony, Smart ostrzejszą ma snadź percepcję rysów i wnętrza człowieka, Augustin za to większą moc wyrazu i świetniejszy koloryt, ale obu brak bezpośredniej, bezwiednej inspiracji, obaj przez świadomą, uczciwą, wytrwałą, nie zadowolającą się czemkolwiek, niezłomnie pewną pracę artystyczną, dochodzą do głębszych nieraz, niż tamci dwaj, acz nie tak błyskotliwych urzeczywistnień. U Smarta — Williamson opowiada o nieco kwakierskiej metodzie roboty; Augustin w rysunkach przygotowywanych jest nieraz niezręczny, w szkicach mierny, w pierwszym rysunku na kości słoniowej dość niepewny. Badając wszakże miniatury skończone jednego i drugiego, niepodobna znaleźć najmniejszego błędu, ani w rysunku, ani w walorach. Augustin był samoukiem zupełnym. Całą swą przedziwną świadomość artystyczną, całą oryginalność i śmiałość swej techniki, całą niezwykłą moc i wyrazistość swych głów — wyrobił sobie sam, bez niczyjej pomocy. Z dumą też i nie bez słuszności nazywał sam siebie „*élève de la nature et de la méditation*“. W 1820 r. próbował osiedlić się w Londynie, ale, podobnie jak Smart, nie znalazł tam powodzenia wśród coswayowsko-plimerowskiego nastroju. Dziś Williamson nazywa go „jednym z najszlachetniejszych (noblest) miniaturzystów Francji“. Najroźgłośniejszym, najpłodniejszym i... najszczęśliwszym był niezaprzeczenie Isabey. Wprowadzona przezeń do miniatury nowa technika czysto akwarelowa, z zupełnem usunięciem farb kryjących, obiegła Europę całą. Cały świat elegancki chciał odtąd tylko portretów „à la manière d'Isabey“. Sam on jednak nie zadowolął się tym je-

dnym sposobem. Był to artysta nietylko wielkiego talentu, lecz i rzadkiej energii i pracy. Czegóż nie robił? Miniatury na kości i na papierze, akwarele, pastele, monochromy sepiowe, rysunki ołówkiem czarnym i białym, rysunki do sztychów, dekoracye teatralne nawet — a wszystko z jedną werwą, siłą i lekkością. Lat 60 przeszło pracował, portretując wszystkie wybitniejsze osoby Francyi i nawet zagranicy. Był miniaturzystą Maryi Antoniny, Napoleona, Ludwika XVIII, Karola X, Ludwika Filipa, Napoleona III, i u wszystkich cieszył się uznaniem, od wszystkich spotykały go zaszczyty i odznaczenia. Z dzieł jego złożyłaby się wyczerpująca galerja typów całej tej długiej epoki. Rysownikiem był — z urodzenia i z krzepkich studyów u Dawida — niesłychanym, żadnych trudności nieznającym. Ręka była posłuszna każdemu, najsmielszemu drgnieniu fantazyi i dawała mu wyraz pewny, żywy, mocy i wdzięku, dowcipu i lekkości pełny. Portrecistą był może nie zawsze dogłębnym. Zwłaszcza w wizerunkach męskich nie zawsze umiał się wyzwolić z jakichś empire'owych pów teatralnych. Zato portrety kobiece są bez wyjątku prawie ostatnim wyrazem niewysłowionego czaru i wdzięku. Podczas pobytu w Wiedniu za kongresu, stworzył nowy typ specjalny miniatury kobiecej w owiei zasłon i woalów leciuchnych, falujących, zda się, na kości słoniowej — i wszystkie damy austriackie i francuskie szalały za temi, coś przedziwnie wizyjnego mającemi w sobie podobiznami. Z talentem portrecisty łączyła się u niego niemniejsza zdolność kompozytorska. Nie było większego odeń mistrza w ciężkiej kwestyi upozowywania portretowanych i w operowaniu draperyami, fałdami, zawojami. Z barw stosował najczęściej delikatne półtony, w których przeważały leciuchne różaności i lila odcienie. W kolorach zachowywał niewysłowną przeźroczność, pozwalając grać między nimi i z poza nich tonom samego materiału: kości słoniowej czy papieru. Nie przeżył się — do samej śmierci. — Uczniów mieli Augustin i zwłaszcza Isabey niepoliczoność, całe dalsze wychowali miniatu-

rzystów pokolenie. Wychowańcy Augustina (Lagrenée, pani Davin, Karolina Sattler i inni) raczej starali się naśladować — niekiedy do niepoznania — swego mistrza. Odrębną drogą poszła pani Mirbel, o której będzie mowa za chwilę. Z uczniów Isabey'a, niekiedy prawie równych mu wiekiem, którzy, w przeciwieństwie do pupilów Augustina, unikając naśladownictwa, dróg własnych szukali, godni są uwagi: L. F. d'Aubry, H. Benner (który lat parę pracował w Warszawie), E. Girard, N. Jacques, Mansion, J. B. Singry. Miniatury niektórych znajdzie czytelnik na naszej wystawie. Z rówieśników i poniekąd rywali obu mistrzów przytoczyć jeszcze należy: Jana Guérin (podawanego przez niektórych za ucznia Isabey'a) oraz Daniela Saint (ucznia Aubry'ego). Obaj oni, wraz z Aubry'm, Mansion'em i panią Mirbel, odznaczają się mocą, soczystością i szerokością malowania. U nich wszystkich daje się również zauważyć zwrot ku „wielkiej miniaturze“. Z późniejszych jeszcze — warto wymienić: panią Herbelin, de Pommayrac'a, Camino. Reprezentantką dzisiejszych prób wskrzeszenia portretu miniaturowego we Francji jest pani Debillemont-Chardon*).

Trzeciem ogniskiem, w którym rozwój portretu miniaturowego odrębną wytworzył szkołę i cały szereg pierwszorzędnych wydał artystów, — był Wiedeń końca XVIII i pierwszej połowy XIX w. Tradycyją dawnych i długich tam nie było. Zarodki naszej gałęzi sztuki przybyły właściwie z zewnątrz, ale natrafiły na pobudliwą atmosferę — z jednej strony, dumnych, starożytnych, wysoce kulturalnych i jakby nieco przeżytych rodów arystokratycznych, z drugiej zaś, dobrodusznie wesółych, radości życia pełnych, zmysłowo sen-

*) Francuskie zbiory miniatur nie dorównują angielskim ani liczbą, ani bogactwem. Uboższa też jest i literatura odnośna. Reprezentuje ją właściwie sam tylko H. Bouchot, którego prace (*Le portrait miniature en France* 1893, oraz *La miniature française 1750—1825*, Paris 1907) są nader sumienne i szczegółowe.

tymentalnych, szerszych warstw społeczeństwa. Wpływ tej atmosfery był tak silny, że ze ścierających się różnych wpływów obcych wydobył w krótkim czasie wykwit bujny o zupełnie swoistym charakterze lokalnym. Od r. 1726 działa w Wiedniu przedstawiciel pointillistycznej dekoracyjności, Marcin van Meytens (szwed); od 1730 przebywa tamże czas dłuższy Rosalba Carriera. Pod wpływem tej ostatniej zjawia się prekursorska postać Alphen'a — a wnet potem powstaje wysoka, niosąca w sobie inne jeszcze pierwiastki, indywidualność H. F. Fügera. Przybysz był to również obcy (z Heilbronn), uczeń wychowanego w Meytensowskiej doktrynie miniatury Oesera, zwolennik zdecydowany Winckelmanna i nawrotu ku starożytności. Młodzieńcze jego miniatury (aż po r. 1770) niewolniczo w meytensowskich, dekoracyjnych tkwią tradycjach. Potem następuje wielkie uduchowienie, dekoracyjność na dalsze odchodzi plany, ogniskowym punktem miniatury staje się charakter, dusza portretowanego, technika wydobywa się z punkciarskiej drobiazgowości, nabiera szerokości, mocy, rozmachu. Laban i Leisching przypuszczają, że jest to owoc wpływu miniaturzystów angielskich. Lemberger gwałtownie temu zaprzecza, twierdząc, że angielski wiek XVIII nic Fügerowi dać nie mógł. Gdyby nawet tak. Ale XVII-ty? Toć Füger mógł u Keitha, posła angielskiego w Dreznie, poznać i studyować nawet coś z epoki Cooperowskiej? Jakkolwiek było, faktem jest u Fügera, wobec jego szkolnych tradycji zupełnie niespodziewanym, dziwnie szeroki styl, poczucie naturalnego, bez wszelkiej teatralności, dostojęstwa, jakaś wielka heroiczna prostota, jakaś szlachetność niewymuszona, jakieś wielkie wycucie historyi w poszczególnych postaciach, — co wszystko mimowoli jedno tylko: z wielkim Samuelem, nasuwa porównanie. Jak Cooper wczuł się do głębi w swych Cromwellów, Monków, Stuartów, tak ten syn pastora z Heilbronn — i to jest dowód ochłaniającej atmosfery Wiednia, o której mówiliśmy powyżej — pochwylił i oddał ton schyłkowej kultury prastarych rodów feudal-

nych. Jednakże głębokie i przejmujące są jego portrety męskie i kobiece; dla pierwszych ma zawsze moc przedziwną, wyrazistą lub dyskretnie skupioną, dla drugich — jakiś wdzięk pogodnej, zadumanej jesieni, jakieś blade, wytworne, interesujące karnacje. W kolorycie jego wizerunków, zwłaszcza kobiecych, jest coś z delikatnych, subtelnie tęczujących szarości angielskiego ulubieńca XVIII wieku — i to może było powodem, że Fügera — płytko zresztą — wiedeńskim nazwano Cosway'em. — Mimo pierwszorzędnej wielkości swej w dziedzinie portretu miniaturowego, mimo dyrektorstwa w wiedeńskiej Akademii Sztuki i wynikających ztąd ciągłych, bliskich stosunków z następnymi artystów pokoleniami, — Füger nie stworzył szkoły. Był dla Wiednia zbyt arystokratycznie chłodny, niedość pulsujący, niedość zmysłowy, niedość młodzieńczo radosny i beztroski, zbyt marzeniem, czy myślami obciążony. Czego potrzebowała nietyle skomplikowana, ile specyficzna dusza wiedeńska, mógł dać tylko urodzony wiedeńczyk. Takim był Maurycy Michał Daffinger, uczeń Fügera, ale raczej biegnący, zwłaszcza co do kolorytu, w ślady Lawrence'a, którego obrazy i portrety podczas kongresu entuzjastycznie podziwiał. Jego miniatury młodych kobiet (w starszych i męskich był przeważnie dość zdawkowy) to poematy upojenia wiosennem, dziewczęcym, niekiedy figlarnie, niekiedy sentymentalnie wabiącym i niewinnie oddającym się pięknem cielesnem. Nie same twarze i głowy go obchodzą, równorzędne prawie znaczenie mają zachwycające szyje, ramiona, piersi, wynurzające się lotosem różanym z obsłon batystu, tiulu, gaz i koronek, i cała przepiękna, sarnia wiedeńskich dziewcząt budowa. Czar dziwny specjalnej jakiejś, nie brutalnej, nie namiętnej, ale pogodnej, ufnej, weselnej zmysłowości tchnie z tych wizerunków, pełnych temperamentu i rozkochania w modelu, a porywających niewysłowną soczystością, głębią i blaskiem barw, w rozkoszne powiązanych akordy. Obok eterycznej lekkości Isabey'a, obok marzącego sentymentu Cosway'a, trzeci to, odrębny, różny

ton, konkretniejszy jakiś, realniejszy, więcej krwi mający w sobie. Zapewnia on wiedeńskiej szkole w europejskich dziejach portretu miniaturowego miejsce osobne — i świetne. Wiedeńskiej szkole, mówimy, bo nietylko publiczność szalała za pięknosciami Daffingera, ale i młodzi miniaturzyści hurmą poszli za tem duszy wiedeńskiej objawieniem. Do najzdolniejszych i najbliżej Daffingera stojących należą: Emanuel Peter i Karol von Saar. U braci Theerów natomiast, obok kapitalnego rysunku i przedziwnych wynalazków w kolorycie, daje się zauważyć pewna szablonowość, pewna maniera, pewne zbezduszenie w portretach. Piękne ciało zostało, ale owa Daffingerowska „dusza wiedeńska“ ulotniła się bez śladu. Zresztą, widzimy u nich i zwrot ku nadmiernie wielkiej miniaturze, co — jak widzieliśmy już — zawsze jest zapowiedzią jej upadku. Charakterystyczna — przypomnimy tu nadto — że miniatury całej Daffingerowskiej szkoły, poczynając od niego samego, są przeważnie prostokątne, niekiedy zaś jeno owalne lub okrągłe, jak u Fügera. Z innych miniaturzystów wiedeńskich, współczesnych Daffingerowi, oraz późniejszych, którzy wszakże do jego uczniów się nie liczą, godni są uwagi: Agricola, Ender, Guérard, Lieder, Vieth, Waldmüller, Kriehuber (który dłuższy czas bawił w Sławucie), Anreiter, Suchy, Schwager, oraz świetny emalier Bodemer. Są pomiędzy nimi i wiedeńczycy, i obcy przybysze, ci ostatni wszakże zasymilowali się prawie wszyscy do gruntu, ulegając kapuańsko-ochłaniającej atmosferze naddunajskiej stolicy.

Śladów wpływu szkoły wiedeńskiej możnaby się doszukać tu i owdzie w miniaturze europejskiej XIX w.; poniekąd ozwał się on i u nas, z łatwych do zrozumienia powodów. Stolica Wiedeń ciążyła nad Krakowem i Lwowem — i udarowywała je swemi upodobaniami*).

*) Dzieje miniatury w Austryjo pracował Edw. Leisching w pięknej książce: *Die Bildnisminiatur in Osterreich von 1750—1850* (Wien, 1907). Doskonałą monografię o Fügerze napisał F. Laban (Berlin, 1905).

Poza temi trzema wielkimi ogniskami, które w dziedzinie portretu miniaturowego wytwarzały kolejność szkół, oraz wyrazistość odrębnych typów, i oddziaływały w mniejszym lub większym stopniu na bliższych i dalszych sąsiadów, — całe szeregi poszczególnych, bądź swojskich, bądź przyjezdnych z obczyzny artystów, niejednokrotnie pierwszorzędnych zdolności, pracowały po różnych krajach, przy dworach monarchicznych i wielkopańskich, lub w wielkich miastach samorządnych, bądź przenosząc się co jakiś czas z miejsca na miejsce, bądź też dłużej pozostając we własnej czy przybranej ojczyźnie. Nie możemy w drobnej notatce naszej nawet pobieżnie nimi się zajmować, nawet nazwisk, choćby ważniejszych, chronologicznie lub systematycznie wyliczać. Czytelnik, który zapragnie czegoś się dowiedzieć czy o genewskiej rodzinie Arlaud'ów, czy o drezdńskich Dinglingerach i Thienpondtach, czy o szwedach Gillbergu i Sparrgrenie, czy o duńskim Jensie Juelu, czy o „petersburskim Fügerze“ Augustynie Ritt, czy o hamburskich luminarzach Baltazarze Dennerze albo Henryku Jakóbie Aldenrath, — uciec się już musi na własną rękę do tego lub owego słownika artystów i do opracowań specjalnych, w których różne kraje i miejscowości swój osobno inwentarzowały dorobek. Tu zaś poświęcić wypada przedewszystkiem nieco uwagi takiemuż dorobkowi kraju własnego.

* *

Dwie jednoczesne wystawy miniatur: lwowska i warszawska, stanowią pierwszą próbę bliższego, dokładniejszego rozejrzenia się w dziejach tej gałęzi sztuki w Polsce. Jesteśmy bardzo ubodzy co do wszelkiego rodzaju muzeów i zbiorów publicznych, nie mamy zaś ich poprostu, jeśli chodzi o taką specjalność, jak np. portrety miniaturowe. Nawet Muzeum Narodowe w Krakowie skąpą bardzo posiada ich kolekcję, i to stosunkowo od niedawna, katalog zaś jej (ułożony przez p. E. Świeykowskiego) istnieje dopiero od

1902 roku. W braku zbiorów publicznych, nieodzowna uciekać się do prywatnych, i z nich kompletować wystawy choćby czasowe. Jak bardzo te — o ile są planowo i z wytyczonemi z góry zamierzeniami przygotowywane — przyczyniają się do rozszerzenia znajomości przedmiotu, świadczy najlepiej „wystawa sztuki polskiej od roku 1764 — 1886“, urządzona we Lwowie r. 1894 i upamiętniona katalogiem prof. Bołozza-Antoniewicza, który stał się podstawą wszystkich późniejszych badań i wniosków. Mniej ładu było na wystawie retrospektywnej, urządzonej śladem Lwowa w Warszawie r. 1898, i mniej też pożytku (albo przynajmniej trudniejszy do osiągnięcia) z będących jej owocem „krótkich wzmianek o niezjących malarzach polskich“ oraz nieporządnego w układzie „Albumu sztuki polskiej“. I ta ekspozycja wszakże, pod względem wydobywania wielu rzeczy na jaw i pod względem zinentarowania jakiego takiego, ogromne miała znaczenie. — Na obu wystawach reprezentowana była i miniatura portretowa, ale raczej ubocznie, przypadkowo, mało kompletnie — i nadaremnie poniekąd. W salach wystawowych głużyły ją i zasłaniały zmęczonym oczom widza setki wielkich płócien, które czemś ważniejszem z racji wielkości swojej się wydawały; w katalogach zaś, niewydzielona w dział osobny, niepowiązana swoim własnym rozwojem, ginęła również w stłoczeniu nazwisk i nie uwydatniała się należycie. Ztąd i ubóstwo dotychczasowej naszej literatury przedmiotu. Z pewnem amatorstwem i rozsmakowaniem się mimowolnem, ale — z kolei faktów — dodatkowo, pobłażliwie raczej i niewyczerpująco mówi o portrecie miniaturowym dr. Jerzy Mycielski w „Stu latach malarstwa w Polsce“; zbyt pobieżnie E. Świeykowski w przedmowie do swego specjalnego już katalogu. W obu pracach nie zużytkowano nawet wszystkich wskazówek i materyałów, jakie — co do danej kwestyi — można było znaleźć w dawniejszych książkach Podczaszyńskiego, Rastawieckiego, Sobieszkańskiego i Łuszczkiewicza. Nie wyczerpały ich zresztą i obecne miniatur wystawy, niedość może

planowe, niedość na celowych oparte poszukiwaniach, zbyt-
 nio polegające na trafowej dobrej woli wystawców — i zresztą
 niepoświęcone wyłącznie miniaturom polskim lub w Polsce
 wykonanym. Wielu miniaturzystów naszych, o których ztąd
 czy zowąd pozytywne mamy dane, brak na nich zupełnie, naj-
 wybitniejsze zaś nawet postacie niedość obficie w stosunku
 do ogólnej liczby ich prac i niedość charakteryzująco są re-
 prezentowane. Zato wszakże i jedna i druga ujawniają zno-
 wu niektórych, bezwzględnie dotąd nieznanych pracowników
 w dziedzinie portretu miniaturowego, wcale niekiedy poważ-
 nych i wartościowych. Na konkluzye stanowcze, na oceny
 kategoryczne, trudno się jeszcze ważyć na ich podstawie.
 Raczej z całą ostrożnością i z wszelkimi zastrzeżeniami
 w tym kierunku zapuszczać się wolno. Raczej pewne zesta-
 wienia, konfrontacye i grupowania rozpieczętych materya-
 łów, korzystnymi dla przyszłych badań być mogą.

Przedewszystkiem słów parę co do związku genety-
 cznego oddzielnych portretów miniaturowych z iluminacyami
 w rękopisach. Widzieliśmy, że i na Zachodzie geneza to
 była raczej luźna. Drobnny wizerunek rozmiarami i nazwi-
 skiem jeno wiązał się z kodeksami miniaturowanemi, albo,
 jak chce Williamson, z traktatami, dyplomami, dokumentami,
 na których umieszczano podobizny monarchów czy dostojni-
 ków. Że rozwój jego, od pierwszych chwil zaraz, przechodził
 pod wpływ malarstwa świeckiego i wielkiego portretu, świad-
 czy, między innymi, znaczniejsza właśnie w owych najda-
 wniejszych dobach liczba miniatur olejnych na drzewie, tek-
 turze lub metalu. U nas o tym przez etymologię słowa
 narzuconym związku nie może być żadnej mowy. Mimo wspa-
 niałych kodeksów iluminowanych, Bemowskich czy innych, mi-
 mo podobizny Gianottiego „prepozyta stradomskiego“, zdo-
 biej 16-kartkowy dyplom łaciński*), nie znajdujemy śladu od-

*) Em. Świeykowski—Miniatury Muz. Nar., № 4 (str. 28).

dzielnych miniatur portretowych ani w szkołach klasztor-nych, ani u miejscowych malarzy cechowych. Powstały one— i tu nie różniły się od Europy zachodniej— dzięki sprowadzonym z zagranicy przez monarchów i możnowładców malarzom nadwornym, przeważnie nic z iluminacją niemającym wspólnego. Jedynie najdawniejsza znana u nas miniatura samoistna, wizerunek królowej Bony, należący do Muz. Czart. w Krakowie, był, zda się, dziełem malarza, lecz zarazem i przedewszystkiem iluminatora *). Później w dobie wielkiego ożywienia artystycznego za Zygmunta III, czy to okazany po raz pierwszy w należytem świetle na lwowskiej wystawie miniatur Marcin Kober **), czy Augustyn John, o którym Rastawiecki opowiada, że „malował miniaturowo Zygmunta III i całą jego rodzinę“ (I, 210), nic już z iluminatorstwem nie mają wspólnego. Portret Kobera jest olejny na blasze miedzianej. Olejne również są niezdeteminowane co do autora w katalogu warsz. wyst. miniatur, drobne portreciki: Władysława IV na miedzi (207) i Maryi Ludwiki na sztylkrecie (209), oraz w katalogu wystawy lwowskiej miniatura Jana Kazimierza na mosiądzu (4). Gdańszczanin znowu, Daniel Loggan, który w drugiej połowie XVII w. przeniósł się do Anglii i przez nią został do swoich miniaturzystów policzony, oddawał się wyłącznie prawie ołówkowym portretom miniaturowym (plumbago work). U nas, zresztą, nawet w pierwszej połowie XVIII w. nie było właściwie specjalistów-fachowców, zajmujących się wyłącznie miniaturami. Malowali je ubocznie, dodatkowo, twórcy wielkich portretów i obrazów, albo też

*) Mamy na myśli Juliusza Clivio. On jeden—według Vasari'ego—malował we Włoszech w owych czasach oddzielne portreciki drobnych rozmiarów. Przechował się też ślad jego bytności w Polsce, acz wątpliwy (Ciampi, Notizie etc. 1833), lecz prawdopodobny. Przybyć do Krakowa mógł właśnie z Boną. Por. Rast., III, 165.

**) Rast. (I, 224) przypuszczał jeszcze, że „może to był tylko malarz ścienny i pokojowy“.

jubilerzy i emalierzy. Do pierwszych należał ów długo w Warszawie zamieszkały Jan Samuel Mock, „naczelnym malarz“ dworu Augusta II, a na zasadzie dyplomu Augusta III „pierwszy malarz w Koronie i W. X. Litewskim“ (Rast. II, 49 i III, 333), którego krzepki, szeroko traktowany autoportret miniaturowy wystawił na naszej ekspozycji (136) pan Eug. Sochanek; do drugich — taki np. Prieur, szwagier Petitot'a, o którym Williamson opowiada, że w połowie XVIII wieku pracował (find his work) także w Polsce. Z artystów polskich malujących miniatury nie mamy aż do połowy XVIII wieku wielu do wymienienia. Czy nie wyszła jaka z pod pędzla Eleutera (Semiginowskiego), który tyle razy Jana III portretował, niema śladu żadnego. Natomiast, co do dwóch królewskich amatorów sztuk pięknych, istniały poważne wskazówki, że i miniatury tykać mogli. Mamy na myśli przedewszystkiem Zygmunta III, który z umiłowaniem oddawał się malarstwu, rzeźbie, złotnictwu i grawerstwu. Wzmianki w słowniku Rastawieckiego (III, 95—101), iż własne wizerunki ze złota wyrabiał lub na drogich kamieniach wyrzynał, wskazują na skłonność do dzieł drobnego rozmiaru i każą wnioskować, iż, skoro i olejno, i innymi zapewne technikami malował, nie pominął niewątpliwie drobnego portretu. Drugim był król Stanisław Leszczyński. O jego pięknych pastelach opowiada Nagler, o obrazach olejnych Rastawiecki (II, 216). Jeden z tych ostatnich, portret A. Ossolińskiego, ze zbiorów Ludwika Górskiego, notuje katalog warsz. wystawy retrospektywnej z r. 1898 (№ 1). Ale pod № 509 tegoż katalogu i również pod nazwiskiem króla znajdujemy, ze zbiorów hr. Łubieńskiego, tenże wizerunek w miniaturze (4×5 cm.). Na czem oparto pewność, że nie była to kopia, dokonana przez kogoś innego z olejnego portretu królewskiego, niema wzmianki. Obok powyższych dwóch amatorów koronowanych wspomnieć jeszcze należy o legendarnym nieco miniaturzyście z połowy XVIII w., hr. Czapskim, generał-majorze wojsk polskich, przytaczanym i przez

Naglera, i przez Lembergera w jego słowniku miniaturzystów, a o którym Rastawiecki (I, 99—100) wyraża przypuszczenie, że był to Antoni, podkomorzy chełmiński. Biegły był pono bardzo w swej sztuce, miał powodzenie w Anglii, gromadził, osiedliwszy się później w Gdańsku, znaczne zbiory naukowe i artystyczne (między innymi, kolekcję miniatur), zmarł pod koniec XVIII wieku. Żadna z miniatur jego nie ujawniła się dotąd. I Rastawiecki, zda się, żadnej nie widział.

Właściwy, nie dorywczy, lecz ciągły, rozwój i sztuki w ogóle, i miniatury w szczególności, rozpoczyna się w Polsce w drugiej połowie XVIII wieku. Jeszcze za Augusta III zamieszkuje w Warszawie w Zamku Królewskim, czy w jego pobliżu (przy ul. Jezuickiej) znakomity pastelista Ludwik Marteau. Jeszcze za Augusta III przybywa do Warszawy po raz pierwszy Marcello Bacciarelli z żoną, Fryderyką, wziętą już miniaturzystką drezdeńską, która w r. 1859 otrzymuje od króla patent malarki nadwornej. Za Augusta może również — jak słusznie przypuszcza dr. Mycielski — osiada w Warszawie specjalnie miniaturze oddany Karol Bechon. Ale dopiero po wstąpieniu na tron Stan. Aug. medycejskie jakieś zapanowuje w kraju ożywienie artystyczne. Król interesuje się wszystkimi gałęziami sztuki, gromadzi zbiory i galerie, sprowadza i rozmieszcza przy swym dworze zdolnych artystów obcych, popiera zakładane przez nich szkoły, liczy się z ich zaleceniami co do młodych, zdolniejszych uczniów, wysyła ich na studia za granicę, baczy pilnie na każdą zdolność swojską, na każdy objaw wybitniejszy, odznacza je i nagradza. Robi mu się niekiedy zarzuty, że nie sprowadził do kraju Chodowieckiego, że dał ekspatryować się poniekąd Kucharskiemu. Czy nie należałoby atoli brać pod uwagę zbyt kapryśnych częstokroć usposobień artystów-plastyków, z którymi, mimo najlepszej woli, niepodobna nieraz dać sobie rady? Cóż zresztą znaczą poszczególne zarzuty w obec niezaprzeczonego faktu, że położył on fundamenta pod cały przyszły rozwój sztuki w kraju, że, cofając się w tył od dzi-

siejszych świetnych plejad, dojdziemy nieprzerwanym ciągiem do owych skromnych niby szkół i pracowni Bacciarellego czy Norblina, które całej ewolucyi, całej zatem dzisiejszości pierwszem, życiodajnem były źródłem? Przykład królewski podziałał nadto naokoło, rozbudził poczucie potrzeby i znaczenia sztuki. Przy dworach wielkopańskich (w Puławach, Białej, Nieświeżu etc.), formuje się galerye, sprasza artystów, zaprowadza w szkołach naukę rysunków.

Nie dziw, że w takiej atmosferze i miniatura, umiłowana i modna właśnie w owej epoce na całym Zachodzie, bujnie się u nas także rozwinęła. Zapał był wówczas tak wielki do tego drobnego wizerunku, że nie tylko specjaliści nie mogli nastarczyć żądaniom, ale zajmowali się nim ubocznie i portreciści w wielkich rozmiarach, i malarze innym zasadniczo oddani zamierzeniom. Że przypomnimy choćby tylko Fragonarda, Nattier'a, Fügera. Przykład mamy i na naszej wystawie w miniaturze Jana Perronneau, oznaczonej № 452, która jest powtórzeniem w drobnych rozmiarach przez samego artystę wielkiego portretu, noszącego nazwę „l'homme à la rose“. Nie inaczej było i u nas. Malowali miniatury i Bacciarelli, i Grassi, i Lampi (ojciec), i Norblin, i nawet Fr. Smuglewicz. Tego ostatniego portrecik króla Stanisława Leszczyńskiego (5×6 cm.), może kopię miniaturową z jakiegoś wielkiego portretu, notuje katalog warsz. wystawy retrosp. (506), ze zbiorów ks. Maryi Radziwiłłowej. Co do Bacciarellego, zdaje się nic o drobnych jego wizerunkach nie wiedzieć Rastawiecki. Natomiast Lemberger wylicza go z całą stanowczością w swym słowniku miniaturzystów, wskazując nadto odnoszące się do niego str. 163 i 181 w wydawnictwie „Bildnisminiatur in Deutschland von 1550—1850“ (München 1909). Katalog warsz. wyst. retrosp. z r. 1898 notuje, z dość wiarogodnych zbiorów L. Wrotnowskiego, trzy portreciki Bacciarellowskie: (457) Chojeckiego, posła na sejm czteroletni, który snadź jest identycznym z niezdeteminowaną w katalogu niniejszej wystawy miniaturą № 351 ze zbiorów

Ksaw. hr. Branickiego; (458) Poniatowskiego, ojca króla; oraz (468) króla Stanisława Augusta w apoteozie. Katalog wystawy obecnej przypisuje Bacciarellemu (27a) portret króla w płaszczu gronostajowym, powodując się—z wielkim prawdopodobieństwem—śmiałością dotknięć, szerokością malowania, oraz charakterystycznymi cechami kolorytu. Wystawa lwowska podaje jako przypisywany Bacciarellemu portret Worcellowej z Podoskich (154). Z miniatur Grassiego, Lemberger wskazuje aż pięć w „Bildnismin. in Deutschl.“ (na str. 164, 185, 186, 188, 348); Rastawiecki wymienia dwie tylko: ks. Adama Czartoryskiego i Tad. hr. Matuszewicza (I, 186); wystawy retrospektywne lwowska i warszawska, oraz obecna lwowska wyst. min. nie notują ani jednej; na naszej wreszcie ekspozycji spotykamy dwie, i to bardzo charakterystyczne: portret damy z lirą (40d), oraz jak gdyby wzorowaną na Cosway'owskim „earl'u of Carlisle“ podobiznę Stan. hr. Zamoyckiego (40e). O miniaturach Lampiego (ojca) niema wzmianki w żadnym z polskich wydawnictw; Lemberger wymienia go w swym słowniku, ale nie wskazuje żadnej zeń reprodukcji; dopiero poświęcony miniaturom numer angielskiego „Studio“ z r. 1910 podał odtworzenie przepysznego, dziwnie spokojnego a krzepkiego autoportreciku artysty ze zbiorów d-ra Figdora w Wiedniu. Dwa portreciki miniaturowe Norblina posiada prawnuczka artysty, p. Marya Regina Kleitz. Podał ich reprodukcyę po raz pierwszy dr. J. Mycielski w *Sprawozd. kom. do bad. hist. sztuki w Polsce* (t. VI, str. XLI), później zaś, z tychże klisz, p. Fournier-Sarlovèze w „les Peintres de Stanislas Auguste II“ (Paris 1907, str. 54 i 56). Jeden przedstawia samego artystę, z wykonaną *en grisaille* na odwrocie parą dziewcząt tańczących; drugi, przypominający raczej Halla niż Isabey'a, jest wizerunkiem pierwszej żony artysty, z domu Tokarskiej. Oba wykonane były w Warszawie 1793 r., jako podarunek ślubny dla wychodzącej za mąż starszej córki artysty, Maryi (Schatzfeier). Lwowska

wystawa miniatur przypisuje Norblinowi portrecik stolnikowej Czartoryskiej (133).

Ubocznie również zajmowali się miniaturą inni jeszcze przyjezdni artyści. Gustaw Taubert, który, przybywszy z Berlina i Drezna, dziesięć prawie lat (1785—94) przesiedział w Warszawie, malował przeważnie portrety pastelami, oraz olejno obrazy historyczne i rodzajowe. Z miniaturzystami żył jednak widocznie blisko, bo Rastawiecki miał wykonaną przezeń miniaturę Leseura, a wspomina o pastelowej podobiznie J. Kosińskiego. W naszym katalogu ma on delikatnie podkolorowany ołówkowy portrecik szamb. Szydłowskiego (174). P. Świeykowski przypisuje mu („w rodzaju“?)—nie bez słuszności—gwaszową na kości słoniowej miniaturę Elżbiety z Szydłowskich Grabowskiej (Min. Muz. Nar. 53).—Podobnież Krzysztof Józef Werner, nadworny malarz w Dreźnie od r. 1740, który z tymże tytułem przeniósł się w połowie wieku do Warszawy, malował, według Naglera, miniaturowe portrety, ale pracował też olejno, jak świadczy jego portret króla Stanisława Augusta w naturalnej wielkości, znajdujący się—jeszcze za czasów Rastawieckiego (II, 38)—na ratuszu warszawskim. Nie byli też wyłącznie miniaturzystami—ani sprowadzony w r. 1787 do domu ks. Jabłonowskich w Warszawie tyrolski malarz i rytownik, Józef Kappeller (lwowska wyst. miniat. 28), ani wezwany przez króla z Krakowa Dominik Estreicher, ani pensyonowany przezeń na przedstawienie Bacciarellego gdańszczanin (zda się) Fryd. Ant. Lormann (u nas 425a), ani pracujący za granicą obaj (Daniel i Bogumił) Chodowieccy, ani ów stracony dla kraju stypendyat królewski Al. Kucharski, przekręcany przez francuzów na Couaski'ego, Kokarki'ego, ale znany i pamiętany jako „l'artiste qui avait peint la reine au Temple“. U tego ostatniego dominowały portrety pastelowe i olejne, ale cały szereg jego miniatur, rozproszonych po prywatnych zbiorach francuskich a reprodukowanych po raz pierwszy w „les

Peintres de Stan. Aug. II“ Fournier-Sarlovèze'a, łączy w sobie wdzięk niewymuszony Halla z sentymentem Fragonarda, i stawia naszego artystę pomiędzy największymi mistrzami miniatury. Do Polski ani jeden, zda się, z tych drobnych jego wizerunków nie zabłądził.

Artystów, którzy u nas w epoce Stan. Augusta przeważnie lub wyłącznie miniaturze się poświęcali, na trzy poniekąd grupy podzielić można. Pierwszą stanowią ci najdawniejsi, którzy w samych początkach jego panowania, lub wcześniej jeszcze, osiedlili się w Polsce; drugą kilku — aby tak rzec — autodydaktów polskich; trzecią, przechodzącą już po części w okres drugi dziejów sztuki naszej, — towarzysze i uczniowie malarzy sprowadzanych i popieranych przez króla.

W pierwszej grupie najgłośniejszą postacią jest francuz Karol Bechon (1732—1812), przybyły przez Drezno do Polski jeszcze za Augusta III. Lemberger nazywa go: „einer der besten Miniaturisten seiner Zeit“. Orzeczenie to wszakże wydaje nam się — na podstawie sporej liczby jego miniatur wystawionych i u nas (27b—30) i we Lwowie (213 i 215—217) — nietylko przesadzonym, ale błędnym wogóle i wskazującym na pomieszanie dwóch osób. Miniatury Bechona, nawet późne, z lat około 1800-go, są — z rzadkimi wyjątkami — jakieś naiwnie-groteskowe, o wielkich niepomernie głowach a małych tułowiach, sztywne, płaskie i w kolorycie raczej suche, a niekiedy kłótlive. Okazowemi przykładami mogą być: reprodukowany w katalogu lwowskiej wystawy „portret nieznaney“ (216), albo nasza „dama z pieskiem“ (29). To też przypuszczamy, że pochwały Lembergera — oraz d-ra Mycielskiego (*Sto lat...* 62) za okazany na lwow. wyst. retrosp. portret Aleksandry Ogińskiej (187) — stosują się raczej bezwiednie do *syna* artysty, J. Bechona, nienotowanego dotąd nigdzie, opatrzonego jeszcze w katalogu lwow. wyst. min. (214) znakiem zapytania, i zautentyzowanego stanowczo dopiero przez wystawiony u nas, podpisany ze szczegółami, portrecik Anny Cetnerówny (31). Jest to może kopia z por-

tretu pani Vigée Lebrun, ale każde dotknięcie zupełnie tu inne, niż w miniaturach ojca. Syn to zapewne był autorem większej części wyliczonych przez Rastawieckiego wizerunków — i rzeczywistym właścicielem sławy i popularności, o której na podstawie listu współczesnego opowiada Rastawiecki (III, 130), ojcu Karolowi ją przypisując. Ojciec podpisywał się: *Bechon*; syn—różnie: *J. Bechon*, *J. Bechon fils*, i może niekiedy *Bechon* poprostu, ztąd więc snadź zamieszanie. Rzecz do szczegółowszego jeszcze zbadania.— Obok Bechonów, wymienić trzeba Mikoł. Kajzera, geometrę, nauczyciela rysunków i miniaturzystę, powszechnie pono w swym czasie chwalonego (Rastaw. I, 213—14). Uczniowie jego, miniaturzyści, Sapalski i Rouget byli później uczniami Bechona.— Pani Vigée Lebrun bawiła czas jakiś na dworze Stan. Augusta, ale malowała w Polsce raczej wielkie portrety niż miniatury.— Miniaturzystą natomiast wyłącznie prawie był Karol d'Auigny, syn metra tańców podobno, sprowadzonego do dzieci przez ks. A. Czartoryskiego, gen. ziem podolskich. Rastawiecki nazywa jego miniatury nieszczególnemi, ale portrecik wojskowego (26), oraz wizerunek ks. Adama Czartoryskiego (585, str. 28), wystawione u nas, mają wiele życia. Przypisywanie mu, reprodukowanego na planszy 29 katalogu lwow., portretu Józefa hr. Baworowskiego (czy Borkowskiego?) jest omyłką. Praca to d'Auigny'ego (246).— Miniaturzystką, amatorką prawdopodobnie, była i słynna pani Lhuillier. Rastawiecki wzmiankuje, iż zbiory królewskie posiadały jej pędzla portrecik Pani Krakowskiej (I, 268). W Rastawieckim również znajdujemy wiadomość o malarzu miniatur, wenecyaninie, Wawrzyńcu Titiani de Vecelli, którego w owej dobie sprowadził z Wiednia do Białej na nauczyciela rysunków ks. Radziwiłł (II, 259). Innego z tychże czasów Radziwiłłowskiego nadwornego dostawcę drobnych wizerunków, Donnera, ujawniła nasza wystawa we wcale ciekawym autoportreciku artysty (38a). Pobyt w Warszawie, pod koniec XVIII w., nieznanego miniaturzysty Clarvela, stwierdza ka-

talóg lwowsk. wyst. min. (12).—Lemberger wymienia w swym słowniku jeszcze kilku obcych miniaturzystów, pracujących w Warszawie w drugiej połowie XVIII w. a nieznanym źródłem polskim. Co do Fryderyka Richtera z Drezna (może ojca żony Bacciarellego?), słuszność jego wskazówki stwierdziła wystawa lwowska, na której okazano trzy portreciki tego artysty (506—508). O M-me Burman, która miała malować w Warszawie miniatury około r. 1785, nic poza tą wzmianką Lembergera nie wiemy. Nie spotkaliśmy również w kraju żadnej pracy miniaturzysty i emaliera J. Em. Goebela, który ur. się 1720 r. w Berlinie, zm. zaś 1759 r. w Warszawie. Lemberger wskazuje w „Bildnismin. in Deutschl.“, aż pięć z niego reprodukcji (164, 172, 175, 176, 252). Czy był z nim w jakim pokrewieństwie A. Goebel, którego miniaturę Domeyki z r. 1833 posiada nasza wystawa (40c) ze zbiorów p. H. Ślizienia? Za miniaturzystę podaje również Lemberger Jana Bardou (Bardow), który po r. 1775 przybył do Warszawy. Rastawiecki zna go tylko jako pasteliste i rysownika. W Wilnie znowu pracować istotnie musiał czas dłuższy od r. 1789 emalier i sylwecista z Kurlandyi, Piotr Ernest Rockstuhl, skoro mu się tamże w r. 1798 urodził syn Aloizy Gustaw, słynny później miniaturzysta, którego portrecik hr. Ożarowskiego z r. 1824 notuje nasz katalog (730).

Na czele miniaturzystów swojskich tej epoki, o których nie wiemy nic, aby przechodzili systematyczne, fachowe studia malarskie, stoi zdolność wybitna, Józef Łęski (1760—1825), znakomity astronom, matematyk i rozmiłowany do głębi amator sztuki. Malował już za pobytu w szkole kadetów, podczas zaś niewoli pruskiej, w Nissie, utrzymywał się z malowania miniatur. Korespondował zażyłe z D. Chodowieckim. Malował również olejno i rysował na miedzi. Przykłady tej ostatniej działalności podawała lwowska wyst. retrosp. z r. 1894 (337—340). Z miniatur—były w zbiorach Stan. Augusta jego portreciki: Franklina (en camafeu) i generałowej Wittowej (R. I, 286). Ten ostatni, oraz portret

damy z początku XIX w., posiadamy na naszej wystawie (68a i 68). Nadto, dwa niezmiernie ciekawe i niezmiernie różne autoportrety, ze zbiorów hr. Hel. Ostrowskiej (67) i p. Soubise-Bisier (1549). Lwow. wystawa min. okazała (44) nieco widziadlany, ale pełny wyrazu i charakteru portret damy na tle parku i wysokiej urny kamiennej. Prace Łęskiego nie są pozbawione lekkich cech dyletantyzmu, ale mają niesłychanie wiele szlachetności, ekspresyi, życia—i duży. W kolorycie i rysunku śmiałe są i zastanawiające.—Nie wiemy także nic o studyach malarskich Zeiga, urodzonego w Warszawie. Słownik Lembergerowski nie wymienia go zupełnie, ale podobno miniatury jego oglądał z wielkiem uznaniem J. Bernouilli w 1779 r. u ks. Czartoryskiej w Powązkach (R. III, 78), a jak widać z owego listu współczesnego, o którym mówiliśmy przy Bechonie, niemiejszym od tego ostatniego cieszyć się on musiał popytem i powodzeniem (R. III, 130 — 131). P. E. Świeykowski przypisuje mu poniekąd, w kolekcyi Muz. Nar., portrecik ks. Ogińskiej, wojewodziny trockiej (Nr. 41).—Zupełnie tajemniczo przedstawia się Weronika Paszkowska, z Piszczac w podlaskiem, której miniatury były w zbiorach króla Stan. Augusta.—Za tegoż panowania wymienia nadto w Warszawie Rastawiecki (III, 186) miniaturzystę A. Dłuskiego, którego portrecik Arnolda Bysszewskiego posiada podobno zakład im. Ossolińskich.—Kościszowskie wreszcie czasy wytworzyły amatorów-miniaturzystów między wojskowymi, którzy — dla pamiątki — jęli mniej lub więcej udolnie odtwarzać rysy ukochanego Naczelnika. Przykładem tej kategorii są w naszym katalogu rotmistrz Jan Tymowski (175) i zapewne N. Wilisch (182). Tu odnieść również można, zapisaną pod № 75 w katalogu p. Świeykowskiego, sylwetę Kościuszki, wykonaną gwaszem i tuszem na szkle w r. 1794 przez Kazim. Małachowskiego.—Na zakończenie, romantyczna postać Jannascha. Gdzie, u kogo studyował malarstwo, niewiadomo. Polskie źródła wogóle go nie wspominają. Znajdujemy za to u Lembergera notę: że

urodził się w Polsce, że pracował w Hamburgu, że był jednym z najpiękniejszych mężczyzn swego czasu, że uwiódł żonę sławnego wówczas w Hamburgu kolegi Domin. Bossiego. Portrecik Józefa II jego pędzla, wykonany, jak świadczy podpis, we Lwowie, posiada wystawa nasza ze zbiorów p. L. Benniego. G. G. Jannas..., w katalogu wystawy lwowskiej (25, miniaturowa grupa trojga dzieci ks. Adama Czartoryskiego i Izabelli z Flemingów), jest zapewne tym samym Jannaschem, co pozwalałoby na poprawkę Lembergerowskiej notatki: że pracował nie tylko w Hamburgu, lecz i w kraju.

Na obie powyższe kategorie składały się poszczególne, odosobnione, niewiążące się wewnątrznie zjawiska. Ciągłość rozwoju i tradycję gatunku wytworzył dopiero wpływ zbliżonych do dworu, popieranych przez króla i arystokrację, sławnych i popularnych malarzy: Ludwika Marteau, M. Bacciarellego, J. Grassiego, J. P. Norblina, J. Lampiego, Fr. Smuglewicza. Pod ich to oddziaływaniem pośrednim lub bezpośrednim powstawali młodzi miniaturzyści, którzy później następne znów wychowywali generacje. Mamy, rzecz prosta, na myśli przedewszystkiem „szkoły“ Bacciarellego i Norblina. Grassi i Lampi bawili w Warszawie stosunkowo krótko, pierwszy od 1790 do 1794, drugi od 1787 do 1791. Nie wdawali się tedy, zajęci własnymi pracami, w działalność pedagogiczną. Uczniów polaków mieli obaj właściwie dopiero później: Grassi w Dreźnie—Blanka, Lampi w Wiedniu—Kokulara i Stattlera. Ale Grassi, podczas pobytu w Warszawie wpływ pośrednio wywarł ogromny, zwłaszcza na miniaturzystów. Naśladowali go, kopiowali, transponowali na drobne rozmiary — uczniowie niewłaśni: Kosiński, Lesseur — aż po Marszałkiewicza. Bezpośrednią uczennicę miniaturzystkę miał — ile wiemy — tylko jedną: córkę budowniczego królewskiego, pannę Merlini, która wyszedłszy za mąż, nie mogła się jakoś zdecydować na ortografię swego nazwiska. Rastawiecki widział na jakimś pastelu drobnym jej podpis: *C. Duchen*. Na wystawie naszej (658) mamy miniaturę ks. Massalskiej, ozna-

czoną *Cecile Duschêne*. Portrecik ks. Stolnikowej Czartoryskiej na wyst. lwow. (16) nosi znów sygnaturę: *Cecil Duchne*. A nie mamy prawie wątpliwości, iż jest to jedna i taż sama artystka! — Krzepsza snadź, lecz nietakim wabiąca urokiem, sztuka J. Lampiego (ojca) mniej znaczące u nas, w porównaniu, zostawiła ślady. Za to wszakże obaj jego synowie, Jan i Franciszek, długo w Polsce pracowali, a drugi nawet zupełnie się spolonizował. Lemberger wylicza obu w swym słowniku, zaznaczając specjalnie co do Jana, iż malował miniatury na porcelanie. Dotychczas wszakże ani jeden drobny portrecik któregoś z nich nie wyszedł u nas na jaw na żadnej wystawie.—Ludwik Marteau bardzo długo przebywał w Warszawie, ale pedagogią snadź wcale się nie zajmował. Jedną tylko znamy jego uczennicę, pannę Rajecką, która później, za poparciem Bacciarellego, wysłana została kosztem króla na dalsze studia do Paryża i tam wyszła za mąż za artystę Piotra Gault de St. Germain. Z licznych miniatur, jakie podobno malowała jeszcze przed wyjazdem z kraju, Rastawiecki wspomina piękny portrecik króla Stan. Augusta. Więcej nic do ostatnich nie znano czasów. Dopiero na wyst. lwow. ukazał się pełny życia i sentymentu wizerunek nieznanego młodzieńca (50) ze zbiorów J. hr. Tarnowskiej w Śniatynce.—Z wychowañców prywatnej szkoły Smuglewicza przy ulicy Ś. Krzyskiej, dwóch tylko oddawało się w następstwie miniaturze, i było to raczej skutkiem dalszych studyów u innych mistrzów. Kopff Jan, siostrzeniec i uczeń Dom. Estreichera, po niedługim pobycie u Smuglewicza, przeniósł się do pracowni Bacciarellego, Fr. Olexiński zaś, oddany przez króla na naukę Smuglewiczowi, dłużej potem doskonalił się w malowaniu miniatury u Lesseura. Kopff, po r. 1790, wrócił do Krakowa—i tam głównie, obok portretów olejnych, miniatury malował. Uczniem jego był Pfeiffer, który później pracował czas jakiś u Fügera i — jak powiada Rastawiecki (II, 100) — robił miniatury z wielkiem wypracowaniem. Olexiński od r. 1793 do 1840 mieszkał w Wilnie—i z owego to

czasu niewątpliwie pochodzi podobizna Jana Gwalberta Rudominy na naszej wystawie (144).

Na istotnie wielką skalę nawiązuje się — dla naszej gałęzi sztuki — łańcuch przyszłości w pracowniach Norblina i zwłaszcza Bacciarellego. Z pierwszej wyszli: M. Płoński, Al. Orłowski, oraz J. Rustem (który był także uczniem Bacciarellego). W każdym z nich odbiła się jakaś inna strona natury mistrza: w Płońskim pewna finezya francuska i zapal dla Rembrandta, w Orłowskim rodzajowość i zmysł karykatury, w Rustemie mocne wyczuwanie charakteru fizyognomii. Wszyscy zaś jednako odziedziczyli Norblinowską skłonność do owego zaostrającego widzenie pomniejszania rzeczywistości, które, jak zauważyliśmy wyżej, stanowi najwnętrzną snadź cechą miniatury. Miniaturami też, w nowym Isabey'owskim typie, akwarelową techniką na papierze, były małe portreciki Płońskiego, których — jak opowiada Rastawiecki — wiele robił po powrocie w 1810 r. do Warszawy, biorąc za nie stale po dukacie, t. j., po złotych ośmnaście, ani więcej, ani mniej. Niestety, nic się z nich nie przechowało, *miniatury* zaś lwowskie (412 etc.) są raczej niepewne. Ale reprodukcya Piwarskiego z takiego właśnie autoportreciku artysty ($9\frac{1}{2} \times 13\frac{1}{2}$), który był własnością siostry, pułkownikowej Kobyłańskiej, utwierdza nas w przekonaniu co do możliwości wpływu nawet bezpośredniego Isabey'a (por. Rast. II, 114 — 115 i III, 368). — Do miniatur również, z tego punktu widzenia, acz rozmaszystych, szkicowych, niekończonych, zaliczylibyśmy autoportrety Al. Orłowskiego — na naszej wystawie (146) olejny na drzewie (16×11 cm.), na lwowskiej zaś retrosp. (493) akwarelowy (19×13), podobnie jak niektóre jego charakterystyczne czy karykaturalne gwasze, akwarele, tusze, sangwiny, ołówki, bardzo drobnych rozmiarów. Dwa natomiast typowo miniaturowe portreciki braci Ślizieniów, umieszczone na naszej wystawie (148a i 149a) ze zbiorów p. H. Ślizienia, bojaźliwe jakieś, szare i mało charakterowe, wydają nam się nader niepewnej autentyczności. — Samoukami, w których — poprzez

Orłowskiego—Norblinowskie ozwały się echa, byli: Al. Oborski i Jakób Sokołowski. Lwowska wystawa retrosp. okazała cały szereg drobniuchnych wizerunków tego ostatniego, akwarelowych, tuszowych, piórkowych, węglowych (oznaczone jako miniatury N-ry 646 i 654, nieoznaczone tak — 626-629, 633, 634, 645, 649, 652, 653) i pomiędzy niemi nieco większy (17×14 cm.) portret własny artysty (520). — Rustem, dobry acz nieco suchy i twardy portrecista, malował i sam zupełnie zdecydowane miniatury, i kierując wileńską szkołą sztuk pięknych wypuścił cały szereg uczniów, temu drobnemu oddających się wizerunkowi. Rastawiecki (II, 448) przytacza dwie jego miniatury: ks. Adama Czartoryskiego, gen. ziem podolskich, i jego żony ks. Izabelli z Flemingów (ze zbiorów p. Rzoncy w Warszawie). Na wystawie naszej ukazały się: dwie podobizny Kościuszki, krzepko ujęty mężczyzna w mundurze pruskim, nieco większy (24×20) portret olejny na drzewie ks. Ad. Czartoryskiego, oraz wątpliwy poniekąd Lelewel w młodym wieku. Co do przypisanego Rustemowi wizerunku byłego ucznia jego, Rafała Ślizienia, odkrywałby on zupełnie nowe i ciekawe strony talentu artysty. Z uczniów Rustema, ze specjalnem umiłowaniem oddawał się miniaturze Jozafat Ignacy Łukaszewicz, czego dowodem jest, że, przybywszy do Warszawy, dalsze studia prowadził do r. 1818 właśnie u miniaturzysty J. Kosińskiego, a później — jak twierdzi Rastawiecki (I, 228) — wiele na korzyść (?) tego swego mistrza malował. Drobnych jego wizerunków, jeśli wnioskować z wyliczeń, niedość zresztą wyraźnych, Rastawieckiego, musiało być dużo. Na wystawie naszej mamy jakąś, z wileńskich snadź jeszcze czasów, pierwocinę talentu w „portrecie dziecka“ (69), oraz doskonałą, dekoracyjną i zarazem wyrazu krzepkiego niepozabawioną podobiznę hr. Ignacowej Tyzenhauzowej (70). Wystawa lwowska posiada (360) ołówkową z tłem akwarelowem miniaturę Aleksandra I. Katalog warsz. wyst. retrosp. notuje (393) „portret kobiety“ (4×3 cm.) ze zbiorów d-ra Heinricha.—Rastawiecki wymienia drugiego jeszcze, na-

der zblizonego nazwiskiem, ucznia Rustemowskiego, również miniaturzystę, Tadeusza Łukasiewicza, rodem z Mińska. Poza tą wzmianką wszakże, nic o jego pracach niewiadomo. Innym wychowawcą szkoły wileńskiej z tychże czasów, który podobnie—acz tylko po rok 1830—malował miniatury, był sławny później przez stosunek z Mickiewiczem Walenty Wańkiewicz. Wystawa nasza posiada (176) drobny, zakolorowany portret kredą Ad. Mickiewicza ($19\frac{1}{2}\times 13$), oraz (177) typową miniaturę na kości sł. (7×5 cm.), przedstawiającą mężczyznę w mundurze kawalera maltańskiego. — Kto wie, czy nie był także uczniem Rustema nieznanym zupełnie wszystkim źródłom, a zmarły wkrótce po r. 1817, F. Pelikan, którego nazwisko ujawniła po raz pierwszy podobizna jakiegoś wojskowego na naszej wystawie (150). — Po zamknięciu w r. 1832 uniwersytetu wileńskiego wraz z istniejącą przy nim szkołą malarską, rozproszyły się po Litwie całe szeregi uczniów, którzy nie dokończyli studyów. Było między nimi i kilku miniaturzystów. Rastawiecki wymienia za Smokowskim (w *Athenaeum* wileńskim), w mętej nieco zresztą notatce, Henryka Żukowskiego, miniaturzystę „wielkiej zdolności“, ucznia uniwersytetu wileńskiego, który zmarł przedwcześnie około r. 1840 (III, 102). Dr. Mycielski, któremu nieznanym był Żukowski, wylicza znowu z tych Rustemowskich „niedouczonych“ wychowawców—niewiadomych Rastawieckiemu: Karola Rypińskiego, Aloizego Niewiarowicza-Tysiewicza, Walentego Walinowicza, Macieja Przybylskiego, Józefa Milakowskiego i Wincentego Sławeckiego, kładąc nacisk na uprawianie miniatury przez czterech zwłaszcza ostatnich. Niestety, właśnie żadnego z tych czterech ani jeden utwór nie wyszedł dotąd na widok publiczny. Za to wystawa nasza posiada, ze zbiorów Cz. hr. Krasickiego, portrecik M. Wołłowicza, wykonany przez K. Rypińskiego, na wyst. zaś lwowskiej ukazało się po raz pierwszy kilka większych miniatur Niewiarowicza-Tysiewicza, nie Aloizego wprawdzie, lecz Władysława Mieczysława, prawdopodobnie syna tamtego. Kobiące te wize-

runki, wcale cenne i zdradzające wpływ po części szkoły wiedeńskiej (391), po części zaś (390) pani Mirbel, świadczyłyby o przeciągnięciu się tradycji gatunku jeszcze i na dalsze pokolenie. Osobno wymienia dr. Mycielski Rafała Ślizienia, wielce utalentowanego amatora i mecenasa sztuki na Litwie, który był prywatnym, zda się, uczniem Rustema, a potem zażyłym przyjacielem Al. Orłowskiego. Na wystawie naszej oglądać można, ze zbiorów p. H. Ślizienia, dwie rzeczy tego artysty: leciuchno podkolorowaną miniaturkę ołówkową Adamowej Mickiewiczowej (162), oraz większy (15×13), pełny charakteru portrecik akwarelowy „wuja Dziuńdzi Choroszczo“ (163).

Tak oto rozgałęziła się — w ciągu dwóch czy trzech generacyj — Norblinowska linia miniaturzystów, ogarniając przeważnie Litwę i aż ku Petersburgowi sięgając przez Orłowskiego. Bogaciej snadź jakościowo, i to bezpośrednio, w pierwszym zaraz pokoleniu, rozwinęła się linia Bacciarellowska, zapanowując znowu w Warszawie i ku dalekiemu zachodowi — przez wysyłanych stypendystów królewskich — wypuszczając odrostki. Wiele rzeczy się na to złożyło: dłuższy, kilkudziesięcioletni pobyt Bacciarellego w Warszawie; wyjątkowo uprzywilejowane i skutecznie protektorskie, w rzeczach sztuki, jego stanowisko przy dworze; istotna, olimpijsko-bezzazdrosna jego dbałość o rozwój sztuki w przybranej ojczyźnie; brak wreszcie wszelkiej ciasnoty, szeroki, wysocce kulturalny pogląd na różne gałęzie i kierunki sztuki. Czyż dziw, że w pracowni jego więcej, aniżeli w którejś innej ówczesnej, gromadziło się uczniów, że w niej skupiało się poniekąd całe życie artystyczne stolicy? Dołączyć do tego trzeba jeszcze dom własny mistrza, w którym dobrotliwie zapewne przyjmował czasem zdolniejszych wychowanków, a w którym aż dwie zawodowe witały ich miniaturzystki: żona i córka gospodarza domu. Pani Fryderyka z Rychterów Bacciarelli z niepoślednią już sławą przybyła do Warszawy. Parę większych nieco portretów jej notuje katalog

warszawskiej wystawy retrosp. (56, 62), mieszający ją zresztą z córką Anną. Z miniatur jej Rastawiecki nic nie wymienia wyraźnie — i nic też do ostatnich czasów nie ujawniło się publicznie. Wystawa nasza posiada jej pędzla podobiznę męża (27), robioną nie według portretu w kościele św. Jana, lecz według płótna, które później Gładyszowi w tym grobowcowym wizerunku za wzór służyło. Katalog przypisuje jej nadto (313, str. 28) — z podwójnym znakiem zapytania — portrecik Kollątaja. Z miniatur córki jej Anny, urodzonej w Warszawie, Rastawiecki cytuje dwie tylko: wizerunek Zofii Wittowej, greczynki, który dziś jest własnością Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, oraz portret „niewiadomej niewiasty w stroju tureckim, z zawojem na głowie“ (III, 118). Mamy nadto ślad trzeciej jeszcze: własnego portretu malarki, którego Lesseur'owską kopię z r. 1801, należącą do kolekcji hr. Tarnowskich w Dzikowie, można było oglądać na lwow. wystawie retrosp. (286). Ta kopia jest poniekąd świadectwem zażyłości artystycznej z obu paniami szambelana-miniaturzysty i objaśnia zarazem, czyje to snadź wpływy, po pierwszych latach studyów malarskich, odrazu i wyłącznie ku miniaturze go zwróciły.

Jeśli pominąć Al. Kucharskiego, o którego przepysznych drobnych wizerunkach mówiliśmy powyżej, oraz Kaz. Wojniakowskiego, co do pracy którego w tej dziedzinie wnioskujemy tylko z „zatrudniania“ go przez J. Kosińskiego*), — Wincenty de Lesseur, francuz z ojca i z nazwiska, polak z matki, z urodzenia w Warszawie i z całego życia swego, będzie najzdolniejszym między uczniami Bacciarellego miniaturzystą. Na to godzą się wszyscy — ale i dr. Mycielski, i za nim przesadnie już p. Sarlovèze, kładą nacisk na przewagę w jego twórczości kopij z wielkich portretów nad wizerunkami z na-

*) Nie jest atoli nieprawdopodobnem przypuszczenie w katalogu niniejszym, że miniaturę oznaczoną nr. 183 malował Wojniakowski, i że jest to jego autoportret.

tury. Zarzut ten na niedość przemyślanych opiera się przesłankach. Prawdą jest, że największą kolekcję prac Lesseura posiada Dzików; prawdą jest, że w tej kolekcji same prawie mamy wielkich portretów transpozycje miniaturowe. Ale przypomnijmy sobie, jak kolekcja powstała? Uczennica i przyjaciółka artysty, hr. Walerya Tarnowska, nabyła po jego śmierci wszystko, co pozostało w pracowni. Rzecz prosta, iż nie mogły się tam znaleźć miniatury ludzi, którzy zamawiali swe wizerunki i zabierali je, gdy były gotowe. Pozostało tylko to, co artysta dla siebie robił, na czym się uczył, co choć w zmniejszonym kształcie wciąż przed oczyma mieć pragnął, t. j., kopie z Bacciarellego, Lampiego, Vigée-Lebrun'owej, Pitschmanna, Fügera, Isabey'a—i zwłaszcza z Grasięgo. Wizerunków z natury trzeba szukać nie w Dzikowie, lecz po ludziach, po spadkobiercach osób przez Lesseura portretowanych. Praca to byłaby ciężka i długa—i dlatego na istotną, wyczerpującą monografię artysty długo snadź jeszcze czekać przyjdzie. A tymczasem inne nadto będą rosły trudności. Już dziś o wielu miniaturach trudno mówić z całą stanowczością, tak widocznie w ciągu lat poblakły i barwy straciły. Rastawiecki i z tego czynił zarzut Lesseurowi, iż farb trwalszych nie dobierał. Dziś wiemy, że nie artysta temu winien, lecz posiadacze, nie farby, lecz brak osłony od niszczącego działania promieni aktywnych. Czytelnik sam się o tem może przekonać, porównywając na naszej wystawie, dajmy nato, miniatury pod imieniem Sonntaga. Nr. 169, gdzie miniatura zamknięta jest w bransolecie albo Nr. 170, gdzie, oprócz ramki, stały futerałik osłaniał malowidło, zachowały całą świeżość i świetność barw. Inne, stale odkryte, pogasły doszczętnie. Że zaś u nas na tę stronę konserwacji miniatur zbyt mało się zwraca uwagi, więc zwolna coraz więcej ich—czy to Lesseurowskich, czy innych—niepowrotnie zamierać i mierzchnąć będzie. Ostrzeżenie dla badaczy, aby planowanych o miniaturzystach monografij nie odkładali.

Warsz. wyst. retrospect. przyniosła tylko rzadkość wielką

(46): portret Lesseura znaczniejszych rozmiarów (30×40), miniatury zaś żadnej; obie lwowskie wystawy: z r. 1894 oraz obecna, operują wciąż tylko zbiorami dzikowskiemi; to też ekspozycja nasza, która po raz pierwszy zdołała zgromadzić, po za owym remanentem pracownianym, nabytym przez hr. Tarnowską, około 20 portrecików z różnych rąk prywatnych, ma znaczną wagę. Początek to dopiero. Nic jeszcze tutaj z owych licznych miniatur królewskich, przeznaczonych do tabakier, medalionów, pierścieni, które król różnym osobom rozdawał. Nic zapewne z byłych zbiorów u Mniszchów w Wiśniowcu. Nic prawdopodobnie z owych kilkunastu portrecików, które — jeszcze za czasów Rastawieckiego — posiadał sędzia F. Hangel. Ale już jednak nieco z wizerunków owej klienteli arysto- i demokratycznej, którą powodzenie artysty odebrało podobno dawnemu dostawcy generalnemu, Bechonowi. Są tu i rzeczy doskonałe, jak ten pełny werwy i charakteru portret Tyzenhauza (57); są ciekawe repliki, jak np. fatalnie zniszczony a jednak świetny wizerunek A. Mokronowskiego ze zbiorów Muz. Kieleckiego (61a), przewyższający o wiele drugą podobiznę tegoż, oznaczoną N-rem 61b; są powtórzenia niektórych miniatur ze zbioru Dzikowskiego (58a, 58b, odpowiadające w kat. lwow. wyst. retrosp. N-rom 268 i 269); jest — niepodpisany, ale pewny — autoportrecik artysty*).

Wielka wstrzemięźliwość i wytworna prostota są cechami własnych prac Lesseura. Żadnych tu błyskotliwości, żadnych póż, żadnego barw nadmiaru, ale kompozycja jest zawsze pełna smaku i finezyi, a twarz — charakteru i życia. Mamy wrażenie, że artysta, mimo iż nęcił go wykwintny urok kobiecych portretów Grassiego, czuł się jednak lepiej i pe-

*) Jednocześnie, katalog wyst. Brukselskiej z r. b. notuje, bez zeterminowania monogramu W. L., portrecik Filipa Orleańskiego, poddany: 1791, ze zbiorów p. L. Mayera w Vilvorde. Że jest to miniatura Lesseura, nie mamy prawie wątpliwości. Ale może kopia z jakiegoś wielkiego portretu.

wniej w portrecie męskim. Nie przeszkadzała mu tu szczerość zupełna, która jest również zasadniczym pierwiastkiem jego raczej świadomego, niż impulsywnego talentu. Mimo to kopiował całe szeregi wielkich, kobiecych właśnie portretów, jakby chcąc przemódz się i tę także stronę rozwinąć w sobie. Był to — nie genialny może, ale bardzo wielki artysta, a przytem dziwnie rzetelny, do głębi rozmiłowany w swej sztuce, uczący się do końca życia.

Inny zupełnie typ reprezentuje rówieśny prawie Lesseurowi krakowianin, Józef Kosiński. Przeszedł on również przez szkołę Bacciarellego, później lat parę spędził we Włoszech, a po powrocie do Warszawy został mianowany nadwornym malarzem królewskim i otrzymał medal *merentibus*. Należy przypuszczać, że te zaszczyty wywołała raczej umiejętna zabiegliwość, aniżeli zasługa istotna. Zdolność była—to fakt—znakomita, o czem świadczą niektóre miniatury, a zwłaszcza portreciki Grassiego, Wojniakowskiego i własny artysty, należące po Rastawieckim do Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu. Ale umiłowania sztuki nie było. Był raczej warsztat i handel. „Kosiński“—opowiada Rast.—„zwykł był trzymać przy sobie młodych malarzy, których wiele dla siebie zatrudniał, dając im przygotowywać lub dokończać własne roboty“. Przypuśćmy nawet, że to jest zwykła plotka pracowniana. Takie zatrute ziółka wyrastają często na glebie życia artystycznego bez powodu—i pozostają na zawsze. Ale ogromna nierówność prac dowodzi sama, że robiło się niejednokrotnie dla prędszego zysku, nie zaś dla stworzenia czegoś istotnie dobrego. Te różnice wartości dają się zauważyć i w zgromadzonych na wystawie naszej 13 miniaturach. Portreciki oznaczone numerami 42, 42a, 44, 47, 48d, oraz akwarelowe podobizny Brodzińskiego i Kurpińskiego odskakują gwałtownie od pozostałych, mniej ciekawych okazów. Jak już z owej plotki o zbiorowym warsztacie można wnosić, produkować musiał Kosiński bardzo wiele. Tymczasem znamy jego prac nader nieznaczną liczbę. Te same prawie okazy wędrują kolejno

zwłaszcza portretach—ku jakimś domniemaniu romantycznym, płaszczo, pozom i wyrazom, w rzeczywistości bezwyrazowym. Pełnej, własnej, zdecydowanej oryginalności Marszałkiewicz nigdy nie zdobył. Acz pod działaniem tego lub owego wpływu niejednokrotnie pozań, ku jakimś własnym gruntom i widnokręgom śmiało wybiegał, w następstwie jednak, zamiast wytrwale i energicznie swoje tam rozbić namioty, pod inne znowu lub pod to samo powracał oddziaływanie, z mistrzostwem zresztą zupełnym owładając wszystkim, co ono mu nasuwało. Do głębi dusz nie sięgał, zadawał się rzeczywistością zewnętrzną, ekspresyie twarzy przeto są często niezdecydowane, a niekiedy szablonowe. W męskich portretach nie był dostatecznie realistą, aby poprzez to, co jest „naturalną pozą“ człowieka, dotrzeć do jego rzeczywistości istotnej i charakteru. W kobiecych — chwał się do końca między zbyt słodkim idealizowaniem (rzadziej), a jakimś charakterystycznym pociągiem ku brzydocie, lub raczej ku znękaney chorobliwości, z którego jednak dość śmiałych nie wyciągał konsekwencyj. Technik i sposobów używał najrozmaitszych: od olejnego malowania na blasze i drzewie do gwaszu i akwareli na kości słoniowej, pergaminie i papierze, od najdelikatniejszych punktowań i „hachures“ do szerokich, pełnych pociągnięć pędzla.

Nie jako genialny twórca, ale jako ciekawy nader poszukiwacz i ogromny bądź co bądź majster, pięknie zamyka długowieczny Marszałkiewicz dzieje portretu miniaturowego w Polsce. Wyprzedził go do grobu nawet własny jego—podobno i bardzo prawdopodobnie—uczeń, W. Rzewuski, który przejął od mistrza—z pewnem zresztą indywidualnem zacięciem—wyraźne w swoim czasie przechylenie się ku szkole wiedeńskiej. Katalog wyst. retr. w Warszawie potraktował go, z powodu wystawionego pod N-rem 452 portreciku p. Gajewskiej z Rettingerów (u nas Nr. 160), jako amatora i twórcę „udatnych“ miniatur. Zdaje nam się, zwłaszcza z drugiego wizerunku: p. A. Englertowej, że było tam coś więcej nad amatorstwo i „udatność“.

W porównaniu z tą ciągłą i bądź co bądź piękną linią rozwojową miniatury warszawskiej i wileńskiej, dość ubogo i niepokaźnie przedstawiają się dzieje drobnego portretu w Krakowie i Lwowie. I nie dziw. Portret miniaturowy, gdziekolwiek zajrzemy w jego historię, rozwija się bujnie tylko w atmosferze krzepkiej sztuki, tylko w związku najściślejszym z wielkim portretem, tylko na tle pewnych tradycji, pewnego stylu. Wszystko to w Warszawie dawała w zupełnie wystarczającej mierze plejada artystów grupująca się przy dworze Stanisława Augusta. Ale w Krakowie? Jakaż atmosferą, jakaż tradycją mogły być naiwne „poczciwości“ czy poczciwe naiwności Stachowicza, pseudo-klasyczne akademizmy Peszki, zdawkowości portretowe J. Brodowskiego — przy ogromnem jednocześnie wszystkich trzech niedołączeniu artystycznem. To też, mimo wpływów wiedeńskich, mimo blizkich, zda się, stosunków z Peterem, który taką świetną „pocziwego“ kolegi miniaturę namalował, Jan Nepomucen Głowacki pozostał w swych portrecikach dziwnie płytkim idealistą i naiwnie nieumiejętnym malarzem. Znać w nich gorliwe wzorowanie się na Peterze, ale co tam jest życiem, ciałem, duszą, to u niego staje się papierowym manekinem (niezawsze zgrabnym nadto) i ckliwą minoderyą. Niewiele mógł się przyczynić do poprawienia sytuacji i Józef Sonntag, od r. 1825 zamieszkujący w Krakowie. Chyba żeby to był nie ten Sonntag, o którym opowiada prof. Mycielski w swych *Stu latach* (151) i którego płaskie, sztywne, niesmaczne cztery wizerunki odtworzono w katalogu lwowskiej wystawy min., lecz ów, zupełnie, czarodziejsko inny, lekki, świeży, wonny, charakteru i smaku pełny, którego znamy z portrecików J. Kossowskiej (170) i hr. Zofii Potockiej (169) na naszej wystawie. Jedne i drugie tak samo są oznaczone: J. Sonntag, a niepodobieństwem jest jednak absolutnem, aby z pod jednej ręki wyszły taka Kossowska i taka sztubacko wymęczona a niedołączna Maryla Szymanowska (535, we Lwowie). Jakaś kryje się tu znowu — podobnie jak

przy Bechonie — zagadka, którą koniecznie rozwiązać będzie trzeba, jakaś niezaprzecona *tricherie artistique*, jakieś używanie przez kogoś cudzego nazwiska narówni z prawym jego właścicielem. Byłaby kluczem dwukrotnie powtórzona notatka odnośna w „Krótkich wzmiankach o nieżyjących malarzach polskich“ z r. 1898? Któż byłby w takim razie tym doskonałym, a kto tym mizernym Sonntagiem?

Jeszcze gorzej, albo może, przez nadmiar złego, lepiej było we Lwowie. Tam już wszelkich brakło tradycji, wszelkiej atmosfery i najprostszego nawet wydziału malarstwa przy uniwersytecie. Ważki bądź co bądź, 12-letni pobyt tutaj Pitschmanna minął bez śladu. Osiedlenie się w 1802 r. zdolnego nader miniaturzysty, Karola Schweikarta, nie mogło odrazu rzeczy naprawić, tradycji i atmosfery zastąpić. Proszę porównać (na lwow. wyst.) jego wykwinny, żywy, nieco po van Dyckowsku ustylizowany portrecik hr. Wład. Tarnowskiego (525) ze sztubackimi, sztywnymi, wymęczonymi, bez smaku i charakteru, wypracowaniami Antoniego Lauba, który był jego uczniem, aby przekonać się, jak nie absolutnie nie zyskał od mistrza. A Józef Haar, o którym słyży się ciągle, że „znakomite“ robił miniatury? Portret nieznaney Nr. 305 — pospolity, maskowaty, w liniach biustu niedopuszczalnie niesmaczny. A drugi portret „nieznaney“ Nr. 307? Owszem, lepszy nieco — tylko że nie Haara. Owa „nieznana“ bowiem jest księżną Pauliną Borghese, autorem portretu B. Anguissola, Haar zaś kopistą tylko. Kopistą, nadto, złym. Bo proszę sobie porównać tę pracę choćby z reprodukcją oryginału w angielskiem *Studio*. Jaka tam subtelność rysów, jaka dwuznaczna finezya ust i uśmiechu, jaka lekkość i jędrność w tej całej cielesności! A u Haara? Krowia jakaś ociężałość i rozlazłość w postawie, zaspanie bezwyrazowe w twarzy — wszystko, co najważniejszem było w portrecie, zagubione. Po tej jednej kopii niepodobna już uwierzyć, aby Haar „znakomite“ robił miniatury.

Artystą dużego talentu był niezaprzezenie Michał

Weixlbaum, wiedeńczyk, uczeń Fügera, przybyły do Lwowa w roku 1812. Portreciki jego (wystawiono ich we Lwowie dziesięć, 573—582) mają i wykwint, i ruch, i kompozycję doskonałą, i barw soczystość, niedość tylko może wyrazu w trochę porcelanowo-zimnych twarzach. Na naszej wystawie mamy ciekawego „Diderota“ jego pędzla (178).

Byłoby się z czasem może coś we Lwowie trwalszego rozwinęło—dają tę nadzieję etapy Al. Rejchana, Gaszyńskiego, Tysiewicza, Bartusa i Tepy,—ale na rozwój czasu wiele już nie było, miniatura już w cień zachodzić jeła.

Z miniaturzystów na emigracji wymienimy: Leona Brzezińskiego (u nas męski zwłaszcza mocny portret № 35), oraz ubocznie Teofila Kwiatkowskiego.

Cudzoziemscy miniaturzyści i teraz, aż do połowy XIX wieku, licznie zjawiali się w Polsce, bądź sprowadzani przez możne i wpływowe osoby, bądź z własnej woli i chęci. Ktoś zaprasza Ludwika Vesusa na Wołyń, później gości go hr. Suchodolski w Dorohusku; Czartoryscy trzymają w Puławach J. Z. Frey'a; T. Czacki umieszcza Lariusa w Krzemieńcu; Paweł Cieszkowski przywozi z Włoch Mikołaja Montiego (który później namalował miniaturę syna jego, Augusta); Kriehuber jedzie do Sławuty; panowie polscy—jak wspominaliśmy już—sprowadzają do Lwowa wirtemberczyka Schweikarta. Bez zaproszenia, zda się, zjeżdżają nad Pełtew wiedeńczycy: A. v. Medvey i Adolf Nigróni. Do Wilna zawędrowują najczęściej Kurlandczycy. W Warszawie aż się roi od doskonałych i mierniejszych miniaturzystów, nieraz z bardzo daleka. K. W. Brunelly, Henryk Benner (uczeń Isabey'a), Józef Sonntag, Molinari'owie Aleksander i (syn czy brat?) Ferdynand, Rosenberg Maksymilian, Minter Karol Fryderyk oraz jego syn, Stieler — i inni — przyjeżdżają kolejno lub jednocześnie, na krótko lub na lat dziesiątki. Ci i owi osiadają na zawsze — i do dziś mają w kraju potomków. Doba to, z wielu względów, *par excellence* portretowo-pamiętkowa, czyli specjalnie dla miniatury odpowiednia. Cieszą

się więc zazwyczaj powodzeniem, niekiedy większem od artystów miejscowych: Bon. Dąbrowskiego, Adolfa Piwarskiego, Józefa Kondratowicza, G. Sachowicza, Fel. Sapalskiego, Rogozińskiego Ant. i t. d., którzy skutkiem tego ubocznie tylko i dodatkowo miniaturą się zajmują. W Krakowie — z obcych — jeden Sonntag wystarcza. — Tam za to najwcześniej — jeśli wyłączyć wojskowych, o których już wspominaliśmy — zaczyna między arystokracją szerzyć się miniatura amatorska. Najdawniej były znane i sławą pewną się cieszyły: Beata z Potockich Czacka (u nas 37, 38) i Walerya ze Strojnowskich Tarnowska (uczennica siostry Mengsa, Teresy Maron, a później W. Lesseura). Katalog nasz podaje miniatury St. Corvina Kossakowskiego*) i A. Kossakowskiej, oraz Al. Rzyszczewskiego (372, str. 28). Wyst. lwow. prezentuje Helenę Lubomirską oraz wysoce zdolną Wandę Dembowską. Rastawiecki mówi o uczennicy Lariusza, Maryi Lubomirskiej. Zupełnie zastanawiająco — z opowieści Rast. (III, 344)—wygląda córka pułkownika i ziemianina z Litwy, Róża Parczewska, która, oprócz własnych miniatur, specjalnie oddawała się kopiom z *Petitot'a*. Wybór za siebie mówiący. Z mężczyzn, w naszym katalogu, poczytujemy za amatorów: Białobrzzeskiego (bardzo słaby, ale ma swój portrecik Poniatowskiego też i w Krak. Muz. Nar., 99), Hintza, Kozłowskiich Jana (b. ciekawy) i Z., Kudzinowicza, Lutza, Milkiewicza (wcale niezły), St. Ponikowskiego, Postawkę, Postempską (siostrę Romana), Rosińskiego, Smoleńskiego Adama i A. S. Turusiewicza. W katalogu wystawy lwowskiej—inny szereg nieznanymi nazwisk, dyletantów prawdopodobnie: W. Akowski, J. Dzwonkowski, L. Facewicz, Z. E. Gordaszewski (b. ciekawy), Ch. Jelska, E. Morszkowska, Ostrzeszewicz, Fr. Ks. Prek (nader obfity), J. Tabaczyński (znany Lembergerowi, jako Tabaszynsky), Zofia Wojnina. Z amatorów wojskowych (podpisanych) li-

*) Lemberger zwie go: Stanislaus Corvinus *Kollakowsky*.

czymy na naszej wystawie: Jerzego Klimke (którego odkryciem chlubi się Świeykowski), J. Kurowskiego (Krakusa), którego portrecik ks. Hel. Ponińskiej posiada lwowska wyst., oraz R. Wilczyńskiego.

Osobną kategorię „rzadkości“ stanowią prace malarzy, którzy miniaturą wogóle się nie zajmują, a jednak trafem jedną lub parę namalowali. Z takich — wyst. lwow. posiada portrety: sułtana Abdul Azisa przez St. P. Chlebowskiego; Ks. Kaniewskiego wizerunek ołówkowy pułkownikowej Fiszzerowej; Rejhana Józ.; Mich. Stachowicza; J. Suchodolskiego (*raritas!*). Katalog E. Świeykowskiego notuje prace: J. Peszki miniaturę ol. na tekt. (19×15); dwa maluchne portreciki Kościuszki przez M. Stachowicza; Jana Matejki portret chłopczyka (10×7). Na wystawie naszej wreszcie, Ign. Gierdziewski ma niesłychanie silny „portret mężczyzny“; K. Statler — trzy delikatne główki ołówkowe; Szynalewski Fel. — portret mężczyzny; Zaleski M. — starego malarza malującego w daszku zielonym. Powinnyby nadto egzystować miniatury A. Blanka z czasu studyów u Kosińskiego, oraz Ant. Brodowskiego z doby, gdy pracował u Augustin'a.

Na zakończenie wymieniamy jeszcze następujących — według Lembergera — polskich lub w Polsce pracujących miniaturzystów, o których żadne źródła nasze nie wiedzą: Behn Andrzej (1650—1711), czynny w Szwecyi i w Polsce; Bitterlich Edward, ur. 1834 w „Stupnicka (Galizien)“, czynny w Wiedniu; Gładysz Jan (?? — nie wiemy o jego miniaturach); Michałowski Piotr (miniaturzysta ???); M-me Zabarowska Eydé Gabrielle (ur. w Paryżu, zm. po r. 1885, ucz. Camino); Zier Wiktor Kazimierz, ur. w Warszawie 1822, zm. po r. 1882, czynny w Paryżu.

Spis alfabetyczny

MINIATURZYSTÓW I MALARZY

wspomnianych w tej rozprawce.

- Agricola K. J. A. 24.
Akowski W. 54.
Aldenrath H. J. 25.
Alphen E. J. 22.
Angielska miniatura 10—16.
Anreiter A. 24.
Arlaud'owie 25.
d'Aubigny P. 35.
d'Aubry L. F. 21.
Augustin J. Chrzc. J. 13, 16,
19, 20, 21, 55.
d'Auvigny K. (czy E. ?) 35.
Bacciarelli Anna 44.
Bacciarelli Fryderyka 30,
43—44.
Bacciarelli Marcelli 30, 31—32,
33, 38, 39, 40, 43, 44, 45,
47, 48, 49.
Bacciarellowska linia 43—50.
Bardou (Bardow) J. 36.
Bartus St. 53.
Bechon J. (syn) 34—35.
Bechon K. 30, 34—35, 37, 46.
Behn A. 55.
Bem B. 27.
Benner H. 10, 21, 53.
Białobrzeski (J. ?) 54.
Bitterlich E. 55.
Blank A. 38, 48, 55.
van Blarenberghe 10.
Bodemer J. K. 24.
Bossi D. 38.
Boucher F. 17.
Boze J. 18.
Brodowski A. 49, 55.
Brodowski J. 51.
Brunelly K. W. 53.
Brzeziński L. 53.
Burman M-me 36.
Camino 21, 55.
Carriera Rosalba 10, 17, 22.
Chlebowski S. P. 55.
Chodowiecki B. 33.
Chodowiecki D. 10, 30, 33, 36.
Clarvel 35.
Clouet'owie 8, 17.
Clovio Juliusz 8, 28.
Cooper A. 10, 13.
Cooper S. 6, 12, 13, 22.
Cosway Marya 11.

- Cosway Ryszard 11, 13, 14—
 15, 19, 23, 32.
 Cranach Łukasz 8.
 Crosse V. 14.
 Czacka B. 54.
 Czapski hr. 29—30.
 Daffinger M. M. 13, 18, 23—24.
 David J. L. 24, 20.
 Davin M-me 21.
 Dąbrowski B. 54.
 Debillemont-Chardon 5, 21.
 Dembowska W. 54.
 Denner B. 25.
 Dinglinger J. F. 25.
 Dixon N. 14.
 Dłuski A. 37.
 Donner J. 35.
 Duchen C. 38.
 Duchne Cecil 39.
 Dumont F. R. 18.
 Duschêne Cecile 39.
 van Dyck 9, 12.
 Dzwonkowski J. 54.
 Edridge H. 16.
 Eleuter (Semiginowski) 29.
 Ender J. N. 24.
 Engleheart J. 13, 14, 15.
 Engleheart J. C. D. 16.
 Estreicher D. 33, 39.
 van Eyck 9.
 Facewicz L. 54.
 Flatman T. 14.
 Fouquet Jan 8, 17.
 Fragonard J. H. 6, 17, 31, 34.
 Francuska miniatura 18—21.
 Frey J. Z. 53.
 Füger H. F. 6, 13, 22—23,
 24, 25, 31, 39, 45.
 Gainsborogh T. 14.
 Gaszyński M. 53.
 Gault de Saint-Germain 39.
 Gierdziejewski I. 55.
 Gillberg J. A. 25.
 Girard E. 21.
 Gładysz J. 44, 55.
 Głowacki J. N. 51.
 Goebel A. 36.
 Goebel J. E. 36.
 Gordaszewski Z. E. 54.
 des Granges D. 13.
 Grassi J. 31, 32, 38, 45, 46,
 47, 49.
 Grimaldi W. 16.
 de Guérard E. 24.
 Guérin J. 21.
 Hall P. A. 6, 10, 13, 18, 32, 34.
 Haar J. 52.
 Herbelin M-me 21.
 Hilliard M. 11, 12.
 Hintz 54.
 Holbein (młodszy) 9, 11, 12.
 Hone H. 16.
 „Honest John“ 15.
 Hoskins J. 6, 13.
 Humphrey O. 14, 15.
 Isabey J. Chrzc. 6, 13, 19—20,
 21, 23, 32, 40, 45, 49, 53.
 Jacques M. 21, 49.
 Jannas G. G. 38.
 Jannasch 37—38.
 Jelska Ch. 54.
 John A. 28.
 Juel J. 25.
 Kajzer M. 35.
 Kaniewski K. 55.
 Kappeller J. A. 33.
 Klimke J. 54.
 Klingstedt K. G. 10.
 Kneller G. 14.
 Kober M. 28.
 Kokular A. 38.
 Kondratowicz J. 54.

- Kopff J. 39, 48.
 Kosiński J. 33, 38, 41, 44, 47—
 48, 55.
 Kossakowska A. 54.
 Kossakowski Corvinus S. 54.
 Kozłowski J. 54.
 Kozłowski Z. 54.
 Kriehuber J. 24, 53.
 Kucharski Al. 10, 18, 30, 33,
 44, 48.
 Kudzinowicz K. 54.
 Kupecki J. 49.
 Kurowski J. (Krakus) 54.
 Kwiatkowski T. 53.
 Lagrénée A. F. 21.
 Laja z Cyziku 8.
 Lampi Fr. 39.
 Lampi J. (ojciec) 31, 32, 38,
 39, 45, 49.
 Lampi J. (syn) 39.
 Largillière M. 17.
 Larius J. 53.
 Laub A. 52.
 Lawrence T. 14, 23.
 Lely P. 14.
 Lens B. 13.
 Lesseur W. 33, 38, 39, 44—
 47, 48, 54.
 Lhuillier de Puget 35.
 Lieder F. J. B. 24.
 Loggan D. 28.
 Lormann F. A. 33.
 Lubomirska H. ks. 54.
 Lubomirska M. ks. 54.
 Lutz H. 54.
 Lyssipp 8.
 Łęski J. 36—37.
 Łukasiewicz T. 42.
 Łukaszewicz J. B. 41, 48.
 Małachowski K. 37.
 Mansion 21.
 Maron T. 54.
 Marszałkiewicz St. 38, 48—50.
 Marteau L. 30, 38, 39.
 Massé J. Chrz. 18.
 Matejko J. 55.
 v. Medvey A. 53.
 Mengs R. 54.
 Merlini panna 38.
 van Meytens M. 6, 10, 22.
 Michałowski P. 55.
 Mignard P. 17.
 Milakowski J. 42.
 Milkiewicz K. 54.
 Minter K. 53.
 Minter (młodszy) 53.
 Mirbel Lizinka 6, 21.
 Mock J. S. 29.
 Molinari A. 53.
 Molinari F. 53.
 Monti M. 53.
 Morskowska E. 54.
 Mosnier J. L. 18.
 Nattier J. M. 17, 31.
 Newton W. 16.
 Niewiarowicz-Tysiewicz A.
 42.
 Niewiarowicz-Tysiewicz W.
 M. 42—43, 53.
 Nigroni A. 53.
 Norblin J. P. 10, 31, 32—33,
 38, 40.
 Norblinowska linia 40—43.
 Oborski A. 41.
 Oeser A. F. 6, 22.
 Olexiński F. 39, 48.
 Oliver Izaak 12.
 Oliver Piotr 12.
 Orłowski A. 40, 43.
 Ostrzeszewicz 54.
 Parczewska R. 54.
 Paszkowska W. 37.
 Pausias 8.
 Pelikan F. 42.

- Périn L. L. 18.
 Perronneau J. 31.
 Peszka J. 51, 55.
 Peter E. 13, 24, 51.
 Petitot J. 6, 9, 10, 17, 18, 29,
 54.
 Pfeiffer 39, 48.
 Pitschmann J. 45, 52.
 Piwarski A. 54.
 Piwarski F. 40.
 Plimer A. 15.
 Płoński M. 40.
 Polska miniatura 25—55.
 de Pommayrac P. P. 21.
 Ponikowski S. 54.
 Postawka S. 54.
 Postempska A. 54.
 Prek F. K. 54.
 Prieur A. 29.
 Przybylski M. 42.
 Quaglia F. 10.
 Rajecka (Gault de Saint-
 Germain) 39.
 Rejchan Al. 53.
 Rejchan J. 55.
 Reynolds J. 14.
 Richter F. 36.
 Rigaud H. 17.
 Ritt A. 25.
 Robertson A. 5, 16.
 Rockstuhl A. G. 36.
 Rockstuhl P. E. 36.
 Rogoziński A. 54.
 Romney J. 14.
 Rosenberg M. 53.
 Rosiński 54.
 Ross W. 5, 16.
 Rouget M. 35.
 Rubens 49.
 Rustem J. 40, 41, 42, 43, 48.
 Rypiński K. 42.
 Rzewuski W. 50.
 Rzyszczewski A. 54.
 von Saar K. 24.
 Sachowicz G. 54.
 Saint D. 6, 21.
 Sapalski F. 35, 54.
 Sattler K. 21.
 Schwager R. 24.
 Schweikart K. 52, 53.
 „Scottus Scottorum“ 15.
 Sicardi L. 18.
 Simmler J. 49.
 Singry J. B. 21.
 Sławecki W. 42.
 Smart J. 6, 13, 14, 15—16,
 19.
 Smart (młodszy) 16.
 Smoleński A. 54.
 Smuglewicz F. 31, 38, 39.
 Snelling M. 13.
 Sokołowski J. 41.
 Sonntag J. 45, 51—52, 53, 54.
 Spargren W. 25.
 Stachowicz M. 51, 55.
 Stanisław Leszczyński król
 29.
 Stattler K. 38, 55.
 Stieler J. K. 53.
 Streetes Guillim 9.
 Suchodolski J. 55.
 Suchy A. 24.
 Szynalewski F. 55.
 Ślizień R. 41, 43.
 Tabaczyński I. 54.
 Tarnowska W. hr. 45, 46,
 48, 54.
 Taubert G. 10, 33.
 Teerlinck Levina 9.
 Tępa Fr. 53.
 Theerowie bracia 24.
 Thienpondt K. F. 25.
 Thorburn R. 5, 16.
 Titiani de Vecelli W. 35.

- Topolski M. 48.
Turusiewicz A. S. 54.
Tymowski J. 37.
Vestier A. 18.
Vesus L. 53.
Vieth F. 24.
Vigée Lebrun E. 35, 45, 49.
Waldmüller K. 24.
Walinowicz W. 42.
Wańkiewicz W. 42.
Weixlbaum M. 53.
Werner K. J. 33.
- Wiedeńska miniatura 21—24.
Wilczyński R. 55.
Wilisch N. 37.
Wojniakowski K. 44, 47, 48.
Wojnina Z. 54.
Zabarowska E. G. 55.
Zaleski M. 55.
Zeig 37.
Zier W. K. 55.
Zygmunt III król 29.
Żukowski H. 42.
-

ILUMINACYE.

1. Modlitwa do św. Urszuli. Szkoła środkowo francuska, prawdopodobnie Fouquet'a, około 1450 r.— Św. Urszula, córka króla brytańskiego, Notusa, zwanego też Maurusem, przyjąwszy chrześcijaństwo i nie chcąc wyjść za wodza pogańskiego, uprosiła ojca o pozwolenie na trzyletnią podróż na okrętach w towarzystwie jedenastu tysięcy dziewic. Po zwiedzeniu Rzymu, w powrotnej drodze umęczona wraz z towarzyszkami w Kolonii. Patronka m. Kolonii. Górna miniatura przedstawia św. Urszulę, proszącą ojca o pozwolenie wyjazdu, dolna wyobraża podróż morską św. Urszuli z towarzyszkami. — Tempera ze złoceniami, pergamin, 123×87, czworokąt. Napis: „Oroison de S-te Ursule“. — Wł. Wład. Buchner.

UWAGA. Ozdobne obrzeżenie ułożone z bławatków, poziomek, stokrotek, różyczek, złotych liści i ptaków i t. d. Wszystkie te motywy używane są przeważnie w ornamentach francuskich XV w.

2. Inicyał z wyobrażeniem narodzin Chrystusa. Szkoła niemiecka, połowa XV w. — Św. Józef trzyma w ręku zapaloną świecę. Szczegół ten, spotykany najczęściej w malarstwie niemieckim i flamandzkim XV w., ma oznaczać, iż rzecz dzieje się w nocy. — Tempera na złotym tle. Pergamin, 42×44, czworokąt. — Wł. Bolesław Szpetkowski.
3. Inicyał w stylu archaicznym, wyobrażający trzy Marye u grobu Zbawiciela w literze A. Wiek XV. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
4. 11 inicyałów i jedna miniatura z różnych rękopisów. Wiek XV. Tempera na pergaminie, na złotych tłach. — Wł. P. Jackowska.

I L U M I N A C Y E

5. Inicyał. Wiek XV. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
6. 4 inicyały i 2 ozdoby, pochodzące z jednego rękopisu. Wiek XVI. Szkoła włoska. Tempera na pergaminie. Tła złote, ozdobiane wytłaczaniami. — Wł. P. Jackowska.
7. 2 inicyały i 2 ozdoby. Wiek XV. Tempera na pergaminie. Tła złote z malowanemi ozdobami. — Wł. P. Jackowska.
8. Inicyał. Wiek XV. Szkoła włoska. Tempera na pergaminie. Tło złote. — Wł. P. Jackowska.
9. 15 inicyałów, pochodzących przeważnie z jednego rękopisu. Wiek XV. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
10. Bardzo ozdobny inicyał, wyobrażający Zesłanie Ducha św. na tle renesansowej architektury. Wiek XV. Szkoła włoska. — Wł. P. Jackowska.
11. Sześć inicyałów z ornamentem fantazyjnym geometrycznym. Wiek XV. Na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
12. Inicyał bardzo ozdobny. Wiek XV (koniec). Tempera na pergaminie. Tło złote. — Wł. P. Jackowska.
13. Dwie karty starego rękopisu z obrzeżeniem i ozdobnemi inicyałami. Wiek XV. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
14. Dwa inicyały i ornament z pięknymi motywami renesansowemi. Wiek XV (koniec). Tempera na pergaminie ze złoceniami. — Wł. P. Jackowska.
15. Dwa inicyały i dolne zakończenie strony, z ustaw bractwa florenckiego S-ta Maria delle Laude. Druga połowa XV w. Szkoła florencka. Tempera na pergaminie ze złoceniami. — Wł. P. Jackowska.
16. Początkowa karta ustaw bractwa florenckiego S-ta Maria delle Laude. Pomiędzy rokiem 1465 i 1470. Tempera na pergaminie ze złoceniami. Pismo mięszane między minuskułą i kursywą. — Wł. P. Jackowska.

I L U M I N A C Y E

17. Inicyał ozdobny, przedstawiający szkołę w literze B. Wiek XV (koniec). Szkoła włoska. Tempera na pergaminie. Tło złote. — Wł. P. Jackowska.
 UWAGA. Pomimo gotyckiego pisma, ornament i architektura inicyału są renesansowe.
18. Inicyał bardzo ozdobny, przedstawiający Nawiedzenie w literze O. Koniec XV lub początek XVI wieku. Szkoła włoska. Tempera na pergaminie, z lekkim złotym ornamentem. — Wł. P. Jackowska.
19. Inicyał bardzo ozdobny, przedstawiający Zwiastowanie. Na przełomie wieku XV i XVI. Tło złote z malowanym ornamentem. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
20. Inicyał, przedstawiający modlącego się papieża w literze T. Na przełomie wieku XVI. Szkoła włoska. Tempera na pergaminie. — Inicyały № 18, 19 i 20 pochodzą z epoki przejściowej między gotyką a odrodzeniem. Ornament oraz figury są już zupełnie renesansowe, jednak charakter ogólny liter przypomina jeszcze inicyały gotyckie. — Wł. P. Jackowska.
21. Inicyał złoty w stylu renesansowym, przedstawiający literę Q. Na przełomie wieku XVI. Szkoła włoska. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
22. Książka z inicyałami, w których jako ornament znajduje się między innymi ozdobny napis, Juliusz III (del Monte 1550—1555), oraz prawdopodobnie lilia z herbu Pawła III (Farnese 1534—1549). Połowa XVI wieku. Litery złote. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
23. Książka z inicyałami, w których jako ornament znajduje się przeważnie herb Klemensa VIII (Aldobrandini 1592—1605) i Pawła V (Borghese 1605—1621). Początek VII wieku. Litery złote. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.
24. Książka z inicyałami, w których jako ornament znajdują się między innymi herby Grzegorza XIII (Buoncompagno 1572—1585) oraz Urbana VIII (Barberini 1623—1644) i Aleksandra VII (Chigi 1655—1667). Koniec wieku XVI i połowa XVII. Tempera na pergaminie. — Wł. P. Jackowska.

I L U M I N A C Y E

25. Niedokończona karta z rękopisu. W inicjale D miniatura, przedstawiająca Chrystusa Pana, idącego po falach morza. Koniec wieku XV. Pergamin ze złożeniami. — Wł. P. Jackowska.
- 25a. Narodzenie Chrystusa Pana. Koniec wieku XVI. Szkoła włoska. Na pergaminie. Akwarela, 100×81, owal. — Wł. Marya Trębicka.
-

MINIATURZYŚCI POLSCY
I W POLSCE PRACUJĄCY.

27a.

28.

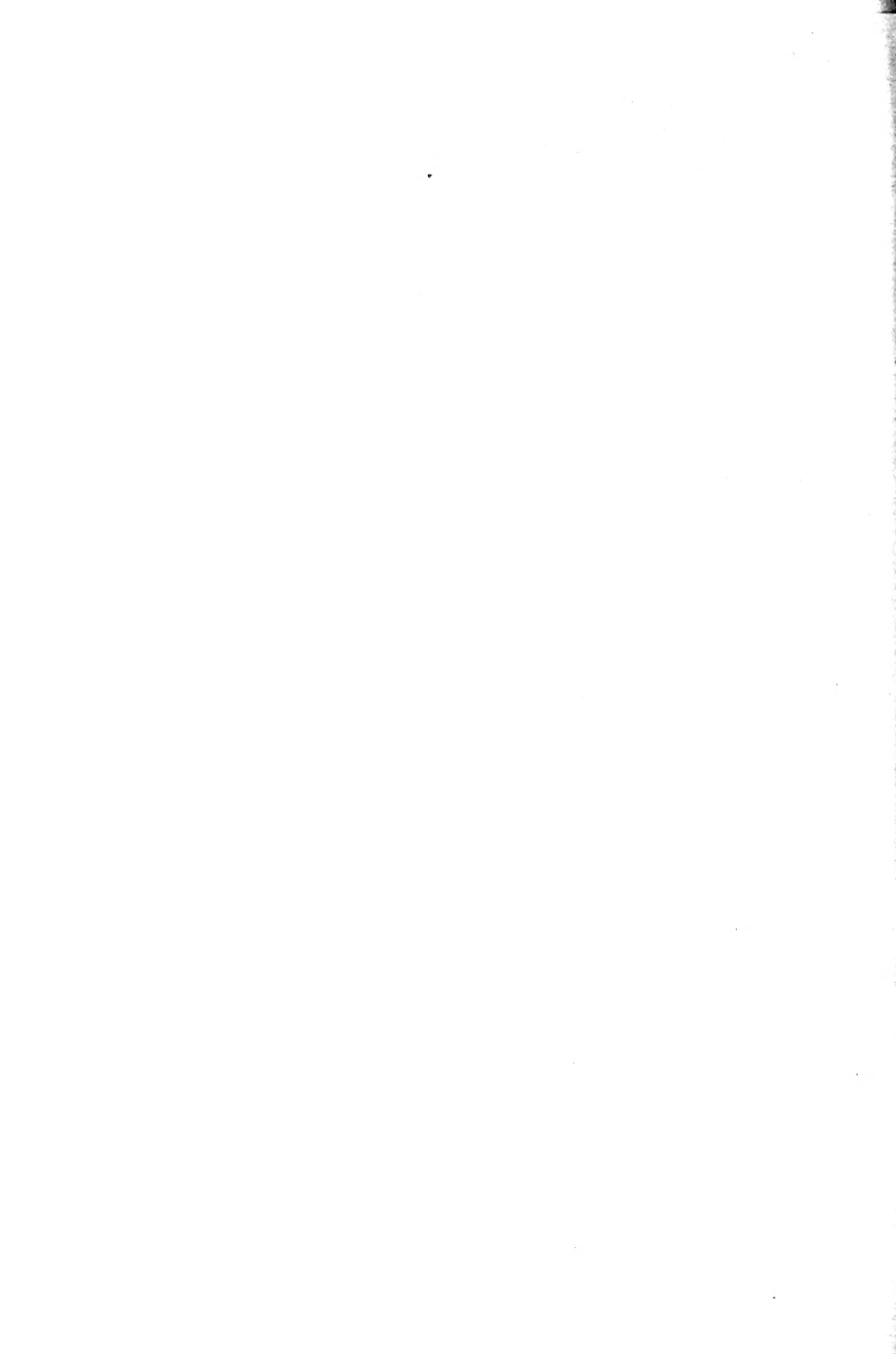
37.

40e.

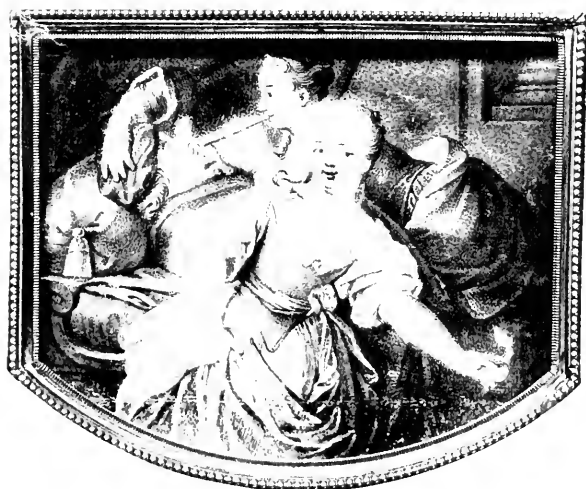

35.

31.

36.

d'Auvigny Karol (ur. 1760 r., zm. w Warszawie 1830 r.).

26. Portret Nowickiego (?), porucznika pułku 16-go (1809—1814). Na kości słoniowej, 58×48, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

Bacciarelli z Rychterów Fryderyka (zm. w Warszawie 1812 r.).

27. Marceli Bacciarelli (podług portretu, będącego w kościele św. Jana w Warszawie). Kość słoniowa, 47, okrągł. — Wł. F. Daszkiewicz Bortnowski.

Bacciarelli Marceli (?) (1731—1818).

- 27a. Stanisław August, w płaszczu czerwonym, podbitym gronostajami, ze wstęgą orderu Orła Białego. Kość słoniowa, 75×82, owal. Napis na odwrocie ramki: „Stanisław August Poniatowski, ostatni król Polski, tę swoją Miniaturę ofiarował Ciotce moiej Maryannie z Ledóchowskich Hrabinie Aleksandrowiczowej Woiewodzinie Podlaskiej, Józef Hra Ledóchowski“. — Wł. Mieczysław hr. Ledóchowski.

Bechon Karol (ur. 1732—zm. w Warszawie 1812 r.).

- 27b. Portret oficera, szefa regimentu.—Kość słoniowa, 47×35, owal. Napis: „P. Bechon. 789“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

- 27c. Portret damy z XVIII w. Kość sł., 57×40, owal. Napis: „Bechon a. 1789“. — Wł. Ant. Strzałecki.

28. Portret mężczyzny z książką. Kość słoniowa, 50×39, owal. Napis: „Bechon 1790“.—Wł. Ant. Strzałecki.

- 28a. Budziszewski, ojciec Józefa, posła na sejm, marszałka sądu sejmowego za W. Ks. Konstantego. Kość sł., 57×45, owal. Napis: „Bechon Pinx. 1800“.—Wł. Marya bar. Dangel.

MINIATURZYŚCI

- 28b. Budziszewska, żona poprzedniego. Kość sł., 57×45, owal. Napis: „Bechon P. 1800“.—Wł. Marya bar. Dangel.
29. Portret damy z pieskiem. Kość sł., 52×42, owal. Napis: „Bechon 1806“.—Wł. Marya Trębicka.
30. Amorek z łukiem, na pergaminie, 58, okrągł. Napis: „Sans Pardon Bechon“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Bechon J. (syn).

31. Cetnerówna Anna, 1-mo voto Sanguszkowa, 2-o księżna Sapieżyńska, 3-o Potocka, 4-o księżna Łota-ryńska. Kość sł., 128×106, prostokąt. Napis: „J. Bechon fils 1803“.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwer-tyńska.

Benner Henryk (1776—1836; — w Warszawie 1815—1816 r.).

- 31a. Król Rzymski. Kość sł., 130×100, owal. Napis: „Benner 1815“.—Wł. Z. Bronikowska.
- 31b. Szymanowska Marya z Wołowskich, teściowa Mickiewicza. Na pap., 133×96, owal. Napis: „Benner Varsovie 1816“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 31c. Skibicki Franciszek, senator. Na pap., 139×103, owal.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwer-tyńska.
- 31d. Aleksander I, w mundurze generała polskiego. Na pergaminie, 130×100, owal. Napis: „Benner 1816“.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
- 31e. Aleksander I, cesarz, w mundurze gen. Kość sł., 47×33, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
- 31f. Aleksander I, cesarz. Kość sł., 52×30, owal.—Wł. Ksawery hr. Branicki.

Białobrzeski.

32. Portret chłopca w delii białej i kółpaku z początku XVII w. Kość sł., 74×61, prostokąt. Napis: „Fecit Białobrzeski 1816“.—Wł. Ordynacya hr. Kra-sińskich.

Brzeziński Leon (1809—1865).

- 32a. Portret damy. Kość sł., 85×68, owal. Napis: „Brze-ziński Leon 1838“.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.

33. Portret damy. Kość sł., 70×56, owal. Napis: „Brzeziński Leon 1839“. — Wł. Ant. Strzałecki.
- 33a. Wincenty z Siecina Krasicki z Giwortowa. Na pap., 142×98, prostokąt. Napis: „L. B.“. — Wł. Kazimierz Krasicki.
34. Aleksandryna Wincentowa Krasicka z Mszczęńskich. Na pap., 142×98, prostokąt. Napis: „Leon Brzeziński 1853“. — Wł. Kazimierz Krasicki.
- 34a. Władysława Gutowska Ignacowa z Krasickich. Na pap., 140×97, prostokąt. Napis: „L. B. 1853“. — Wł. Kazimierz Krasicki.
35. Józef Broniewski, pułkownik wojsk polskich, emigrant z 1831. Medalion złoty z miniaturą, owal. Kość sł., 46×39. Napis: „L. Brzeziński 1861 (?)“. — Wł. Bogdan Broniewski.

Chodowiecki Daniel Mikołaj (1726—1801).

36. „Puszczanie finfy“. Gwasz na pap., 68×56, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 36a. Pani Baudouin. Ol. na płótnie, 285×230, prostokąt. — Wł. Stefan Dziewulski.
- 36b. Baudouin. Ol. na płótnie, 285×230, prostokąt. — Wł. Stefan Dziewulski.

Czacka Beata z Potockich.

37. Portret własny. Kość sł., 61, okrągł. Napis na odwrocie ramki: „Beata z Potockich Czacka przez siebie samą“. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
38. Krasieńska Marya, generalowa. Kość sł., 60×55, prostokąt. Napis: „B. Czacka 1805“. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.

Doñner Jan.

- 38a. Autoportret. Kość sł., 29×23, owal. Napis na odwrocie: „Johan Donner miniaturzysta J. S. M. X. Karola Radziwiłła. Spis 1799“. — Wł. E. Nepros.

Gierdziejewski Ignacy (1826—1860).

- 38b. Portret mężczyzny. Kość sł., 61×47, owal. Napis: „Gierdziejewski 1845“. — Wł. Marya Trębicka.

Girardot.

39. Niegolewski Maurycy Wład., poseł na sejm pruski. Kość sł., 52×42, owal. Napis: „Girardot“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Głowacki Jan Nepomucen (1802—1847).

40. Mycielska Karolina z Wodzickich, autorka powieści „Wczoraj“. Akwarela na pap., 175×130. Napis na odwrocie: „N. Głowacki 1834“. — Wł. Edward hr. Krasiński.
- 40a. Portret d-ra Macieja Józefa Brodowicza. Ol. na blasze, 105×85, prostokąt. — Wł. S. Tymieniecki.
- 40b. Portret staruszki w czepku. Ol. na blasze, 105×85, prostokąt — Wł. S. Tymieniecki.

Goebel A.

- 40c. Domeyko Ignacy. Kość sł., 65×54, prostokąt. Napis: „A. Goebel fec. 33“. — Wł. Henr. Slizień.

Grassi Józef (1757—1838; w Warszawie między 1790—1800).

- 40d. Portret damy z lirą. Kość sł., 125×105, owal. Napis: „J. Grassi A^o 1796“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 40e. Hr. Zamoyski Stanisław, Ord. 1801 r. (według napisu na odwrocie ramki). Ol. na blasze, 88×71, owal. — Wł. hr. Zamoyski Maurycy, Ordynat.

Hintz.

- 40f. Buczyńska Matylda z Güntherów. Kość sł., 78×64, prostokąt. — Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
- 40g. Lux Kazimierz (?), major strzelców pieszych. Kość sł., 46×34, owal. — Wł. A. Strzałecki.

Jannasch.

41. Józef II. Kość sł., 50×35, owal. Napis: „Jannasch pinx. a Leopold 792“. — Wł. L. Benni.

Kapeller Józef Antoni (1760—1806).

- 41a. Portret niewiomego. Akw., 150×193. Napis: „Kapeller fecit“. — Wł. Anna Borawska.

Klimke Jerzy, porucz. w sztabie Tad. Kościuszki.

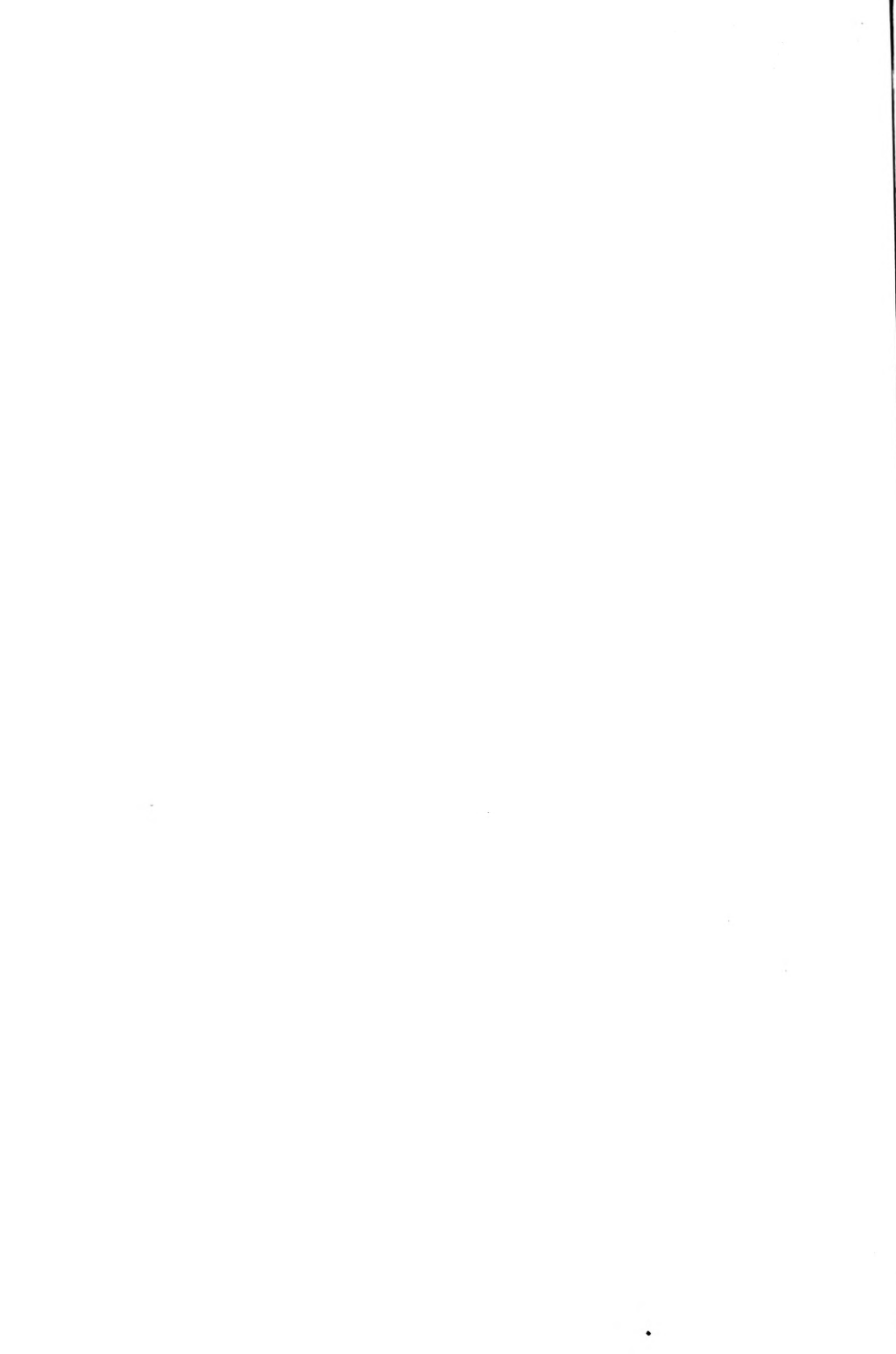
- 41b. Łukasz Brandysz. Kość sł., 55×42, owal. Napis

70.

48a

z tyłu ramki „przez Klimkego 1817 w Radomiu“.—Wł. Ks. K. Polikowski.

Kosiński Józef (1753—1821).

42. Portret mężczyzny z końca XVIII w., kość sł., 58×46, owal. Napis: „J. Kosiński“.—Wł. Ant. Strzałecki.
- 42a. Kasper i Kazimierz Potuliccy. Kość słoniowa, 67×53, ośmiokąt. Napis: „J. Kosiński 1801“.—Wł. hr. Potulicka.
43. Portret mężczyzny. Kość sł., 46×36, owal. — Wł. Marya Trębicka.
44. Portret oficera z orderem rosyjskim św. Jerzego. Kość sł., 57×47, owal. Napis: „J. Kosiński“.— Wł. Ant. Strzałecki.
45. Ks. Radziwiłłowa z Przędzieckich (Kopia z portretu Grassiego). Kość sł., 65×47, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
46. Hr. Pocijowa. Kość sł., 94, okrągł. Napis: „J. Kosiński“.— Wł. E. Nepros.
47. Portret damy z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 81×67, owal. — Wł. E. Nepros.
48. Portret mężczyzny w kontuszu. Kość słoniowa, 64×50, owal. Napis: „J. Kosiński 1802“.— Wł. Ant. Strzałecki.
- 48a. Kurpiński Karol, kompozytor (1785—1857). Akw., 170×140, owal.— Wł. Aleksander Kraushar.
- 48b. Portret Cieszkowskiego Józefa. Kość słoniowa, 62×52, ośmiokąt. Napis: „J. Kosiński“. Na odwrocie ramki data 1804.— Wł. E. Nepros.
- 48c. Portret mężczyzny. Kość słoniowa 50×47, owal, Napis: „J. Kosiński“.
- 48d. (?) Portret mężczyzny z rudemi włosami. Kość sł., 63×52, owal.— Wł. Wanda Neumanowa.
49. Brodziński Kazimierz, (1791—1835). Akw. na pap., 193×183, owal.— Wł. Aleksander Kraushar.

Kossakowska A.

- 49a. Ks. Józef Poniatowski w mundurze, (1792—4). Kopia z Grassiego. Akw. na pergaminie, 121×94, prostokąt. Napis: „A. Kossakowska“.— Wł. Stanisław Patek.

Kossakowski Stanisław.

- 49b. Sobański Ludwik, (zm. 1837). Kość sł., 64×50, owal.— Napis: „Sta Corwin Kossakowski fait le 19 Sept. 1812“.— Wł. Michał hr. Sobański.

Kozłowski Jan.

- 49a. Kobieta w chuście (z rodziny Czeczotów). Akw., 82×67, owal. Napis: „J. Kozłowski, 1848“.— Wł. Stan. Patek.

- 49b. Mężczyzna (z rodziny Czeczotów). Akw. na pap., 82×67, owal. Napis: „1848“.— Wł. Stan. Patek.

Kozłowski Z.

50. Mężczyzna w surducie. Napis na odwrocie: „Rys. Z. Kozłowski 1849“.— Wł. Jadwiga Neumanówna.

Kudzinowicz Karol.

51. Tarnowska Rozalia z Czackich. Kość słoniowa, 58×47, owal. Napis: „Kudzinowicz fecit 1801“.— Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.

52. Dama z harfą. Kość sł., 76×53, owal. Napis: „Kudzinowicz fecit 1809“.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Kurowski Józef, porucznik pułku 1-go krakusów
1831 r.

53. Hr. Krasieński Stanisław (1811—1849), por. adj. gen. Łubieńskiego w mundurze oficera sztabu 1831 r. Akw. na pap., 224×155, prostokąt. Napis: „Ryso. Krakus 1831“.— Wł. Edward hr. Krasieński.

54. Hr. Krasieński Karol (1812—1870) w mundurze adjutanta piechoty 1831 r. Akw. na pap., 228×137, prostokąt. Napis: „J. K. Krakus rys. 1831“.— Wł. Edward hr. Krasieński.

- 54a. Portret młodego mężczyzny. Rys. ołów. na pap., 129—99, prostokąt. Podpis: „W dowód wdzięczności Kurowski ryso. w Rzymie 1846 r.“ — Wł. Ks. Ludwika Czartoryska z hr. Krasieńskich.

59.

518.

56

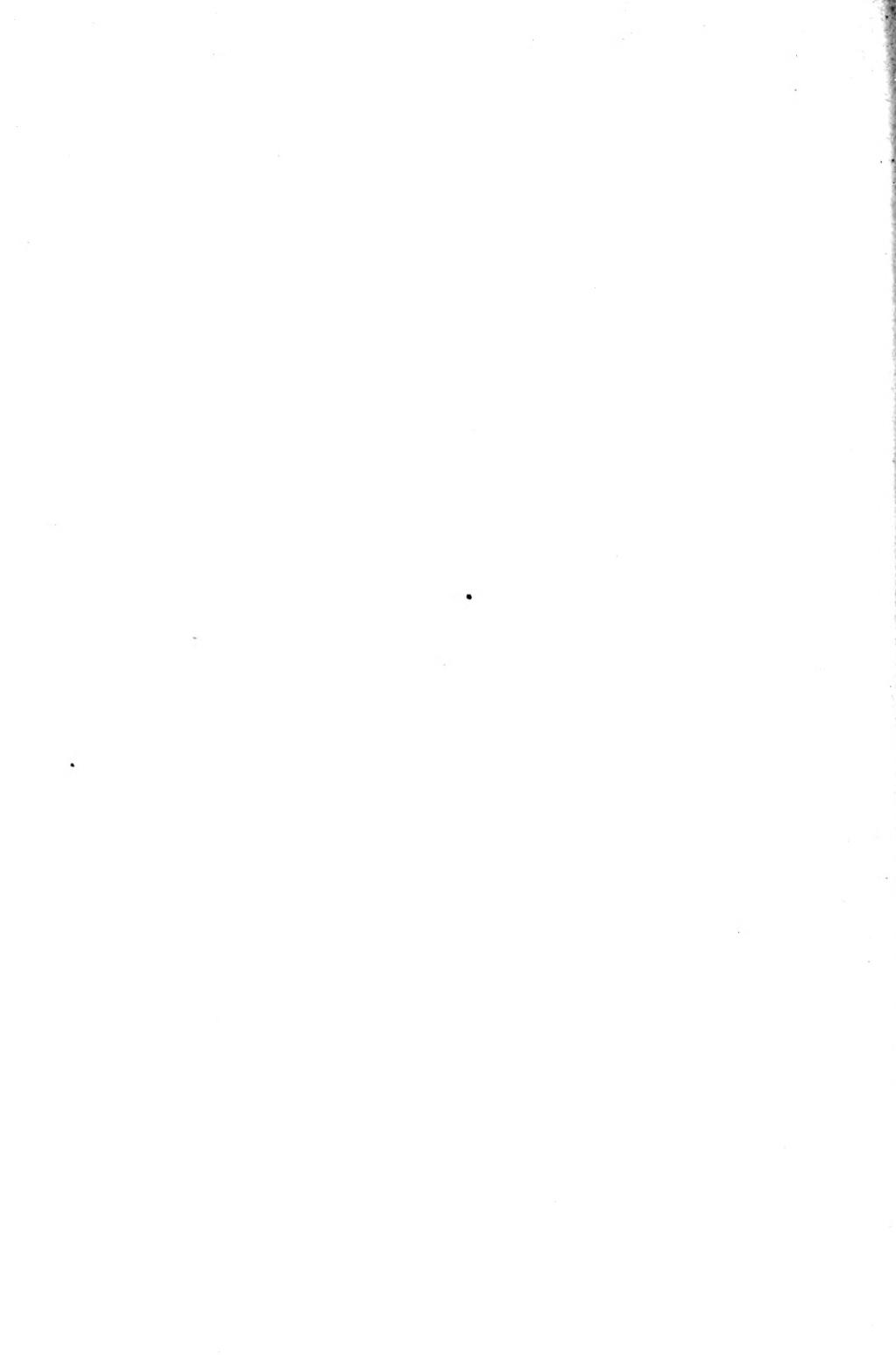
57.

59.

38b.

Laub Antoni (1788—1842).

55. Halpertowa Eleonora z Żuczkowski, artystka dramatyczna (ur. 1803). Kość sł., 88×67, owal. Podpis: „Laub. p.“.— Wł. Ksawery hr. Branicki

De Lesseur (Lesserowicz) Wincenty (1745 — 1813).

56. Portret własny. Kość sł., 50×40, owal. — Wł. Jan Lubicz Zlasnowski.
57. Hr. Tyzenhauz Ignacy, regimen. gward. piesz. W. Ks. Litew. Kość sł., 61, okrągła. Napis: „W. L. 1792“.— Wł. Jan hr. Przeździecki.
- 57a. Farini (szambelan króla Stan. Augusta), z końca XVIII w. Kość sł., 62×48, owal. — Wł. Kwietniewski.
58. Stanisław August. Kość sł., 105×90, prostokąt. Podpis: „W. de Lesseur 1793“.— Wł. Leandro Marconi.
- 58a. Księżna Wirtemberska, podług portretu w Sieniawie. Kość sł., 147×118, prostokąt. Napis: „W. L. 1796“.— Wł. Maurycy hr. Zamoyski, Ordynat.
- 58b. Ks. Adam Czartoryski. Kość sł., 147×118, prostokąt.— Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
- 58c. Ks. Czartoryski Adam Jerzy (kopia z poprzedniego №?). Kość sł., 70×55, owal.— Wł. Wład. Buchner.
59. Franciszek Müller (kupiec warsz.) i Barbara z Zimmermannów Müllerowa. Miniatura podwójna. Kość sł., 58, okrągł. Napis: „W. L. 1797“.— Wł. Tow. Op. nad Zabytkami Przeszłości.
60. Krasiński Jan, starosta Opinogórski, w mundurze gen. majora, i Antonina z Czackich Krasińska. Kość sł., 49×40, owal. Napis: „W. L. 18...“.— Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
61. Ludwika z Szembeków Dembowska (?). Kość sł., 51×41, owal. Podpis: „W. L. 1804“.— Wł. Marya Trębicka.
- 61a. Mokronowski Andrzej. Kość sł., 71, okrągł. Napis: „W. L.“.— Wł. Muzeum Kieleckie.

MINIATURZYŚCI

- 61b. Mokronowski Andrzej, wojewoda mazowiecki. Kość sł., 56×45, owal. Napis: „W. L. 1805“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
62. Portret mężczyzny z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 42×45, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 62a. Narbutt Wojciech. Kość słoniowa, 83×65, prostokąt. Napis: „W. de L.“. — Wł. Wład. Buchner.
63. Portret damy. Kość sł., 45×38, owal. Wł. Ksaw. hr. Branicki.
64. Portret mężczyzny w peruce i kobiety w czepku, z końca XVIII w. Kość sł., 59×46, owal, miniatura podwójna. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
65. Ks. Józef Poniatowski, w mundurze polskim 1792—4, podług Grassiego. Kość sł., 73×60, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 65a. Portret mężczyzny w starszym wieku. Kość sł., 58×44, owal. Podpis: „W. L. 180...“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 65b. Kościuszko w mundurze generała lejtenanta 1792—4. Kość sł., 63×46, owal. Napis na odwrocie ramki: „Pamiętka po Epifaniam Minasowiczu, Kanoniku Kijowskim i sekretarzu Króla Stanisława Augusta, pochodząca z daru tegoż Króla... Winc. Lesseur pinxit“. — Wł. Stan. Patek.
66. Poniatowska z Tyszkiewiczów. Kość słoniowa, 51×42, owal. — Wł. Wład. Władysław Smoleński.

Lutz H.

- 66a. Portret mężczyzny. Na pap., 134×102, prostokąt. Napis: „d. 2 maja 1835 ryss. H. Lutz“. — Wł. Wacław Koczorowski.
- 66b. Portret kobiety. Na pap., 137×102, prostokąt. Napis: „d. 5 maja 1835 ryss. H. Lutz“. — Wł. Wacław Koczorowski.

Łęski Józef Franciszek Stanisław (1760—1825).

67. Autoportret (?). Kość sł., 70, kwadrat. — Wł. Helena hr. Ostrowska.

124.

106.

72.

86.

68. Portret damy z początku XIX w. (pani Kuczyńska?). Kość sł., 55×47, owal. Napis: „J. Ł.“. — Wł. Helena hr. Ostrowska.

68a. Generalowa Wittowa. Kość sł., 55×45, owal. Napis: „J. Łęski p.“ — Wł. Książę Drucki Lubecki.

Łukaszewicz Jozafat (1789—1850).

69. Portret dziecka. Kość sł., 52×47, owal. Napis: „J. Łukaszewicz“. — Wł. Marya Trębicka.

70. z Przeddzieckich Maryanna Ignacowa hr. Tyzenhauzowa (około 1830). Kość sł., 70, okrągła. Napis: „J. Łukaszewicz“. — Wł. Jan hr. Przeddziecki.

Marszałkiewicz Stanisław (1789—1872).

71. Autoportret. Akw., 165×125, owal. — Wł. Aleksander Kraushar.

72. Tyszkiewiczowa z Poniatowskich (siostra Stanisława Augusta), kopia z Bacciarellego (?). Kość sł., 68×62, prostokąt. Napis: „Mar pinx“. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

73. Kossakowska Ludwika z Potockich (podług Lampiego?). Kość sł., 58, czworokąt. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

74. Portret damy z gołębiem. Kość sł., 76×60, owal. Napis: „S. Marszał.“. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

75. Portret damy. Kość sł., 65, okrągła. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Szymon Neuman.

76. Dziekońska Marya. Kość sł., 79×63, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. E. Berson.

77. Dziekońska Marya, autorka. Kość sł., 77×65, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

77a. Aleksander I w mundurze polskim. Kość sł., 78×62, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

77b. Baronowa Kiel. Kość sł., 48×42, owal. Napis: „S. M.“ (monogram). — Wł. Marya Jackowska.

78. Portret damy z białym woalem. Kość sł., 75, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

MINIATURZYŚCI

- 78a. Hr. Cz os now ska w niebieskim szalu. Kość słoniowa, 67×62, owal. Napis: „Marszałkiewicz 1819“. — Wł. St. Patek.
- 78b. Feliński Alojzy (zm. 1820). Kość sł., 79×65, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 78c. Zalewska, przyjaciółka Mickiewicza. Kość sł., 72×63, owal. Napis: „Marszałkiewicz 1824“. — Wł. Marya Jąckowska.
79. Portret mężczyzny z pierwszej połowy w. XIX. Kość sł., 89×72, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. E. Berson.
80. Portret mężczyzny z r. 1830. Kość sł., 90×72, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Marya Trębicka.
81. Portret mężczyzny z początku XIX w. Kość sł., 107×88. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
82. Józef Koehler. Kość sł., 57×43, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz 1828“. — Wł. bar. Dangel Aniela.
83. Józefa z Kossowskich Koehlerowa. Kość sł., 55×42, owal. Napis: „S. M. 23“ (monogram). — Wł. bar. Dangel.
84. Portret chłopca. Kość sł., 58×50, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
85. Portret mężczyzny z początku w. XIX. Kość sł., 66×49, owal, Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Kazimierz Stefański.
86. Kunkel Wilhelm. Kość sł., 67×53, owal. — Wł. Stefan Szyller.
87. Hr. Kwilecka z Gliszczyńskich. Kość sł., 101×85, prostokąt. — Wł. Antoni Strzałecki.
88. Hr. Potocki Franciszek. Kość sł., 65×53, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ks. hr. Branicki.
89. Hr. Potocki Franciszek. Kość sł., 59×47, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ordynacya hr. Krasin-skich.
90. Portret dziewczynki. Kość sł., 101×85, owal. Napis: „r. 1823 S. Marszałkiewicz“. — Wł. E. Nepros.

178933 Maria Theresia

90.

96.

91. Portret mężczyzny. Kość sł., 125×105, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. E. Nepros.
92. Zaślubiny W. Ks. Konstantego z Joanną Grudzińską. Szkic akw. na pap., 67×37, czworokąt. — Wł. St. Estreicher.
93. Wołowska Kazimiera z Szymanowskich. Kość sł., 105×87, owal. Kopia z Jacques'a. — Wł. Feliks Czerwiakowski.
- 93a. Portret hr. Starzyńskiej. Kość sł., 116×88, owal. — Wł. E. Nepros.
94. Mężczyzna we fraku z krzyżem Virtuti militari. Kość sł., 81×65, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
95. Portret mężczyzny w surducie ze wstążką Virtuti militari. Kość sł., 68×52, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
96. Portret damy. Kość sł., 120×95, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
97. Koehlerówna Zofia, późniejsza Bandtkie-Stężyńska. Kość sł., 65, okrągła. Napis: „Marszałkiewicz, r. 1826“. — Wł. bar. Dangel.
98. Ks. Drucki Lubecki Bolesław (zm. 1831 r.). Kość sł., 70×57, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz 1824“. — Wł. Ks. Aleks. Drucki-Lubecki.
- 98a. Czartoryski Adam. Kość sł., 95, okrągła. Napis: „Marszałkiewicz r. 1825“. — Wł. St. Patek.
- 98b. Portret damy z pocz. XIX w. (prawdopodobnie Starzyńska). Kość sł., 113×89, owal. — Wł. E. Nepros.
- 98c. Baron Kiel, rotmistrz pułku podolskiego kirasyerów r. 1815—30. Kość sł., 60×51, prostokąt. — Wł. Marya Jackowska.
99. Portret damy. Kość sł., 96×80, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Michał hr. Sobański.
- 99a. Wisłocka z Aksamitowskich. Kość sł., 54×43, owal. — Wł. St. Patek.
100. Portret mężczyzny. Akw. na pap., 260×225 cm., prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Marya Trębicka.

MINIATURZYŚCI

101. Generałowa Jankowska. Kość sł., 122×102, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicka.
102. Małachowska Hortenzya z Małachowskich. Kość sł., 107×88, czworokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
103. Englert Stanisław, dyrektor wydziału Banku Polskiego. Kość sł., 67×56, owal. — Wł. Marya Englert.
104. Bartłomiej Nienadkiewicz w mundurze pułkownika ros. (około 1840) i żona jego. Miniatura podwójna na kości, 59×77, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. hr. Maurycy Zamoyski.
105. Portret matki z synem. Akw. na pap., 290×220, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
106. Nakwaska Anna z Potockich. Kość sł., 72×67, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
107. Hr. Nesselrode. Akw. na pap. 145×110, owal. Napis: „M. 184“. — Wł. Ant. Strzałęcki.
108. Ślizieniowa Elżbieta z Tyszkiewiczów. Akw. na pap., 133×115. Napis: „Marszałk.“ — Wł. Czesław hr. Krasicki.
109. Portret damy. Kość słoniowa, 87×68, owal. — Wł. E. Nepros.
110. Jenny Lind. Kość sł., 69×50, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. E. Nepros.
111. Portret damy. Kość słoniowa, 91×75, owal. — Wł. E. Nepros.
112. Trębicka Marya z Wołłowskich. Kość sł., 37×27, owal. — Wł. Marya Trębicka.
113. Ślizień Alfred. Akw. na pap. 100×140, prostokąt. Napis: „Marszałk.“ — Wł. Czesław hr. Krasicki.
114. Rawiczowa Marya. Akw. na pap., 305×233, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Józef Rawicz.
115. Oczapowski Jan (ur. 1800), dr. med. Na pap., 190×138, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Jadwiga Bersonowa.

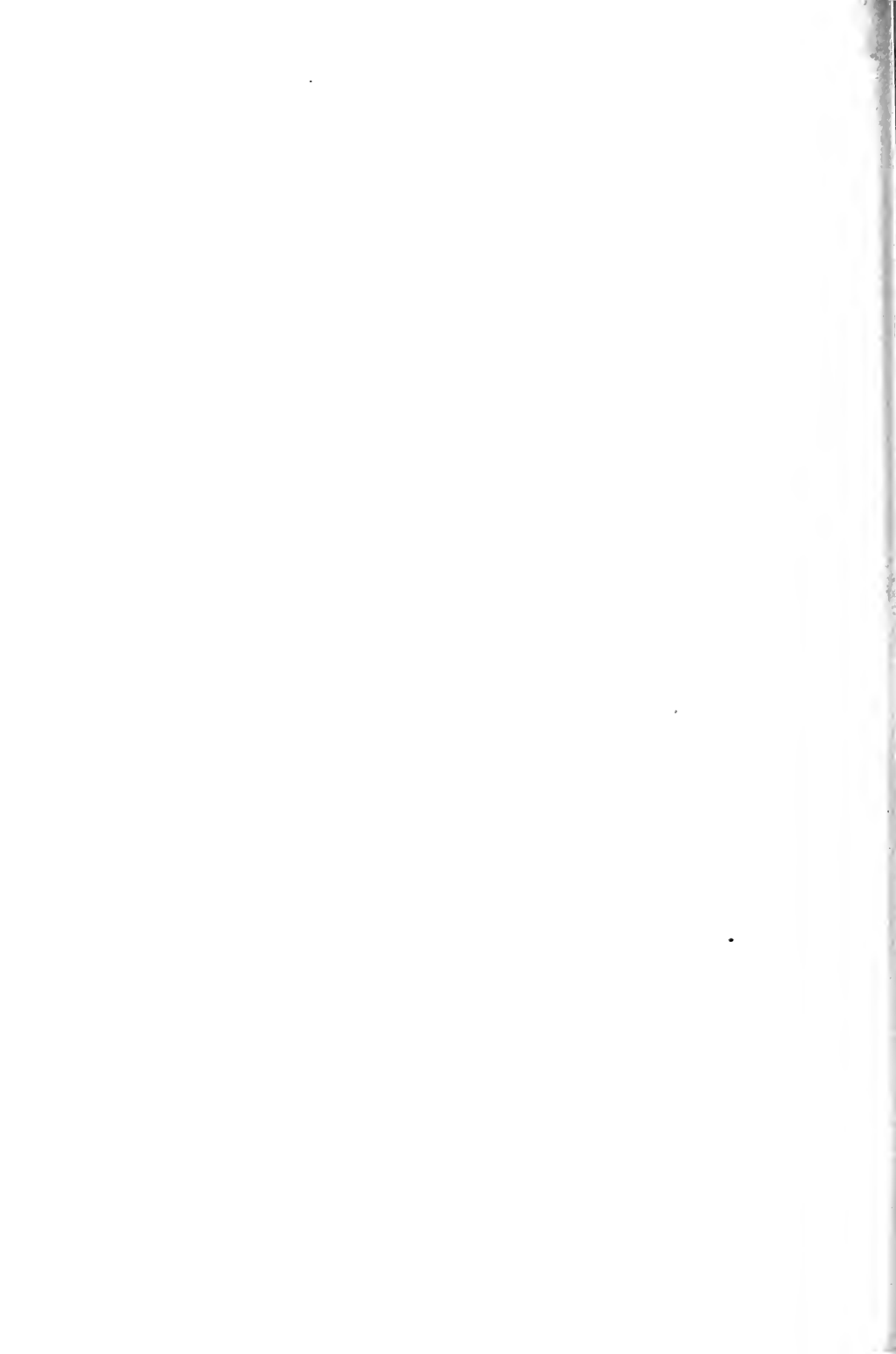
87.

110.

135.

117. Ziemięcki Stefan, gen., po cywilnemu. Na pap., 152×123, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
118. Napoleon w mundurze strzelców konnych gwardyi. Kość sł., 105×80, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. Szymon Neuman.
119. Poniatowski ks. Józef w mund. gen., przy wstędze Virtuti militari. Ol. na blasze, 142×108, owal. — Wł. Ludwik Szwece.
120. Napoleon I w mund. strzelców kon. gwardyi. Ol. na blasze, 142×100, owal. — Wł. Ludwik Szwece.
121. Małachowski Stanisław (1737—1809), marszałek Sejmu Czteroletniego, prezes senatu 1807, we fraku fioletowym ze wstęgą Orła Białego i Legją honorową. Kość sł., 103×78, owal. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
122. Niemcewicz Julian Ursyn (1797—1841) (podług portretu olejnego A. Brodowskiego). Kość sł., 133×105, prostokąt. Napis: „S. M. 1823“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
123. Ks. Józef Poniatowski (1792—4). Kość sł., kopia z Grassiego, 65×58, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
124. Rakoczy. Kopia z obrazu Kupeckiego. Kość sł., 73×52, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
125. Głowa mężczyzny. Interpretacya portretu z XVII wieku. Kość sł., 74×77, prostokąt. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. Ant. Strzałecki.
126. Chłopiec z fujarką (podług Rubensa). Kość sł., 58×55, prostokąt. Napis: „Marszałkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
127. Portret mężczyzny (podług Rubensa). Kość sł., 75×66, owal. Napis: „S. Marszałkiewicz“. — Wł. A. Strzałecki.
128. Portret (podług Rubensa). Kość sł., 60×56, ośmio-
kąt. — Wł. Marta hr. Krasieńska.

MINIATURZYŚCI

129. Amorek. Kość sł., 85×70, prostokąt. Napis: „Marzałkiewicz“. — Wł. X.
130. Matka Boska Bolesna. Kość sł., 42×43, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
131. Portret dziecka. Kość sł., 125×100, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
132. Studya rąk. Kość sł., 76×32, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
133. Studium ręki. Kość sł., 38×32, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Milkiewicz K.

134. Portret młodego człowieka z lat 1810—1820. Kość sł., 54×38, owal. Napis: „K. Milkiewicz“. Na ramce z tyłu fałszywy napis: „Grabowska Elżbieta, żona króla Stanisława Augusta. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 134a. Portret mężczyzny. Kość sł., 58×50, owal. Napis: „K. Milkiewicz“. — Wł. Ksaw. hr. Branicka.

Minter Karol Fryderyk (1780—1847; w Warszawie 1822—1847).

135. Ks. Łowicka Joanna z Grudzińskich. Kość sł., 70×55, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 135a. Portret mężczyzny. Kość sł., 46×40, owal.—Wł. St. Patek.

Minter (młodszy).

- 135b. Portret mężczyzny. Kość sł., 47×38, owal.—Wł. St. Patek.

Mock Jan Samuel (zm. 1740), malarz nadworny Augusta II.

136. Autoportret. Na pap., 85×60, prostokąt. Na odwrocie ramki napis: „Joannes Samuel Mock Sere: Regis Polon. et Elect. Sax. Pictor“.—Wł. Eugeniusz Sochanek.

Molinari Aleksander (1772—1831; w Warszawie 1817 — 1822).

137. Kleopatra. Kość sł., 79×73, ośmiokąt. Napis: „Molinary p. 1803“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

138. Portret damy z książką. Kość sł., 82×73, prostokąt. Napis: „Alex. Molinary p. 1805“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 138a. Dziewczyna z psem. Kość sł., 63×50, prostokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
139. Portret damy. Kość sł., 79×70, prostokąt. Napis: „Molinary 1809“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
140. Karol Lessel. Akw. na pap., 284×234, owal. Napis: „Alexandre Molinari. 1819“.—Wł. Anna Borawska.

Molinari Ferdynand.

141. Portret starszego mężczyzny. Kość słoniowa, 75×56, owal. Napis na odwrocie ramki: „malował Ferdinando Molinari“. — Wł. Wł. Smoleński.

**Norblin de la Gourdain Jan Piotr (1745—1830;
w Warszawie 1772—1804).**

- 141a. Autoportret. Akw. na pap. 190×200, owal.—Wł. Józef Norblin.
142. Scena sielankowa. Gwasz. na pap., 100×179, prostokąt. Napis: „Norblin f. 1791“. — Wł. Ant. Strzałecki.
- 142a. Ks. Wiaziemskij. Rysunek ołówkiem na pap., 100×67. Napis: „J. N. (monogram) 1822. Moskwa“.—Wł. Feliks Czerwiakowski.
143. Żebraczka. Akw., 151×121, prostokąt. Napis: „Norblin pour M-elle Casine. Paris. 1825“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 143a. Rodzina Święta. Rysunek ołówkiem, 90×75. Napis: „Norlin Moskwa 1822“.—Wł. Feliks Czerwiakowski.

Oleksiński Franciszek Ksawery (1758—1826).

144. Rudomina. Kość sł., 72×60, owal. Napis: „Peint par F. Oleksiński“.—Wł. E. Nepros.
145. Portret damy. Kość sł., 91×75, prostokąt. Napis: „F. O.“.—Wł. E. Nepros.

Orłowski Aleksander (1777—1832).

146. Autoportret. Ol. na drzewie, 160×112, prostokąt.—Wł. Aleksander Kraushar.

MINIATURZYŚCI

147. Amor ostrzający strzałę. Akw. na pap., 73×55, owal. Napis: „A. O.“. — Wł. Rajnold hr. Przeździecki.
148. Kozacy. Gwasz na pap., 97, okrąg.—Napis: „A. O. (monogram) 1816“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 148a. Slizień Otton. Kość sł., 61×44, owal. — Wł. H. Slizień.
149. Konie. Gwasz. na pap., 97, okrągł.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 149a. Slizień Bronisław. Kość sł., 61×44, owal.—Wł. H. Slizień.
- Pelikan Franciszek** (zm. wkrótce po roku 1817).
150. Portret porucznika w mundurze granatowym z karmazynowemi wyłogami. Kość sł., 57×40, owal. Napis: „F. Pelikan“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Postawka S.

- 150A. Sowiński Józef, generał w mundurze. Kość sł., 65×50, owal. Napis: „Peint par S. Postawka“. — Wł. St. Patek.
- 150B. Portret mężczyzny w mundurze urzędniczym. Kość sł., 45×38, owal. Napis: „S. Postawka malował“. — Wł. St. Patek.

Postempska Agnieszka.

151. Matka Boska Bolesna (kopia?). Kość słoniowa, 147×118, prostokąt. — Wł. Ks. hr. Branicki.

Rosiński.

152. Koehlerowa Franciszkowa. Kość sł., 56×43, owal. Napis na odwrocie: „Rosiński 1809“. — Wł. bar. Dangel.

Rustem Jan (1770—1835).

153. Kościuszko Tadeusz. Kość sł., 47×38, owal. Napis: „J. Rustem“. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
154. Kościuszko w surducie tabaczkowym. Kość sł., 64, okrągła. Napis: „J. Rustem“. — Wł. Rajnold hr. Przeździecki.
155. Slizień Rafał. Kość sł., 44×41, ośmiokąt. — Wł. H. Slizień.

160.

184.

153.

161.

167.

156. Mężczyzna w mundurze pruskim. Kość sł., 68×55, owal. Napis: „Rustem, Vilna“.— Wł. St. Patek.
157. Lelewel Joachim w młod. wieku. Kość sł., 42×34, owal.— Wł. St. Patek.
158. Czartoryski Ks. Adam. Ol. na drzewie, 242×200, prostokąt. Napis na odwrocie: „ks. Adam Czartoryski malowany w r. 1812 przez Rustema w Wilnie“.— Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.

Rypiński K.

159. Wołłowicz M. Akw. na pap., 193×140, prostokąt. Napis: „K. Rypiński“.— Wł. Czesław hr. Krasicki.

Rzewuski W. (1803—1866).

160. Gajewska z Rettingerów. Kość sł., 94×74, prostokąt. Napis: „Rzewuski 1838“.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
161. Aurelia z Karwosieckich Englertowa. Kość sł., 67×56, owal. Napis: „W. R.“.— Wł. Marya Englert.

Sachowicz G.

- 161a. Bagniewski Adam. Kość sł., 86×70, owal.— Wł. Witold Bagniewski.
- 161b. Bagniewska Felicya. Kość sł., 77×64, owal.— Wł. Bagniewski.

Ks. Sapieżyna Anna z Zamoyskich (około 1812 r.).

- 161c. Kwiaty. Na szkle, 79×62, owal. Napis. „Mary“.— Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
- 161d. Kwiaty. Miniatura okrągła na kości, 86.— Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.

Schweikart Karol (ur. 1769, zm. w Tarnopolu 1855).

- 161e. Portret męski. (Oprawny razem z drugim portretem męskim niewiadomego artysty).— Kość sł., 77×61, owal. Napis: „Schweikart p.“— Wł. ks. Włodz. Czetwertyńska.

Ślizień Rafał (1803 — 1881).

162. Mickiewiczowa Adamowa z Szymanowskich. Rysunek podkolorowany, 75, okrągły. — Wł. H. Ślizień.
 163. „Wuj Dziundzia Choroszczo“. Akw. na pap., 150×130, prostokąt. — Wł. H. Ślizień.

Smoleński Adam.

164. Portret damy z czasów Ludwika XVI. Kość sł., 62, okrągły. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Sonntag Józef (ur. 1786, zm. w Krakowie 1834).

165. Portret damy w loczkach. Kość sł., okrągła. Napis: „J. Sonntag 1821“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
 166. Oborski Aleksander, pułkownik we fraku z orderami. Kość sł., 66×55, owal. Napis: „J. Sonntag 1810“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
 167. Ks. Drucki Lubecki Ksawery, minister skarbu (1778—1846). Kość sł., 66×55, owal. — Wł. ks. Drucki Lubecki Aleksander.
 168. Ks. Lubecka Ksawerowa z domu del Campo Scipio. Kość sł., 45×41, sześciokąt. Napis: „J. Sonntag 1817“. — Wł. Ks. Drucki Lubecki Aleksander.
 168a. Portret chłopca. Kość sł., 60×45, ośmiokąt. Napis: „J. Sonntag 1814“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
 169. Hr. Potocka Zofia z Branickich. Kość sł., 50×40, czworokąt. Miniatura w bransolecie. Napis: „J. Sonntag 1819“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
 170. Józefa Kosowska, Kość sł., 55×45, owal. Napis: „J. Sonntag 1822“. — Wł. bar. Dangel Aniela.
 170a. Portret damy. Kość sł., 60×49, owal. Napis: „J. Sonntag 1829“. — Wł. Józef Rawicz.

Sougin.

171. Młody mężczyzna w mund. obywatel. Kość sł., 67×45, owal. Napis: „Sougin à Varsowie. 1819“. — Wł. St. Patek.

Stattler Wojciech Korneli (1797—1875).

- 171a. Ks. Woronicz Paweł, biskup krakowski. Rysunek ołówkiem na pap., 228×160, prostokąt. — Wł. Stattlerówna.

162.

178.

171b. Portret mężczyzny. — Rysunek ołówkiem na pap., 228×186, prostokąt. — Wł. Stattlerówna.

Stroiński Antoni (?).

172. Potocka Zofia, żona Szczęsnego, greczyńska (kopia z Isabey'a?). Kość sł., 76×60, owal. Monogram „A. S.“. — Wł. Stefan Dziewulski.

Szynalewski Feliks (1825—1892, Kraków).

173. Portret mężczyzny. Na pap., 92×71, owal. — Wł. St. Estreicher.

Hr. Tarnowska Walerya ze Strojnowskich.
(1782 — 1849).

173a. Hr. Russocka Aleksandrowa. Kość sł., 50×35, owal. — Wł. Józef Młodecki.

Taubert Gust. (1754—1839; w Warsz. 1785—1794).

174. Szydłowski, szambelan. Rys. podkolorowany na pap., 87, okrągły. Napis: „Gus. Taubert fecit 1780“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Tymowski Jan.

175. Kościuszko Tadeusz, w mundurze małym generał-majora. Kość sł., 40, okrągła. Napis na odwrocie: „Tadeusz Kościuszko par Jean Tymowski rotmistrz d'après nature pour la collection de S. M. le Roi. Varsovie“. — Wł. Leandro Marconi.

Wańkowicz Walenty (1799—1842).

176. A. Mickiewicz. Rys. kredą zakolorowany, 195×130, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.

177. Mężczyzna w mundurze kawalera maltańskiego. Kość sł., 70×49, prostokąt. — Wł. Jan hr. Przezdziecki.

Weixlbaum Michał (ur. 1780, zm. w Brodach 1842).

178. Diderot z globusem, na którym napis: „Polonia.“ Kość sł., 112×92, prostokąt. Napis: „Weixlbaum Pinx“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

Wilczyński R.

179. Portret żołnierza artylerji pieszej 1831 r. Na pap., 76×74, owal. Podpis: „Pix R. Wilczyński 1831“. — Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.

MINIATURZYŚCI

180. Kapitan pułku grenadyerów gwardyi. Kość sł., 62×50, owal. Napis: „R. Wilczyński 1833“. — Wł. Feliks Czerwiakowski.
181. Autoportret. Akw. na pap., 151×118. Podpis: „Ipse f-t Viatca 1842“. — Wł. Rusiecki.
- Wilisch N.**
182. Kościuszkó Tąd. 1794, w surducie brązowym. Kość sł., 65×53. Napis: „Wilisch N.“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- Wojniakowski (?) Kaz. (1772—1812).**
183. Autoportret (?). Kość sł., 70×58, ośmiokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- Zaleski Marcin (1796—1877).**
184. Stary malarz z paletą. Kość sł., 49×36, owal. Napis: monogram „Z. M.“ — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

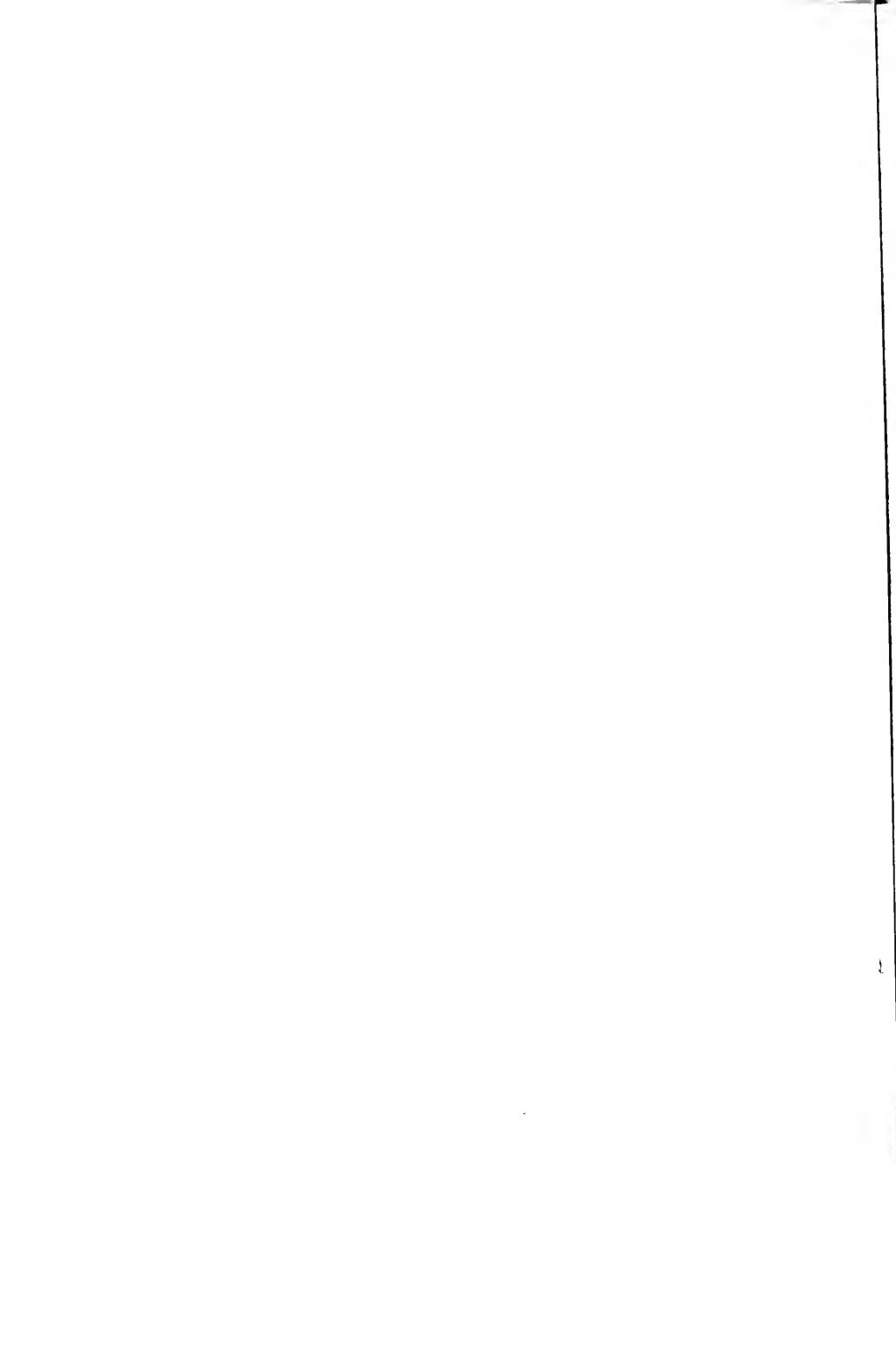
DODATEK.

- d'Auvigny.**
585. Ks. Adam Czartoryski. Kość sł., 70×60. Napis: „c. d'Auvigny, 1809“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- Bacciarelli Fryderyka (?).**
313. Kołłątaj (?). Kość sł., 45×38, owal. — Wł. F. Daszkiewicz Bortnowski.
- Bechon Karol.**
461. Dziewczyna, starzec i stara z workiem pieniędzy. Kość sł., 61, okrągła. Napis: „jnv. et fait p. un Americain Ch. Nohceb à Paris 1795“ (Ch. Nohceb jest widocznym anagramem Karola Bechon). — Wł. Szymon Neuman.
- Rzyszczewski hr. Al.**
372. Rzyszczeńska z ks. Czartoryskich. Kość słoniowa, 102×83, owal. Napis: „A. Rzyszczewski fecit 1850.“ — Wł. Roman hr. Rzyszczewski.
- Smoleński Adam (?).**
432. Portret damy w czepku z czasów Ludwika XVI. Kość sł., 45, okrągła. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

MINIATURY I MAŁE PORTRETY.
DZIAŁ OGÓLNY.

I.

PO ROK 1700.

185. Karol Śmiały, książę burgundzki. Szkoła burgundzka, około r. 1460. Tempera na jajku. Na pergaminie, 120×100. Napis na odwrotnej stronie obrazu: „Nul ne si frote“. W ramie gotyckiej.
186. **Cranach Łukasz** (1472 — 1553). Katarzyna von Bora, żona Marcina Lutra. Olejno na drzewie, 122, okrąg. — Wł. Leandro Marconi.
187. Fryderyk limburski. Tempera na drzewie, 80, okrąg.—Napis: „1559“; na ramce „Fridrich Herr zu Lympurg des Ro. Reiches Erbschenck semper frey Aeta: 23“. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
188. Małgorzata limburska. Tempera na drzewie, 80, okrąg.—Napis na malowidle: „1559“; na ramce: „Margreta Frau zu Lympurg geborne Freyin zu Erpach irs Alters 20“. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
- 188a. Portret miniaturowy damy z drugiej połowy XVI w. Szkoła francuska. Ol. na drzewie, 215×177 cm., prostokąt. — Wł. Seweryn Tymieniecki.
189. **Schiavone Andrea** (1522—1582). Portret weneccyanina z drugiej połowy XVI w. Ol. na płótnie, 105, okrąg. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
190. Portret damy weneckiej z drugiej połowy XVI wieku. Ol. na płótnie, 106, okrąg. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.

M I N I A T U R Y

191. Portret damy w stroju z połowy XVI w. Szkoła niemiecka. Ol. na talarze, 40. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
192. Dama w stroju z połowy XVI w. Ol. na drzewie, 75, okrąg., szkoła wenecka, druga połowa XVI w. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
193. Henryk IV, król francuski (1553—1610). En grisaille, kość sł., 55, okrągł. — Wł. Paulina Soboleff.
194. Marya Stuart (1542—1587). Szkoła francuska (?). Ol. na drzewie, 113×82. Napis: „Maria Stuart D. G. Schotiae et Fran. Regina“. — Wł. Leandro Marconi.
195. Portret damy z połowy XVI w. Ol. na miedzi, 46×27, owal. — Wł. Marta hr. Krasieńska.
196. Dama z końca XVI w. Szkoła flamandzka. Ol. na miedzi, 75×60, owal. — Wł. Marta hr. Krasieńska.
197. Portret damy z drugiej połowy XVI w. Ol. na miedzi, 45×40, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
198. Portret damy z końca XVI w. Ol. na miedzi, 45×36, owal. Szkoła flamandzka. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 198a. Portret damy z końca XVI w. Ol. na blasze, 41×31, owal. — Wł. E. Nepros.
199. Mężczyzna z brodą z połowy XVII wieku. Ol. na miedzi, 50×39, owal. — Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 199a. Pięć owalnych olejnych miniatur w jednej ramie:
- a) Górna. Portret mnicha.
 - b) Lewa. Portret mężczyzny z pocz. XVII w.
 - c) Środkowa. Portret mężczyzny z drugiej połowy XVII w.
 - d) Prawa. Portret damy z początku XVII w.
 - e) Dolna. Portret mężczyzny z pierwszej połowy XVII w.
- Wł. E. Nepros.
200. Portret mężczyzny z pierwszej połowy XVIII w. Na blasze srebrnej, olejn. 45×37, owal. Szkoła flamandzka. — Wł. A. Strzałęcki.

I MAŁE PORTRETY

201. Portret damy. Na blasze srebrnej olejn., 40×31, owal. Szkoła flamandzka. Napis mało czytelny: A lub M, lub F. P.—Wł. A. Strzałecki.
- 201a. Portret damy z początku w. XVII. Szkoła holenderska. Ol. na blasze, 100×88, owal. — Wł. Seweryn Tymieniecki.
202. Portret damy z połowy XVII w. Szkoła flamandzka. Olejn. na miedzi, 46×37, owal. — Wł. Marta hr. Krasińska.
204. Zygmunt III, król polski, w zbroi. Na drzewie ol., 284×219, prostokąt. Napis: „Crescit geminatis gloria curis“. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
205. Władysław IV, jako królewicz polski, olejno na marmurze, 250×200.—Wł. Roman hr. Rzyaszczewski.
206. Władysław IV (?) jako królewicz polski. Gwasz na perg., 95×70, prostokąt. — Wł. A. Strzałecki.
207. Władysław IV, król polski. Olejno na miedzi, 135×112, owal. — Wł. Rusiecki.
208. Marya Ludwika, królowa (około 1640). Akwar. na kość sł., 75×60 owal.—Wł. Ordynacja hr. Zamoyskich.
209. Marya Ludwika, królowa. Olejno na szyldkrecie, 98×81, ośmiobok.—Wł. Alfr. Kublicki Piotuch.
210. **Brentel Fryderyk** (1580—1651). Porwanie Prozerpiny. Akw. na pap., 140×113, prostokąt.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
211. Anna Austriaczka, matka Ludw. XIV. Z poł. XVII w. Kość sł., 75×57, ośmiokąt.—Wł. Ordynacja hr. Zamoyskich.
212. Portret kobiety z połowy XVII w. Szkoła holenderska. Ol. na miedzi, 30×25, ow.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
213. Portret mężczyzny z pocz. XVII w. Na blasze ol., 87×60, owal. — Wł. A. Strzałecki.
214. Portret damy z połowy XVII w. Na blasze ol., 65×50, owal.—Wł. A. Strzałecki.

MINIATURY

215. Młody chłopiec z drugiej połowy XVII w. Olejn. na miedzi, 46×38, owal. — Wł. Marta hr. Krasińska.
216. Portret mężczyzny z drugiej połowy XVII w. Ol. na miedzi, 70×60, prostokąt. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
217. Portret mężczyzny z połowy XVII w. Ol. na miedzi, 82×64, ow. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
218. Scena starożytna. Gwasz na pergaminie, z końca XVII w. Szkoła francuska. 160×240.—Wł. A. Strzałecki.
219. Szlachcic w czerwonej delii z końca XVII w. Na miedzi, 26×22, ow.; w spince.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
220. **Bonicelli Sebastiano.** Jan Sobieski i królowa Marya Kazimiera. Pergamin, 60×75, owal. Napis na ramie: „Sebastiano Bonicelli fecit in Venezia 1677“. — Wł. A. Strzałecki.
221. Szlachcic w ubiorze polskim z końca 18 w. Ol. na miedzi, 34×27, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
222. **C. Monje.** Portret mężczyzny z poł. 18 wieku. Kość sł., 98×82, owal. — Wł. Paulina Soboleff.
223. Ludwik XIV (1660). Kość sł., 75×58, ośmiokąt. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
224. **Mignard Piotr** (1612—1695). Filip Orleański (1723). Ol. na mosiądzu, 78×65, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
225. **Mignard Piotr** Ks. de Maine. Ol. na mosiądzu, 78×65, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
226. **Petitot Jan** (?) (1607—1691). Portret mężczyzny w peruce i zbroi z końca XVIII w. Ol. na miedzi, 28×22, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
227. Młodzieniec w peruce czarnej i zbroi z końca 18 w. Ol. na miedzi, 35×26, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

200

198

272.

226.

221 A.

301.

234.

259.

299.

201.

246.

298.

238.

I MAŁE PORTRETY

228. Mężczyzna w peruce i zbroi z czasów Ludwika XIV. Ol. na blasze srebrnej, 100×80, owal. — Wł. E. Nepros.
229. Dygnitarz z czasów Ludwika XIV. Ol. na kości, 27×19, owal. — Wł. E. Nepros.
230. Książka stara francuska traktująca o miniaturach z 1679 r. p. t. „Ecole de la mignature... à Lyon M. D. C. LXXIX“, str. 119. — Wł. Cyfer.
231. **Klingstedt** (1657—1734, „surnommé le Raphael des tabatieres“). Dwie pary w zalotach. Kość sł., 67×47, prostokąt. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

II.

OD R. 1700 DO 1750.

232. August II, król (1670—1733). Kość sł., 67×51, prostokąt. — Wł. E. Nepros.
233. Königsmark Marya Aurora (?) (1670—1728) ze strzelbą i ptaszkami. Kość sł., 72×51, prostokąt. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
234. Hr. Orzelska. Kość sł., 68×57, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
235. Ks. Wiśniowiecki (?), brat Elżbiety hr. Zamoyskiej. Ol. na pergaminie, 80×73, prostokąt. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
236. Stanisław Leszczyński, król. Ol. na miedzi, 74×55, prostokąt. — Wł. bar. Dangel.
237. Stanisław Leszczyński, król. Pergam., 68×55, prostokąt. — Wł. Michał hr. Sobanski.
238. Leszczyński Stanisław, król. Na pergaminie, 47×35, owal. — Wł. E. Nepros.
239. Portret mężczyzny w zbroi z pocz. XVIII w. Kość sł., 54×43, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

MINIATURY

240. **Cheran de Luneville.** Leszczyński Stanisław. Kość sł., 67×51 mil., owal. — Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
241. Leszczyński Stanisław. Kość sł., 70 mil., okr. — Wł. Ant. Strzałecki.
242. Leszczyńska Katarzyna z Opalińskich, królowa (ur. 1670 r.). Kość sł., 65 mil., okr. — Wł. Ant. Strzałecki.
243. Leszczyńska Marya (?) królowa. Miniatura na kości sł., 75×60 mil., owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
244. Leszczyńska Marya, królowa. Kość sł., 69×58 mil., prostok. Napis: monogram „A. S.“. — Wł. Stan. Patek.
245. Leszczyńska Marya. Kość sł., 33×26 mil., owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
246. Leszczyńska Marya. Kość sł., 47×38 mil., owal. — Wł. Józef Rawicz.
247. **Nattier Jan Marek** (?) (1685—1796). Madame Adelaïde de France, córka Maryi Leszczyńskiej. Kość sł., 125×85 mil., prostokąt. — Wł. Pauliny Soboleff.
248. August III, król polski. Rys. ołówkiem na pap., 115×90 mil., owal. Interpretacja portretu Ludw. de Silvestre z 1743 r. i sztychu E. F. Schmidta w Berlinie. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
249. August III. Kość sł., 53×70, owal. — Wł. Antoni Strzałecki.
250. August III (podług Silvestre'a). Kość sł., 69 mil., okr. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
251. August III w zbroi (podług Silvestre'a). Kość sł., 65×86 mil., prostokąt. — Wł. ks. Karol Polikowski.
252. Marya Józefa, żona Augusta III. Kość sł., 82×64 mil., prostokąt. — Wł. ks. Karol Polikowski.
253. August III (podług Silvestre'a). Emalia na miedzi, 22×18 mil., owal. — Wł. Marya Jackowska.

220.

305.

443.

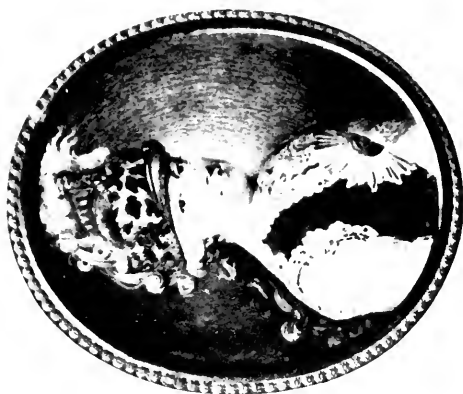

454.

251.

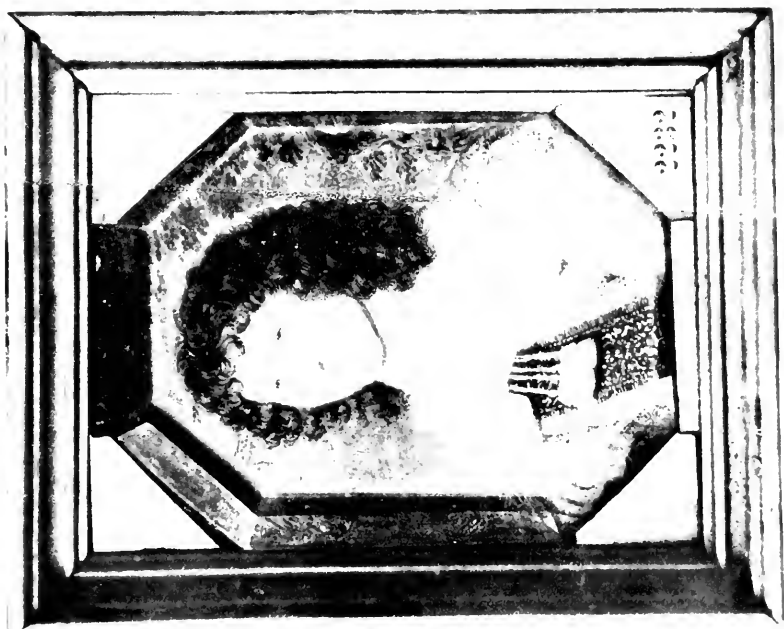

296.

378

223.

289.

337.

I MAŁE PORTRETY

254. Marya Józefa, żona Augusta III (podług Silvestre'a), emalia na miedzi, 22×18 mil., owal. — Wł. Marya Jaczkowska.
255. Hr. Brühl Henryk (1700—1763), minister i gen. artyl. Miniatur. na pergaminie, 61×48 mil., owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
256. z Krasińskich Franciszka ks. Kurlandzka, królewiczowa polska (1742—1796). Gwasz na kości sł., 62×52 mil., prostokąt. — Wł. Edward hr. Krasiński.
257. z Krasińskich Franciszka ks. Kurlandzka (około 1750). Kość sł., 38×30, owal. — Wł. Władysław Buchner.
258. Czapska Urszula z Czapskich, starościna Knyszyńska (1723, zm. 13 maja 1774). Kość sł., 50×40. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
259. Czapska Urszula, starościna knyszyńska. Kość sł., 50×40, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
260. Czapska (I), starościna knyszyńska. Kość sł., 50×43, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
261. Mężczyzna o typie kozackim, w. XVIII. Kość sł., 105×84, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
262. **M. P.** Madame de Maintenon (Franciszka 1635—1719) et Anne Marie de Bourbon. Kość, 117×88, prostokąt. — Napis: „P. M.“. — Wł. E. Nepros.
263. Portret wodza francuskiego z końca XVII w. Kość sł., 80×61, owal. — Wł. Leon Tallen-Wilczewski.
264. Ludwik XV w młodości (1710—1774). Kość sł., 57×45, owal. — Wł. Tallen-Wilczewski.
265. Pani de Pompadour (Janina Antonia 1721—1764). Kość sł., 85×65, prostokąt. — Wł. Michał hr. Sobański.
266. Pani de Pompadour. Kość sł., 118×78, prostokąt. — Wł. Jadwiga Bersonowa.
267. Portret damy. Kość sł., 47×38, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
268. Oficer gwardyi francuskiej. Kość sł., 50, okrągła. — Wł. Ant. Strzalecki.

MINIATURY

- 268a. Elżbieta, cesarzowa rosyjska (1730—1740). Kość sł., 55×64, prostokąt. — Wł. Eliza ks. Teniszew.
269. Portret mężczyzny w peruce. Kość sł., 37×31, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
270. Portret dygnitarza w zbroi z pocz. XVIII w. Ol. na blasze, 38×29, owal. — Wł. E. Nepros.
271. Portret mężczyzny z początku XVIII w. Kość sł., 35×26, owal. — Wł. H. Ślizień.
272. Portret mężczyzny z pierwszej połowy XVIII w. Ol. na miedzi, 40×32, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
273. Portret mężczyzny z pierwszej połowy XVIII w. Kość sł., 47×36, owal. — Wł. E. Nepros.
274. Fryderyk Wilhelm I, król pruski (1715—1740). Kość sł., 50×43, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
275. Fryderyk III, książę Sasko-Gotajski, 1775. Kość sł., 40×35, owal. — Wł. L. Deni.
276. Portret damy. Kość sł., 50×39, owal. — Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
277. Portret damy z połowy XVIII w. Ol. na miedzi, 45×37, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 277a. Benedykt XVI papież (Lambertini) (1740—1758). Ol. na blasze, 86×45, owal. — Wł. Seweryn Tymieniecki.
278. Rodzina Święta. Na pergam., 100×85, prostokąt. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
279. Minerwa i Meduza. Kość sł., 115×95, prostokąt. — Wł. Leon Tallen-Wilczewski.
280. Nimfa uciekająca przed amorem. Kość sł., 110×90, prostokąt. — Wł. Leon Tallen-Wilczewski.
281. Danae. Kość sł., 77×52, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
282. Uczta. Szkoła holenderska, XVIII w. Kość sł., 63, okrągła. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

225.

961.

977.

976

1000.

224.

983.

252.

377.

263.

379.

416.

III.

OD R. 1750 DO 1794.

283. Stanisław August w mundurze oficera, ze wstęgą orderu św. Stanisława. Kość sł., 32×27, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
284. Stanisław August, król, w płaszczu majestatycznym, z łańcuchem orderu Orła Białego. Kość sł., 44×44, okrągł. — Wł. A. Strzałecki.
285. Stanisław August. Kość sł., 30×25, owal. — Wł. Leon Tallen-Wilczewski.
286. Stanisław August w zbroi. Kość sł., 37×27, owal. — Wł. E. Nepros.
287. **B.** Stanisław August. Medalion en grisaille, profil. Kość sł., 35×29, owal. Podpis: „B“. — Wł. Jan hr. Przedziecki.
288. Stanisław August ze wstęgą Orła Białego (podług portretu Bacciarellego). Na pergam., 67, okrągł. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
289. Stanisław August (podług Bacciarellego). Kość sł., 55×40, owal. Pochodzi z Tulczyna. — Wł. L. Deni.
290. Stanisław August, król, podług Bacciarellego. Kość sł., 47×40, owal. — Wł. E. Nepros.
291. Stanisław August w mundurze generalskim ze wstęgą Orła Białego i Św. Stanisława (podług Bacciarellego). Ol. na płótnie, 126×111, owal. — Wł. St. Patek.
292. Stanisław August w mundurze generalskim ze wstęgą orderu Orła Białego i Św. Stanisława, podług Bacciarellego. Z tyłu pieczęć lakowa z napisem „Grodno“. Ol. na płótnie, 128×96, owal. — Wł. St. Patek.
- 292a. Stanisław August, król. Ol. na płótnie, 124×95, owal. — Wł. Seweryn Tymieniecki.

MINIATURY

293. Stanisław August. Kość sł., 58, okrągł.—Wł. ks. Karol Polikowski.
- 293a. Stanisław August (?). Kość sł., 49×36, owal.—Wł. E. Nepros.
294. Stanisław August (podług Bacciarellego). Na pap., 117×86, prostokąt.—Wł. Janusz Iwaskiewicz.
295. Stanisław August z klepsydrą (podług Bacciarellego). Kość sł., 69, okrągł.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
- 295a. Izabella z Poniatowskich Gryf Branicka. Kość sł., 53×42, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 295b. Hr. Branicka Gryf Izabella z Poniatowskich. Kość sł., 38×30, owal.—Wł. Wład. Buchner.
296. Ks. Poniatowski Kazimierz, podkomorzy, jako szef regimentu gwardyi konnej koronnej (istniejącej 1767—1774), w superweście tegoż regimentu. Kość sł., 56×46, owal.—Wł. ks. Aleksander Drucki-Lubecki.
297. Marya Sieniawska, matka Zofii ks. Czartoryskiej. Ol. na blasze, 36×29, owal.—Wł. E. Nepros.
298. Ks. Czartoryska Zofia z Sieniawskich, I-o v. Denhoffowa. Kość sł., 35×29, owal.—Wł. Henryk Slizień.
299. Ks. Czartoryska Izabella z Flemingów. Kość sł., 49×40, owal.—Wł. H. Slizień.
300. Ks. Czartoryska. Kość sł., 34×26, owal.—Wł. E. Nepros.
301. Hr. Zamoyska Konstancya, ordynatowa († 1797). Kość sł., 63×50, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
302. Hr. Zamoyska Konstancya, ordynatowa. Kość sł., 47×36, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
303. Grabowska Elżbieta (1748—1810). Kość słoniowa, 147×63, prostokąt.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
304. Ks. Czartoryski Adam, generał ziem podolskich, w mundurze z gwiazdą Orła Białego. Kość sł., 62×50, owal.—Wł. St. Patek.

310.

231.

256.

255.

404.

322.

438a.

323.

I MAŁE PORTRETY

305. Ks. Poniatowska Teresa z hr. Kinskych (matka ks. Józefa). Kość sł., 27×22, owal.—Wł. ks. Aleksander Drucki Lubecki.
306. Ks. Czartoryska Eleonora z hr. Waldsteinów, kanclerzowa litewska. Kość sł., 43×31, owal.—Wł. ks. Aleksander Drucki-Lubecki.
307. Ks. Lubomirska z ks. Czartoryskich, marszałkowa. Kość sł., 56×43, owal.—Wł. ks. Aleksander Drucki-Lubecki.
308. Sołtyk Kajetan, biskup krakowski (1715—1788). Kość sł., 68×48, ośmiokąt.—Wł. E. Nepros.
309. Sołtyk Kajetan, biskup. Kość sł., 44×47, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
310. Załuski Józef Andrzej, biskup kijowski (1701—1774). Kość sł., 72×50, prostokąt.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
- 310a. Szembek Krzysztof Hilary, biskup płocki (1722—1797). Kość sł. 60×40, prostokąt.—Wł. Marya Trembicka.
311. Portret Prymasa. Ol. na pergaminie, 59×46, owal.—Wł. A. Strzalecki.
312. Ks. Poniatowski Michał (?), późniejszy prymas. Kość sł., 58×47, owal.—Wł. Władysław Buchner.
314. Ksiądz Narbutt Stanisław około 1790 r. Kość sł., 81×66, prostokąt.—Wł. Władysław Buchner.
315. **Comelli Nina.** Portret mężczyzny z końca w. XVIII. Rys. na pap. olów., 85×65, owal. Napis: „Nina Comelli. Del. 1793.“ — Wł. St. Patek.
316. Ks. Ogiński Michał Kazimierz (?), hetman, kompozytor (1728—1800). Kość sł., 50×41, owal.—Wł. Władysław Buchner.
317. Ks. Ogiński Michał, hetman i kompozytor. Na perg., 60×45, prostokąt.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
318. Repnin. (?) Kość sł., 55×45, owal.—Wł. Henryk Ślizień.
319. Ks. Lubomirski Stanisław, marszałek w. kor. En grisaille. Kość sł., 57×45, owal.—Na stronie odwrotnej monogram: „L. S.“ — Wł. Henryk Ślizień.

MINIATUREY

320. **Alexandre Ludwik** (Reims, 1759 — 1827). Autoportret (?). Kość sł., 63, okrągł. Podpis: „Alexandre f. 1782“. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
321. Portret mężczyzny. Kość sł., 31×25, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
322. Hr. Potocki Stanisław, prezes senatu, (1752—1821). Kość sł., 70, okrągł. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
323. Brühl Henryk, minister, (1700 — 1763). Kość słon., 56×52, owal. — Wł. E. Nepros.
324. Brühl w mundurze szafirowym. Kość sł., 31×25, Wł. St. Patek.
325. Książę Jabłonowski (?) we fraku pąsowym i zbroi. Kość sł., owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
326. Krasiński Kazimierz, oboźny w. kor., marsz. sejmu 1782, w kontuszu mundurowym przy wstędze Orła Białego. Kość sł., 51×44, owal. — Wł. Józef hr. Ordynat Krasiński.
327. Ks. Sułkowski (?), szef regimentu pieszego Ordyn. Rydzyskiej. Kość sł. 25×20, owal. — Wł. E. Nepros.
328. Wodzicki Elias. Kość sł., 53×37, owal. — Wł. hr. Potulicka.
329. Borch (?). Kość sł., 38×30, owal. Napis na odwrocie: „pradziadek Browna“. — Wł. Tomasz hr. Potocki.
330. Borch Michał (1751—1810), generał major wojsk W. Ks. Litewskiego, kawaler ord. św. Stanisława i maltańskiego. Kość sł., 35×30, owal. — Wł. Tomasz hr. Potocki.
331. Borchowa Ludwika, żona Jana, z domu Zyberk. Kość sł., 60×51, owal. — Wł. Tomasz hr. Potocki.
332. **A. Windich**. Gorzeński (?). Kość sł., 54×43, owal. — Wł. E. Nepros.
333. Hr. Krasiński Kazimierz, oboźny w. kor., w mundurze. Kość sł., 50×38, owal. — Wł. Józef hr. Ordynat Krasiński.
334. Hr. Krasińska Anna z Ossolińskich, oboźna w. kor., około 1780. Kość sł., 65×55, owal. — Wł. hr. Michał Sobański.

I MAŁE PORTRETY

335. Hr. Tyszkiewiczowa. Kość sł., 48×38, owal. — Wł. St. Patek.
336. Hr. Ponińska (?). Kość sł., 53×44, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
337. **Scott B. F.** (Londyn, koniec XVIII w.). Z Czapskich 1-o voto Radziwiłłowa, 2-o Małachowska. Kość sł., 51×30, owal. Napis: „Scott“. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
338. Iwaszkiewiczowa (przyjaciółka ks. Józefa Poniatowskiego). Kość sł. 45×35, owal. — Wł. p. J. Łuciewicz.
339. Hr. Potocka z Mniszchów, trzecia żona Szczęsnego. Akwar. na papierze, 243×173, prostokąt. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
340. Frank Ewa, około 1750, córka Jakóba Józefa (1712—1791). Kość sł. 39×31, owal. — Wł. Z. Rabska.
341. Frank Ewa. Kość sł., 44×36, owal.—Wł. St. Patek.
342. Ludwik XVI, Marya Antonina i Delfin. Rys. na pap., 62, okrągł. — Wł. Paulina Soboleff.
343. Elżbieta Francuska (Madame Elisabeth de France, siostra Ludw. XVI). Kość sł. 50×40, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
- 343a. Portret ks. de Lamballe. Kość sł., 70×50, owal. Napis na odwrocie ramki: „Marie Therèse de Savoye Carignan Princesse de Lamballe, née à Turin le 8 Sept. 1749“. — Wł. Jadwiga Bersohnowa.
344. **Hickel** (?). Księżna de Lamballe, przyjaciółka królowej Maryi Antoniny. Kość sł., 46×38, owal. — Wł. E. Nepros.
345. Ks. Lubomirska Rozalia, zgilotynowana podczas rewolucyi francuskiej. Kość sł., 60, okrągła. — Wł. Stefan Dziewulski.
- 345a. Ks. Lubomirska Rozalia (?), ścięta w r. 1793. Kość sł., 37×27, owal. — Wł. St. Patek.
346. Ks. Radziwiłł (?). Kość sł., 46×38, owal.—Wł. Wład. Buchner.

MINIATURY

347. Portret szlachcica w kontuszu mundurowym z czasów St. Augusta. Kość sł., 71×55, prostokąt. — Wł. L. Deni.
348. Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 47×38, prostokąt. — Wł. E. Nepros.
349. Woyniłłowicz. Napis: monogram „F. L. W.“. Kość sł., 60×51, owal. — Wł. St. Patek.
350. **Filker.** Portret mężczyzny w czarnym kontuszu. Kość sł., 82×70, owal. — Wł. Ant. Strzałecki
351. Chojecki Ksaw., ojciec Edmunda, literata, w kontuszu granatowym. Kość sł., 77×64, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
352. Portret mężczyzny. Kość sł., 50×36, owal. — Wł. E. Nepros.
353. 1. Ks. Drucki Lubecki, ojciec Ministra w kontuszu.
2. Ks. Drucka Lubecka, żona poprzedniego.
Min. podwójna, 48×39, owal. — Wł. ks. Drucki Lubecki Aleksander.
354. Ks. Drucki Lubecki w kontuszu. Kość sł., 50, okrągł. — Wł. ks. Al. Drucki Lubecki.
- 354a. Portret szlachcica w kontuszu z końca XVIII w. Kość sł., 59×49, owal. — Wł. L. Deni.
355. Małachowski Stanisław (1736—1809), marszałek sejmu. Kość sł., 49×39, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
356. Łojko (?), poseł. Rzeczyposp. do Francyi. Kość sł., 32×30, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
357. Hr. Olizar Filip Nereusz, w. podczaszy W. Ks. Lit., kawal. Orła Białego (około 1790). Kość słoniowa, owal. — Wł. Rajnold hr. Przedziecki.
358. Roguski Maciej, podwojewodzie Tarczyński. Kość sł., owal. — Wł. Stan. Roguski.
359. Narbutt Michał, w mundurze obywatelskim, około r. 1790. Kość sł., 42×28, ośmiokąt. — Wł. Władysław Buchner.
360. Emich Jan Chrzecieli (1755—1795). Kość sł., 35×30, owal. — Wł. Emich.

I MAŁE PORTRETY

361. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 38×32, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
362. Portret mężczyzny około 1790 r. Kość słoniowa, 57×45, owal. Wł. E. Nepros.
363. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 62×50, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
364. Portret mężczyzny. Kość sł., 70×58, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
365. Portret mężczyzny. Kość sł., 48×36, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
366. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 60×49, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
367. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 70×50, owal. Napis: „J. D. 1795“.—Wł. Ant. Strzałecki.
368. Portret mężczyzny. Kość sł., 76, okrągła — Wł. H. Ślizień.
369. Danton (?). Kość sł., 56, okrągł.—Wł. ks. Eliza Teniszew.
370. Kościuszko Tadeusz, w mundurze generała-lejtenanta. Kość sł., 48×40, owal.—Wł. St. Patek.
371. Madaliński Józef (zm. 1805), generał, w mundurze 1790—4. Kość sł., 53×45, owal.—Wł. Rajnold hr. Przedziecki.
372. Portret mężczyzny w mundurze. Na kłameczce napis. Kość sł., 64×50, owal.
373. Portret pułkownika z r. 1794. Kość sł., 49×37, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
374. Portret szefa pułku przedniej straży wojsk koronnych. Kość sł., 81×75, prostokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
375. Oficer kawaleryi narodowej 1790—4. Na perg., 54×42, owal.—Wł. E. Nepros.
376. Towarzysz pułku przedniej straży. Kość sł., 38×31, owal.—Wł. St. Patek.

MINIATURY

377. Portret mężczyzny w mundurze polskim 1790—4 r., z orderem św. Stanisława. Kość sł., 63×50, owal.— Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
378. Portret mężczyzny w mundurze wojskowym ze wstęgą św. Stanisława 1790 r. Kość sł., 46×35, owal.— Wł. Ant. Strzałcki.
379. Gorzeński (?), szef regimentu piezszego królowej (1790—1793). Kość sł., 60×50, owal.— Wł. Ksawery hr. Branicki.
380. Oficer regimentu piezszego buławy polnej koronnej 1791—94. Kość sł., 58, okrągł.— Wł. St. Patek.
381. 1. Rusiecki, rotmistrz, 2. Rusiecka Walerya, jego wnuczka. Kość sł., 48×37, owal., dwustronna.— Wł. Rusiecki.
382. Oborski Kazimierz, podpułkownik, w mundurze. Kość sł., 57×46, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
383. Oficer francuski z czasów Rzeczypospolitej, późniejszy generał Pichegru (?). Kość sł., 45×36, owal.— Wł. Wład. Smoleński.
384. Portret oficera z końca XVIII w. Kość sł., 59×48, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 384a. **Stahn A.** Potemkin Grzegorz (1739—1791), feldmarsz. ros. Kość sł., 72, okrągł. Napis na odwrocie: „A. Stahn pinx à St. Petersbourg 1791“.
385. Portret oficera kirasyerów rosyjskich z orderem św. Jerzego. Kość sł., 48×40, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
386. Portret wojskowego rosyjskiego z końca XVIII w. Kość sł., 60×48, owal.
387. Portret oficera huzarów z końca XVIII wieku. Kość sł., 43×34, owal.— Wł. E. Nepros.
388. Portret wojskowego pruskiego z końca XVIII w. Kość sł., 45×40, owal.— Wł. E. Nepros.
389. Portret oficera pruskiego z końca w. XVIII. Kość sł., 67×52, ow.— Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.

I MAŁE PORTRETY

390. Portret oficera pruskiego z końca XVIII w. Kość sł., 40×30, owal. — Wł. E. Nepros.
- 390a. Portret wojskowego rosyjskiego. Kość sł., 56×45, owal. — Wł. Marya Trębicka.
391. Portret damy z połowy XVIII w. Kość sł., 33×45, owal. — Wł. Wanda Neumanowa.
392. **van Mieris Franciszek** (młodszy), 1689—1763 (Lejda). Dama robiąca siatkę, z połowy XVIII w. Kość sł., 65×49, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
393. Portret damy z połowy XVIII w., jako pasterki. Kość sł., 75×55, prostokąt. — Wł. Paulina Soboleff.
394. Portret damy. Kość sł., 65×50, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
395. Portret damy. Kość sł., 35×28, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
396. Portret damy z połowy XVIII w. Kość sł., 28×22, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
397. Portret damy z drugiej połowy w. XVIII. Na szkle, 73×50, prostokąt. — Wł. Rajnold hr. Przeździecki.
398. Portret damy. Akw. na pap., 235×170. — Wł. Henryk Slizień.
399. Emichowa Róża z Zacharyasiewiczów (1759 — 1846). Kość sł., 35×30, owal. — Wł. Emich.
400. Dama z kwiatkiem. Kość sł., 25×20, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
401. Portret damy. Kość sł., 37×30, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
402. Portret damy z połowy XVIII w. Kość sł., 28×31, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
403. Portret damy z XVIII w. Kość sł., 35×26, owal. — Wł. E. Nepros.
404. Dama w sukni żółtej, około 1750. Kość sł., 78×53, prostokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
405. Portret damy. Kość sł., 50×55, owal. — Wł. Tomasz hr. Potocki.

MINIATURY

406. Portret damy z końca XVIII w. Ol. na miedzi, 112×95, owal. — Wł. E. Nepros.
407. Portret damy. Kość słoniowa, 70×47, owal.—Wł. Edwardowa Bersohnowa.
408. Portret damy. Kość sł., 28×23, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
409. Portret damy. Kość sł., 38×31, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
410. **Gravius** (?) J. G. (Berlin). Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 75×62, prostokąt. Na odwrocie: „J. G. G. pinxit 1784“.—Wł. Tomasz hr. Potocki.
411. Dama z amorkiem. Kość sł., 57×48, owal.—Wł. ks. K. Polikowski.
412. Dama jako Venus. Kość sł., 83×53, prostokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
413. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 185×133, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
414. Portret damy z końca XVIII w. Akw. na pap., 105×78, prostokąt. — Wł. E. Nepros.
415. Portret damy. Kość sł., 33, okrągł. — Wł. W. Neumanowa.
416. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 45×36, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
- 416a. Portret damy. Kość sł., 57, okrągł. — Wł. Michał hr. Sobański.
417. **Adryan Richter** (?). Portret damy przy fortepianie. Kość sł., 52, okrągł. Napis: „Ad. Ri.“ — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
418. Portret damy. Kość słoniowa, 72, okrągł. Napis: „H. S. F.“—Wł. Stefan Dziewulski.
419. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 37×30, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
420. **Dumont Franciszek** (1751—1831). Portret damy z końca XVIII w. Napis: „De Dumont“. Kość sł., 71, okrągł.—Wł. Stefan Dziewulski.

I MAŁE PORTRETY

421. Portret damy. Kość sł., 42×34, owal.—Wł. Józef Rawicz.
422. Portret damy. Kość sł., 55, okrąg. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
423. **Haller** (?). Portret damy w kapeluszu, z drugiej połowy XVIII w. Kość słon., 75×57, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
424. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 47×59, owal. — Wł. Wanda Neumanowa.
- 424a. Portret damy z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 50×40. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
425. **J. Perroneau** (1715—1783). Portret damy. Kość sł., 57×47, owal.—Wł. Paulina Soboleff.
- 425a. **Lormann** (?). Ks. Lubomirska. Napis: „Lormann pinx. 1780“. — Kość sł., 93×68, owal. — Wł. Szymon Neuman.
426. Czechowska Magdalena z Roguskich.—Kość sł., owal. — Wł. Stan. Roguski.
427. Portret damy z końca w. XVIII. Kość sł., 60, okrąg.— Wł. Ant. Strzałecki.
428. Portret damy. Kość sł., 60, okrąg. — Wł. Jan Bersohn.
429. Portret damy. Kość sł., 55×43, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
430. Portret dziewczynki. Kość sł., 55, okrąg. Napis: „A. R.“ lub „A. B.“ — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
431. **Zapp J.** Portret damy. Kość słoniowa, 66×54, owal. Napis: „J. Zapp“. — Wł. Paulina Soboleff.
433. Dama w czepcu i chustce, czasy Dyrektoryatu.— Kość sł. 48×34, owal. — Wł. J. Neuman
- 433a. Portret damy. Kość słoniowa, 46×35, owalna. — Wł. E. Nepros.
434. **Haracharc P. C.** (?) Portret damy z szalem czerwonym, trzymającej kartkę zapisaną. Napis: „P. C. Haracharc“. Kość sł., 79, okrągł.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.

MINIATURY

435. Portret damy. Kość sł., 49×39, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
436. Portret damy. Kość sł., 39×30, owal. — Wł. Marya Trębicka.
437. Portret damy, koniec XVIII w. Kość sł., 85×65, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
438. Portret damy. Kość sł., 58×47, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasiniskich.
- 438a. Portret damy. Kość słoniowa, 45×37, owalna. — Wł. E. Nepros.
439. Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 30×24, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
440. Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 78×52, sześciokąt podłużny. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
441. Portret S....., nadwornego doktora króla Stanisława Augusta. Kość sł., 47×37, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
442. Mężczyzna i dama, koniec XVIII w. Miniatura podwójna. Kość sł., 32×26, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
443. Portret mężczyzny z orderem Orła Białego. Kość sł., 27×15, owal. — Wł. E. Nepros.
444. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 56×43, owal. — Wł. E. Nepros.
445. Portret mężczyzny w mundurze z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 31×26, owal. (była opraw. w tabakierkę z kości sł.). — Wł. Wład. Smoleński.
446. Portret mężczyzny ze Złotem Runem z połowy XVIII w. Kość sł., 78, okrągł. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
447. Portret mężczyzny z orderem św. Andrzeja (ros.) i Orła Białego. Kość sł., 45×30, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
448. **Cousel J.** Portret mężczyzny (uczonego?). Kość sł., 95×80, prostokąt. Napis w inwentarzu: „J. Cousel 30 Nov. à Berlin 1753“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

I MAŁE PORTRETY

- 448a. Portret mężczyzny z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 125×112, prostokąt. — Wł. E. Nepros.
449. Portret mężczyzny z drugiej połowy XVIII w. Kość sł., 37×33, owal. — Wł. Ant. Strzalecki.
450. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 27×23, owal. — Wł. Marya Trębicka.
451. **Carina T.** Portret mężczyzny. Kość sł., 42×36, owal. Napis: „Carina. t (lub Cavina. t) P. D. Roi. 1786“. — Wł. Ant. Strzalecki.
452. **J. Perroneau.** Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 57×47, owal. — Wł. Paulina Soboleff.
453. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 43×35, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
454. Senefelder Aloizy (?) (1771 — 1834), wynalazca litografii. Kość sł., 40×28, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
455. Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 34×17, owal. — Wł. E. Nepros.
456. Portret mężczyzny. Kość sł., 30×22, owal. — Wł. hr. Potulicka.
457. **van Blarenberghe Ludwik Mikołaj** (1716 — 1794). Sześć scen sielankowych, przeznaczonych na tabakierkę. Gwasze na kartonie, 54×71 i 52×69 owalne, 24×44, 23,5×43, 24×52 i 24×50, prostokątne. — Wł. Jan hr. Przezdziecki.
458. I. Europa przed 1772.
II. Plan Warszawy i Pragi.
Dwie okrągłe miniaturowe mapki na pergaminie, 75. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
459. Scena rodzajowa. Kość sł., 74, okrąg. Napis: „1787“. — Wł. Szymon Neuman.
460. **Drechsler Jan** (1756—1811). Amori i Venus w kąpieli. Akw. na pap., 161×120, prostokąt. Malowane w 1790 r. — Wł. Leandro Marconi.
462. Zaślubiny św. Katarzyny (podług Corregia). Kość sł., 120×95, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.

MINIATURY

463. Diana, robiąca tualetę. Emalia na miedzi, 38×33, owal. — Wł. Edwardowa Bersohnowa.
464. Dzieci z ptaszkiem. Kość sł., 65×57, prostokąt. — Wł. Marya Trębicka.
465. **Steiner J. L.** (1725—1792). Prządka. Kość sł., 62, okrągła. Napis: „J. L. Steiner“. — Wł. Jan Berson.
466. **Buonati Wincenty.** Kleopatra. Kość sł., 98×71, prostokąt. Napis na odwrotnej stronie: „Vinzenzo Buonati Roma 11 Nov. 1788“. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
467. Wulkan i Wenera, w. XVIII. Na pergam., 48×65, siedmiokąt. — Wł. Ant. Strzałecki.
468. Venus z Amorkiem. Kość sł., 65×55, prostokąt. — Wł. Jackowska.
469. Scena rodzajowa holenderska. Kość sł., 60, okrągła. — Wł. hr. Potulicka.
470. **Thienpondt Karol Fryderyk** (1720—1796). Scena rodzajowa (1764). Kość sł., 100×80, prostokątna. — Wł. E. Nepros.
471. **Thienpondt Karol Fryderyk.** Venus z Amorkiem. Kość sł., 102×80, prostokąt. — Napis: „Thienpondt fe“. — Wł. E. Nepros.
472. Scena à la Watteau, kon. XVIII w. Kość sł., 52, okrągła. — Wł. A. Strzałecki.
473. **J. Gillis.** Danae (kopia?). Kość sł., 48, okrągł. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
474. Pasterz z pasterką. Kość sł., 72×47, prostokąt. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
475. Jeźdźcy. Kość sł., 40×20, prostokąt. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
476. Duet. Akw., 77×115., prostokąt. — Wł. Leandro Marconi.
477. Portret starca (pocz. XIX w.). Akw. malarza wiedeńskiego, na papierze, 87×73, prostokąt. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
478. Główwka dziewczyny podług Greuze'a. Kość sł., 55×45, prostokąt. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.

I MAŁE PORTRETY

479. Znalezienie Mojżesza, z końca XVIII w. Min. jednobarwna. Kość sł., 62, okrągł. — Wł. St. Estreicher.
480. Widok portu podług Vernet'a Karola. Kość sł., 51, okrągł. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
481. Trzy gracze. Kość sł., 136×96, prostokąt. — Wł. A. Strzałecki.
482. **Mengs Rafael** (1728—1779). Gessner (poeta 1730—1787). Kość sł., 74×61, prostokąt. — Wł. bar. A. Dangel.
483. **Mengs Rafael**. Autoportret. Kość sł., 132×100, prostokąt. — Wł. A. Strzałecki.
- 483a. Starzec w berecie, według Rembrandta. Gwasz na kości sł., 80×63, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
484. Kwartet, podług obrazu Hogartha. Gwasz na pap., 136×101, prostokąt. — Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
485. Scena rodzajowa (podług obrazu Hogartha). Gwasz na pap., 136×101, prostokąt. — Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
486. Scena z Amorkiem. Kość sł., 50, okrągł., jednokolorowa na tle czarnem. — Wł. Helena hr. Ostrowska.
487. Scena mitologiczna. Kość sł., 125×109, prostokąt. — Wł. E. Berson.
- 487a. Faun goniący Nimfę. Na pergaminie, 120×98, prostokąt. — Wł. Alfred Piottuch Kublicki.
488. Kobieta przed ołtarzem. Broszka z miniat. na kości sł., 33×26, owal. Napis: „D. W. H.“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
489. Dwa krajobrazy włoskie. Gwasz na pap., 58, okrągł. — Wł. Jan hr. Przędziecki.
- 489a. Krajobraz. Akw. na pap., 58, okrągł. — Wł. hr. Przędziecki, Rakiszki.
490. Para tańczących. Kość sł., 95×61, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
491. Rubens z żoną. Kość sł., 85×87, prostokąt. Napis: „K. C. 1805“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
492. Tańczący żołnierze z czasów Napoleona. Na szkle, 46×76, prostokąt. — Wł. Ed. Nepros.

M I N I A T U R Y

493. Św. Piotr. Gwiazd na kości słon., 79×63, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
494. Kobieta z kupidynem. Kość sł., 73, okrągł. — Wł. St. Estreicher.
495. Pasterka grająca na flecie. Kość słon., 42, okrągł. — Wł. Wład. Kozłowska.
496. Pejzaż. Gwiazd na perg., 32, okrągł. — Wł. Szymon Neuman.

IV.

OD R. 1794 DO 1815.

- 496a. Fryderyk August. Kość sł., 51×51, okrągł.—Wł. E. Nepros.
497. **Cecil** (anglik). Ks. Józef Poniąkowski. Pastel na pap., 186×143, owal. — Wł. St. Patek.
498. Ks. Józef Poniąkowski. Medalionik, kość słon., 13×10, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
499. Ks. Józef Poniąkowski. Kość sł., 50×40, owal.— Wł. Skiwska.
500. Ks. Józef Poniąkowski. Kość sł., 73×51, owal.— Wł. Michał hr. Sobański.
501. Ks. Poniąkowski Józef, podług portretu Vauchellet'a w Wersalu. Kość sł., 52×43, prostokąt. — Wł. E. Nepros.
- 501a. Dąbrowski Jan Henryk, w mund. gener. polskiego. Kość sł., 69×53, owal. Wykonanie późniejsze. — Wł. T. Kraushar.
502. Dąbrowski Jan Henryk, generał dywizyi, w mundurze Legionów. Ol. na drzewie, 75×62, owal. — Wł. ks. Karol Polikowski.
503. Dąbrowski Michał, syn gen. Jana Henryka, w mundurze podpułkownika adjutanta gen. dywizyi Dąbrowskiego. Kość sł., 70, okrągł. — Wł. Ksawery hr. Branicki.

I MAŁE PORTRETY

504. Książewicz Karol, generał dywizyi, w mundurze Legionów. Kość sł., 78×63, owal. — Wł. ks. K. Polkowski.
- 504a. Książewicz Karol, gen. 1843, w mundurze polskim. Kość sł., 63×50, owal. Wykonanie późniejsze. — Wł. T. Kraushar.
505. Książewicz Karol, generał, w mundurze legii nadunajskiej. Kość sł., 33, okrągł. — Wł. E. Nepros.
- 505a. Książewicz Karol, generał, w mundurze gen. bryg. wojsk Rzpl. francusk. Kość sł., 70×65, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
506. Kropiński Ludwik (1767—1844), generał bryg., poeta, mal. 1812. Kość sł., 71×58, owal. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czwertyńska.
507. Kropiński Ludwik, gen. bryg. r. 1812, poeta (w mundurze). Kość sł., 81×66, owal. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czwertyńska.
508. **Riebe Karol.** Portret mężczyzny w mundurze. Kość sł., 79×68, owal. Napis: „Carl Riebe“. — Wł. E. Nepros.
509. **Dubois.** 1814. Lubieński Tomasz, generał, po cywilnemu. Na pap., 95×83, prostokąt. — Wł. Szymon Neuman.
- 509a. Miroszewski Józef, adjutant generała brygady. Kość sł., 55×43, owal.—Wł. Seweryn Tymieniecki.
510. Hr. Tyzenhauz Konstanty, pułkownik, dowódca pułku 19-go piechoty 1812 r. Kość sł., 90×80, owal.—Wł. Jan hr. Przeździecki.
511. Portret porucznika 4 pułku piechoty ks. Warszaw. Kość sł., 50×37, owal. — Wł. Karol Drymmer.
512. Portret adjutanta majora pułku piechoty Ks. Warszawskiego. Kość sł., 37×31, owal. — Wł. A. Strzałecki.
513. Paweł Onvento, oficer wołyżerów Ks. Warszaw. Kość sł., 48×35, owal. — Wł. St. Patek.

MINIATURY

514. Szef batalionu pułku 8-go piechoty Ks. Warszawskiego w mundurze małym. Kość sł., 51×46, owal. — Wł. St. Patek.
515. Portret porucznika artylerii konnej Księstwa Warszaw. Kość sł., 67, kwadrat. — Wł. E. Nepros.
516. Portret oficera niższego artylerii konnej (1810—1814). Kość sł., 58×58, prostokąt. — Wł. Marya Trębicka.
517. Portret kapitana artylerii pieszej Ks. Warszawskiego. Kość sł., 59×45, owal. — Wł. A. Strzatecki.
518. Portret porucznika artyler. pieszej Ks. Warszawskiego. Kość sł., 62×52, owal. Napis: „souvenir de Milewski 1811“. — Wł. E. Nepros.
519. Portret wojskowego adjutanta majora weteranów Ks. Warszawskiego. Kość sł., 60×50, owal. — Wł. E. Nepros.
520. **Бочъ.** Generał d'Autancourt z pułku lekko konnego gwardyi Napoleona I. Kość sł., 50×41, ośmioboczna. — Wł. E. Nepros.
521. Koziętulski Jan Leon Hipolit, szef szwadronu lekko konnego gwardyi, 1807—1814, w wicemundurze tegoż pułku. Kość sł., 51×51, okrągł. — Wł. Jan hr. Przędziecki.
522. Łubieński Franciszek, kap. pułku lekko konnego gwardyi, w mundurze pułku, 1809. Kość sł., 60×45, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
523. Portret oficera niższego, pułku lekko konnego gwardyi Napoleona I. Gwaz. na kości sł., 54×40, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
524. Hr. Jezierski Franciszek (?), podporucznik pułku lekko konnego, w mundurze (1814). Kość sł., 100×76, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
525. Sosnkowski, porucznik pułku 5-go strzelców konnych (1807—1814). Kość sł., 64×55, prostokąt. — Wł. Marya Jackowska.
526. Portret mężczyzny. Kość sł., 100×60, owal. — Wł. Wład. Kozłowska.

506.

521.

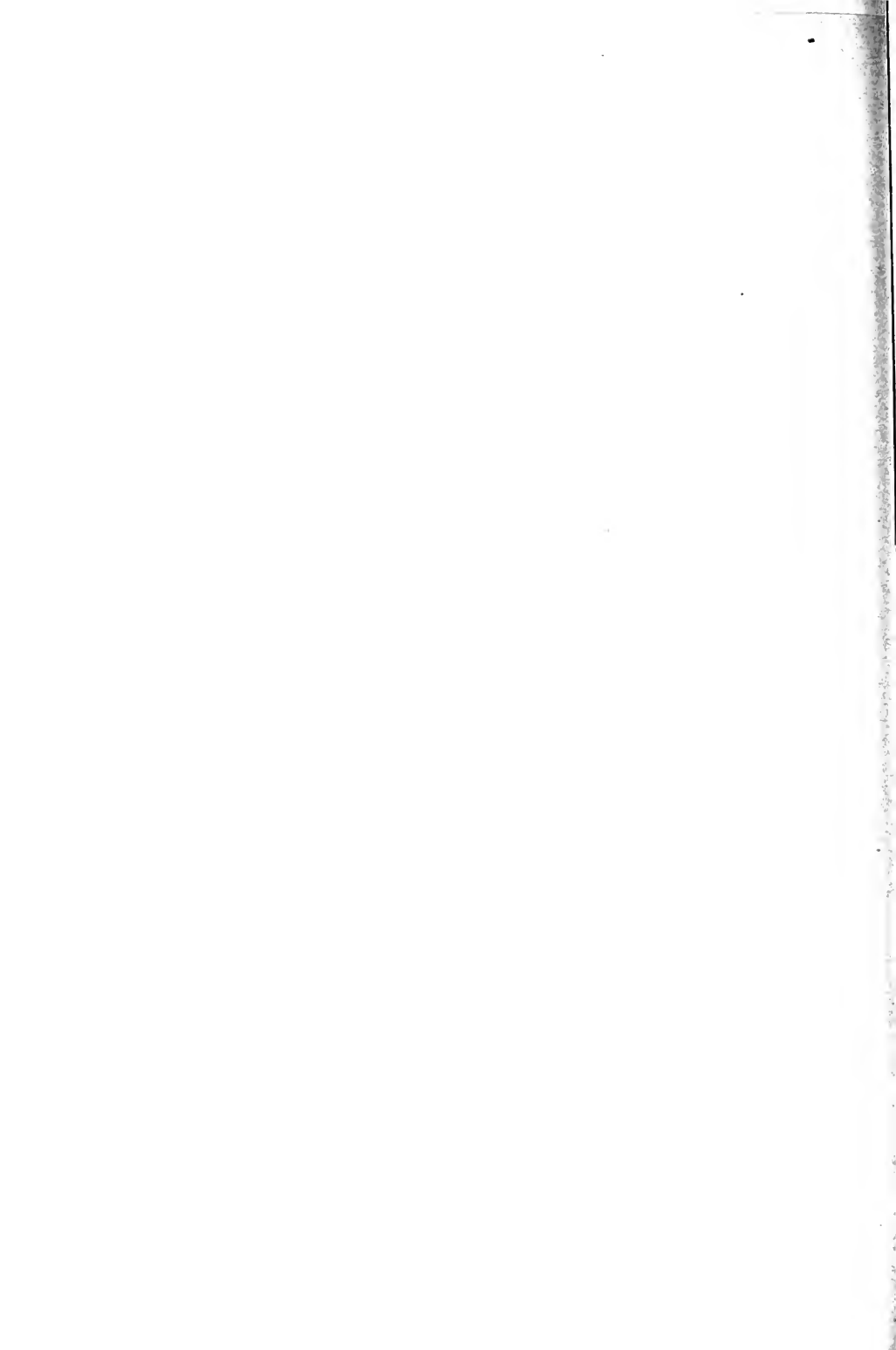
622.

634

609a.

I MAŁE PORTRETY

527. **Kerl.** Hr. Krasiński Jan, star. opinogórski. Kość sł., 47×38, owal. Napis: „Kerl (?) fecit 1806“. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
528. Hr. Krasiński Józef w wieku dziecięcym, późniejszy pamiętnikarz. Kość sł., 74×59, owal. — Wł. Józef hr. Ordynat Krasiński.
529. Portret mężczyzny. Kość sł., 38×31, owal. — Wł. Szymon Neuman.
530. Korsak Leonard. Kość sł., 57×43. — Wł. Wład. Buchner.
531. Kruszewski. Kość sł., 67, okrąg. — Wł. Mieczysław Halik.
532. Portret mężczyzny (artysty malarza, z końca XVIII w.). Kość sł., 60, okrąg. — Wł. Ant. Strzałecki.
- 532a. Mężczyzna piszący w bibliotece. Kość sł., ol., 77×58. — Wł. E. Nepros.
533. Portret mężczyzny. Kość sł., 52×52, okrąg. — Wł. Marya Trębicka.
534. Portret mężczyzny — koniec XVIII w. Kość sł., 58×48, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
535. Brodziński Kazimierz, poeta (1791—1835). Kość sł., 45×33, ośmiokąt. — Wł. Michał hr. Sobański.
536. Portret mężczyzny z końca XVIII w. — Kość sł., 65×48, owal. — Wł. Stefan Szyller.
537. Portret mężczyzny. Kość sł., 59×48, owal., podwójna. — Wł. Neuman.
538. Portret mężczyzny, z pocz. XIX w. Kość sł., 71×56, owal. — Wł. Jan hr. Przeździecki.
539. Mężczyzna z listem w niebieskim mundurze. — Kość sł., 60, okrąg. — Wł. Edward Bersohn.
540. Śniadecki. Kość sł., 24×20, owal. — Wł. Stanisław Patek.
541. Śniadecki. Kość sł., 29×23, owal. — Wł. Stanisław Patek.

MINIATURY

542. Portret mężczyzny w czerwonej todze, początek XIX w. Kość sł., 69×56, prostokąt. — Wł. Edwardowa Bersohnowa.
543. Portret mężczyzny. Kość sł., 55×40, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
544. Hr. Ossoliński Stanisław. Kość sł., 52×41, owal. — Wł. Józef hr. Ordynat Krasiński.
545. Portret mężczyzny. Kość sł., 59×46, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
546. Hr. Olizar Filip, podczaszy W. Ks. Lit., kawaler Orła Białego. Kość sł., 50×45, owal. — Wł. Rajnold hr. Przeździecki.
547. Sapieha Aleksander. Kość sł., 59×48, prostokąt. — Wł. Wład. Buchner.
548. Portret mężczyzny. Kość sł., 65×52, owal. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
549. Czacki Tad. (1765—1813). Kość sł., 67×53, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
550. Hr. Zamoyski Aleksander, ordynat (1771—1800). Kość sł., 46×40, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
551. Portret mężczyzny z pocz. XIX w. Kość sł., 80, okrąg. — Wł. E. Nepros.
552. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 53×42, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
553. **Kininger Winc. Jerzy** (1767—1851). Hr. Mniszek Stanisław, początek XIX w. Akw. jednokolorowa na pap., 233×117, owal. — Wł. Edward hr. Krasiński.
554. Narbutt Kazim. (?), pijar, uczonec (1738—1807). Kość sł., 60×50, owal. — Wł. Wład. Buchner.
555. Portret mężczyzny. Kość sł., 64×47, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
556. Portret mężczyzny. Kość sł., 58×46, owal. — Wł. W. Neumanowa.
557. Dembowski Leon, minister skarbu 1831. Kość sł., 66×55, prostokąt. Napis na odwrocie ramki: „Leona

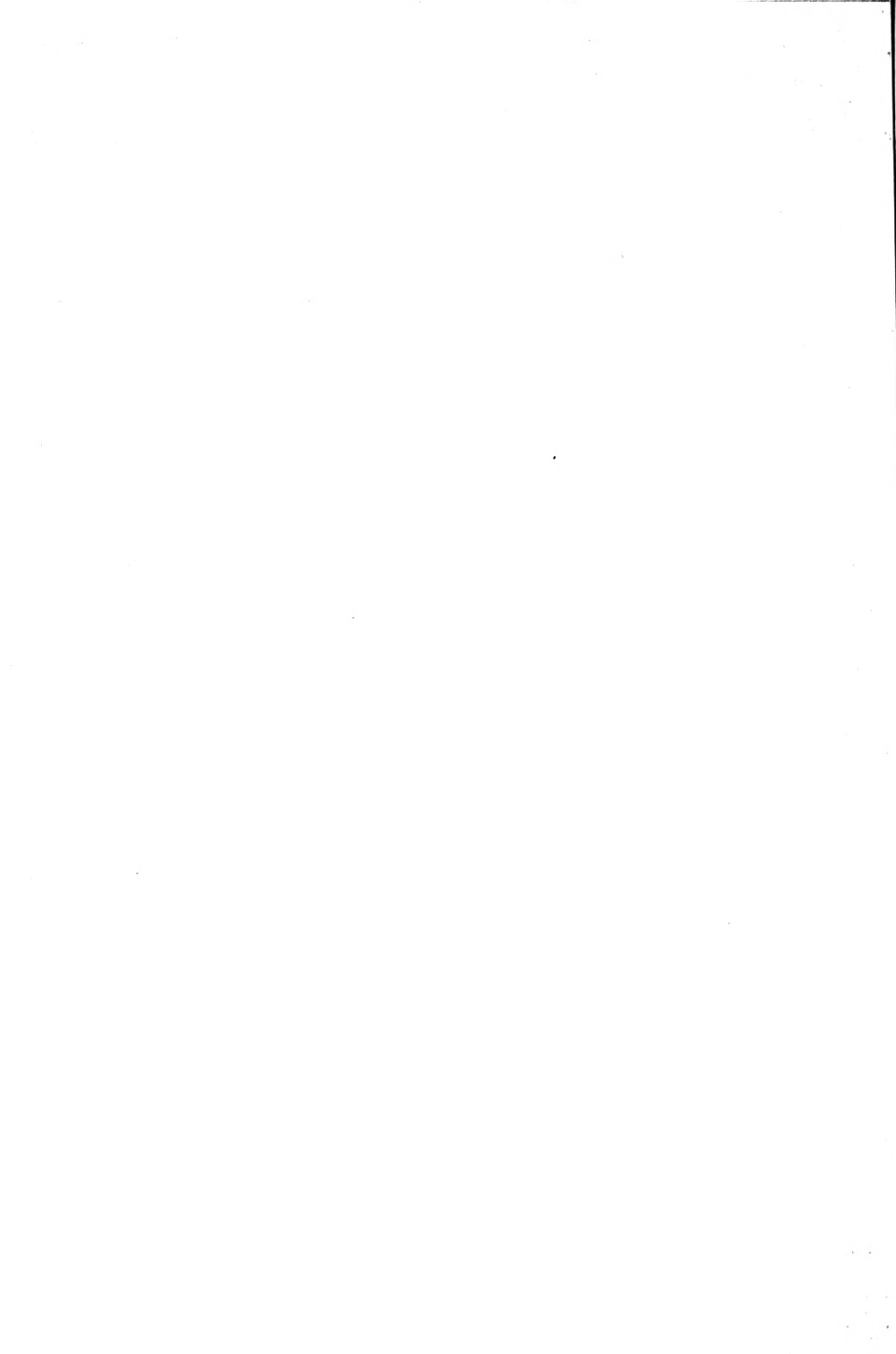
Dembowskiego w 19 roku życia Portret robiony w Dreźnie R. 1808". — Wł. St. Patek.

558. **Windisch Nanette.** Portret mężczyzny. Kość sł., 50×40, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
559. **Lapi.** Portret mężczyzny. Kość sł., 67×57. Napis: „Lapi 1806“. — Wł. H. Ślizień.
560. Roźniecki (?), generał. Kość sł., 48×35, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
561. Ks. Czetwertynski Dymitr (1777—1859). Kość sł., 69×58, owal. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertynska.
562. Grabski Wawrzyniec. Kość sł., 64, okrąg. — Wł. Rajnold hr. Przedziecki.
563. Portret mężczyzny. Kość sł., 70×52, owal. — Wł. F. Daszkiewicz Bortnowski.
564. **Guérard Bernard** (zm. 1836). Jelski (?) Sapieha (?). Kość sł., 76×60, prostokąt. Napis: „B. de Guérard 1807“. — Wł. Marta hr. Krasińska.
565. Portret mężczyzny. Kość sł., 57×46, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
566. Portret mężczyzny. Kość sł., 84×61, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
567. **Kügelgen Franc. Gerhard von** (1772—1820), prof. Akad. Drezd. Portret mężczyzny. Kość słon., 70×57, owal. Napis na odwrocie: „Kügelgens 1799“. — Wł. Tomasz hr. Potocki.
568. Ks. Czartoryski Adam Jerzy. Kość sł., 55×95, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
569. Ks. Czartoryski Adam Jerzy. Na pap., 136×101, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
570. Portret mężczyzny. Kość sł., 75×45, owal. — Wł. Tomczykowska.
571. Portret mężczyzny, początek XIX w. Kość sł., 40×33, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
572. Jabłoński, szamb. Stanisława Augusta. Kość sł., 60×52, owal. — Wł. St. Patek.

MINIATURY

573. Portret mężczyzny. Kość sł., 60×50, ośmiokąt.—
Wł. Ksaw. hr. Branicki.
574. Ks. Radziwiłł Antoni (ur. 1775). Gwasz na pap.,
64, okrąg. — Wł. Władysław Buchner.
575. Ks. Czartoryski Adam (?). Na pap., 68×58, owal.—
Wł. Władysław Buchner.
576. Bogusławski Wojciech (1760 — 1827). Kość sł.,
35×29, owal. Na odwrocie: herb. — Wł. St. Patek.
577. Portret mężczyzny. Kość sł., 40×33, prostokąt.—
Wł. E. Nepros.
578. **C. Kaay.** Hr. Krasiniński Wincenty w mundurze
kawalera maltańskiego, późniejszy generał. Kość sł.,
58×42, prostokąt.—Wł. Ordynacya hr. Krasinińskich.
579. Zamoyski Stanisław, ordynat, w mundurze kawalera
maltańskiego. Kość sł., 65×53, owal.—Wł. Ant. Strza-
lecki.
580. **Augustin Jan Chrzyciel Jakób** (1759 — 1832). Za-
moyski Stanisław, ordynat, w mundurze kawalera mal-
tańskiego. Kość sł., 107×135, prostokąt. Napis: „Augu-
stin l'an II à Paris“.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
581. **Monsorno Jan** (Wiedeń). Zamoyscy, Konstanty
i Artur, w kost. z balu dworskiego. Kość sł., 158×110,
prostokąt. Napis: „Monsorno f. 1809“.— Wł. Ordyna-
cy a hr. Zamoyskich.
582. Portret mężczyzny z początku XIX w. Kość sł.,
46×35, owal. — Wł. Ant. Strzalecki.
583. Ks. Czetwertyński Ludwik. Kość sł., 62×50,
owal. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
584. Portret mężczyzny. Kość sł., 43×36, owal. —
Wł. J. Neuman.
586. Portret dziecka. Kość sł., 85, okrąg.—Wł. Ksaw.
hr. Branicki.
587. Portret młodzieńca. Kość sł., 27×11, prostokąt.—
Wł. Marya Trębicka.
588. Portret mężczyzny. Kość sł., 80×68, owal.—
Wł. Józef Rawicz.

I MAŁE PORTRETY

589. Portret mężczyzny ze znaczkim Orderu Orła Białego. Kość sł., 76×61, owal. — Wł. Jackowska.
590. Slizień Jan, chorąży powiatu nowogródzkiego. Kość sł., 77×62, owal. — Wł. H. Slizień.
591. Portret mężczyzny. Kość sł., 47×37, owal. — Wł. Feliks Czerwiakowski.
592. Portret mężczyzny. Kość sł., 55×45, owal. — Wł. E. Nepros.
- 592a. Portret młodego mężczyzny. Kość sł., 54×44, owal. — Wł. Marya Trębicka.
593. **Servili** (?). Portret mężczyzny. Kość sł., 32×24, ośmiokąt. — Wł. E. Nepros.
594. Hr. Tyszkiewicz Konstanty. Kość sł., 61×50, owal. Wł. H. Slizień.
595. Lesznowski Ant. (1769—1859), publicysta. Kość sł., 33×23, ośmiokąt. — Wł. St. Patek.
596. Portret mężczyzny z początku XIX w. Kość sł., 47×37, owal. — Wł. Wanda Neumanowa.
597. Portret mężczyzny. Kość sł., 30×23, owal. — Wł. Feliks Czerwiakowski.
598. Portret mężczyzny. Kość sł., 41×38, owal. — Wł. H. Slizień.
599. Portret mężczyzny. Kość sł., 30×25, owal. — Wł. Wład. Buchner.
600. **Dubois**. Łubieński Feliks, minister sprawiedliwości (1758—1848). Pergamin, 95×83. Napis: „Dubois 1814“. — Wł. Szymon Neuman.
601. Słowacki, ojciec Juliusza. Kość sł., 46×34, owal. — Wł. St. Patek.
602. Kościuszko Tad. w wieku sędziwym. Akw. na pap., 84×62. — Wł. St. Patek.
603. Smorczewski. Kość sł., 60×46, owal. — Wł. Skiwska.
604. Portret mężczyzny. Kość sł., 57×45, owal. — Wł. Wład. Buchner.

MINIATURY

605. Grudziński, brat ks. Łowickiej. Kość sł., 72×60, ośmiokąt. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
606. Portret mężczyzny. Kość sł., 50×38, owal. — Wł. E. Nepros.
607. Portret mężczyzny. Kość sł., 71×57, owal. — Wł. Marya Jackowska.
608. Portret mężczyzny z pierwszej połowy XIX w. Kość sł., 59×48 owal. — Wł. E. Nepros.
609. Barcz Gustaw. Kość sł., 57×46, owal. — Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
- 609a. **Isabey Jan Chrzyciel** (1767—1855). Potocki hr. Franc. Kość sł., 40×30, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
610. **Johns** (Niderlandy). Portret damy. Kość sł., 62×52, owal. Napis „Johns f-t 1796“. — Wł. E. Nepros.
611. **M. M.** Ks. Wirtemberska z Czartoryskich Marya. Kość sł., 58×58, okrągł. Napis: „M. M. 1798“. — Wł. hr. Zamoyski Maurycy.
612. Portret damy. Kość sł., 67×67, okrągł. — Wł. hr. Michał Sobański.
613. **Ritt** (1769—1799, Petersburg). Hr. Branicka Ksawerowa Aleksandra z Engelhardów. Kość sł., 114×98. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
614. Portret damy. Rys. ołówkiem na pap., 72×56, owal. — Wł. Władysław Buchner.
615. Generałowa hr. Krasińska Marya z Radziwiłłów. Kość sł., 55×42, ow. En grisaille. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
616. **Füger Henryk Fryderyk** (1751—1818, Wiedeń). Ks. Sapieżyna Anna z hr. Zamoyskich. Kość sł., 64×51, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
617. Portret damy z początku XIX w. Kość sł., 67×67, okrągł. — Wł. E. Nepros.
618. Portret damy z czarą w ręku. Kość sł., 61×61, okrągł. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
619. Portret damy. Kość sł., 51×38, prostokąt. — Wł. Jan hr. Przędziecki.

I MAŁE PORTRETY

620. Portret damy około 1800 r. Kość sł., 46×33, owal.— Wł. Ksawery hr. Branicki.
621. Portret damy. Kość sł., 47×37, owal. — Wł. A. Strzałecki.
622. Portret damy. Kość sł., 61×46. — Wł. Jan hr. Przewdziecki.
623. Portret damy. Kość sł., 70×70, okrągł. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
624. Pisankowa. Kość sł., 55×45, owal. — Wł. Jan Łuczkiewicz.
625. Portret damy z pieskiem. Kość sł., 62×51, owal. — Wł. Wład. Kozłowska.
626. Portret damy. Kość sł., 70×70, okrągł. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
627. **Windisch Nanette** (okoł. 1802, uczenica Fügera). Wielopolska Janowa. Kość sł., 59×53, czworob. Napis: „Nette Windisch pinx.“. — Wł. hr. Potulicka.
628. Portret damy. Kość sł., 70×54, owal. — Wł. W. Neumanowa.
629. Kobieta z barankiem. Kość sł., 112×83, owal. — Wł. J. Neuman.
630. Portret damy. Kość sł., 56×47, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
631. Kossowska Barbara z Bielińskich (zm. około 1803). Kość sł., 65×53, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
632. Dama z czasów cesarstwa. Kość sł., 81×67, prostokąt. — Wł. Wł. Kozłowska.
633. Hr. Gabuccini Artemizya (1802). Kość sł., 54, okrąg. — Wł. Czesław hr. Krasicki.
634. **Cosson Flesselles** (1803). Popiersie damy. Kość sł., 65×50, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
635. Portret damy. Kość sł., 57×41.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
636. Portret damy. Kość sł., 58×46, owal. — Wł. Helena hr. Ostrowska.

MINIATURY

637. Zamoycka Zofia, ordynatowa z Czartoryskich. Kość sł. 108×84, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
638. **Grimaldi William** (1751—1830). Księżna Bedford. Kość sł., 115×85, prostokąt. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
639. Jasińska z Cieciszowskich. Kość sł., 65×46, owal. — Wł. St. Patek.
640. Portret damy. Kość sł., 57×42, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
641. Ks. Lubomirska Ludwika Józefowa z Sosnowskich. Kość sł., 40×35, owal. Napis na odwrocie: „Najnieszczęśliwszej w świecie jest to wyobrażenie, ale czuley, wierney, stałej, aż do śmierci“.—Wł. Tomasz hr. Potocki.
642. Portret damy. Kość sł., 73×57, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
643. Dama z welonem. Kość sł., 65, okrąg. — Wł. W. Neumanowa.
644. Sybilla. Kość sł., 55×47, prostokąt. W inwentarzu: „G. Cognacci J. Curion. copio“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
645. Portret damy. Kość sł., 80×63, owal. — Wł. Wł. Kozłowska.
646. Portret damy. Kość sł., 50×41, owal. — Wł. E. Nepros.
647. Portret damy. Kość sł., 33×25, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
648. Hr. Potocka Anna z Mycielskich. Kość sł., 55×44, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
649. **Weichert**. Portret damy. Kość sł., 65×50, okrąg. Napis: „Weichert'er“.—Wł. Michał hr. Sobański.
650. Portret damy. Kość sł., 49×35, ośmiokąt. — Wł. E. Nepros.
651. Hr. Ossolińska Józefa z Morsztynów. Kość sł., 79×64, owal.—Wł. Józef hr. Ordynat Krasiński.

I MAŁE PORTRETY

652. Portret damy. Kość sł., 52×42, owal. — Wł. Helena hr. Ostrowska.
653. Portret damy z początku XIX w. Z tyłu monogram: „J. C. L. M.“ Kość sł., 55×45, owal. — Wł. Wanda Neumanowa.
654. **Guirard.** Hr. Jezierska Karolina z Jelskich (początek XIX w.). Kość sł., 85×73, owal. Napis: Rob. (?) „Guirard fait“. — Wł. Wanda Neumanowa.
- 654a. **Windisch Nanette.** Ks. Lubomirska. Kość sł., 102×83, prostokąt. Napis: „N-tte Windisch pinx.“ — Wł. Muzeum Kieleckie.
655. Portret damy. Na pap., ośmiokąt., 78×52. Napis: monogram: „18 A. S. 04“. — Wł. Kozłowska.
656. Portret damy. Kość sł., 60×46, owal. — Wł. E. Nepros.
657. Portret damy. Kość sł. 60×50, owal. — Wł. Ant. Strzałecki.
658. **Duschêne Cecylja** (zapewne cytowana u Rastawieckiego Duchen C. urodzona Merlini). Ks. Massalska. Kość słon., 82×66, owal. Napis: „Cecile Duschêne“. — Wł. Władysław Buchner.
659. Portret damy. Kość sł., 71×57, owal.—Wł. Wład. Buchner.
660. Portret damy. Kość sł., 70×57, owal.—Wł. Wład. Buchner.
661. Komorowska, siostra gen. Kropińskiego. Kość sł., 60×52, owal.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
662. Oborska kasztelanowa. Na pap., 68×58, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
663. z Tyszkiewiczów I-o voto Aleksandrowa Potocka, 2-o voto Wąsowiczowa. Kość sł., 65×52, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
664. Portret damy. Kość sł., 50×38, owal.—Wł. H. Slizień.
665. Generałowa Guerin z Lanckorońskich. Kość sł., 45×35, owal. — Wł. Feliks. Czerwiakowski.

MINIATURY

666. Portret damy. Kość sł., 55×43, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
667. Jankowska, generałowa (?). Kość sł., 57×45, owal. — Wł. Karol Dymmer.
668. Portret damy. Kość sł., 29×22, owal. — Wł. Michał hr. Sobański.
669. Portret damy. Kość sł., 48×38, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
670. Z domu ks. Radziwiłłówna. Akw. na pap., 90×67, owal. — Wł. Wład. Buchner.
671. Z domu ks. Radziwiłłówna. Akw. na pap., 90×67, owal. — Wł. Wład. Buchner.
672. **Guérin Jan** (1760—1836). Portret damy. Kość sł., 54×41, owal. — Wł. A. Strzałecki.
673. Pani Grabowska. Kość sł., 45×36, owal. — Wł. L. Deni.
674. Hr. Zamoyska. Kość sł., 45×31, owal. — Wł. H. Slizień.
675. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 46×38, owal. — Wł. Wład. Buchner.
676. Woyniłłowiczowa. Kość sł., 65×52, owal. — Wł. St. Patek.
677. Radziwiłłowa Aniela. Kość sł., 53×43, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
678. Portret dziecka (z czasów Ks. Warsz.). Kość sł., 67×53, owal. — Wł. Rajnold hr. Przedziecki.
679. **Hoorn Jordanus** (1753—1833). Głowa dziecka. Na pap., 86×72, owal. Napis: „J. H. 1808“. — Wł. Wład. Buchner.
680. Sosnkowski w mundurze majora pułku 4-go strzelców konnych, 1815—30. Kość sł., 61×47, owal. — Wł. Marya Jackowska.
681. Hryniewiecka Tekla z Narbuttów. Kość sł., 39×30, owal. — Wł. W. Neumanowa.
682. Portret damy. Kość sł., 55×49, owal. — Wł. E. Nepros.

656.

658.

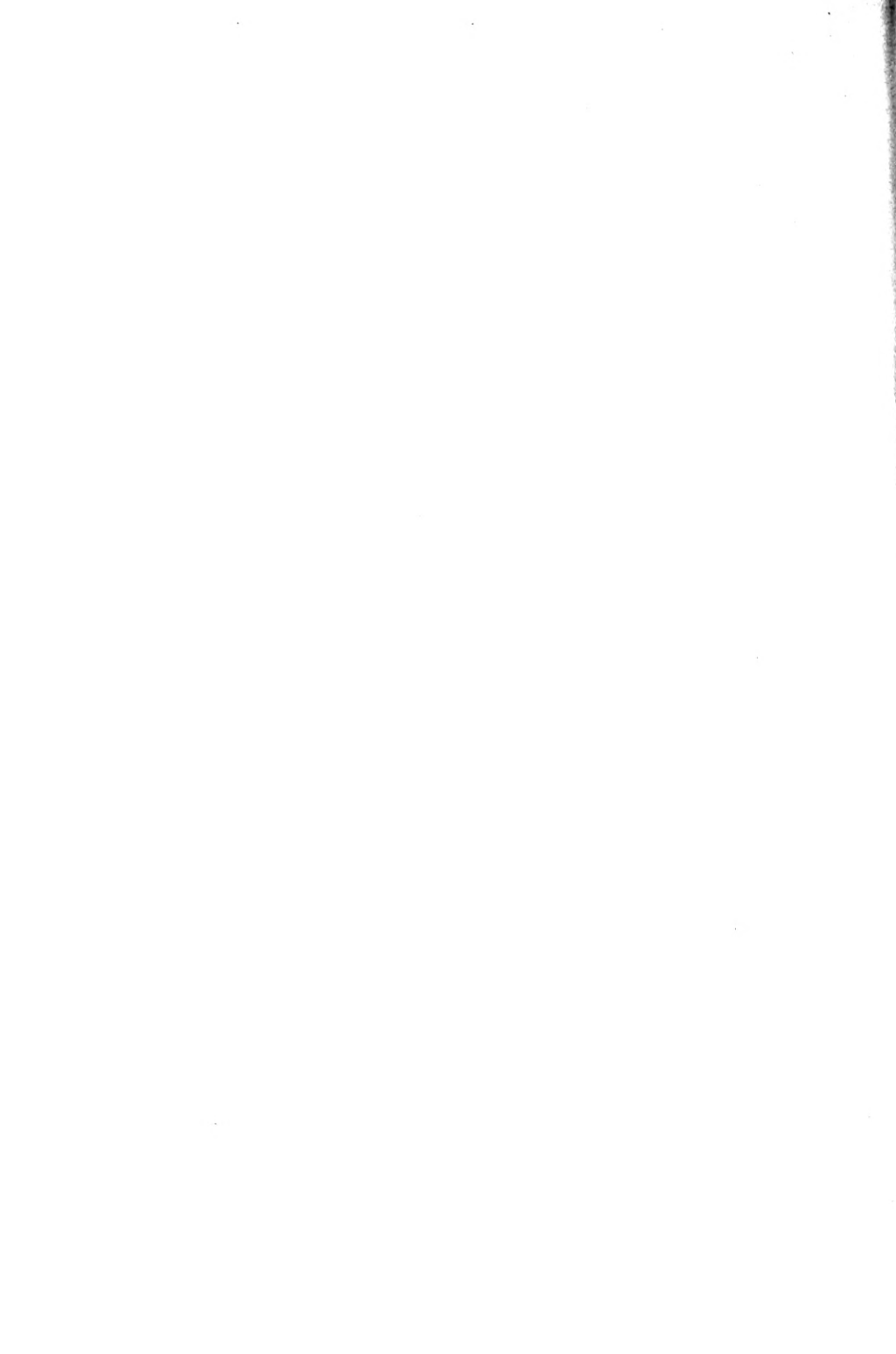
673.

697.

672.

I MAŁE PORTRETY

683. Dama w czarnej sukni. Kość sł., 69×52, owal.— Wł. J. Neuman.
684. Portret damy. Kość sł., 98×65, owal.— Wł. Jan Bersohn.
685. Hr. Orzelska w szalu liliowym. Kość sł., 55, okrąg. Napis monogram: „S. T.“.— Wł. St. Patek.
686. Portret damy. Kość sł., 82×70, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
687. Portret damy z pocz. XIX w. Kość sł., 37×28, owal.— Wł. Wanda Neumanowa.
688. **Delorme Julian Paweł** (Paryż, około 1810). Ks. Giedroyciowa Kunegunda z Białopiotrowiczów. Kość sł., 77×68, owal. Napis: „J. Delorme“.— Wł. St. Patek.
689. Portret damy. Kość sł., 51×47, prostokąt.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
690. **Bertrand Wincenty** (w końcu XVIII i początku XIX wieku pracował w Paryżu). Hr. Krasińska, generałowa, i Zygmunt Krasiński. Na pap., 65×54, owal. W pularesie, posłanym generałowi w 1812 r. z Paryża do Rosyi.— Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
691. **Khittig**. Dama jako westalka, koniec XVIII wieku. Kość sł., 65×50, owal. Napis: „V. Khittig“.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
692. Kropińska Aniela z Błędowskich. Kość sł., 82×66, owal.— Wł. Włodzimierzowa ks. Czetyrtyńska.
693. **Schmeidler Karol Gottlob** (1774—1838). Portret damy. Kość sł., 63×48, owal. Napis: „Schmeidler à Breslau“.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
694. Portret damy. Kość sł., 57, okrąg.— Wł. H. Slizień.
695. Portret damy. Na pap., 59×66, owal.— Wł. J. Neuman.
696. Białopiotrowiczowa z ks. Giedroyciów (dama dworu ces. Józefiny). Kość sł., 80×66, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.
697. Skibicka Helena, córka Franciszka, senatora, (ur. 1796), w zawoju. Kość sł., 60×45, owal.— Wł. Ksaw. hr. Branicki.

M I N I A T U R Y

698. Portret damy. Na pap., 76×61, owal. — Wł. J. Neuman.
699. Portret damy z początku XIX w. Kość sł., 63×46, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
700. Dwie główki kobiece szkicowane, początek XIX wieku. Kość sł., 49×47, prostokąt. — Wł. Stefan Dziewulski.
701. Portret damy. Kość sł., 50×41, owal. — Wł. F. Daszkiewicz Bortnowski.
702. Ks. Czartoryski Konstanty. Na pergaminie, 68×52, owal. — Wł. Wład. Buchner.
703. Portret czworga dzieci. Kość sł., 97×71, owal. — Wł. Rajnold hr. Przedziecki.
704. **Lebrun Vigée Marya Ludwika Elżbieta.** (1755 — 1842). Pani Chateaudun. Kość sł., 83×70, owal. Napis: „V. Lebrun“. — Wł. Stefan Dziewulski.
705. Napoleon Bonaparte, konsul. Kość sł., 60×50, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
706. Napoleon I w mundurze strzelców konnych gwardyi. Kość sł., 45×32, owal, nieoprawna. — Wł. Helena hr. Ostrowska.
707. Napoleon I w mundurze strzelców konnych gwardyi. Kość sł., 61×50, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
708. **Isabey Jan** (1767—1855). Napoleon I w mundurze dragonów gwardyi. Kość sł., 55×35, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
709. **Isabey.** Napoleon I, jak wyżej. Kość sł., 55×34, owal. Napis: „Isabey“. — Wł. Michał hr. Sobański.
710. Napoleon I w mundurze strzelców konnych gward. Kość sł., 74×58, owal. Napis: „Dar Napoleona Wincentemu hr. Krasińskiemu przy pożegnaniu 11 kwietnia 1814 r., natenczas Dowódczy Polaków przy nim“. Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
711. Hr. Eugeniusz Beauharnais, wicekról włoski, około 1812 r. Kość sł., 24×20. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
712. Ks. Talleyrand-Perigord Karol Maurycy (1754—1838). Kość sł., 57×49, owal. — Wł. E. Nepros.

I MAŁE PORTRETY

713. Hr. Walewska Marya. Kość sł., 56×46, owal.—Wł. Stanisław Patek.
714. **Sa... V. Walewska** (?) Marya z Łączyńskich. Emalia, 48×35, owal. Napis: „par Victoire Sa 1813“.—Wł. Antoni Strzałecki.
715. Ludwik XVII. Kość słoniowa, 70×55, owal.—Wł. E. Nepros.
716. **Dawid Jakób** (1748—1825). Portret własny. Kość sł., 57×47, prostokąt.—Wł. Szymon Neuman.
717. **Talma** (?) **Franciszek Józef** (1773—1826). Ol. na kości, 80×80, okrągł.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
- 717a. **Calliano**. Portret mężczyzny z początku XIX wieku. Kość sł., 22×18, prostokątna. Napis: „Calliano fecit“.—Wł. E. Nepros.
718. **Demiani Karol Teodor** (1768—1823). Pułkownik sztabu głównego francuskiego. Kość słon., 83×65, owal. Napis: „Demiani“.—Wł. Michał hr. Sobański.
719. Portret oficera wyższego francuskiego z czasów Napoleona. Kość sł., 44×36, owal.—Wł. A. Strzałecki.
720. Guérin, generał. Kość sł., 43×31, owal.—Wł. Feliks Czerwiakowski.
721. Portret mężczyzny. Akw. na papierze, 64×42, owal.—Wł. E. Nepros.
722. Portret porucznika francuskiego. Kość sł., 45×37, owal.—Wł. E. Nepros.
723. Min. dwustronna: portrety: 1) damy i 2) generała z czasów napoleońskich. Kość sł., 57×38, owal. Wł. Michał hr. Sobański.
724. Pius VII, papież (1800—1823). Kość sł., 64, okrągł.—Wł. Michał hr. Sobański.
725. **Müncb Wilhelmina**. Pius VII. Kość sł., 74×74, prostokąt. Napis: „Wilhelmine Münch“.—Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
726. Pius VII, papież. Kość sł., 47, okrągł.—Wł. A. Strzałecki.

MINIATURY

727. Aleksander I, cesarz, w mund. pułku Preobrażeń-
skiego gwardyi z początku XIX w. Kość sł., 59×47,
owal.—Wł. Jan hr. Przezdziecki.
728. Cesarzowa Elżbieta, żona Aleksandra I. Kość
sł., 58×47, owal.—Wł. Jan hr. Przezdziecki.
729. Branicki Franciszek Ksawery († 1817), hetman w.
koron., w mundurze generała rosyjskiego z początku
XIX w. Kość sł., 55, okrągł.—Wł. Ksawery hr. Bra-
nicki.
730. **Rockstuhl A. G. P.** Hr. Ożarowski Adam w mun-
durze gen. adj. wojsk ros. Akw. na pap., 134×99.
Napis: „Rockstuhl fils 1824“.—Wł. Wład. Buchner.
731. Portret mężczyzny w mundurze marynarki rosyj-
skiej z czasów Pawła I. Kość sł., 70×58, owal. — Wł.
Rajnold hr. Przezdziecki.
732. **Demiani Karol Teodor.** Portret oficera huza-
rów rosyjskich w pąsowym mentyku ze srebrem,
pocz. XIX w. Kość sł., 83×70, owal.—Wł. Ksawery
hr. Branicki.
733. Ludwika, królowa pruska (1776 — 1810). Kość sł.,
67×55, owal. — Wł. Szymon Neuman.
734. Oficer pruski, pocz. XIX w. Kość sł., 60×50,
owal. — Wł. H. Ślizień.
735. Oficer w mundurze pruskim, z pocz. XIX w. Kość
sł., 23×17, prostokąt.—Wł. Jan hr. Przezdziecki.
736. Oficer pruski, pocz. XIX w. Kość sł., 35×30,
owal.—Wł. W. Neumanowa.
737. Portret urzędnika pruskiego. Kość sł., 55×47,
owal.—Wł. Wład. Buchner.
738. Portret oficera. Kość sł., 58×46, owal. — Wł. E.
Nepros.
739. Portret oficera austriackiego. Kość sł.,
54×45, owal.—Wł. ks. K. Polikowski.
740. **Kininger Winc. Jerzy** (1767—1851). Dawid, słyn-
ny muzyk wiedeński. Napis: „G. Kininger“.—Wł. Ed-
ward hr. Krasiński.

709.

727.

714.

728.

716.

772.

V.

OD 1815 DO 1830 R.

741. Dmochowski Franciszek Salezy (1801—1871), pisarz. Pergam., 47×40, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
742. Portret mężczyzny. Kość sł., 65×55, owal.—Wł. A. Strzałecki.
743. Grudziński, brat księżny Łowickiej. Kość słon., 72×60, ośmiokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
744. **Schalk Henryk Franciszek** (1791—1833). Portret mężczyzny. Kość sł., 56, okrągł. Napis: „Schalk pinx“.—Wł. E. Nepros.
745. Annsov. Kość słoniowa, 76×60, prostokąt.—Wł. bar. Dangel.
746. Węgleński Jan, minister skarbu król. kongres. († 1835). Kość sł., 63×50, owal.—Wł. Wład. Buchner.
747. Łukaszewicz Lesław († 1855), historyk literatury polskiej. Kość sł., 54×39, owal.—Wł. H. Ślizień.
748. Portret mężczyzny. Kość sł., 45×37, owal.—Wł. L. Dewi.
749. **Singry Jan** (1782—1824). Hr. Sobański Gothard. Kość sł., 65×53, owal. Napis: „J. Singry“.—Wł. Michał hr. Sobański.
750. Portret mężczyzny. Kość sł., 55×40, owal.—Wł. E. Berson.
751. Portret mężczyzny (na odwrotnej stronie złoty ul). Kość sł., 30, okrągła.—Wł. E. Nepros.
752. Portret mężczyzny. Kość słon., 60×50, owal.—Wł. Marya Trębicka.
753. Portret mężczyzny. Kość sł., 65×47, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
754. **Janin**. Portret chłopczyka. Napis: „C-sse Janin“. Na papierze, 85, okrągł.—Wł. J. Neuman.

MINIATURY

755. Rawicz Aleksander. Kość sł., 52×40, owal. — Wł. Józef Rawicz.
756. Portret mężczyzny. Kość sł., 45, okrągła.—Wł. Wanda Neumanowa.
757. Portret młodego mężczyzny. Kość sł., 57×47, owal.—Wł. H. Ślizień.
758. **Bilfeldt Jan Józef** (1793—1849). Portret mężczyzny. Napis: „Bilfeldt 1827, Paris“. Kość sł., 93×77, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
759. Portret mężczyzny (w profilu). 25×20, owal. — Wł. H. Ślizień.
760. **Evrard Jan Maria** (1780—1836). Dr. Stanisław Janicki. Napis: „Evrard 1826“. Kość sł., 62×50, owal.—Wł. H. Fukier.
761. Hr. Potocki Franc. Kość sł., 35×28, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
762. Ks. Drucki-Lubecki Ksawery, minister skarbu, w mundurze korpusu górniczego. Akw. 290×175. — Wł. St. Patek.
763. **de Vivien**. Hr. Przeddziecki Konstanty, marsz. szlachty gub. Podolskiej, w mundurze, mal. w Moskwie. Napis: „de Vivien 1826“. Na pap., 150×115, owal. — Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
764. Koch, budowniczy, założyciel parku Kaliskiego. Kość sł., 50×41, owal.—Wł. Joanna Bednarska.
765. Portret mężczyzny. Kość sł., 31×23, owal.—Wł. Marya Trębicka.
766. Portret mężczyzny. Kość sł., 56×44, owal.—Wł. Marya Trębicka.
767. Jelski, poseł do Amsterdamu. Kość słon., 83×69, owal.—Wł. St. Patek.
768. **Thomas**. Portret mężczyzny. Napis: „Thomas“. Kość sł., 68×51, owal. — Wł. J. Neuman.
- 768a. Portret mężczyzny z pocz. XIX w. Kość sł., 70×57, owal.—Wł. E. Nepros.

I MAŁE PORTRETY

769. Weyszenhoff Józef, generał, w mundurze 1815—30. Kość sł., 60×47, owal. — Wł. St. Patek.
770. Sowiński Józef, generał († 1831). Min. w spince kościanej, 10, owal. — Wł. hr. Ksaw. Branicki.
771. Sowiński Józef generał. Kość sł., 10×8, owal. — Wł. E. Nepros.
772. Zieliński Karol, w mundurze pułkownika sztabu głównego, ostatni vice-prezes Rząd. Nar. 1831 r. Kość sł., 55×45, owal.—Wł. St. Strzalecki.
773. Zan (?), w mundurze oficera sztabu 1831 r. Kość sł., 55×45, owal. — Wł. St. Patek.
774. Wierzbilłowicz Karol, podpułk. kwatermistrzostwa generalnego. Kość sł., 42×35, owal. — Wł. St. Patek.
775. Rosengart Józef, porucznik kwatermistrzostwa generalnego (1815 — 1830). Kość sł., 55×44, owal. — Wł. ks. K. Polikowski.
776. Portret pułkownika pułku piechoty liniowej. Kość sł., 67×51, owal. Napis: „M. Ar. 1816.“ — Wł. E. Nepros.
777. Portret kapitana pułku 2-go piechoty liniowej. Kość sł., 51×44. owal. — Wł. Ant. Strzalecki.
778. Kostrzewski Ignacy, podporucznik pułku 4-go piechoty liniowej z r. 1831. Kość sł., 58×50, czworobok. — Wł. St. Patek.
779. Podoski, porucznik pułku 3-go strzelców konnych z lat 1815 — 30. Kość sł., 46×38, owal. — Wł. Marya Jackowska.
780. Pułkownik Sosnkowski pułku 4-go strzelców konnych. Kość sł., 61×47, owal. — Wł. Marya Jackowska.
781. Portret oficera pułku Krakusów 1831 r. Kość sł., 56×45. — Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
782. Tomasz Kostecki, gwardzista honorowy z r. 1831 (szwagier Żółkowskiego Aloizego). Kość sł., 73×60, prostokąt. — Wł. Skowrońska.

MINIATURY

783. Portret kapitana artyleryi z lat 1815—26. Kość sł., 57×47, prostokąt. — Wł. Wład. Buchner.
784. **Schorn J.** Grudzińska Joanna, później ks. Łowicka. Akw. na pap., 113×115, owal. Napis: „J. Schorn 816“. — Wł. St. Patek.
785. **Hummel Jan** (1769—1852). Portret damy. Pap., 130×103, owal. Napis: „Hummel 1816“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
786. **Schorn J.** 1-o voto Sanguszkowa, 2-o Potocka Katarzyna. Akw. na pap., 155×140 cm., prostokąt. Napis: „Schorn J. pinx“. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
787. **Isabey Jan Chrzyciel.** Z ks. Lubomirskich hr. Mniszkowa Helena. Akw. na pap., 136×100. Napis: „Isabey Vienne 1815“. — Wł. Józefowa Ordynatowa hr. Krasieńska.
788. Annsowa. Kość sł., 76×60, prostokąt. — Wł. bar. Dangel.
789. Portret damy. Kość sł., 52×40. — Wł. J. Neuman.
790. Portret damy. Kość sł., 54×46, owal. — Wł. Szymon Neuman.
791. Wierzbiliłowiczowa z Łukasińskich. Kość sł., 75×60, ukośna, czworoboczna. — Wł. St. Patek.
792. Portret dziewczynki. Kość sł., 51, okąg. — Wł. Jadwiga Neuman.
793. Portret dziewczynki. Pap., 68×54, prostokąt. — Wł. J. Neuman.
794. Jelska Aniela, podkomorzyna, z książąt Sapiehów, pocz. XIX w. Kość sł., 70×60, owal. — Wł. W. Neumanowa.
795. Portret damy. Kość sł., 44×37, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
796. Portret damy. Kość sł., 49×45, owal. — Wł. J. Neuman.
797. Portret damy. Kość sł., 50×44, owal. — Wł. Albertyna Maciejewska.

I MAŁE PORTRETY

798. Portret damy. Kość sł., 90×75, czworokąt.—Wł. Pech.
799. Portret damy. Kość sł., 58×47, owal. — Wł. H. Slizień.
800. Portret damy. Kość sł., 72×72, ośmiokąt. — Wł. Szymon Neuman.
801. Portret damy. Kość sł., 58×45, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
- 801a. Portret damy z czasów Ks. Warszawskiego. Kość sł., 48×40, owal.—Wł. ks. K. Polikowski.
802. Portret damy. Kość sł., 61×50, owal.—Wł. Ma-rya Trębicka.
803. Portret damy. Kość sł., 73×58, owal.—Wł. Józef Rawicz.
804. Portret damy. Kość sł., 56×47, owal.—Wł. Pau-lina Soboleff.
805. Abramowiczowa. Kość sł., 45×37, owal.—Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.
806. Portret damy. Kość sł., 41×32, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
807. Portret damy. Na pap., 55×43, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
808. Portret damy. Kość sł., 62×55, owal — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
809. Portret dziecka. Akw. na pap., 121, okrag. Na-pis: „P-sse A. C. 1818“. — Wł. Ordynacya hr. Zamoy-skich.
810. Ks. Łowicka (?). Kość sł., 50×40, owal. — Wł. E. Nepros.
811. Ks. Łowicka (?) (Joanna z Grudzińskich). Kość ł., 54×44, owal. — Wł. Stefan Dziewulski.
812. **Lami G. E.** (Paryż, około 1806). Moszczeńska Antonina z Sobańskich. Kość sł., 67×57, owal. Napis: „... (?) Lami 1820“.—Wł. Michał hr. Sobański.

MINIATURY

813. Bar. Dulfusowa Erminia, żona Stanisława, pułkownika wojsk polskich. Kość sł., 87, okrąg.—Wł. Eugeniusz Sochanek.
814. Portret damy. Kość sł., 70, okrąg.—Wł. H. Ślizień.
815. Portret damy z czasów cesarstwa. Kość sł., 64×55, owal.—Wł. Wł. Kozłowska.
816. Portret damy. Kość słoniowa, 55×45, owalna.—Wł. H. Ślizień.
817. Portrety dwu dam, razem oprawne. Kość sł., 46×36, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
818. **Füger (?) Henryk Fryderyk** (1751—1818). Portret damy. Kość sł., 69×60, ośmiokąt. Napis: „H. F. Gr. p.“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
819. Portret damy. Akw. na pap., 118×90, owal.—Wł. St. Patek.
820. Portret damy. Kość sł., 52×40, owal.—Wł. W. Neumanowa.
821. Koehlerowa Józefa z Kossowskich. Rysunek ołówkiem, 117×95, prostokąt.—Wł. br. Dangel.
822. Ślizień z Tyszkiewiczów Kamilla. Akw. na pap., 126×85, owal.—Wł. H. Ślizień.
- 822a. Portret damy. Kość sł., 85×70, owal.—Wł. J. Bersohn.
823. Portret damy. Kość sł., 47×34, owal.—Wł. Marya Trębicka.
824. Rzyszczevska Michalina z Radziwiłłów. Kość sł., 95×78, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
825. **Steiner**. Portret Reuttowej. Kość sł., 55, okrąg. Napis: „Steiner 1822“.—Wł. Jan Łuckiewicz.
826. **Isabey**. Portret damy. Akw. na pap., 108×85, owal.—Wł. E. Nepros.
827. **Jacques Mikołaj** (1780—1844, uczeń David'a i Isabey'a). Wołowska Kazimiera. Kość sł., 100×75, owal. Napis: „Jacques 1824“.—Wł. Feliks Czerwiakowski.

826.

917.

927.

818.

833.

I MAŁE PORTRETY

828. **Jacques Mikołaj** (1780—1844). Szymanowska Ma-
rya, matka Adamowej Mickiewiczowej. Sepia, na pap.,
175×145, prostokąt. Napis: „Jacques“.—Wł. Feliks
Czerwiakowski.
- 828a. Cieciszowska, matka biskupa Metrop. Akw. na
pap., 150×110, prostokąt.—Wł. Michał ks. Woroniecki.
829. Górska z Walentynowiczów r. 1826. Kość sł., 70×60,
owal.—Wł. Jan Łuckiewicz.
830. Portret damy. Kość sł., 57, okrąg.—Wł. H. Ślizień.
831. Minterówna. Kość sł., 45×35, owal.—Wł. St. Patek.
- 831a. Łuszczewski Adam i Łuszczewska Teofila ze
Skarżyńskich. Akw. na pap., 204×290, prostokąt.—
Wł. Michał ks. Woroniecki.
832. Tarnowska Rozalia z Czackich. Kość sł., 56×46,
owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.

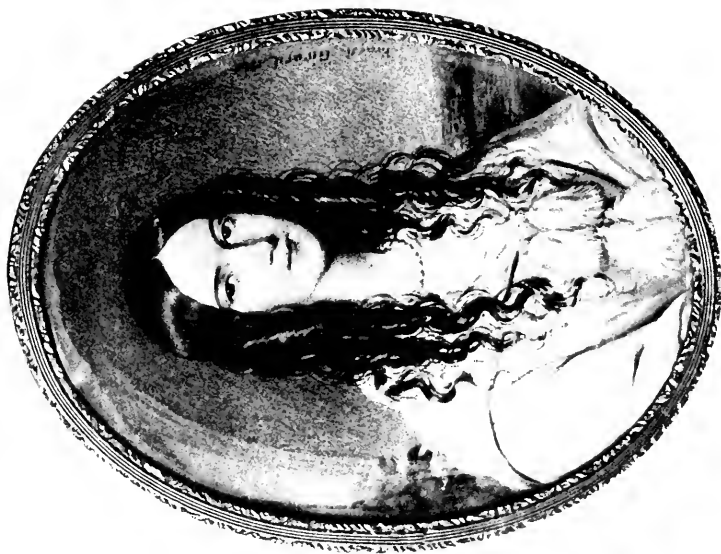
VI.

OD 1830 DO 1850 ROKU.

833. Portret mężczyzny. Kość sł., 47×40 czworokąt.—
Wł. E. Nepros.
834. Portret mężczyzny. Kość sł., 58×48, prostokąt.—
Wł. L. Deni.
835. Słowacki Juliusz (?) Akw. na pap., 137×100, pro-
stokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
836. Słowacki Juliusz (?). Kość sł., 72×58, owal.—Wł.
Wł. Kozłowska.
837. Krasieński Zygmunt z r. 1834. Kość sł., gwasz,
75×61, prostokąt.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
838. **Weser Ernest Chrystyan** (1783 — 1860). Teofil
Fukier. Kość sł., 75×60, owal.—Wł. Henryk Fukier.
839. **Lischewitsch Jerzy**. Górski Hipolit. Kość sł.,
75×60, owal. Napis: „Georg v. Lischewitsch 1836“.—
Wł. hr. Potulicka.

MINIATURY

- 840a. **Pusłowski Wojciech.** Kość sł., 47×38, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 840b. **Pusłowski Wandalin,** syn Wojciecha. Kość sł., 50×40, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 840c. **Vernet J.** (1792—1843). **Pusłowski Wład.,** syn Wojciecha. Kość sł., 94×75, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 840d. **Pusłowski Franciszek,** syn Wojciecha. Kość sł., 50×40, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 840e. **Pusłowska Józefa** z ks. Lubeckich Wojciechowa.—Kość sł., 50×40, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
841. **Lieder junior Fryderyk Jan Bogumił** (1780—1859). Portret mężczyzny. Akw. na pap., 40×105, prostokąt. Napis: „Lieder junior 839.“ — Wł. Ludwika ks. Adamowa Czartoryska z hr. Krasieńskich.
842. **Ender Jan Nepomucen** (1793 — 1854). Hr. Sta-duicki Edward. Akw. na pap., 217×162. Napis: „Joh. Ender 843.“ — Wł. Józefowa Ordynatowa hr. Krasieńska.
843. **Koelman Filip.** Hr. Przeddziecki Aleksander. Akw. na pap., 294×220, prostokąt. Napis: „Philip Koelman f.t. 1846“. — Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
844. **Annas Jan.** Kość sł., prostokąt, 75×55. Napis: „B. O. 1849“. — Wł. bar. Dangel.
845. **Staub.** Hr. Mycielski Józef. Akw. na pap., 220×170, prostokąt. Napis: „Staub Berlin“. — Wł. Karolina hr. Krasieńska.
846. **Drzewiecki Józef,** szef batalionu legii polsko-włoskiej (1772—1857) (po cywilnemu). Kość sł., 85×69, owal.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
847. **Montwiłł (?)**. Akw. na pap., 72×55, owal.—Wł. St. Patek.
848. **Walewski hr. Aleksander.** Kość sł., 26×20, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
849. **Libelt.** Kość sł., 64×47, owal.—Wł. St. Patek.

890.

867.

I MAŁE PORTRETY

850. Czapski Adolf. Kość sł., 30×20, owal.—Wł. hr. Potulicka.
851. Portret mężczyzny. Kość sł., 55×46, prostokąt.—Wł. St. Patek.
852. **Banchi P.** Portret mężczyzny z insygniami maśońskimi. Kość sł., owal., w szkatułce inkrustowanej. Napis: „Banchi P. e. figlio 28, 86 re“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
853. Prądzyński Ignacy, generał, w czamarce, po 1831 r. Kość sł., 30×23, owal.—Wł. St. Patek.
854. Portret mężczyzny. Kość sł., 55×43, owal.—Wł. ks. K. Polikowski.
855. Portret męski. Kość słon., 80×64, owal. Napis: „frid...“—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
856. Portret młodzieńca w czamarce z krzyżem zasługi wojskowej, po 1831 r. Kość sł., 62×47, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
857. Czeczott Jan (zm. 1847), poeta. Kość sł., 77×68, prostokąt.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
858. Hr. Tyszkiewicz Józef. Akw. na pap., 195×132, prostokąt.—Wł. Czesław hr. Krasicki.
859. Portret mężczyzny. Akw. na pap., 95×84, prostokąt.—Wł. Karol Miller.
860. Hr. Mniszek Adam. Akw. na pap., 164×130, prostokąt.—Wł. Edward hr. Krasiniski.
861. Portret mężczyzny. Kość słon., gwasz, 65×61, prostokąt. Na odwrocie miniatury napis: „J. Heydenreych“.—Wł. Michał hr. Sobański.
863. **Gebauer Ernest** (Berlin pocz. XIX w). Ks. Radziwiłłowa Helena z hr. Przezdzieckich (1755—1821). Ol. na płótnie, prostokąt.—Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.
864. Linowska kasztelanowa. Kość sł., 46×33, prostokąt.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
865. Tepperowa w nieb. szalu. Gwasz, 137×113, prostokąt.—Wł. St. Patek.

MINIATURY

866. Portret damy. Kość sł., 59×55, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
867. **Peter Emanuel** (1799 — 1873). I-o voto Potocka, 2-o Starzyńska Izabella z Mostowskich. Kość sł., 86×62, ośmiokąt. Napis: „E. Peter 831“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
868. **Daffinger Maurycy** (1790—1849). Potocka Karolina, 2-o voto Januszowa Rostworowska. Kość sł., 85×70, prostokąt. Na odwrocie bilet wizytowy: „M. Daffinger 1832 Wien“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
869. Hr. Mycielska Karolina. Akw. na pap., 265×205, prostokąt.—Wł. Karolina hr. Adamowa Krasieńska.
- 869a. z Kurców Aniela Kurc. Kość sł., 85×53, prostokąt.—Wł. Aleksandra Arczyńska.
870. Hr. Krasieńska Emilia z hr. Ossolińskich Józefowa (około 1820 r.). Kość sł., 90×72, owal.—Wł. Edward hr. Krasieński.
871. Portret damy. Kość sł., 55×45, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
872. Portret damy. Kość sł., 61×48, owal. — Wł. Ksawery hr. Branicki.
873. **Vernet Juliusz** (1792—1843). Portret damy. Kość sł., 78×65, owal. Napis: „J. Vernet 1828“. — Wł. E. Nepros.
874. **Marras**. Portret damy. Kość sł., 59×47, owal. Napis: „Marras ft“.—Wł. E. Nepros.
875. Hr. Ledóchowska Julia z hr. Ostrowskich, staroscina hajsyńska. Kość sł., 72×65, owal. — Wł. M. hr. Ledóchowski.
876. **Grabe A.** Hr. Plater Zyberkowa Izabella z hr. Zyberków. Rys. kredką na pap., podmal. tuszem, 198×130, owal.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
877. Hr. Krasieńska Józefowa Emilia z Ossolińskich. Kość sł., 82×65, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
878. Z Sobańskich ks. Sapieżyna z synem Pawłem. Akw. na pap., 220×173, prostokąt.—Wł. Ksawery hr. Branicki.

I MAŁE PORTRETY

- 878a. Portret damy z połowy XIX w. Kość słoniowa, 58×47, owal.—Wł. Ant. Strzalecki.
879. Portret damy. Kość słoniowa, 55×45, owal.—Wł. H. Ślizień.
- 879a. Portret damy z czasów ks. Warszawskiego. Kość sł., 49×41, owal.—Wł. ks. K. Polikowski.
880. Portret damy. Gwasz na kości sł., 63×46. owal.—Wł. Ant. Strzalecki.
881. **J. F. N. S.** Ks. Sanguszkowa Izabella z ks. Lubomirskich (podług oryginału Isabey'a, znajdującego się w Gumniskach). Ol. na drzewie, 185×125, prostokąt. Podpis: „11/3 834 J. F. N. S.“.—Wł. Daszkiewicz-Bortnowski.
882. Portret damy. Na pergaminie, 55×48, owal.—Wł. W. Neumanowa.
883. Portret damy. Kość słon., 57×46, owal.—Wł. St. Patek.
884. **Loqueyssie Emilia** (Drezno, ur. 1787, zm. po 1841). Bobrowa Marya. Akw. na pap., 239×184, prostokąt. Podpis: „Emilie Loqueyssie 1835“.—Wł. Adamowa ks. Czartoryska.
885. Portret młodej damy. Kość sł., 41, okrąg. (nieukończona).—Wł. Marya Trębicka.
886. Portret dziewczyny z niezapominajkami. Kość sł., 62×52, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
887. Potocka z Oborskich, marszałkowa. Kość sł., 77×60, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
888. Hr. Krasińska Elżbieta (Zygmuntowa). Akw. na pap., 152×135, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
889. **Camino C. F.** Portret damy. Kość sł., 78×75, ośmioboczna. Napis: „Camino 1844“.—Wł. E. Nepros
890. **Girard Ernest** (Paryż, ur. 1813, zm. po 1880). Hr. Krasińska Eliza Zygmuntowa. Kość sł., 89×61, owal. Napis: „Ernest Girard 1844“.—Wł. Adamowa ks. Czartoryska.

MINIATURY

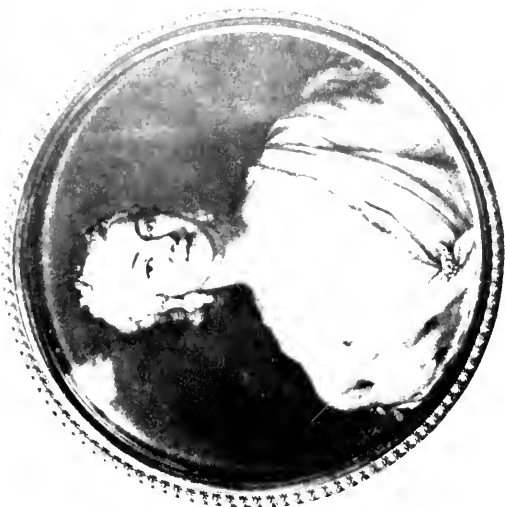
891. **Valentine.** Hr. Potocka Adamowa (?). Akw. na pap., 138×112, prostokąt. Napis: „Valentine 1844“.—Wł. Ludwika ks. Adamowa z hr. Krasińskich Czartoryska.
892. Portret damy. Kość słoń., 63×55, owal.—Wł. H. Słizień.
893. Montwiłłowa (?). Akw. na pap., 72×55, owal.—Wł. St. Patek.
- 893a. Bagniewska Agnieszka ze Świącickich (zm 1848 r.). Kość sł., 90×75, owal.—Wł. Witold Bagniewski.
894. **Claude Pierre.** Portret damy. Kość sł., 101×81, prostokąt. Napis: „Claude Pierre“.—Wł. Ksawery hr. Branicki.
895. Wołowska Ludwikowa. Akw. z gwaszem, na papierze, 123×101, owal.—Wł. Feliks Czerwiakowski.
- 895a. Portret damy. Kość sł., 113×80, prostokąt.—Wł. Marya Trębicka.
896. Skibicka Karolina, córka senatora Franciszka i Heleny z Drzewieckich. Kość sł., 90×76, prostokąt.—Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
897. Ks. Odescalchi Zofia z hr. Branickich (zm. 1886). Kość sł., 99×77, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
898. **Banchi.** Portret damy z pierwszej połowy XIX w. Kość słoń., 75×67, owal. Napis: „Banchi ft.“ — Wł. E. Nepros.
899. Hr. Przeddziecka Aleksandrowa z hr. Tyzenhauzów. Akw. na pap., 205×217, prostokąt. Napis: „Castellamare 1846“.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
900. **Theer Albert** (1815—1902). Józefowa ordynatowa hr. Krasińska w wieku dzieciennym. Akw. na pap., 260×212, prostokąt. — Wł. Józefowa ordynatowa hr. Krasińska.
901. Z domu Nesselrode, 1-o voto Calergisowa, 2-o voto Muchanowowa. Akw. na pap. 113×105, owal. Napis: „Roma 1846“.—Wł. St. Patek.

I MAŁE PORTRETY

902. **Hau W.** (Petersburg, poł. XIX w.). Hr. Krasicka. Akw. na pap., 254×210, owal. Napis: „W. Hau, copie 1854“. — Wł. Czesław hr. Krasicki.
903. Portret damy. Kość słoniowa, 33×22, owal.—Wł. J. Neuman.
904. Portret damy. Kość sł., 34×26, owal. Napis na oprawie: „Ma soeur, mon amie, mon enfant“. Napis na miniaturze: „Jacques...“—Wł. Marya Trębicka.
905. Portret młodej damy. Kość sł., 31×25, owal.—Wł. Marya Trębicka.
906. **Kanz C.** (Paryż). Portret kobiety z pierwszej połowy XIX w. Emalia na miedzi, 65×50, owal. Podpis: „Kanz“.—Wł. dr. Z. Tokarski.
907. Portret staruszki w czepcu. Kość sł., 45×35, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
908. Portret młodej damy. Kość sł., 50×40, owal.—Wł. Z. Bronikowska.
909. Portret damy. Kość słon., 55×50, owal. — Wł. Z. Bronikowska.
910. Portret damy. Kość sł., 135×113, owal.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
911. **Otto Jan Samuel** (1798 — 1878). Hr. Krasieńska Karolina Adamowa. Akw. na pap., 220, okrąg. Napis: „px. Otto an. 1855“.—Wł. Edward hr. Krasieński.
912. Portret damy. Kość sł., 100×90, owal. Napis: „M. K. 1855“.—Wł. Michał hr. Sobański.
913. **de Pommayrac Piotr Paweł** (1818—1880). Hr. Przewdzicka Adelajda z hr. Olizarów. Kość sł., 56×44, owal. Napis: „P. de Pommayrac“.—Wł. Rajnold hr. Przewdzicki.
914. 1. Cesarz Mikołaj I.
2. Cesarz Ferdynand I.
3. Król Fryderyk Wilhelm IV.
Kość sł., 1) 42×32, 2) 45×28, 3) 40×27, owal.—Wł. ks. Aleksander Drucki-Lubecki.
915. Mikołaj I. Kość sł., 55×45, owal. Napis: „G. V. 1838“.—Wł. Józef Rawicz.

MINIATURY

916. Mikołaj I w mund. generalskim. Kość sł., 59×48, owal.—Wł. Józef Rawicz.
917. Portret damy. Kość słon., 34×26, owal. — Wł. E. Nepros.
918. Frejlina dworu rosyjskiego. Kość sł., 79×60, prostokąt.—Wł. Michał hr. Sobański.
919. Król Rzymski, jako dziecko, ze wstęgą legii honorowej. Kość sł., 89×70.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
920. **Winterhalter.** Cesarzowa Eugenia. Na pap., rys. podkolor., 58×48, owal.—Wł. H. Ślizień.
921. Lord Wellington Artur (Wellesley) ks. Waterloo (ur. 1769—1852). Kość sł., 74×57, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
922. Portret oficera angielskiego. Kość sł., 74×51, owal.—Wł. H. Ślizień.
923. Feldmarszałek Blücher Gebhardt (1742—1819). Kość sł., 78×63, owal.—Wł. Wanda Neumanowa.
924. Rautenstrauch, generał adjutant, w mundurze rosyjskim. Kość sł., 99×90, prostokąt.—Wł. St. Patek.
925. **Kniehuber Józef** (1801—1876). Hr. Caboga. Akw. na pap., 207×135, prostokąt. — Wł. Włodzimierzowa ks. Czetwertyńska.
926. **Żeren I.** Portret mężczyzny z orderami rosyjskimi. Kość sł., 84×69, prostokąt. Napis: „И. Жеренъ 1836“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
927. **Kryłow A.** Portret mężczyzny z począt. XIX w. Kość sł., 37×32, ośmiokąt. Napis: „А. КРЫЛОВЪ“. — Wł. E. Nepros.
928. Portret mężczyzny. Kość sł., 26×20, owal. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
929. Ks. Poniatowski Józef, w mundurze generała dywizyj, w burce. Kość sł., 25×21, owal.—Wł. Tadeuszowa Baruchowa.
930. Ks. Poniatowski Józef w mundurze generała. Kość sł., 50×35, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.

951.

949.

953

952

I MAŁE PORTRETY

- 930a. Kościuszek w zbroi. Kość sł., 120×100, prostokąt. Napis: „1794“.—Wł. Leon Tallen Wilczewski.
- 930b. Tadeusz Kościuszek. Kość sł., 77×67, sześciokąt.—Wł. ks. K. Polikowski.
931. Głowa starca. Kość sł., 86×65, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
932. Płytką kości słoniowej, pod nią rysunek: podobizna Tadeusza Kościuszki, jako przygotowanie do wykonania miniatury.—Wł. Karol Miller.
933. Święta Rodzina (tradycja przypisuje autorstwo tego obrazka królowi Stanisławowi Augustowi). Akw. na pergam., 17×12 ctm., prostokąt.—Wł. Stanisław Estreicher.
934. Uczta u Łazarza (kopia). Akw. na kości sł., 200×120, prostokąt.—Wł. Karol Miller.
935. Portret kobiety wschodniej. Kość sł., 49×38, owal.—Wł. E. Bersohn.
936. Portret kobiety. Miniatura perska. Kość sł., 60×46, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
937. Królowa perska (?). Kość sł., 57×47, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
938. Zakonnik, groteska. Kość sł., 63×51, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
939. Spowiedź. Na pergam., 37, okrąg.—Wł. St. Estreicher.
940. Chór OO. Kapucynów (podług Granta). Kość sł., 13, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
941. 1. Kościół P. Maryi w Krakowie.
2. Kościół Sw. Anny (?).
Akw. na pap., 60×65, prostokąt—Wł. St. Estreicher.
942. Ogród botaniczny w Wilnie. Akw. na pap., 61×92, prostokąt. Napis: „Roku 1841 miesiąca Maja 1 dnia na pamiątkę od Jana Bułhaka“.—Wł. Janusz Iwazkiewicz.
943. Ecce Homo (kopia). Na pergaminie, 102×86, prostokąt.—Wł. Ant. Strzałecki.

M I N I A T U R Y

944. **M-me d'Anse Romilly.** Artemiza. Kość sł., 122×95, prostokąt. Napis na odwrocie: „Copie de l'Artemise du Guide du Cabinet des Tableaux de M. Duval à Gênes faite par M-me d'Anse Romilly. 1823“.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
945. Trzy kobiety podług Lawrence Tomasza. Kość sł., 65, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.

D O D A T E K.

(947—973 Zbiór miniatur ks. Druckiego-Lubeckiego).

947. Książd Śliwicki Piotr Hyacynt (1705—1774), wizytatot gener. XX. Misyonarzy, autor. Kość sł., 40×34, owal.
948. Unteroficer regim. pieszego buławy polnej koronnej (1775—1790). Kość sł., 81×51, ośmiokąt.
949. Hr. Orzelska (podług Silvestre'a). Kość sł., 60, okrąg., robota saska.
950. Leszczyński Stanisław, król. Kość sł., 76×55, prostokąt.
951. Cesarzowa Marya Teresa (1717—1767). Kość sł., 72×53, prostokąt.
952. Portret mężczyzny w zbroi z połow. XVIII w. Kość sł., 76×55, prostokąt.
953. Mniszchowa z Brühlów, marszałkowa W. K. Kość sł., 40×33, owal.
954. Księżna Lubomirska Marcinowa. Kość sł., 49×36, owal.
955. Księżna Sapieżyna. Kość sł., 69, okrąg.
956. Pani Thomatis z domu Catay. Kość sł., 44×35, owal.
957. Bystrowa, z domu Obyrn. Kość sł., 37×30, owal.
958. Borchowa z Zybergów. Kość sł., 42×34, owal.
959. Rzewuska z Humieckich. Kość sł., 68×51, owal.

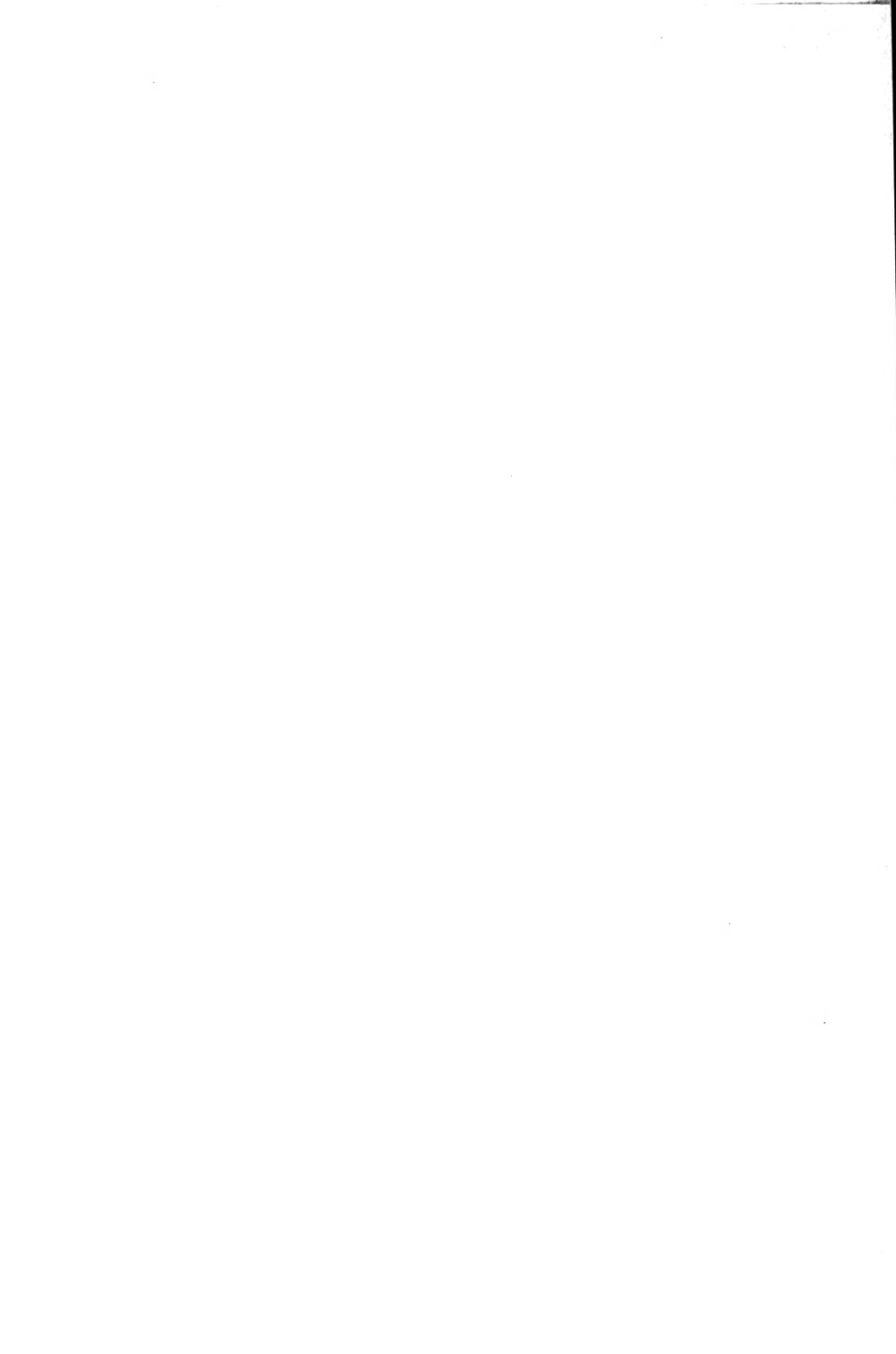
889.

961.

962.

354a.

424a.

955.

966.

871.

I MAŁE PORTRETY

960. Ks. Lubomirska z ks. Czartoryskich, marszałkowa W. K. Kość sł., 56×43, owal.
961. Bielińska z domu Bezenval. Kość sł., 59, okrąg.
962. Portret dygnitarza z orderami rosyjskimi z końca XVIII w. Kość sł., 60, okrąg.
963. **Timaszewski.** Portret mężczyzny we fraku. Kość sł., 60×45, ośmiokąt. Napis: „O. Тимашевский“.
964. Tyszkiewicz, podskarbi W. Ks. Litewskiego. Kość sł., 50×38, owal.
965. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Kość sł., 75×62, prostokąt.
966. **Edridge Henryk** (1769—1821). Milady Payne. Kość sł., 61×47, owal.
967. Portret damy z początku XIX w. Kość sł., 87, okrąg.
968. Portret damy z końca XVIII w. Kość sł., 72, okrąg.
970. Ks. Czartoryska, kanclerzyna litewska. Kość sł., 43×36, owal.
971. Portret damy w czepcu. Kość sł., 59×52, owal.
972. Portret damy z pocz. XIX w. Kość sł., 51×41.
973. **Rota Jan Piotr.** Portret dygnitarza w mundurze i przy orderach szwedzkich. Kość sł., 59×50, owal. Napis: „Rota ft. 1810“.

EMALIE.

974. Zwiastowanie. Emalia na miedzi Limoges, 77×65, owal. — Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
- 974a. **J. L.** Sceny mitologiczne i ornamentacyjne. Szkatułka hebanowa wyłożona 22-ma emaliami na miedzi, z datą 1557. Emalia Limoges (?) — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
975. **Petitot Jan** (1607—1691). Ludwik XIV. Emalia na złocie, 25×20, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
976. Marya Ludwika, królowa polska. Emalia, 10×13.—Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
977. 1. Matka Boska, 46, okrąg.
 2. Dyana, 63, okrąg.
 3. Dama w masce, emalia, 21×14, owal.
 4. Stara Kobieta, 56, okrąg.
 5. Królowa Marya Kazimiera, emalia, 33×27, owal.
 6. Starzec i dziecko, 30×36, owal.
 7. Abram i Izaak, 39×30, owal.
 8. Dzieci, 20×13, owal.
 8 miniatur w skórzanej oprawie. — Wł. Jadwiga Bersohnowa.
978. Portret Papieża. Emalia na miedzi, 30×25, na medalionie-relikwiarzu. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 979a. Jan Kazimierz. Emalia na miedzi, tło złoczone, 43×36, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 979b. Duchowny. Emalia na miedzi, okrąg., 21. — Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 979c. Jezuita przed ołtarzem. Emalia na miedzi, tarczowata. — Wł. Marta hr. Krasieńska.
- 979d. Portret młodzieńca z w. XVIII. Emalia na miedzi, 56×43, owal.—Wł. Marta hr. Krasieńska.

E M A L I E

- 979e. Dama, strój XVIII w. Emalia na miedzi, 56×43, owal.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979f. Dziecko à la Greuze. Emalia na miedzi, 50×40, owal.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979g. Tarcza herbowa. Emalia na miedzi, 34×35.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979h. Tarcza herbowa zagraniczna. Emalia na miedzi, 60×49.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979i. Tarcza herbowa. Emalia na miedzi, 67×45.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979j. Tarcza herbowa zagraniczna. Emalia na miedzi, 31×30.—Wł. Marta hr. Krasińska.
- 979k. Amor i Psyche. Emalia na miedzi, 34×34, okrąg.—Wł. Marta hr. Krasińska.
980. Mężczyzna w zbroi ze wstęgą orderu św. Ducha, z końca XVII w. Emalia na miedzi, 31×25, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
981. Portret mężczyzny, koniec XVIII w. Emalia na miedzi, 33×29, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
982. August III. Emalia dwustronna, 65×88, prostokątna, wierzch od tabakierki.—Wł. Ant. Strzałcki.
983. August III, król polski (podług Silvestre'a). Emalia na miedzi, 35×28, owal.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
984. Portret mężczyzny. Emalia, 41, okrąg.—Wł. Marya Trębicka.
985. Portret damy z poł. XVIII w. Emalia na miedzi, 23, okrąg.—Wł. Jan hr. Przeddziecki.
986. Dwaj święci. Emalia na miedzi, 32×27, owal.—Wł. Józefowa z hr. Stadnickich Ordyn. Krasińska.
987. Matka Boska Zielna. Emalia na miedzi, 48×35, prostokąt.—Wł. Edwardowa Bersohn.
988. Venus, Amor, Gołąb. XVII w. Emalia na miedzi, owal. 26×30.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
989. Wniebowzięcie Matki Boskiej. Emalia na miedzi, 120×140, owal.—Wł. Tomasz hr. Potocki.

E M A L I E

990. Scena rodzajowa. Gra w karty (XVIII w.). Emalia na miedzi, 45×70, prostokąt.—Wł. Ant. Strzałecki.
991. Rodzaj Watteau. Scena sielankowa. Emalia na miedzi, 62×46, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
992. Scena dworska, poł. XVII w. Emalia na złocie, 28×25, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
993. Mars, Amor i Bellona, wiek XVII. Emalia na złocie, okrąg. 24×21.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
994. Dwie sceny z pierwotnych dziejów Rzymu. Emalia, 36×30, owal.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
995. Neptun porywa Proserpinę. Emalia na miedzi, 80×43, czworokąt.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
996. Pius VII, papież. Emalia na miedzi en grisaille, 35, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
997. Kobieta i Amor. Medalion złoty z emalią, 29×19.—Wł. W. Neumanowa.
998. Scena biblijna. Emalia na miedzi, 36×29, owal.—Wł. Józef Rawicz.
999. Kardynał Richelieu. Tabakierka drewn. z miniaturą na emalii na złocie, 38×25, owal. Dar Ludwika XVI Adamowi Krasieńskiemu, biskupowi Kamienieckiemu (1770).—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1000. Ludwik XV, jako dziecko. Emalia na miedzi, 33×28, okrąg. na tabakierce okrągłej.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1001. Tabakierka srebrna, emaliowana i złocona, styl Ludwika XV, 70×45.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1002. Tabakierka, emaliowana emalią bleu de roi, ze złotym ornamentem w stylu Ludwika XV. 60×80×33.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1003. Scena w porcie z czasów Ludwika XIV. Puzderko z emal., 65×80×36.—Wł. Ant. Strzałecki.
1004. Siedem malowideł, między niemi August III, król polski. Tabakierka emaliowana, 88×67×35.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.

E M A L I E

1005. Stanisław Leszczyński, z panopliami i herbem. Emalia, 78, okrąg., na tabakierce „vermeil“. Napis: „Stanislaus Rex Pol.: Sic Erat in Fatis“.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1006. Diana, Mars. Bombonierka szkl. z emalią na miedzi, wiek XVII, 38×30.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1007. Puzderko ze sceną rodzajową na wieku, 55×40.—Wł. J. Bersohn.
1008. Neseser emaliowany.—Wł. Jadwiga Bersohnowa.
1009. Etui emaliowane ze scenami pejzażowymi (styl Ludwika XVI), wys., 96.—Wł. Jan Bersohn.
1010. Neseser różowy z emalią, 95.—Wł. Z. Rabska.
1011. Futerał-igielnik rokoko, emalia ze złotem.—Wł. A. Strzałecki.
1012. Sceny mitologiczne, etui z emalią, tło niebieskie, wysok. 98.—Wł. Jan Berson.
1013. Emalia. Sceny z życia św. Antoniego (?). Na puzderku, 88×68, owal.—Wł. A. Strzałecki.
1014. Dwie kobiety, pudełeczko z emalią 80×60.—Wł. Jan Berson.
1015. Sceny mitologiczne z epoki Ludwika XV. Puzderko z emal., 54×67×36, prostokąt.—Wł. A. Strzałecki.
1016. Pani D u b a r r y, na wieku puzderka, 73×94.—Wł. Deni.
1017. Scena rodzajowa. Emalia na puzderku, 55×40.—Wł. Jan Berson.
1018. Puzderko białe emaliowane.—Wł. E. Berson.
1019. Bonbonierka emaliowana, eliptyczna.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1020. Puzderko z różowej emalii na miedzi.—W. E. Berson.
1021. Portmonetka z pocz. XIX w. w srebro oprawna. Miniatura na kości sł., 20×33, owal.—Wł. Łuckiewicz.
1022. Zegarek złoty z miniaturą otoczoną brylancikami.—Wł. Jadwiga Bersonowa.

E M A L I E

1023. Zegarek złoty z miniaturą emaliowaną owalną, z brylancikami, XVIII w. — Wł. W. Neumanowa.
1024. Zegarek z emalią i brylancikami. — Wł. Jadwiga Bersonowa.
1025. Flakon z emalią, Ludwik XVI, śr. 45. — Wł. Jan Berson.
1026. Oczy księżny de Carignan (córki Franciszki Krasieńskiej). Emalia na miedzi, 16×20, owal., oprawna w bransolecie złotym. — Wł. Józefowa z hr. Stadnickich Ordynatowa Krasieńska.
1027. Głowa starca. Emalia na miedzi, 98×77, prostokąt. — Wł. Jan Berson.
- 1027a. Kościuszkowski Tadeusz, emalia na zegarku złotym fabryki Patka w Genewie. — Wł. Józef Rawicz.
-

SYLWETY.

1028. Hr. Tomatis. Sylweta na pap., 82, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1029. Mniszech, kasztelan krakowski. Sylw. na pap., 83, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1030. Brzezińska z Jankowskich. Sylwetka mal. na pap., 86, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1031. Hr. Tomatis. Sylw. na pap., 82, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1032. Mniszech, marszałek w. kor. Sylw. na pap. 82, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1033. Mniszchowa z Zamoyskich, marszałkowa w. kor. Sylw. czarna na pap., 81, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1034. Hr. Zamoyska z ks. Poniatowskich, wojewodzina podolska. Sylw. na pap., 82, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1035. Zamoyski Aleksander. Sylw. na pap., 75×55. Napis: „Aleksander 1782“.—Wł. Ordynacya Zamoyskich.
1036. Zamoyski Aleksander (1782). Sylw. na pap., 70×55, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1037. Zamoyski Stanisław (1782). Sylw. na pap., 70×55, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1038. Zamoyski Andrzej (1782). Sylw. na pap., 70×55, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1039. Tyszkiewiczowa z ks. Poniatowskich, hetmanowa. Sylw. na pap., 79, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1040. Ks. Radziwiłł Hieronim, podkomorzy litewski, ojciec ks. Dominika. Sylw. na pap., 80, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.

S Y L W E T Y

1041. Ks. Radziwiłłowa z domu Thurn-Taxis, podkomorzyna litewska, matka Dominika. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1042. Hr. Potocka z ks. Lubomirskich. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1043. Ks. Sanguszkowa Aniela, strażnikowa litewska. Sylw. czarna na papierze, 80.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1044. Hr. Brühl, generał artyleryi. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1045. Hrabina Brühl, z domu Schafgotsch, generałowa. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1046. Hr. Borch z Zyberków. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1047. Aleksandrowiczowa, wojewodzina podlaska (zm. 1826). Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1048. Lord Whiteford, poseł angielski. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1049. Gen. Grabowska z Szydłowskich. Sylw. na pap., 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1050. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Sylw. na pap., 107×83.—Wł. H. Ślizień.
1051. **M. Keyl.** Michał Gröll, drukarz i księgarz z czasów Stan. Augusta. Sylw. czarna na pap., oprawna w pudeleczko, 80×45. Napis: „Michel Gröll Conseiller de la Cour de S. M. le Roi de Pologne“.—Wł. Tow. Op. nad Zab. Przesł.
1052. Portret mężczyzny. Sylw. czarna na papierze, 110×85.—Wł. H. Ślizień.
1053. Portret mężczyzny. Sylw. na papierze, 119×93 (z ramką).—Wł. H. Ślizień.
1054. Ślizień Aleksander. Sylw. czarna na pap., 75×64, owal.—Wł. H. Ślizień.
1055. Ślizień Aleksander. Profil sylwetkowy czarny na tle piaskowem, 70×55, owal.—Wł. H. Ślizień.

1056. Portret mężczyzny z końca XVIII w., 55×45, owal. — Wł. H. Ślizień.
1057. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Sylw. wycinana, 68, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1058. Prymas Poniatowski (?). Sylw. wycinana, 70×54, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1059. Portret damy z końca XVIII w. Sylw. czarna na pap., 110×93 (z ramką).—Wł. H. Ślizień.
1060. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Sylw. wykrajana na pap., 67, okrąg. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1061. Hr. Potocka Marcelowa z Oborskich. Sylw. na pap., 86, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1062. Kościuszko Tadeusz. Sylw. czarna na szkłe, 61×44, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1063. Kościuszko w kapeluszu i sukmanie z r. 1794. Sylw. czarna, 37×28, owal. Na tle zielonem napis: „Zwrot ocyzyny—Chwała Tobie“.—Wł. St. Szyller.
1064. Hr. Zamoyski Stanisław (1797 w Wiedniu). Sylw. na szkłe, czarna, 60×45, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1065. **Fermor F.** Scena symboliczna. Sylw. na pap., rys. wydrapywany biało na czarnem, 57×84, prostokąt. Napis: „En lisant souvenez Vous..... Pour souvenir fecit F. Fermor 1798“.—Wł. Kwietniewski.
1066. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Sylw. czarna na złotem tle, 40×32.—Wł. H. Ślizień.
1067. 3 portrety męskie z końca XVIII w. Sylw. wycinane z pap., czarne, 160×50—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1068. Portret mężczyzny. Sylw. czarna na złocie, 33×30, owal.—Wł. E. Nepros.
1069. **Muller Joanna** (?). Bandtke i jego żona. Dwie sylw. na kości, 50×43, prostokąt. Napis: „Moie Rodzice, Bandtke Lublin d. 22 Kwietnia 1810 R.“.—Wł. Aniela br. Dangel.
1070. Zlasnowski Ignacy (zm. 1801). Sylw. czarna, 92×68, prostokąt.—Wł. Jan Lubicz Zlasnowski.

S Y L W E T Y

1071. Złasnowska Julianna z bar. Wittinghoffów (zm. 1844). Sylw. na szkle, 61×48, owal. — Wł. Jan Lubicz Złasnowski.
1072. Portret mężczyzny. Sylw. czarna, 50×35 — Wł. Anna Borawska.
1073. Portret dziewczynki. Sylw. czarna na alabastrze, 60×39, owal.—Wł. H. Ślizień.
1074. Hr. Krasieński Józef, senat. kaszt. Sylw. czarna na szkle, tło złoczone, 48×30, owal.—Wł. Józef hr. Ordynat Krasieński.
1075. Portret mężczyzny. Sylw. czarna, tło złote, 33×27, owal.—Wł. H. Ślizień.
1076. Smorzewski. Sylw., 40×30, owal.—Wł. Skiwska.
1077. Zamoycki Stanisław, ordynat (?), pocz. XIX w. Sylw. na szkle, 95, okrąg. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1078. Kruszewska. Sylw. czarna na tle złotem, 45×30, owal.—Wł. Mieczysław Halik.
1079. Portret damy. Sylw. czarna kobieca na złotem tle, 40×34.—Wł. H. Ślizień.
1080. Ślizień Rafał. Sylw. czarna, tło złote, 48×36, owal.—Wł. H. Ślizień.
1081. Portret damy. Sylw. na porcelanie, 55×46, owal.—Wł. H. Ślizień.
1082. Portret damy. Sylw. wycinana, 75×58, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1083. Portret mężczyzny z końca XVIII w. Sylw. na tle złotem, 35, okrąg.—Wł. St. Patek.
1084. Portrety dwóch mężczyzn z końca XVIII w. Sylw. czarna na tle złotem, 60×45, owal. Napis: „A jamais soumis à vos charmes“.—Wł. St. Patek.
1085. Małachowski Stan, marsz. sejmu. Sylw. na tle złotem, 50, okrąg.—Wł. St. Patek.
1086. Kościuszko Tad. Sylw. na tle zielonem, 49×38, owal. Napis: „Umrzeć lub zwyciężyć“.—Wł. St. Patek.

S Y L W E T Y

1087. Kościuszko Tad. Sylw. na tle zielonem, 40×25, owal.—Wł. St. Patek.
1088. 1) Kościuszko Tad.
2) Matka Kościuszki.
Sylwety na tle zielonem, 50, okrąg.—Wł. St. Patek.
1089. Dekiert, prezydent m. Warszawy. Sylw. czarna na tle złotem, 45, okrąg.—Wł. St. Patek.
1090. Portret oficera grenadyerów z czasów Księstwa Warsz. Sylw. czarna na tle różowem, 46×34, owal.—Wł. St. Patek.
1091. Portret oficera ułanów Księstwa Warsz. Sylw. czarna na tle zielonem, 38×30, prostokąt.
1092. Portret mężczyzny z pocz. XIX w. Sylw. na różowem tle, 57×57, okrąg.—Wł. St. Patek.
1093. Portret mężczyzny z pocz. XIX w. Sylw. czarna na tle zielonem, 45×35.—Wł. St. Patek.
1094. Portret mężczyzny z pocz. XIX w. Sylw. czarna na tle zielonem, 45×35, owal.—Wł. St. Patek.
1095. Matka Kościuszki. Sylw. na szkle, 38×27, owal. Oprawa alabastrowa.—Wł. St. Patek.
1096. Bobrowa. Sylw. na szkle, 34×34, prostokąt. — Wł. St. Patek.
1097. Potocka Klaudya. Sylw. na tle niebieskiem, 60×50, owal.—Wł. St. Patek.

PŁASKORZEŻBY.

1098. Portret damy. Płaskorzeźba na kości sł., 52×52, okrągł.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1099. Świdzińska z Krasińskich Barbara. Płaskorzeźba na kości sł., 100×77, czworokąt.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1100. Hr. Krasiński Michał, marszałek Konfed. Barskiej. Płaskorzeźba na kości sł., 98×68, czworokąt. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1101. **N. Schrödl** f. 850. Bandtke-Stężyńska Aniela. Wypukłorzeźba z kości sł., 121×95, owal. — Wł. Baron Dangel.
1102. **Schrödl** 1850. Anns Aniela. Wypukłorzeźba na kości, 110×81, ow.—Wł. Baron Dangel.
1103. **N. Schrödl** f. 852. Hr. Sobańska Wiktorya z Orłowskich. Wypukłorzeźba z kości sł., 125×105, owal.—Wł. Michał hr. Sobański.
1104. Portret damy. Płaskorzeźba gipsowa stearynowana, 140×100, owal.—Wł. Z. Bronikowska.
1105. Ledóchowski Ignacy, gener. bryg., kom. twierdzy Modlina 1831. Wypukłorzeźba w srebrze, 123×100, owal.—Wł. Mieczysław hr. Ledóchowski.
1106. Kościuszeko w mundurze gen. majora. Wypukłorzeźba w drzewie, 180×135, owal.—Wł. Koczorowski.
1107. Krasiński hr. Wincenty, generał. Kamea rznęta w agacie, 34×26, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1108. Krasiński Zygmunt. Kamea rznęta w agacie, 34×26, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1109. Mężczyzna w peruce, z orderem Orła Białego i św. Andrzeja, w mundurze polskim około 1770 — 80. (Ks. Czartoryski gen. ziem podolskich?). Medalion wypukłorzeźbny na porcelanie sewrskiej, 66, okrągł. — Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.

P Ł A S K O R Z E Ż B Y

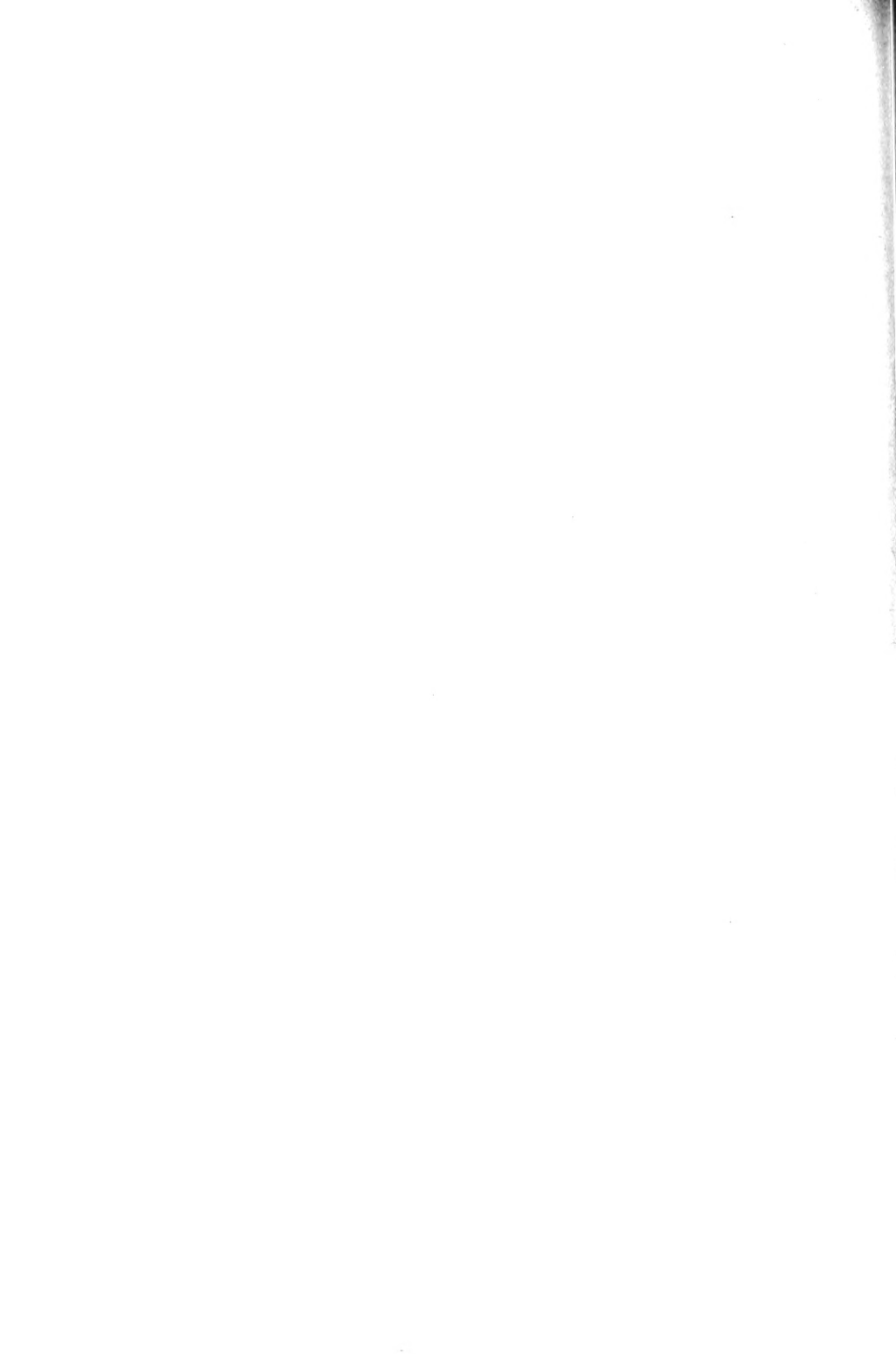
1110. Rejtan Tadeusz. Płaskorz. z porcelany ćmielowskiej, 45, okrągł. Napis w otoku: „Tylko po moim trupie ztąd wyjdziecie.“—Wł. St. Patek.
1111. Zamoycki. „Wedgwood“ 67×51 owal.—Wł. Ordyn. hr. Zamoyckich.
1112. Zamoycki. Medalion, biscuit, 60×47. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1113. Żółkiewski. Płaskorzeźba „wedgwood“, 66×51.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1114. Chodkiewicz. Płaskorzeźba „wedgwood“. 67×56, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1115. Czarniecki. Płaskorzeźba „wedgwood“, 67×56, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1116. Stanisław August, król. „Wedgwood“, 90×75, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
1117. Fryderyk August, ks. Warszaw. Płaskorzeźba „wedgwood“, 45×39, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1118. Gen. Bonaparte. Płaskorzeźba „wedgwood“ (saski), 80, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1119. Napoleon I. Wedgwood saski, 83, okrągł.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1120. Płaskorzeźba Wedgwood, owal., 65×50.—Wł. St. Patek.
1121. Milton. Płaskorzeźba „wedgwood“, 105×83, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1122. Burke. Płaskorzeźba „wedgwood“, 59×47, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1123. Washington. Płaskorzeźba „wedgwood“. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1124. Franklin. Medalion, „wedgwood“, 60×50, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1125. Locke. Płaskorzeźba „wedgwood“, 80×65.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1126. Hausting (en face). Płaskorzeźba „wedgwood“, 100×75, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.
1127. Płaskorzeźba „wedgwood“, 56×71, owal. — Wł. Ordynacya hr. Zamoyckich.

P Ł A S K O R Z E Ż B Y

1128. Wypukłorzeźba „wedgwood“, 81×65, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1129. Portret prałata z pocz. XVIII w. „Wedgwood“, 24×20, owal.—Wł. W. Koczorowski.
1130. Hr. Tarnowska, 1770. Wypukłorzeźba woskowa, wys. 64.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
1131. Ulrich v. Hutten. Wypukłorzeźba wosk., 63×60.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
1132. **Carl Lohse** 1792. Eberth Johanna Caroline aus Frankfurt. Wypukłorzeźba z wosku, 89×67, prostokąt.—Wł. J. Kwietniewski.
1133. Wincenty Krasiński, generał, w mundurze kawalera Maltańskiego, z pocz. XIX w. Wypukłorzeźba woskowa kolorowana, 86×71, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1134. Kazimierz Poniatowski (?) w mundurze ze wstęgą Orła Białego. Płaskorzeźba w wosku, 62, okrąg.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
1135. Hr. Zamoyski St. Ord. Wypukłorzeźba woskowa, 90.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1136. Zamoyski Aleks. Ordynat Płaskorzeźba z gipsu stearynowanego, 65, okrąg. 1791 r. Rzym.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1137. Robota Włoska 1791. Zamoyski Andrzej, kanclerz. Płaskorzeźba z gipsu stearynowanego, 65, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1138. Ks. Czartoryski Adam Jerzy. Wypukłorzeźba gipsowa na niebieskiem tle, 86, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1139. **Michaut**. Ludwik XVIII. Medalion, repoussé w tekturze, 75, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1140. Emblem at pierwszego Cesarstwa Francuskiego. Mozaika, 37×27, ośmiokąt.—Wł. Zuzanna Rabska.
1141. **V. Verdejo**. Pius VII. Mozaika, 74, okrąg.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.

TABAKIERKI, PUZDERKA,
BROSZE, MEDALIONY, PIERŚCIONKI.

1142. Jan III w zbroi i płaszczu gronostajowym. Kość sł., 59, na tabakierce okrągłej. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1143. Herb ks. Lubomirskich (Śreniawa) i hr. Krasieńskich (Ślepowron). Kubek z kości sł. rzeźbiony, nabijany złotem, 115×78. Należał do Zofii z Krasieńskich ks. Lubomirskiej Antoniowej, kaszt. krakow.—Wł. Edward hr. Krasieński.
1144. **Winberg.** Franciszek I cesarz w mund. gener. austriackiego. Kość sł., 46×32, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1145. Franciszek I (?), ces. austriacki. Kamea 22×18, owal. Na tabakierce, inkrustow. marmurami. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
- 1145a. Stanisław August, król, z profilu, jednobarwny na tle błękitnem. Kość sł., 33×28, na tabakierce okrągłej (1784).—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1146. Portret Stanisława Augusta na tabakierce ze zł. bronzu, 67, okrąg.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1147. Bieliński Piotr, pisarz W. K., około 1780. Kość sł., 35×29, owal, na tabakierce z kości sł. — Wł. Michał hr. Sobański.
- 1147a. Stanisław August. Etui z kości słoniowej z miniaturą na pap., 31×25, owal. — Wł. Ant. Strzałęcki.
1148. Zabawa przed pałacem, z końca XVIII w. Tabakierka srebrna z miniaturą, gwasz na pap., 67×50, prostokąt.—Wł. E. Nepros.
1149. **E. R.** August II i hr. Kozel, jako pasterz i pasterka. Kość sł., 69, na okrągłej tabakierce. — Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1150. Portret damy z drugiej połowy XVIII w., na tabakierce. Kość sł., 60, okrąg.—Wł. Ant. Strzałęcki.

TABAKIERKI, PUZDERKA,

1151. Lady Hamilton, na tabakierce emaliowanej. Kość sł., 37×31, owal. Napis: „Bouillé“ (około 1795 r. Paryż).—Wł. Stefan Dziewulski.
1152. Oficer rosyjski, na szlifie cyfra E. II. Tabakierka szyldkretowa okrągła z miniaturą owalną na kości, 37×30.—Wł. L. Deni.
1153. Ks. Karol Radziwiłł panie kochanku. Tabakierka rogowa z miniaturą na kości, 36, okrąg.—Wł. E. Nepros.
1154. Pudełeczko srebrne.—Wł. A. Borawska.
1155. Apoteoza Stanisława Augusta (podług Bacciarellego). Tabakierka okrągła z kości z min. na pap.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1156. Trzy sylwetki główek kobiecych na tabakierce rogowej, 60, okrąg.—Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.
1157. Cztery główki, przedstawiające cztery okresy życia kobiety z pierwszej połowy XVIII w. Cztery marki do gry, gobelinowej jedwabnej roboty. — Wł. Józef Rawicz.
1158. Tabakierka saska.—Wł. Anna Borawska.
1159. 1) Chrystus, 2) Matka Boska, 3) Święty Józef. Relikwiarzyk ruski z XVIII w., drewniany z pasyjką rzeźb. na kości i 3-ma miniaturami, 25×20, owal.—Wł. Józef Rawicz.
1160. Tabakierka z kości sł. z miniaturą z czas. Ludwika XVI.—Wł. Jadwiga Bersolnowa.
1161. Kościuszkko. Tabakierka okrągła z miniaturą na pergaminie, 55, okrągłą.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1162. Kościuszkko. Tabakierka z miniaturą na kości, 59, okrągła. Napis: monogram: „A. R. 1794“. — Wł. Ant. Strzalecki.
1163. Portrety: Voltaire'a, Rousseau, Diderot'a. Rys. jednobarwny na drzewie, 87, okrąg. na tabakierce. — Wł. Edward hr. Krasiński.
1164. Napoleon I. Kamea w agacie, 25×20, owal., na tabakierce z lapis-lazuli.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1165. Napoleon I. Tabakierka szyldkretowa z kameą owal. w agacie, 42×32.—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.

BROSZE, MEDALIONY, PIERŚCIONKI

1166. Portret ces. Józefiny (?) na puzderku z perłowej masy. Kość sł., 25×16, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
1167. Napoleon konno na czele sztabu, w świetle gen. Chłopiicki. Ol. na drzewie, 43×80, prostokąt. Tabakierka.—Wł. Wacław Koczorowski.
1168. Odwrót Napoleona 1812 r. z Moskwy (podług Raffeta). Łaka kolor., 90×62, prostokąt na tabakierce.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1169. **Morel**. Porwanie Sabinek. Płaskorzeźba złota na tabakierce. Napis: „Les Sabines. Morel“. — Wł. E. Berson.
1170. Pudełeczko złote z monogramem J. B. (Józefina Beauharnais), ofiarowane ks. Giedroyciowej przez żonę Napoleona I.—Wł. Stefan Dziewulski.
1171. Młoda kobieta przed ołtarzem. Tabakierka okrągła z kości, wykładana szyldkretem, z miniaturą okrągłą na kości, 54.—Wł. J. Neuman.
1172. Aleksander I w mundurze ros., początek XIX w. Tabakierka z miniaturą. Kość słon., 62, okrąg.—Wł. L. Deni.
1173. Fryderyk August, ks. warszawski. Tabakierka złota, pokryta dyamentami, z miniaturą na kości, 39×32, owal.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1174. Portret młodego mężczyzny z początku XVIII wieku. Medalion w oprawie z brylantów i szafirów z miniaturą na kości sł., 19×16, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
1175. Brodziński Kazimierz, około pocz. XIX w. Kość sł., 55×45, owal, na tabakierce rogowej.—Wł. Michał hr. Sobański.
1176. **Hummel** p. 1808. Portret mężczyzny. Tabakierka z papier maché czarna z miniaturą owalną na kości sł., 56×47, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1177. Aleksander I. Biscuit, 38×31, owal, na tabakierce lakowej.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.

TABAKIERKI, PUZDERKA,

1178. **Żyliński** (z rysunku Orłowskiego). Tabakierka z topolowych narości, wewnątrz szyldkret, na wierzchu miniatura, 50×90, owal.—Wł. Ordynacya hr. Zamoy-skich.
1179. Matka z chłopczykiem i dziewczynką. Tabakierka szyldkretowa okrągł. z miniaturą na kości sł., 53.—Wł. J. Neuman.
1180. Portret damy. Tabakierka okrągł. Vernis Martin ze złotemi arabeskami, z miniaturą owalną na kości sł., 32×28, owal.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1181. **Lagrénée Anselme François** (1774—1832). Tabakierka szyldkretowa okrąg., okładana złotem, z dwiema miniaturami dwóch dam (z czasów Konwentu). Kość sł., 62, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1182. Kolumna Vendôme w Paryżu na tabakierce w kształcie kapelusza Napoleona I. Płaskorzeźba rog., 48×80. Napis: „Napoleon le Grand, chéri de la victoire. Il sut par son génie éterniser sa gloire.“—Wł. Wacław Koczorowski.
1183. Sowiński Józef, generał (zm. 1851). Kość sł., 19×16, ośmiokąt, na szpilce.—Wł. Michał hr. Sobański.
1184. Mozaika na tabakierce szyldkretowej.—Wł. E. Bersohn.
1185. **Winberg**. Cesarz Mikołaj I, w mundurze generalskim. Kość sł., 54×36, owal. Na tabakierce repusowanej. Napis: „Winberg“ (pierwsza połowa XIX wieku, Stockholm).—Wł. Ordynacya hr. Krasińskich.
1186. Tabakierka z laki ze sceną zatytułowaną: „C'est un polonais“ (podług ryciny Bellanger), 62×93.—Wł. W. Werner.
1187. Unrug Henryk (1820). Neseser z perłowej masy masy, na wewnętrznej stronie wieczka miniatura na kości sł., 72×60, owal.—Wł. Unrużyna z Kossaków.
1188. **Avelli f-t.** (?). Na tabakierce, kość sł., 58, okrąg.—Wł. Marya Trębicka.
1189. Zuzanna i dwaj starcy. Kość sł., 85, okrągł., na tabakierce.—Wł. Jan Bersohn.

BROSZE, MEDALIONY, PIERŚCIONKI

1190. Portret damy z początku XIX w. Pudélko z kości sł. z sylw. czarną na tle złoconem, 25, okrąg.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1191. Krajobraz. Tabakierka szyldkretowa okrągła z miniaturą na kości sł., 70.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1192. Krajobraz. Tabakierka z kości sł. z miniaturą na kości, 65, okrąg.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1193. Krajobraz. Tabakierka z kości słoniowej z miniaturą, 40, okrągłą.—Wł. Marya Trębicka.
1194. Tabakierka z kości sł., okrąg. z min. na kości, 67, okrągł.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1195. Dwie dziewczynki. Tabakierka szyldkret. okrągł. z miniaturą na kości, 44.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1196. Portret damy. Tabakierka srebrna pozłacana, z miniaturą na kości sł., 50×39, owal.—Wł. Seweryn Tymieniecki.
1197. Dwie kobiety nagie z amorkiem i instrumentami muzycznymi. Tabakierka szyldkret. okrągł., 55×55.—Wł. J. Neuman.
1198. **Andrews.** Dama z dzieckiem. Kość słoniowa, 63, okrągł., na tabakierce szyldkretowej. Napis: „Andrews“.—Wł. J. Neuman.
-
1199. Portret mężczyzny z końca XVII w. Brosza z miniat. na srebrze, 26×22, owal.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1200. Portret mężczyzny w peruce z początku XVIII w. Medalion złoty z min. na kości, 25×21, owal.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1201. August III, w pierścieniu złotym z brylantami, 9, prostokąt.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1202. Portret mężczyzny około 1740. Medalion złoc. z min. na kości, 25×18, owal.—Wł. Ant. Strzałęcki.
1203. August III, na kości, w pierścieniu złotym z bryl., 12×10.—Wł. Ant. Strzałęcki.

TABAKIERKI, PUZDERKA

1204. Głowa męska XVIII w. Pierścień z min. sylwetk. na złotem tle, 22×13, owal.—Wł. H. Ślizień.
1205. Pierścień okrągły z monogramem Stanisława Augusta, z drugiej strony Adam i Ewa w raju. Kość sł., robota ażurowa na niebieskiem tle, 20.—Wł. H. Ślizień.
1206. Portret damy z początku XVIII w. Medalion złoty, kość sł., 15×13, owal.—Wł. Ant. Strzałecki.
1207. Hr. Mniskowa z Siekierzyńskich. Miniaturka na złotym pierścieniu, 20×17, owal.—Wł. Józefowa z hr. Stadnickich Ordyn. hr. Krasieńska.
1208. Portret damy na pierścieniu, kość słoniowa, 25×19, owal.—Wł. Marya Trębicka.
1209. Księżniczka Radziwiłłówna, późniejsza generałowa Krasieńska. Pierścień złoty z min. ośmiokątną na kości sł., 32×18.—Wł. Ordynacya hr. Krasieńskich.
1210. Franciszek I, cesarz austryacki. Miniatura na kości, owalna, w pierścieniu.—Wł. H. Ślizień.
1211. Ks. Poniatowski Józef. Pierścień z miniaturą owalną.—Wł. H. Ślizień.
1212. Tadeusz Kościuszko. Miniatura owalna na kości, 11×10.—Wł. Ant. Strzałecki.
1213. Sylwetka Kościuszki czarna na złotem tle w pierścieniu, 20×10.—Wł. Ant. Strzałecki.
1214. Matuszewski (?). Pierścień złoty z miniaturą owalną na kości.—Wł. H. Ślizień.

TKANINY I HAFTY.

(OGÓLNE).

POLSKIE TKANINY I HAFTY.

Śmiałą, piękną, rozumną i niezwykle interesującą powzięło myśl Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości, urządzając Wystawę tkanin i haftów — wyłącznie polskich. Śmiałą, bo uczonym badaczom naszych zabytków dobrze wiadomo, jak wielce trudną i ryzykowną jest rzeczą wskazać przeciętnemu ogółowi charakterystyczne cechy zabytków sztuki polskiej w ogólności, skoro dotąd nie posiadamy ich spisu inwentarzy, jak inne narody, w szczęśliwszych będące warunkach. Rozumną zaś, piękną i wielce interesującą jest myśl dlatego, bo, aby dociec jakie w szczególności tkaniny i hafty na naszej ziemi były wykonywane, nie można było znaleźć praktyczniejszego środka nad zgomadzenie wszystkich przypuszczalnie u nas wykonanych haftów i tkanin na jednym miejscu — na Wystawie. W ten sposób umożliwia się badaczom naszym studia przez stosowanie metody porównawczej i odnalezienie owych charakterystycznych cech, różniących nasze tkaniny i hafty od obcych.

Lecz oprócz tych pożytków dla nauki, jakie może przynieść Wystawa tkanin i haftów polskich, wątpić nie można, że u ogółu inteligentnego, narodowo uświadomionego tylko Wystawa rozbudzić może większą cześć i poszanowanie dla starych haftów i tkanin ojczystych, że może, choć późno, skończy się nareszcie ów nieszczęsny „exodus“, od stu lat trwający, naszych ojczystych zabytków po za granice kraju, który na pociechę naszych wrogów pozbawia nas legityma-

cyjnych dowodów naszej kultury i naszej przynależności do Zachodu Europy.

Lecz cel ten ostatni Wystawa tylko wówczas osiągnie, skoro zwiedzający sale Wystawy nie poprzestaną na pobieżnej lustracyi zabytków, ale uświadomią sobie i ich dzieje. W tym celu czynię pobieżny rzut oka na rozwój tkanin i haftów polskich.

Czy w okresie piastowskim na naszych ziemiach wyrobiano tkaniny wzorzyste i haftowane? Nie jest to rzeczą nieprawdopodobną. Wszak wiadomo, że w VIII i IX wieku po Chr., pomiędzy tłumem greckich artystów, zmuszonych granice cesarstwa opuścić z powodu prześladowania kultu obrazów, byli liczni tkacze i haftarze, którzy rozproszywszy się po całym Zachodzie Europy stali się nauczycielami tych kunsztów dla wszystkich narodów Europy. Od nich to przyjęły tkactwo i haftarstwo klasztory, które jak były podówczas rozsądnikami kultury w ogólności, tak się też stały nauczycielami tkactwa i haftarstwa. Pośród różnego rodzaju rzemieślniczych warsztatów w ówczesnych klasztorach benedyktyńskich, cysterskich, były w każdym klasztorze warsztaty tkackie i haftarskie, na czele których stał praktycznie i teoretycznie ukształcony zakonnik, zwany „magister operis“, a braciszkuwie tkali i haftowali. Tak było wszędzie, tak być musiało i u nas. Ani kościół, ani dwór książęcy nie mógł się obejść bez tkanin wzorzystych i haftów. Te tkaniny zgodnie z duchem czasu były zapewne wschodnie, o motywach fantastycznych zwierząt, stylizowanej roślinności, lub też w najróżnorodniejszych kombinacjach linii geometrycznych. Za pierwszych Piastów styl bizantyjski święcił swoje „rinascimento“—zwrot do stylu klasycznego. Musiały to być zatem wzory i hafty piękne, jako pochodzące ze złotego okresu stylu bizantyjskiego. Ten wpływ klasyczny w połączeniu z fantazyą wschodnią ukształtował na tkaninach po-

dówczas schemat roślinno-ornamentacyjny, złożony z palmy w centrum koła z niego wyrastającej, a splecionej falistą linią z obwodem koła następnego. Po raz pierwszy tego rodzaju wzór, bardzo ważny w dalszej artystycznej ewolucji tkanin, znajdujemy na płaszczu ces. Nicefora Botanjatesa (780—801) na miniaturze kodeksu, znajdującego się w bibliotece narodowej w Paryżu. Takimi zapewne były wzorzyste tkaniny wykonywane i w naszych warsztatach pustelniczych zakonów. Ale nie godzi się wątpić, że i materye z dalszego Wschodu, a także tkaniny sycylijskie, które podówczas swój tryumf święciły (od IX do XIV w.), nie były u nas osobliwością. Księżniczki cudzoziemki, z którymi nasi piastowicze wchodzili w związki małżeńskie, niewątpliwie wraz z wianem zwoziły liczne tkaniny wschodnie tak dla własnego użytku, jako i dla dworu i na ofiary do kościołów. Wzory tych tkanin posiadały w kolistych, czworo lub sześciokątnych kręgach fantastyczne postaci ludzi lub zwierząt, gwiazdy, księżycy i słońca, stylizowaną roślinność, a często i arabskie napisy. Bogato haftowane baty sycylijskie t. zw. „auryfryza“, które rozchodziły się po całej Europie, zdobiły zapewne i nasze kościelne kapy, stuły, ornaty. Były one zdobione z przepychem wschodnim złotą przędzą, perłami i drogiemi kamieniami.

Haftarstwo już w XIII wieku na Zachodzie wspięło się na wyżyny doskonałości; lecz ograniczało się ono jeszcze podówczas do ornamentyki zwierzęcej, roślinnej lub geometrycznej. Z początku były one naśladownictwem haftów wschodnich, lecz wkrótce objawiła się chęć wyzwolenia się z pod ich wpływu, naprzód tylko w drobnej ornamentyce, a potem i w postaciowej. Lecz haftarz XIV wieku sięgnął jeszcze wyżej. On zapragnął, zgodnie z łacińską nazwą swojego kunsztu (acupictura—malarstwo igłą) z pendzlem pójść w zapasy. I oto w tym złotym okresie haftarstwa, który trwa do połowy XVI wieku, haftarz podejmuje się na tkaninie ilustrować całe sceny biblijne podobnie jak współcześni miniaturzyści,

witrazysci i artysci malarze scienni. Pragnie on oddzia-
wac na uczucie, pragnie wzruszac, slowem wkracza w sfera
artyzmu. Pod baldaszkami gotyckimi pojawiaja sie cale po-
stacie swietych, a od polowy XV wieku juz i cale sceny
religijne. Te hafty nieraz opraviano w ramy i umieszczano
na oltarzach lub zawieszano na scianach. Haftarzowi od po-
lowy XV wieku w wykonywaniu slupow do ornatow z po-
mocą przybywa tkacz. Odtad bowiem popolicie na warszta-
cie tkackim wykonywano tlo, baldaszki, napisy, daty, a na-
wet odziez na postaciach; haftarz zas wykonywal tylko twarz,
rece i nogi postaci. A w tym okresie haftarstwo nie ograni-
czalo sie juz do murow klasztornych. Bock, znakomity znawca
haftarstwa, powiada, ze w koncu XIII wieku od brzegow Renu
az do zrodel Fagu malo znalazlo by sie zamkow, gdzieby
dziedziczki wraz z corkami i calym fraucymerem nie hafto-
waly, osobliwie dla kościołow. Stad izby, do haftow przeznac-
zone, wygladaly jak sklady aparatow kościelnych. Za przy-
kladem pan szly bogate mieszczyki, ktore, majac po kilka
„sluzebnych“, wraz z niemi haftowaly. Lecz byli i męczyzni
haftarze, ktorzy uprawiali haftarstwo dla zysku i laczyli sie
w cechy. I u nas niewatpliwie nie tylko haftowano na dwo-
rach ksiazat i królow, w zamkach i palacach panskich, ale
i w bogatych domach mieszczańskich, a nadto w miastach,
byly tez cechy haftarzy, ktorzy haftarstwo jako zawód upra-
wiali. Pomimo lupiestwa zagranicznych agentow i co naj-
mniej lekkomyślności naszej, dzieki Bogu jeszcze liczne do-
wody tego stanu haftarstwa i u nas posiadamy, chociazby na
obecnej Wystawie. Juz za panowania Kazimierza Wielkiego,
ktory tak wielkim byl budowniczym kraju, wspaniale kwitlo
tkactwo i haftarstwo. Królowa Jadwiga liczne czyni dary do
kościółow z haftow przez siebie wykonanych. Na naszej wy-
stawie znajduje sie ornat z Raciążka, ktorego slup wedlug
legandy królowa Jadwiga haftowac miala, niestety, przy re-
stauaryi przed 25 laty mocno uszkodzony. Znani sa haftarze

krakowscy: Michał Zeydenhafter (1419), Wojtek haftarz „co jus habet“ (1426), Burghard, Świętopełk Fioł.

Od XIV do końca XVI wieku trwa złoty okres tkanin włoskich. Lucca, Florencya, Genua, Medyolan i Wenecya stały się głównymi ogniskami tkactwa i haftarstwa. Tkaniny te w początkach są jeszcze pod silnym wpływem wschodnim. Ale już w XIV wieku zdołał się na włoskiej tkaninie ukształtować schemat linii falistych symetrycznie złożonych, najczęściej z gałązek, dających układ sześcioboczny. Z tego znów schematu, wyłonił się współcześnie inny wzór, odgrywający najwybitniejszą rolę wśród innych wzorów w ciągu trzech następujących po sobie stuleci, symboliczny schemat granatu jako symbol nieśmiertelności lub Osoby Zbawiciela. Ukształtował się ostatecznie tak: granat stał się ośrodkiem wielkiego wzoru w podwójnem obramieniu falistych lub kolistych, symetrycznych linii, których pola wypełnia w początkach stylizowana roślinność, a potem arabeski. W XV wieku owe obramienia często zastępują wieńce z lauru lub innej latorośli. Lecz na odzież przeznaczone tkaniny w XIV wieku częściej posiadały wzór drobny „rzutowy“, a dopiero w XV wieku i w szatach wzór granatu pospolicie spotykać się daje. W tymże czasie i użycie aksamitu więcej się rozpowszechnia, a jest on już nie gładki, jak dotąd bywało, ale stroi się we wzory, bądź to w różnej wysokości strzyżone (altembasy), bądź złotą lub srebrną nicią tkane, bądź też w oczkach z nierozciętych nici złotych i srebrnych wykonane.

Czem Kazimierz Wielki był dla Polski w okresie goickim, tem Zygmunt I w renesansowym. Wśród mnóstwa architektów, kamieniarzy, murarzy włoskich, których on do kraju sprowadził, byli i rękodzielnicy i kupcy, byli też zapewne tkacze i haftarze. Wzrost zamiłowania do tkanin bogatych jest tego dowodem. Seweryn Boner dla dworu zamawia we Flandryi 16 opon, z obrazami i osobami, a to podług dostarczonego rysunku, liczących po 200 łokci (flandryj-

skich) długości. Bracia czescy wypędzeni w 1548 z Czech i Moraw osiadają w Lesznie i zakładają fabrykę wyrobów jedwabnych i wełnianych. Dary, jakie król czyni, składają się przeważnie z materji jedwabnych lub złotem przytykanych. Pokoje królewskie zdobiły sławne arraszy zwane „Potopem“, złożone z 21 sztuk, a kupione za 100,000 dukatów ze scenami Starego Testamentu, wykonane podług rysunku jednego z uczniów Rafaela. Do Węgier wywożono z Polski tkaniny litewskie, sukno i len, przywożono zaś jedwabne i złote kobierce, obicia, ozdoby ścienne, stroje i rzędy końskie. Płótna polskie słyną nawet we Włoszech. Ówczesne lustracye wymieniają „krumpnerów“ czyli haftarzy, „knapów“ czyli sukienników, kobierników, płócienników, szpalerników (wyrabiających t. zw. „Arrasy“) i tkaczy. Kołaczkowski przypuszcza, że wówczas istniała u nas fabryka materjy złotogłowych, skoro w katedrze krakowskiej jest ornat z herbem Batorego wytkanym. Z tej racji możnaby przypuścić, że wyrabiano i altembasy, bo w muzeum Czartoryskich jest ornat i dwie dalmatyki z tego materiału, z wytkanym herbem „Rola“ biskupa Jana Rolicza. Że stan tak świetny tkactwa i haftarstwa trwał jeszcze za czasów Zygmunta III, tego dowodem jest, że sukna polskie szły do Rosyi i Azyi. Kołaczkowski cytuje szpalerników—Wincentego Ziganta z roku 1593, Piotra, szpalernika królewskiego z r. 1609, Wojciecha Grodka z r. 1622 i Jakóba Litwinkiewicza z r. 1623. Lecz tak wspaniale od czasu Zygmunta I rozwijający się przemysł i rękodzielnictwo, że stały one w Polsce na wyższym stopniu doskonałości, aniżeli w Niemczech, kończy się ze śmiercią Zygmunta III. Odtąd poczynają się one chylić ku upadkowi. Już ustawa króla Aleksandra, pozbawiająca szlachectwa tego, ktoby, osiadłszy w mieście, handlem się trudnił, wprowadzona w życie w r. 1633, wielce zaszkodziła dalszemu rozwojowi tego przemysłu. Zniszczyły go zaś do szczętu wojny i klęski za panowania Jana Kazimierza, które pozbawiły kraj 3 milionów ludności i doprowadziły do tego, że odtąd surowe

plody nasze szły zagranicę i tam wyrobione wracały do kraju jako towar zagraniczny.

Nieodrazu jednakże upadek przemysłu tkackiego nastąpił. W połowie XVII w. istniała w Brodach fabryka tkanin jedwabnych, makat i kobierców założona przez Stanisława Koniecpolskiego, we Lwowie fabryka złotogłowiów, którą założył i prowadził niejaki Korfiński. Jak się zdaje, wyrabiał on też kobierce złotem i srebrem tkane. Już bowiem w XVI w. znane były na Zachodzie dywany, które w Niemczech zwano: „Polnische Deppicht“ i wysoko ceniono, chociaż pochodzenie ich polskie jest kwestyonowane. Faktem jest wszakże, że w Polsce wykonywano makaty na wzór wschodnich, których wiele potrzebowano. Nietylko bowiem ściany izb niemi ubierano, ale i w każdej dalszej podróży możnego pana szły za nim wozy z makatami, które na noclegach rozwieszano na ścianach izby sypialnej. Znane też są makaty z XVII w. z polskimi herbami i napisami. Były fabryki kobierców: w Sochaczewie, Słonimiu i Sokołowie. W Warszawie w r. 1636 istniała fabryka jedwabiów, a w Wilnie i Gdańsku wyrabiano aksamity, sukno wyrabiano: w Choczelach, w Kobylinie i Tarnogrodzie, płótno: w Bochnii, Gdańsku, Kaliszu, Kobylinie, Małogoszczy, Niżankowicach, Warcie i Zwoleniu. Królowa Marya Ludwika Gonzaga sprowadziła do Polski pierwsze gobeliny (1646), które też weszły w modę. Szwedzi z samej katedry krakowskiej wywieźli kobierców, opon i gobelinów za 300 tys. talarów.

Haftarstwo już od połowy XVI wieku upadać poczyną. Rzecz dziwna: dopóki igła z pędzlem rywalizowała, święciła prawdziwe tryumfy, rywalizacya zaś z dłutem nie wyszła jej na zdrowie. Od połowy XVI wieku zaczynają się rozpowszechniać hafty wypukłe, bądź to na podwleczeniu z nici grubych, bądź też przy pomocy t. zw. „masek“, t. j. figurek wykonanych z drzewa lub kawałków grubego sukna, skóry, albo złożonego płótna. Dążność do plastyczności z czasem wzrastała i w XVII wieku dochodziły już hafty nieraz do

VIII

3 cm. wysokości. W haftach i tkaninach zatem objawiła się ta sama dążność do oddziaływania na efekt, na wyobraźnię, którą współcześnie widzimy we wszystkich innych także dziedzinach sztuki stylu barokowego. Do upadku haftu postaciowego głównie przyczyniło się zamiłowanie w tkaninach do ornamentyki roślinnej, naturalistycznie traktowanej. Już bowiem do połowy XVI w. spostrzegać się daje to upodobanie osobliwie we Francji wskutek tego na tkaninach stopniowo zanikają hafty postaciowe, a ich miejsce zastępują roślinne. Z ich zaś zanikiem następuje także zanik techniki haftu postaciowego, jak np. ściegu kolońskiego, ściegu rozłupanego, którymi były wykonywane najpiękniejsze postaciowe hafty. Do ostatecznego upadku doprowadził haftarstwo wysoki w tymże czasie postęp techniki broszowania, które doprowadzono do tak wielkiej doskonałości, iż od ręcznego haftu niepodobna go było odróżnić. Ten zaś postęp spowodził upadek ściegu płaskiego, a zupełny zanik ściegu złotego cieniowanego, który zastępują odtąd nici złote w licznych odmianach jak: nić karbowana, druciki spłaszczone, kordonek etc. Zanik techniki zastępowano odtąd dla dodania tkaninie efektu okrągłymi blaszkami, kolorowymi paciorkami, zwanymi „Pailletten“ drucikami, różnobarwnymi szklanymi rurkami, zwanymi „Jais“ jako też malowanymi obrazkami.

W Polsce jednakże pomimo upadku tkactwa, dzięki pobożności niewiast polskich, ciągle pracujących na chwałę Bożą dla świątyń Pańskich, okres złoty haftarstwa trwa dłużej. Piękne i liczne zabytki tej sztuki z XVII wieku posiada nasza Wystawa. Świadczą one wymownie, że dzięki konserwatyzmowi naszych babek okres złoty haftarstwa na ziemiach polskich o wiek cały przedłużyć należy. Dzieje przekazały nam z r. 1601 imię Zofij, haftarki królewskiej, jako też Onufrego Frycza, krakowskiego haftarza. Hafta warszawskie podziwiała zakonniczki francuskie w r. 1624. Jedna z nich w liście pisanym z Warszawy, chwalać bogactwo kościołów, zachwyca się haftami widzianymi w kilku klasztorach. Były

to hafty złote, srebrne i jedwabne, wykonaniem zbliżone do haftów złotego okresu na Zachodzie, a ozdobione drogiemi kamieniami. W XVII w. w Warszawie istniał cech haftarski, którego statut potwierdził król Jan Sobieski. Z czasów jego posiadamy na Wystawie bardzo efektowny i ciekawy ornat, będący własnością katedry włocławskiej. Są też do niego dwie dalmatyki tą samą wykonane techniką (pozostały we Włocławku). Ornat pochodzi z klasztoru O. O. Cystersów w Łędzie. Przy przenoszeniu haftu na inną materję znaleziono pod podszewką ćwiartkę papieru, zapisaną ręką samego haftarza Wojciechowskiego z Poznania z r. 1696 z bardzo ciekawymi szczegółami. Były cechy haftarskie podówczas w Lublinie, we Lwowie, który w r. 1689 liczył 22 haftarzy, w Poznaniu. Nie ustał też jeszcze w XVII wieku dawny zwyczaj, że córki rodzin szlacheckich na dworach wielkopiętnych uczono robót kobiecych a przedewszystkiem haftu.

Wiek XVI zamyka okres hegemonii mody i towarzyskich obyczajów włoskich, które dotąd panowały, a wraz z niemi także i okres wspaniałego rozkwitu tkanin włoskich, najwięcej w Europie dotąd cenionych. Na krótko Hiszpanja dziedziczy całą tę sukcesję, ale już za rządów Ludwika XIV rzecznikiem mody zwyczajów i obyczajów staje się Francya, która, raz zdobywszy w tym świecie panowanie, przez III wieki już niepodzielnie w nim odtąd panuje. Razem z tym władztwem już w pierwszej połowie XVII w. rozkwita przemysł tkacki we Francyi. Już Ludwik XI sprowadził z Genui do Tours, a następnie do Lionu tkaczy włoskich i arabskich w celu wytworzenia w kraju przemysłu jedwabiu. Lecz tkaniny te w XVI w. nie posiadały jeszcze większego znaczenia, nie mogły bowiem dorównać oryginalnym włoskim. Lecz już około połowy XVII w. tkaniny francuskie biorą górę nad włoskimi. Oprócz wyrobów jedwabnych sprowadzeni z Flandryi szpalernicy w budynku będącym dotąd wła-

snością farbiarzy Gobelinów, rozpoczynają wyrób kobierców, od ich miana odtąd gobelinami zwanych. Znakomici artyści jak: Lebrun, Berain, Daniel Maret, Oppennordt, Mansart wykonywują dla tkanin wzory. Wyrób koronek, które już za Henryka IV (1589—1610) i Ludwika XIII do stroju były używane, za Ludwika XIV święcił swój tryumf. Wzory na tkaninach z czasów Ludwika XIV jako barokowe przede wszystkim usiłują działać na efekt, na wyobraźnię. Na płaszczyźnie tkaniny artysta usiłował wielkich i efektownych spłotach, stworzyć jeden wspólny wzór dominujący, lecz obok niego wolne miejsca wypełniał drobniejsza ornamentyka najczęściej roślinna naturalistyczna traktowana, ażeby stworzyć całość efektowną, któraby olśniła wyobraźnię. Dawny schemat zbieżnych linii falistych stale się jeszcze utrzymuje, ale ośrodki ich nie zajmuje już granat, lecz ananas lub kwiaty wschodnie, jak lilie cesarskie, tulipany, albo też bukiety palmietowe ułożone a wykonane z prawdą i żywością kolorytu. W końcu XVII wieku powraca wprawdzie dawny symbol granatu, ale gra on teraz już rolę podrzędną, ginie wśród koronek i nawału kwiatów. Ornamentyka rokokowa, w duchu czysto francuskim, zjawia się na tkaninach dopiero w XVIII w. już za panowania Ludwika XV, pod wpływem Gilles Marie Oppenordta (1672—1742), twórcy dekoracji Palais Royal. Rozkwitły rokok po raz pierwszy odważa się zerwać tradycyjnie dotąd pielęgnowaną w tkaninach symetryczność wzoru i to jest jego cecha charakterystyczna. Miejsce symetrii zastępuje we wzorach rytmiczność. Stało się to pod wpływem artystów Meissonier'a (1693—1765 r.) i Cuwillies'a (1698—1768). Odtąd miejsce wolut i kartuszków zastępują wstęgi i motywy muszlowe. Naturalizm w motywach roślinnych do wysokiej doprowadzono doskonałości. Meble za czasów Ludwika XV pokrywają się gobelinami. Wielkie makaty ścienne wychodzą z życia ich miejsce zastępują brokatele i adamaszki, zdobne bukietami i kwiatami w liniach falistych, męski strój dworski domaga się długich

fraków z wielkimi wyłogami, kieszeniami i patkami z materyi drobno-wrózystych i z aksamitów bogato haftowanych i koronkami ozdobionych. Silny różnobarwny koloryt z czasów Ludwika XIV zastępują teraz kolory delikatne, mdłe, o tonach złamanych.

Powtórny zwrot ku stylom klasycznym, który się rozpoczął od chwili większego zainteresowania się odkryciem ruin, Pompei, Stabii i Herkulanum (1755), drugie „rinascimento“, silnie oddziałał we Francyi na sposób traktowania wzorów na tkaninach za czasów Ludwika XVI, aż się ostatecznie ukształtował w stylu „empire“. Za rządów tego króla ta zmiana nie tyle była zasadniczą, ile raczej dekoracyjną. Daje się to spostrzec w zamiłowaniu do przestrzeni pustych, wolnych od wszelkiej dekoracyi i do linii prostych. Wieńce kwieciste zwieszają się w lekko falistych liniach, a przytrzymują je kokardy lub gwoździe, na których znów wiszą kosze kwiatów traktowanych z naturalizmem posuniętym do kulminacyjnego punktu. Osobliwie, wpływy sztuki klasycznej dają się spostrzegać w zamiłowaniu do ornamentyki owalnej, eliptycznej i w motywach pasterskich, w symbolach miłości: kołczanach, łukach, pochodniach. Prostolinijne paski coraz liczniej przecinają tło tkaniny, tworząc nieraz kratki, a pomiędzy paskami drobne bukieciki, kwiatki lub groszki. Tego rodzaju tkaniny zwały się „dauphins“ dlatego, że z tak wzo-rodajnej tkaniny poraz pierwszy wykonano szaty dla Ludwika XVI do ślubu, gdy ten jeszcze był delfinem. Bądź co bądź charakterystycznym jest to, że za panowania Ludwika XVI tkaniny o bogatej ornamentyce zwołna ustępują miejsca tkaninom prostym, jednostajnym. W miejsce jedwabnych wchodzi w użycie tkaniny półjedwabne, wełniane i bawełniane, albo zupełnie pozbawione wzorów, albo też o wzorach drukowanych, naprzód ręcznie, potem maszyną, udoskonaloną przez anglików i holendrów. Odtąd też przemysł jedwabniczy we Francyi upada i już w r. 1789 widzimy w Lyonie zupełnie zanik tak świetnie niegdyś kwitnącego jedwa-

bnego przemysłu. Napróżno Napoleon zasiadłszy na cesarskim tronie jeszcze usiłował wskrzesić ten przemysł. Wprawdzie za jego rządów raz jeszcze, niby lampa gasnąca, zajaśniał przemysł jedwabniczy lyoński. Produkcya jedwabiu wtrójnasób się zwiększyła. W r. 1804 wskrzeszono fabrykę gobelinów jako zakład cesarski. Dla dworu uczyniono liczne zamówienia, lecz powrót do dawnej świetności był już niemożliwy. Przyczyny upadku należy szukać nietyle w wojennej atmosferze, którą oddychała Francya i w upadku ekonomicznym kraju, ile raczej w ówczesnych teoriach filozoficznych, polecających powrót do natury, do prostoty i skromności, a przede wszystkim w wynalezieniu w r. 1822 przez Roberts'a warsztatu tkackiego mechanicznego.

Wzory na tkaniny stylu „empire“ charakteryzują dwie właściwości: dążność do architektonicznego traktowania płaszczyzny na tkaninie według zasad sztuki plastycznej, jako też troska o jaknajwiększy naturalizm w motywach roślinnych. Jako motywy zaś dekoracyjne spotykają się: orły, gwiazdy, rozety, wieńce lub symbole władzy cesarzów rzymskich, pszczoły napoleońskie. W obramieniach zaś: akantus, palmety, gałęzie bluszczów lub winnej latorośli. Ubiór męski: galowy, miał szlaki bogato złotem haftowane o wzorach naturalistycznie traktowanych. Tego rodzaju mundury galowe po dziś dzień są używane przez dostojników państwowych.

Smutny był stan ekonomiczny w Polsce za rządów Augusta II i III-o. Najazdy szwedzkie, przekupstwa i bezład ogólny do ostatecznej ruiny doprowadziły przemysł krajowy, a w szczególności tkacki. Doszło do tego, że Polska, która przed wiekiem jeszcze inne kraje zaopatrywała we własne tkaniny, teraz sukno, wyroby wełniane, a nawet płótno zmuszona była z zagranicy sprowadzać. Wszakże już za Augusta III zaczęły znów powstawać prywatne fabryki tkanin. Ks. Anna Radziwiłłowa w Koreliczach założyła fabrykę ko-

bierców gobelinowych, ks. Michał Radziwiłł w Nieświeżu wznosił fabrykę dywanów i persyarnię t. j. fabrykę tkanin na wzór wschodnich. Wszakże dopiero prace Komisji Skarbowej za Stanisława Augusta zaczęły podnosić z upadku przemysł i handel krajowy. W znacznej części przyczynił się do tego sam król, który na tem polu położył znaczne zasługi. On to obok mennicy i ludwisarni otworzył fabrykę porcelany w Belwederze, fabrykę sukien, kapeluszy i pończoch, farbiarnie i postrzygalnie, a jednym z jego najpierwszych dzieł była „Kompanja Manufaktur wełnianych“. Większa część tych fabryk jednakże upadła dla braku uzdolnionych i sumiennych rzemieślników, a przedewszystkiem dla braku kierowników. Likwidacya ich nastąpiła już w r. 1771, lecz znalazł się wówczas pełen zapału człowiek, który w myśl króla podjął się wskrzesić upadły przemysł: był nim podskarbi nadworny—Antoni Tyzenhaus. W majątku swoim, w Postawach, założył on fabrykę płótna i papiernię, w Szawlach także fabrykę płótna, a w Brześciu Litewskim królewską fabrykę sukna. Największą wszakże okrył się sławą przez otworzenie dwóch osad fabrycznych, królewskich: Horodnicy i Łosośny pod Grodnem. Powstało tam aż 23 fabryki. Między innemi fabryka jedwabiu, fabryka pasów polskich, fabryki płótna i sukna. Koronki robiono na sposób brukselski nawet ze złota i srebra, ordery polskie, siatki na konie, szlify, sznurki złote wstążki, guziki, szlaki, chustki jedwabne, kamizelki ze szlakami, atłasy, kitajkę, dymę, materje lite, grodetury, muśliny, wazy aksamit na sposób lyoński, obicia jedwabne, kamloty. Robotników w tych zakładach pracowało 3 tys. Dozorców i kierowników było 70. Byli to cudzoziemcy: Niemcy, włosi, belgowie, szwajcarzy. Inspektorem generalnym był Jakób Bécu. Ten przemysł usiłowano unarodowić w tym celu 300 chłopców i 100 dziewcząt wzięto do nauki. Niestety, tak świetne ognisko przemysłowe upadło w r. 1780, rujnując króla i skarb Rzpltej. Część ich tylko do r. 1794 dotrwała. Brak kontroli technicznej, brak buchalteryi i zbyt wygóro-

wane płace robotników stały się główną przyczyną bankructwa.

Współcześnie wszakże poczęły się też wznosić i prywatne zakłady przemysłowe. Czartoryscy w Staszowie i w Wołczynie założyli fabryki sukna, trzecią w Korcu, gdzie były też fabryki porcelany, płótna i kapeluszy. Potoccy wnieśli fabryki sukna: w Kodniu, w Machnówce, na Pradze, w Tulczynie i w Niemirowie, gdzie także płótno wyrabiano, perkale, chustki indyjskie i obicia płócienne, znane w całym kraju. W Niemirowie pracowało trzystu robotników. Sapiehowie w Różanej założyli fabrykę atlasów, materii jedwabnych, pasów polskich, sukien, płótna, obrusów na największe stoły z herbami. Poniatowscy założyli fabrykę sukna w Korsuniu i Taraszczy. Prymas w Łowiczu założył w r. 1788 „Społeczeństwo fabryki krajowej płóciennej“. Lubomirski w Przeworsku — fabrykę obić jedwabnych. Platerowie w Krastawiu na Litwie — fabrykę kobierców, aksamitów i adamaszków. Ks. Michał Ogiński w Sokołowie — fabrykę tkanin jedwabnych a później i pasów polskich, w Żmigrodzie i w Dębowcu pod Duklą była wielka fabryka rąbków używanych na welony, komże i t. d., które miały wielki odbyt nawet w Anglii i Francji. Wobec takiego odrodzenia przemysłu krajowego i na prowincyi poczęły się tworzyć przede wszystkim w miastach liczne warsztaty przemysłowe, osobliwie w Wielkopolsce, gdzie zakwitło sukiennictwo i płóciennictwo, a w Poznaniu także i wyrób materii jedwabnych i wełnianych. Wkrótce też i w Małopolsce i na Mazowszu budzi się przemysł. W Warszawie na Pulkowie powstaje fabryka „cyców“ czyli perkali, nadto 4 fabryki sukna, 2 fabryki nici srebrnych i złotych, a 6 fabryk wyrobów jedwabnych, nadto fabryka pięknych gobelinów F. Głajzego, która tu już istniała w pierwszej połowie XVIII w. Z niej to pochodzi 5 ornatów płockich, 3 krakowskie. Istniały również fabryki gobelinów w Horochowie na Wołyniu i w Łańcucie ks. Lubomirskich. Szpalery postaciowe wyrabiano

w Słonimie u ks. Ogińskich, jako też w Bezdziatce około roku 1760, założona przez Aleksandra Romera. Koberce: w Warszawie, w Krasławiu, w Nieświeżu, Sidlu, w Sokołowie, w Sochaczewie, w Słucku i w Januszpolu. Ogółem za Stanisława Augusta było w kraju fabryk wyrobów bawełnianych 5, wełnianych 48, lnianych i konopianych 9, materyi jedwabnych i złotych kilkanaście.

Najwięcej wszakże interesującym każdego badacza działem tkanin polskich są pasy, o których też nieco obszerniej mówić zamierzam.

Ustawiczny kontakt ze wschodem i wskutek tego obfitość materyi wschodnich, bądź drogą handlu, bądź wojennego łupu zdobytych, musiał oddziaływać na wyrób tkanin polskich, jak oddziałał na ukształtowanie się narodowego stroju. Najsilniej wpływ ten objawił się w pasach polskich.—Wprawdzie pas był częścią najdawniejszego stroju w Polsce, stanowił nierozdzieloną część odzieży. Lecz najdawniejsze pasy były skórzane. Ozdoba ich polegała na zewnętrznej ornamentyce skóry, jak to dziś jeszcze widzimy u ludu w tych okolicach, gdzie się dochował strój narodowy. Z czasem nastąpiła zmiana w ich jakości. Najbogatsze nosiła szlachta i te aż do końca XVI wieku były prawie wyłącznie metalowe, często drogiemi kamieniami i emalją zdobne. Mieszczanie używali pasów jedwabnych, a lud skórzanych. Lecz w XVII wieku ze Wschodu, za pośrednictwem kupców ormiańskich zaczęły do Polski napływać pasy perskie, które odznaczały się szerokością, świetnością barw i ornamentów, ale zarazem nadzwyczajną miękkością tak, że je łatwo można było pięknie wiązać i układać. Były one z tak delikatnej przędzy wykonane, że je można było przez pierścień przeciągnąć i stąd zwały się obrączkowemi lub bawolemi. Pasy za królów Sasów w kraju wyrabiane były ich naśladownictwem. Już wszakże Kitowicz pisze, że w pierwszych latach Augusta III oprócz pasów rzemiennych i jedwabnych używano „kałamajkowych w różnym kolorze, ze szlakami w rozmaite

kwiaty, jedwabną, srebrną i złotą nicią wyszywanymi, z frendzlą na końcach złotą lub srebrną“. Najsłynniejszą i najpiękniejszą wykonywującą pasy fabrykę założył ks. Michał Radziwiłł w Słucku około r. 1750. Początkowo wyrabiała ona tylko pasy jedwabne, dopiero później lite srebrem i złotem. Persyarnia słucka wyrabiała rocznie 200 pasów w cenie od 5—50 dukatów każdy. W r. 1758 na jej czele stanął wezwany ze Stambułu ormianin Mażarski, który dorobiwszy się majątku, w r. 1780 oddał zarząd fabryki synowi Leonowi. Ten prowadził fabrykę aż do r. 1795. I potem jednakże istnieć ona nie przestała. W r. 1807 Radziwiłłowie kierownictwo jej powierzyli majstrowi fabryki Józefowi Borsukowi, który ją prowadził podobno aż do roku 1844. Naturalnie, skoro zabroniono na Litwie strojów polskich, pasów już nie wyrabiano: ograniczano się wtedy w końcu do wyrobu pasków litych złotem zwanych „załózkami“, a używanymi do ubiorów żydówek.

Pasy słuckie, wykonane za czasów zarządu fabryką Jana Mażarskiego, ojca, posiadają napis „Joannes Mażarski“ czasem z dodatkiem „me fecit Sluciae“ lub sam tylko wyraz „Słuck“. Od roku 1780 t. j. od czasów zarządu syna Leona mają one markę z jego nazwiskiem w języku rosyjskim, lub też sam napis „Въ Грдѣ Слущкѣ“. Wszystkie pasy słuckie noszą wyraźnie wpływy wschodnie i mają piękny dobór kolorów. Dekoracya składa się z 3 części: z tła obwiedzonego ozdobnym brzegiem, w którym widzimy albo ornament nieskończony, jak: karpia łuska, rzuciki, groszki, albo paski poprzeczne odgraniczone przedziałkami i z dwóch „końców“ prostokątnych, takim samym brzegiem otoczonych. Paski są albo jednobarwne albo wypełnione ornamentem geometrycznym lub roślinnym. Motywem ich są obramienia wzięte z meczetów tureckich czyli „miraby“, wzór mięczaków zwany „wpijawki“, lub też motywy roślinne. W końcach dwie rozety lub bukiety kwiatowe obwiedzione falistą wstęgą, kwitnące drzewka lub pęki kwiatów palme-

towo-ułożonych, wyrastające z pni lub wazonów. Rzadkie są pasy zielone ze srebrem, wyrabiane w Słucku na pamiątkę konstytucji 3 Maja, które zwano „pozytywkami“. Pasy słuckie odznaczają się niezwykle połykiem nici metalicznej czasem zmieszanej z osnową czerwoną, co im nadaje śliczny odbłask purpurowy lub fioletowy.

W końcu XVIII wieku powstało w Polsce wiele innych pasiarni, które się wzorowały w swoich wyrobach na pasach słuckich, lecz dzieje ich nie są jeszcze dokładnie zbadane. W Gdańsku była fabryka Besch'a oraz Salzhübera. W Przeworsku założyła pasiarnie w r. 1780 Zofia z Krasińskich Lubomirska, w Drzewicy Szaniawski, w Kutkorzu Łączyński, w Międzyborzu Sieniawski, w Sokołowie ks. Michał Ogiński (pasy sokołowskie mają motywy roślinne bardzo naturalistycznie traktowane), w Różanej u ks. Sapiehy w Uhnowie, własność Dzierzków, w Zmigrodzie u Radziwiłłów, w fabrykach królewskich, w Grodnie. Były też i mniejsze fabryczki pasów: w Sokalu, w Stanisławowie, w Brodach. Nadto była fabryka pasów polskich w Konstantynopolu, w Paryżu, wyrabiano je nawet w Lyonie. Są też pasy oznaczone markami dotąd jeszcze nieznanymi. Najpierwsze jednakże po Słucku należy się miejsce pasiarni, założonej przez Selimond'a w Kobyłce. Selimond pochodził podobno z Lyonu, stąd przybył zapewne jako prosty robotnik i osiadł naprzód w Korcu, gdzie wyrabiał pasy, opatrzone marką „Selimand à Korzec“. W Kobyłce otworzył on fabrykę w r. 1782 i wyrabiał po 50 do 60 pasów jedwabnych na miesiąc o wzorach francuskich lub perskich. Potem przeszła fabryka na własność S. Filsjeana i czynną była do r. 1794. Jego pasy mają ornamentykę przeważnie o typie zachodnim. W końcach pasów często znajdują się skrzyżowane gałązki stylizowanej palmy, fiołek, róża, gałązki wawrzynu, festony, czasem medaliony z główkami. Następne miejsce pod względem doskonałości wyrobu należy się fabryce Jakóba Paschalisa we wsi Lipkowie pod Warszawą. Był on ormianinem z Małej Armenii pochodzą-

cym, ale zupełnie się spolszczył. Marka jego pasów jest: baranek Wielkanocny z czerwoną chorągiewką i literami P. J. (Paschalis Jakóbowicz). I ta fabryka została zniszczona w r. 1794. Pasy Paschalisa mają ornamentykę pseudo-chińską, najczęściej geometryczną, o ostrokątnych załomach konturów. Wpływ Chiński widoczny w bukietach złocieniu, chryzantemów i w bardzo częstych tulipanach i gwoździkach, lecz wchodzą do nich też i motywy zachodniej, jak wstęgi kokardy, kratkowane podstawy, wazony, z których palmetowo wyrastają bukiety egzotycznych kwiatów. Nakoniec i w Krakowie powstało także kilka pasiarni: Daniela Chmielewskiego, Antoniego Puciłowskiego, Józefa Trajanowskiego, Jana Sturmmera. Ale najznakomitsza była pasiarnia Franciszka Masłowskiego. Pochodził on z Kobyłki, gdzie się wyuczył tkania pasów. W r. 1787 uzyskał od króla przywilej na monopol wyrobu pasów w obrębie Krakowa z przedmieściami na lat 20. Umarł w r. 1830. Pasy jego stanowią typ oddzielny, t. zw. „krakowski“. Koloryt ich jaskrawy, często źle zharmonizowany. Motywy nowe, np. poziomki, romby o kolistych brzegach, w końcach są duże kwiaty. Pasy Chmielewskiego posiadają w końcach te same duże kwiaty, ale mają charakterystyczne wady, np. łodygi kwiatów są cienkie i kątowato rysowane, a kontury kwiatów czarne.

Wszystkie pasy polskie tem się różnią od innych, że są dwustronne. Tą dwustronność naprzód wprowadzono w Słucku. Szersze pasy były nawet czterostronne, każda bowiem strona bywała dzielona na dwie połowy różnobarwne. Noszono je bowiem na pół złożone. Owszem, gdy pas był lity, aby się nie łamał, wkładano do niego „duszę“ pikowaną, płócienną. W ten sposób jeden pas zastępował cztery i używany był stosownie do barwy kontusza. Czarna połowa służyła jako pas żałobny na pogrzebach w czasie bezkrólewia; biała, srebrzysta—podczas ślubów, świąt, zabaw. Inne dwie stosownie do barwy odzieży. Były więc praktyczne i dlatego wszystkie fabryki najwięcej czterostronnych pasów wyrabiały.

Przemysł ich upadł od czasów zarzucenia stroju narodowego, zatem w pierwszej połowie XIX wieku.

Ten pobieżny rzut oka na dzieje tkanin i haftów w Polsce aż do końca XVIII wieku przekonywa nas, że chociaż nigdy działalność nasza na tem polu nie sięgła szczytów, na które się wspięły tkaniny i hafty we Włoszech i Francyi, nie staliśmy pod tym względem niżej od innych cywilizowanych narodów. Mieliśmy i my w dziejach swoich okresy świetnego tych kunsztów rozwoju, jak: czasy panowania Kazimierza Wielkiego, Zygmunta I, Zygmunta III, gdy polskie tkaniny szeroko rozchodziły się po Europie. Milczy o tem, co prawda, historia sztuk stosowanych, bo ona żąda nie tylko historycznych dowodów, ale samych zabytków sztuki, jako namacalnych i niezbicie pewnych argumentów. Niestety! Lekkożytność nasza większej części tych argumentów wyzbyła się przez wyprzedawania ich od wieku włączającym się po kraju zagranicznym agentom. Obecna wystawa tkanin i haftów polskich ma właśnie na celu zaznajomić nas z tem, co jeszcze pozostało, co gwałtem ratować należy i zatrzymać w kraju, jako dowody kulturalnej naszej przeszłości. Poznajmy je więc i czcią głęboką przejmijmy się dla nich, jako dla drogich relikwii naszej przeszłości, aby ich strzedz od zagłady i w potrzebie stawić jako niezbitych świadków kulturalnej naszej przeszłości.

T K A N I N Y.

1215. Herb Güntherów. Gobelin, wykonany w rękodzielni Tyzenhauza, prawdopodobnie podług sztychu z końca XVII w.—Wł. Rajnold hr. Przędziecki.
1216. Wełniak, wykonany w domu pp. Wiśniewskich, w Białych Brzegach (gub. Mińska, pow. Mozyrski), pod kierunkiem kobiernicy, sprowadzonej z Finlandyi (1820—1830 r.).—Wł. M. Jakowska.
1217. Gobelin z herbem Ślepowron, ozdobionym amorkami i fryzem z owoców. $2,50 \times 1,72$ mtr.—Wł. Marta hr. Krasińska.
1218. Koberzec fabryki Nieświeskiej, z herbami Pilawa i Pawie pióra Szczęsnego Potockiego wojew. ruskiego (1752—1805) i Józefy z Mniszchów. $1,42 \times 2,10$ mtr.—Wł. Franciszek hr. Potocki.
1219. Labarum (?) z materyi genueńskiej, z naszytymi herbami: Pilawa, Łodzia, Szreniawa, i tkanemi literami po bokach: M. M. W. R. B. R. G. E. — Wł. Franc. hr. Potocki.
1220. Wełniak litewski, $3,70 \times 1,75$ mtr.—Wł. Alfred Piottuch Kublicki.
1221. Koberzec, tkany na Litwie w majątku pani Świąteckiej (z Haleckich). Scena wyobraża wstęp Dekameronu Boccaccia.—Wł. Józefa Trojanowiczowa.
1222. Opona buczacka (nowsza), $2,80 \times 2,30$ mtr.—Wł. Zuzanna Rabska.
1223. Wełniak berszadzki z pierwszej połowy w. XIX o motywach roślinnych, geometrycznie traktowanych.—Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.

1224. Wełniak z motywem kwiatu w tle i motywem roślinnym traktowanym geometrycznie na szlaku. 2,08×1,17 mtr.—Wł. Antoni Pech.
1225. Chodnik, wykonany w warsztatach tkackich Tyzenhauza, o motywach roślinnych stylizowanych. — Wł. Antoni Pech.
1226. Wełniak podolski o motywach geometrycznych w tle, ze szlakiem o motywie roślinnym, 4×1,39 mtr.—Wł. Antonina Jaroszyńska.
1227. Wełniak podolski o motywach geometrycznych. 3,24×1,36 mtr.—Wł. Antoni Jaroszyńska.
1228. Wełniak podolski o motywach geometrycznych. 2,37×1,45 mtr.—Wł. Antonina Jaroszyńska.
1229. Wełniak o motywach geometrycznych. 1,47×4 mtr.—Wł. Stanisława Biskupska.
1230. Wełniak z układem motywów, naśladowującym ozdoby kobiercowe. 2,44×1,20 mtr.—Wł. N. N.
1231. Gobelin (tyzenhauzowski?). 2,12×1,59 mtr.—Wł. N. N.
1232. Opona jedwabna. 3,03×2,24 mtr.. Wł. Stefan Dziewulski.
1233. Serweta. 1,09×1,22 mtr. Napis: „Fab. Alexoty 1830“ (gub. Suwalska, pow. Marjampolski).—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1234. Wełniak (w. XVII).—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1235. Opona jedwabna, srebrem tkana. — Wł. J. Sobieszczański.
1236. Opona jedwabna, złotem tkana, 95×90 ctm.—Wł. Stefan Dziewulski.
1237. Opona buczacka z motywami z pasa polskiego. 1,89×1,33 mtr.—Wł. Lucyna Kotarbińska.
1238. Opona buczacka z motywami huculskimi (nowsza). 1,29×1,21.—Wł. Lucyna Kotarbińska.
1239. Opona buczacka z motywami z pasa polskiego (nowsza). 1,90×1,31.—Wł. Lucyna Kotarbińska.
1240. Opona buczacka z motywami huculskimi (nowsza). 1,88×1,30.—Wł. Lucyna Kotarbińska.

H A F T Y

1241. Velum na kielich z tkaniny polskiej.—Wł. Katedra Włocławska.
1242. Ornat z tkaniny litej słuckiej.—Wł. Katedra Włocławska.
1243. Wełniak ukraiński. 1,66×1,18 mtr.—Wł. Antoni Pech.

H A F T Y.

1244. Une bourse de quêteuse (z kaplicy Delfixe). Haft na aksamicie, 12×7 ctm., z tarczami herbowymi polsko-saskimi.—Wł. Ksaw. hr. Branicki.
1245. Sakiewka w kształcie dzbanuszka, wyszywana perełkami (początek XIX w.)—Wł. Jan Kwietniewski.
1246. Szkaplerz N. P. Maryi, haftowany, na złotogłowie, należał według tradycyi do ks. Radziwiłła „Panie Kochanku“. 87×69.—Wł. Józef Rawicz.
1247. Aplikacja na materyi jedwabnej. Koniec w. XVI. 0,12×4,28 mtr.—Wł. N. N.
1248. Hafty na kołnierzu i łapce rękawa od munduru generała majora wojska W. Ks. Lit. 1793 r.—Wł. Bronisław Gembarzewski.
1249. **Müller Joanna** 1806. Haft na jedwabiu, 31×25 ctm.—Wł. Aniela br. Dangel.
1250. **Müller Joanna z Bandtków**. Haft płaski i kordonkowy. 17×22 cm. Napis: „Johanna Karolina Müller, ur. Bandtke z Lublina w Gallicy. Zrobiłam ten model w pierwszym Roku mego najcięższego poddaństwa. Stuttgart w miesioncu Juli Ao. 1906.—Wł. bar. Dangel.
1251. Torebka. Haft srebrny szychem i kolorowemi szkiełkami z początku XIX w.—Wł. J. Hałaczkiwiczowa.
1252. Torebka haftowana szychem, paciorkami i szkiełkami. Pierwsza połowa XIX w.—Wł. J. Hałaczkiwiczowa.
1253. Szarfa od chorągwi, z haftowanemi orłami polskimi. 1,35 mtr.—Wł. Tadeuszowa Boruchowa.

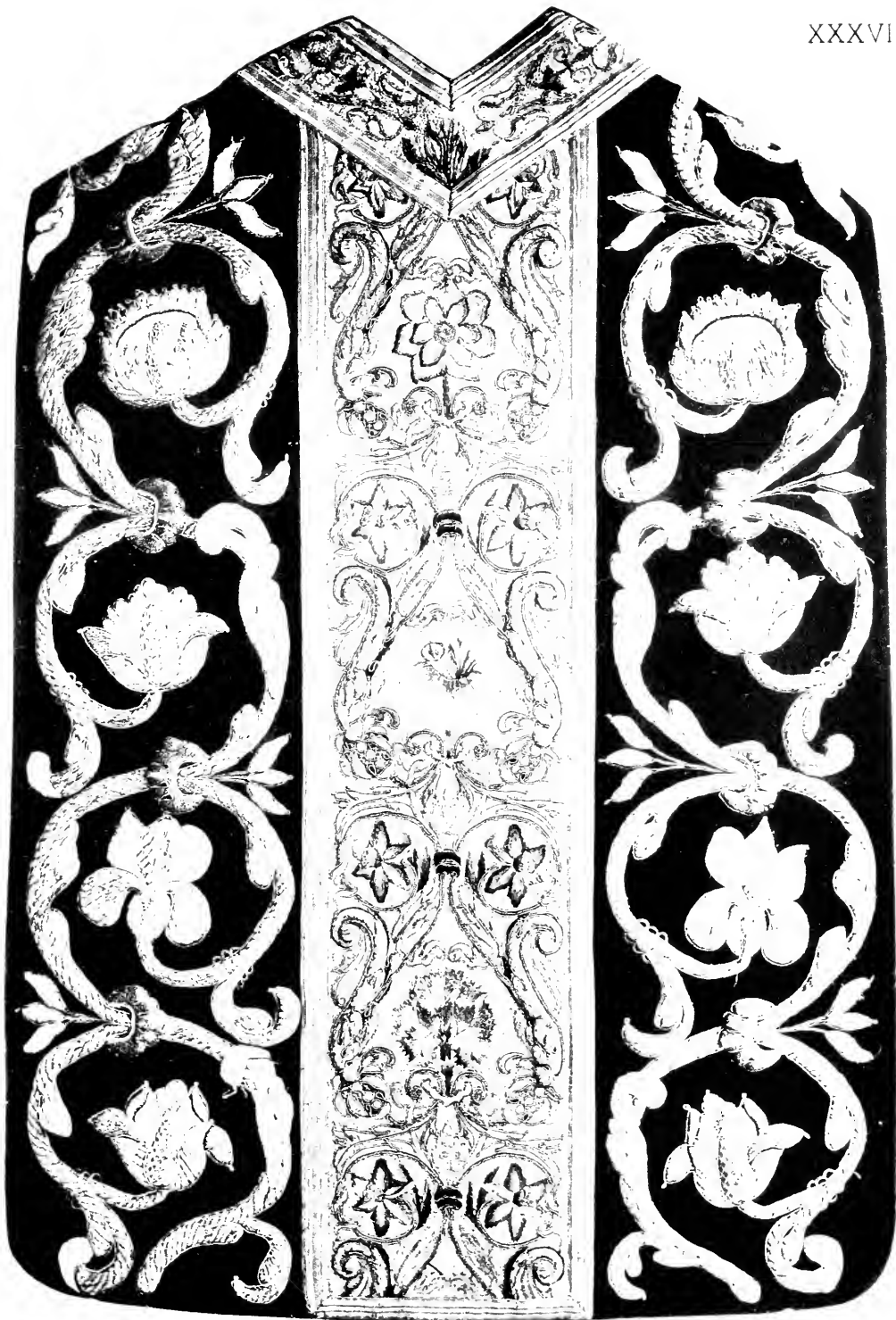
1254. Po ch e w k a haftowana złotem i jedwabiami (do wachlarza).—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1255. Kamizelka z czasów Ludwika XVI. Haft płaski jedwabiem i złotem.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1256. Frak z czasów Ludwika XVI. Haft płaski złotem i jedwabiami.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1257. K a p a z kolegiaty w Zamościu, velours de Gênes, herby Zamoyskich, XVII w.—Wł. Kolegiata Zamoyska.
1258. Kamizelka z czasów Ludwika XVI. Haft płaski. — Wł. bar. Dangel.
1259. W o r e c z e k haftowany paciorkami szklanemi w kwiaty (około 1830).—Wł. Józefowa Ordyn. hr. Krasieńska.
- 1260a. H a f t staro-żydowski złotem i srebrem, $0,33 \times 1,36$ mtr.—Wł. Jadwiga Bersohnowa.
- 1260b. H a f t staro-żydowski złotem i srebrem, $0,35 \times 1,52$ mtr.—Wł. Jadwiga Bersohnowa.
1261. Haft jedwabiem i srebrem na słupie ornatu, 92×33 ctm.—Wł. J. Kwietniewski.
1262. V e l u m na kielich. Haft na siatce srebrnej, 51×50 ctm.—Wł. J. Rzuchowski.
1263. Kamizelka biała, haftowana jedwabiem w kwiaty, z końca XVIII w.—Wł. J. Rzuchowski.
1264. V e l u m na kielich haftowane złotem i jedwabiem, w. XVIII, 62×62 ctm.—Wł. J. Rzuchowski.
1265. S e r w e t a jedwabna drukowana zahaftowana (w guście tureckim), 92×94 ctm.—Wł. J. Rzuchowski.
1266. S e r w e t a sukienna, haftowana w kwiaty i ptaki, z monogr. i datą: „1736“, $2,11 \times 1,47$. — Wł. J. Rzuchowski.
1267. R ę c z n i k lniany, haftowany.—Wł. J. Rzuchowski.
1268. M a t k a B o s k a z P. Jezusem. Twarze malowane, draperye i ozdoby tła haftowane perłą, wiek XVII, $18,3 \times 13,5$ ctm.—Wł. J. Rzuchowski.
1269. Ś w. F r a n c i s z e k. Haft perłą, twarz malowana. $18,3 \times 13,5$ ctm.—Wł. J. Rzuchowski.
1270. H a f t jedwabiem i srebr., w. XVIII.—Wł. T. Czapiński.

- 1270a. Portfel jedwabny, haftowany włosem (imitacja sztychu), z początku XIX w.—Wł. L. Deni.
1271. Pochwa na cybuch, wyszywana paciorkami.—Wł. L. Deni.
1272. Pochewka, wyszywana paciorkami. — Wł. L. Deni.
1273. Kapciuch do tytoniu wyszywany paciorkami. — Wł. L. Deni.
1274. Torebka, wyszywana paciorkami (około 1830).—Wł. L. Deni.
1275. Torebka do kart, wyszywana paciorkami. — Wł. L. Deni.
1276. 2 profitki roboty paciorkowej (około 1840). — Wł. L. Deni.
1277. Części fraka haftowane, w. XVIII.—Wł. Piotrowska.
1278. Chustka, haftowana nitką wełnianą ścięciem łańsuszkowym. 1,09×1,12.—Wł. Jadwiga Neuman.
1279. Chustki do nosa z haftem białym.—Wł. J. Neuman.
1280. Ornat haftowany wypukło (z kościoła w Kłomnicach).—Wł. A. Michalska.
1281. Haft złotem na pasowej adamszkowej kapie, z łoża Anny z Potockich Potockiej, wojew. kijowskiej. 2,65×2,28 mtr.—Wł. Fr. hr. Potocki.
1282. Antepedium haftowane na srebrnej lamie, wzorowane na makatach słuckich. — Wł. Franc. hr. Potocki.
1283. Kapa na białym atłasie haftowana sznelą w arabeski i kwiaty, Ludwik XIV, 1,64×2,47 mtr.—Wł. Fr. hr. Potocki.
1284. Hr. Potocki Franciszek Salezy, wojewoda kijowski. Haft jedwabiami podług sztychu. 40×56 ctm. — Wł. Franciszek hr. Potocki.
1285. Św. Małgorzata. Sztych kolorowany, nakładany materyą, 207×175.—Wł. Paulina Soboleff.
1286. Czepce haftowane.—Wł. E. Berson.

1287. O p o n a, haftowana jedwabiem, z herbem saskim i monogramem „A. R.“. 1,77×0,99 mtr.—Wł. Alfred Piottuch Kublicki.
1288. W i d o k t w i e r d z y W i s ł o u j ś c i e w w. XVII, haftowany jedwabiem. 14×26 cm.—Wł. Alfred Piottuch Kublicki.
1289. C h r y s t u s d Ź w i g a j ą c y k r z y ż. 16,5×14 ctm. Napis: „Vera Effigies X-ti crucem baiulantis in eccle. PP. Carm. Discal. Leopoli“.—Wł. Le Blanc.
1290. F r a k, haftowany, sukienny, z końca XVII w.—Wł. N. N.
1291. F r a k sukienny haftowany z końca XVIII w.—Wł. N. N.
1292. D w a s z l a k i haftowane złotem, w. XVII—Wł. N. N.
1293. H a f t łańcuszkowy jedwabiem na szalu do noszenia monstrancyi. 304×62 ctm.—Wł. N. N.
1294. S z l a k o d s u k n i, haftowany, z czasów dyrektoryatu.—Wł. N. N.
1295. **Heissler (von) Julia.** W i d o k Ł a z i e n e k. Haft. jedwabiem kolorowym, 28×44,5 cm. Napis: „Łazienki — Juli v. Heissler ge: Schmidt. Warschau d. I Nov. 1799“.—Wł. N. N.
1296. **Heissler (von) Julia.** P o m n i k R o u s s e a u n a w y s p i e. Haft jedwabiami kolorowemi. 28×43,5. Napis: „Tombeau de Rousseau Julie v. Heissler g. Schmidt, Warschau d. 10-ten 8-br 1800“.—Wł. N. N.
1297. O r n a t z h a f t o w a n e m w y o b r a ż e n i e m M. B o s k i e j.—Wł. Czesław hr. Krasicki.
1298. O r n a t h a f t o w a n y, z h e r b a m i Ś l i z i e n i ó w i C z e t w e r t y Ń s k i c h.—Wł. Czesław hr. Krasicki.
1299. E m b l e m a t y r y c e r s k i e z i n i c y a ł a m i I. Z. Haft pelą.—Wł. Jan Lubicz-Zlasnowski.
1300. H a f t b i a ł y.—Wł. J. Bersonowa.
1301. A p l i k a c y a, w. XVIII.—Wł. ks. K. Polikowski.
1302. 3 k a w a ł k i h a f t u. P i e r w s z a p o ł o w a w. XVIII.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1303. N a p o l e o n. 33,7×22,2 ctm.—Wł. Zofia Seidlerowa.

1304. Chorągiew. 71,1×52.—Wł. hr. Potulicka.
1305. Scena rodzajowa, haft naklejany. 22×28 cm.—Wł. Hr. Potulicka.
1306. Chrystus na krzyżu. Haft i aplikacja jedwabna na siatce, 25×20.—Wł. St. Paték.
1307. Św. Teofila. Haft z w. XVIII.—Wł. Sommerowa.
1308. Ornat z haftowanemi postaciami M. Boskiej i Sw. Teresy oraz z herbem Ślepowron. Napis: „T. L. S. D“.—Wł. Marya Trębicka.
1309. Chorągiew (Labarum) kasztelana mińskiego Rusieckiego, z herbem „Rawicz“ i literami: „S. R. K. M.“ (Stanisław Rusiecki kaszt. miński) i „P. X. P. L. R...“—Wł. Stanisław Ursyn-Rusiecki.
1310. Okładka na książkę z herbem Krakowa i Ciołkiem. (Oda do ks. Józefa Poniatowskiego złożona przez m. Kraków 1809 r.).—Wł. Stan. Ursyn-Rusiecki.
1311. Ornat zielony z aksamitu genueńskiego, z haftowanym krzyżem, z końca XV w.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1312. Haft z końca XV w.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1313. Krzyż z ornatu, koniec XV w.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1314. Dwie części haftu z ornatu.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1315. Część środkowa słupa z ornatu, XV w.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1316. Ekran. Haft, ścięciem łańcuszkowym i sznelą.—Wł. Leandro-Marconi.
1317. Relikwiarzyk z miniaturami M. Boskiej i Świętych (w. XVII).—Wł. Wiktor Gomulicki.
1318. Mojżesz, wywołujący źródło ze skały. Obrazek układany plastycznie z zastosowaniem materyi, haftu i podmalowań w tle. 18,2×14,2, prostokąt.—Wł. Wiktor Gomulicki.

1319. Mojżesz, sprowadzający szarańczę na lud izraelski. Technika jak wyżej. 182×143, prostokąt.—Wł. Wiktor Gomulicki.
1320. Haft kolorowy na niebieskiej materji, w. XVIII.—Wł. Leandro-Marconi.
1321. Pochewka do wachlarza, haftowana ścięciem łańcuszkowym.—Wł. J. Sobieszczański.
1322. Ś. Antoni. Haft z w. XVIII, 29,5×22,5 cm.—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1323. Ś. Rodzina. Na pergaminie, w obramieniu kwiatów, malowanych na jedwabiu i aplikowanych na siatce włosianej, 34×24,5 cm.—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1324. Haft złotem, wiek XVII.—Wł. N. N.
1325. Haft z pocz. XVII w. Bok baldachimu, 253×25 cm.—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1326. Antepedium z datą 1735. 141×69 cm.—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1327. Haft złotem i kolorowym jedwabiem na białym atłasie z czasów Ludw. XIV. (5 sztuk).—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1328. Zakładka do książki. Aplikacya na siatce włosianej z drobnych kawałeczków materji, jedwabnych, z haftem płaskim i konturami, obwiedzionemi złotym sznureczkiem. Wiek XVIII. 300×205 mm.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1329. Zakładka do książki. Jak wyżej, bez haftu.—Wł. Gustaw Soubise-Bisier.
1330. Zakładka do książki. Jak nr. 1328.
1331. Zakładka do książki. Jak n. 1328.
1332. Cztery opony jedwabne, ofiarowane przez Maryę Kazimierę SS. Sakramentkom na Nowem Mieście.—Wł. J. Hołyński.
1333. Ornat haftowany złotem i jedwabiami. Kwiaty stylizowane, pocz. XVIII w.—Wł. Katedra Włocławska.
1344. Ornat, haft. wypukło srebrem i złotem z herbem „Godziemba”.—Wł. Kat. Włocławska.

1345. Ornat, haft. złotem i srebrem, w. XVII.—Wł. Katedra Włocławska.
1336. Ornat. Słup środkowy, według tradycji haftowany przez królowę Jadwigę (przed 25-ciu laty restaurowany nieumiejtnie).—Wł. Kościół w Raciążku.
1337. Ornat. Słup haft. ze scenami z życia M. Boskiej. Haft z końca w. XVI.—Wł. Muzeum dyecezyalne Włocławskie.
1338. Ornat z herbem haftowanym. — Wł. Katedra Włocławska.
1339. Ornat. Galony i herb haftowane. Napis: „S. R. M.“.—Wł. Katedra Włocławska.
1340. **Wojciechowski Franciszek Antoni.** Ornat. Haft wypukły srebrem, złotem i jedwabiem na bokach, przeniesiony na nowy aksamit. Przy przenoszeniu haftu znaleziono zaszytą kartkę z napisem, w części po łacinie, w części po polsku, następującej treści: „Ja Franciszek Antoni Wojciechowski, obywatel poznański, hafciarz (acupictor), wykonałem ten ornat i dalmatyki oraz antepedium w r. 1692 w miesiącu Sierpniu 26 d. za czasów przewielebnego ojca Franc. Bobrowskiego zgromadzenia OO. Cystersów przeora, fundował zaś wielebny O. Augustyn Kroiński tegoż zakonu, proboszcz Kowalewski, za czasów J. W. Gnińskiego, opata lędzkiego i wągrowskiego, i za panowania szczęśliwie nam panującego Jana Sobiejeskiego (sic) króla polskiego. W tymże roku szlachta burmistrza poznańskiego zrabowała, rajców posiekli za generała Rachwałę Lescińskiego (sic) wojewody zaś Brezy poznańskiego. Od niego dano złotych dwanasie set i legumin przytym od roboty aksamit i galan dano. Proszę o modlitwę manu propria“ (ornat pochodzi z Łądu; w 1877 przeniesiony do Katedry Włocławskiej).—Wł. Katedra Włocławska.
1341. Kapa z gipiurą srebrną w stylu Ludwika XIV.—Wł. Katedra Włocławska.
1342. Tarcza herbowa na ornacie. Haft wypukły. Herb „Szembek“.—Wł. Katedra Włocławska.

1344. Ornat. Haft wypukły z r. 1651 z herbem „Godziemba“ w otoczeniu liter: „LDCCSK“ (Łukasz Dębski, Kanonik katedry, scholastyk Krakowski).—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1345. 3 kawałki materyi z haftowanemi wyobrażeniami ŚŚ. Augustyna, Marcina, Hieronima i Grzegorza.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1346. Alba z gipiurą. Koniec w. XVII.—Wł. Katedra Włocławska.
1347. Słup z ornatu z herbem „Habdank“ w.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1348. Słup do ornatu. Haft płaski koniec XVI w.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1349. Haft srebrem z końca w. XVIII. Fragment. — Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1350. Słup z ornatu. Haft na podkładzie wyobraża Zbawiciela na Krzyżu z 6 postaciami.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1351. Słupy z ornatu z w. XVI z postaciami świętych. Haft płaski.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1352. Palka z wyobrażeniami haftowanemi: „Ecce Homo“, po bokach sceny z Męki Pańskiej, w. XVII.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1353. Palka. W. XVIII.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1354. Gremiał, z herbem Czartoryskich. Haft wypukły. W. XVII. Napis: „C. F. D. (dodane) C. D. C. E. V. et Po“. (Casimirus Florianus (Dux) Czartoryski Dux Clevaniae Episcopus Vladislaviensis et Pomeraniae).—Wł. Katedra Włocławska.
1355. Velum. Haft płaski złotem, w. XVII.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1356. Velum. Haft z w. XVII z podwleczeniem. — Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1357. Velum. W kartuszu św. Bogumił. W XVII.—Katedra Włocławska.

1358. Velum z obramieniem haftowanym w kwiaty stylizowane, z wyobrażeniem pośrodku M. Boskiej. W. XVII.—Wł. Katedra Włocławska.
1359. Tarcza z herbem „Grabie“. Epoka Saska.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1360. Dwie Tarcze herbowe haftowane (z ornatu). Herb „Szembek“.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1361. Tarcza z herbem.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1362. Kartusz z herbem „Rawicz“. W. XVII. — Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1363. Tarcza herbowa z ornatu. Herb biskupa Grabowskiego.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1364. Infuła. Haft płaski. Początek XVII w.—W. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1365. Oprawa rubrycelli, będącej własnością T. Wolickiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego z r. 1830. — Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1366. Pasmanterya z napisem: „Non nobis Domine etc.“.—Wł. Muzeum dyecezyjne Włocławskie.
1367. Czepiec mieszczki, złotem haftowany. W. XVII. — W. A. Pech.
1368. Bursa. Haft złotem i jedwabiem z końca XVII w.—Wł. A. Pech.
1369. Szlak, fragment. Haft z w. XVIII.—Wł. A. Pech.
1370. Słupy z ornatu. Haft i aplikacja. W. XVII.—Wł. ks. J. Władziński.
1371. Słupy z ornatu. Jeden z herbem, (w otoczeniu liter: „S. M. Z. M. S. N. 1666“) i napisem po bokach: „R (estauratum) A (nno) D (omini) 1763“. — Wł. ks. J. Władziński.
1372. Słupy z ornatu. Haft z aplikacją, naszyty na nową materyę. W. XVII.—Wł. ks. J. Władziński.
1373. Słupy z ornatu. Haft jedwabiem, złotem i srebrem.—Wł. ks. J. Władziński.

1374. Haft. Ludwik XVI, 920 mil. — Wł. Zuzanna Rabska.
1375. Słupy od ornatu. Robota gobelinowa. — Wł. ks. J. Władziński.
1376. Palka. Haft na podkładzie z końca XVI w. — Wł. ks. J. Władziński.
1377. Velum na kielich. W. XVIII.—Wł. ks. J. Władziński.
1378. Szlak haftowany jedwabiami o motywach roślinnych. W. XVIII.—Wł. ks. J. Władziński.
1379. Gobelin, część tkaniny.—Wł. ks. J. Władziński.
1380. Czepce haftowane.—Wł. Gabrielowa.
1381. Ornat. Haft złoty na podkładzie, słup środkowy z początku XVII w.—Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1382. Ornat. Słup środkowy haftowany srebrem i jedwabiami. Haft płaski z w. XVII.—Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1383. Ornat. Słup środkowy haftowany jedwabiami i srebrem. Haft płaski z w. XVIII. — Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1384. Velum. Haft płaski, w. XVIII. — Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1385. Scena biblijna. Haft płaski jedwabiem z w. XVII. 0,21×0,18 mtr.—Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1386. Część opony do obicia ścian. Haft płaski z w. XVIII.—Wł. K. Broniewski.
1387. Chustka jedwabna drukowana z portretem Kościuszki i emblematami polskimi. — Wł. N. N.
1388. Chustka jedwabna drukowana z portretem ks. Adama Czartoryskiego i epizodami wojennymi.—Wł. N. N.
1389. Gobelin z herbami.—Wł. Gabrielowa.
1390. Ornat ze słupem z pasa litego.—Wł. Katedra Włocławska.
1391. Ornat z pasów polskich.—Wł. Katedra Włocławska.
1392. Ornat ze słupem środkowym z pasa polskiego.—Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.

H A F T Y

1393. Ornat z pasów polskich.—Wł. Katedra Włocławska.
1394. Ornat z bokami z pasa polskiego. — Wł. Katedra Włocławska.
1395. Ornat, stuła i velum z pasa polskiego.—Wł. Katedra Włocławska.
1396. Pas „Sodalis Marianus“. Haft łańcuszkowy. 1,09 mtr.—Wł. St. Patek.
1397. Pas jedwabny. — Wł. Muzeum dyecez. Włocławskie.
-

P A S Y.

1398. P a s słucki, złotolity, czterostronny. Znak: „Лео Ма-
жарскій“—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1399. P a s słucki dwustronny, jedwabny. Znak: „Słuck“. $4,43 \times 0,29$ m.—Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1400. P a s lity, czterostron. Znak: „baranek“. $4,24 \times 0,39$ mtr.—
Wł. Ordynacya hr. Zamoyskich.
1401. P a s lity, czterostronny. $2,37 \times 0,35$ mtr. — Wł. Ordy-
nacya hr. Zamoyskich.
1402. C z ę ś ć pasa jedwabnego.—Wł. Ordynacya hr. Za-
moyskich.
1403. P a s czterostronny (po wojewodzie Macieju Wodziń-
skim). Znak: „Paschalis“. $4,10 \times 0,365$ m.—Wł. Michał
ks. Woroniecki.
1404. P a s złotolity, czterostronny. Znak: „Слущкѣ“. — Wł.
Rodzina Buszów.
1405. P a s czterostronny, jedwabny. $3,49 \times 0,33$ mtr.—Wł.
Jadwiga Bersonowa.
1406. P a s dwustronny, jedwabny. $3,58 \times 0,29$ mtr. Znak:
„Słuck“.—Wł. J. Bersonowa.
1407. P a s czterostronny, jedwabny. $3,72 \times 0,27$ mtr.—Wł.
J. Dunin Rzuchowski.
1408. P a s czterostronny, jedwabny. $3,52 \times 0,30$ mtr. Znak:
„Franciscus Masłowski“.—Wł. J. Rzuchowski.
1409. C z ę ś ć pasa czterostronnego, jedwabnego. $1,84 \times 0,285$
mtr.—Wł. J. Rzuchowski.
1410. P a s dwustronny, jedwabny. Znak: „Jakub Pio-
trowicz A: Cons. † An † Modo †“ $3,16 \times 0,3$. — Wł.
J. Rzuchowski.
1411. S z ł a k od pasa słuckiego. 1,55 mtr. — Wł. T. Cza-
piński.

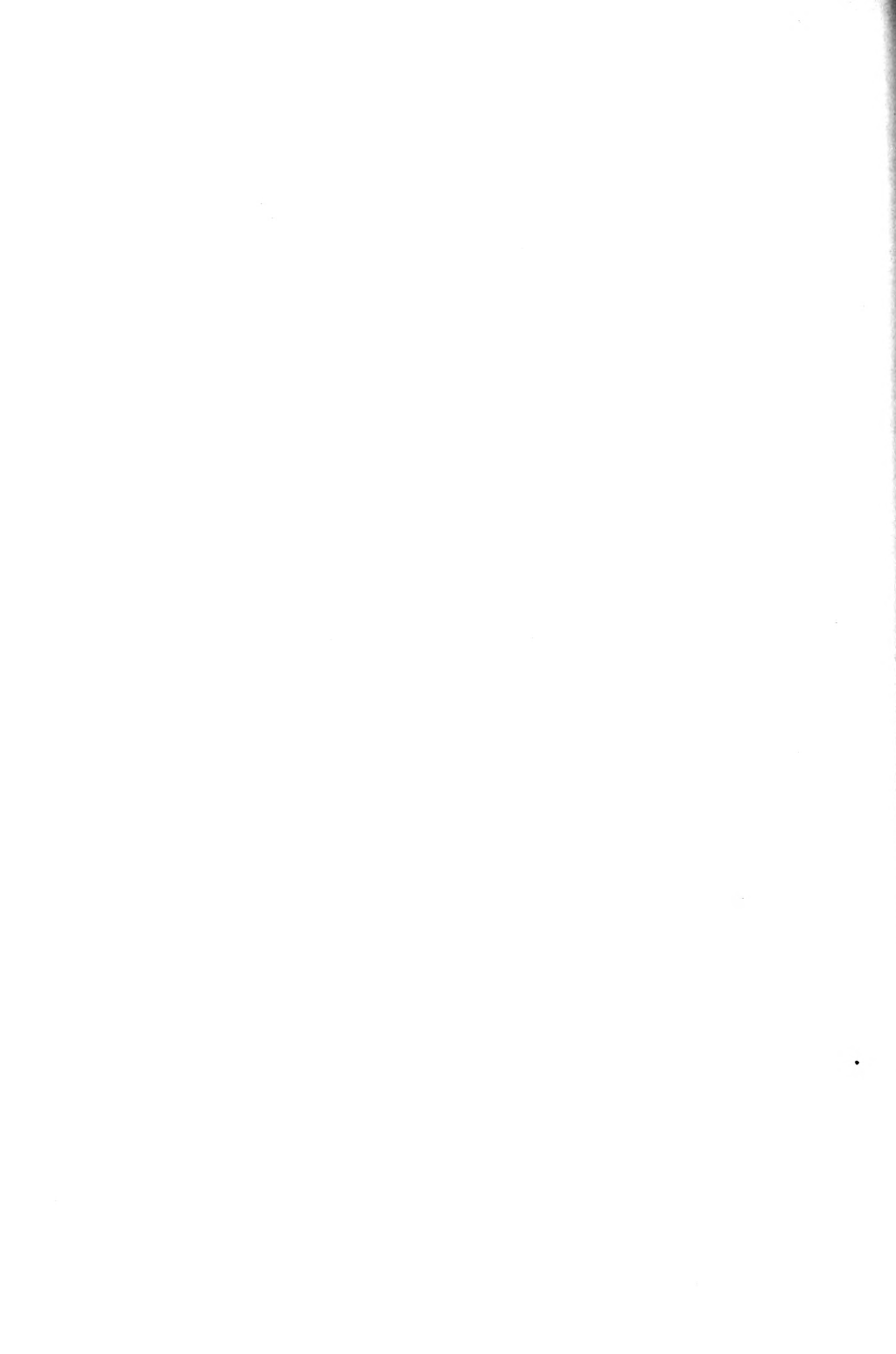
1412. Pas żałobny półlity. $3,21 \times 0,27$ mtr.—Wł. L. Deni.
1413. Pas czterostronny, półlity. Znak: „Słuck“. $3,44 \times 0,35$ mtr.—Wł. Janowa Daszewska.
1414. a) Część pasa jedwabnego, jednostronnego.
b) Pas lity czterostronny.—Wł. E. Berson.
1415. Pas półlity, czterostronny. Znak: „Słuck“.—Wł. Szymon Neuman.
1416. Pas dwustronny, lity (niecały), $3,27 \times 0,53$ mtr.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1417. Pas lity, 4-stronny. Znak: „Paschalis“, $4,08 \times 0,45$ mtr.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1418. Pas lity, czterostronny. Znak: „F. S.“—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1419. Pas lity, czterostronny. Znak: „Słuck“. $3,79 \times 0,355$ mtr.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1420. Pas słucki, złotolity, część. Znak: „Paschalis“. 1,73 mtr.—Wł. St. Patek.
1421. Pas lity, czterostronny, $4,51 \times 0,36$. Znak: „Въ грѣбъ Слущкѣ“.—Wł. Stefan Dziewulski.
1422. Pas dwustronny, półlity. Znak: „A. S.“, $2,95 \times 0,29$ mtr.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1423. Pas lity, czterostronny, $3,43 \times 0,34$ mtr. Znak: „Paschalis“.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1424. Pas lity czterostronny Paschalisa, $3,55 \times 0,36$. Znak: „P. J.“ i „baranek“.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1425. Pas półlity czterostronny, $3,86 \times 0,36$ metra. Znak: „Słuck“.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1426. Pas czterostronny jedwabny. Znak: „Лео Можарскій въ грѣбъ Слущкѣ“, $3,75 \times 0,29$ mtr.—Wł. Stanisław Ursyn Rusiecki.
1427. Pas lity jednostronny, $3,66 \times 0,29$ mtr.—Wł. Leandro Marconi.
1428. Pas dwustronny półlity, $3,85 \times 0,305$ mtr. Znak: „Paschalis“.—Wł. Leandro Marconi.
1429. Pas czterostronny, jedwabny, $3,09 \times 0,35$. Znak: „J. P.“ z barankiem.—Wł. Leandro Marconi.

P A S Y

1430. Pas lity czterostronny, 4,00×0,21 mtr. Znak: „Chmielewski“.—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1431. Pas jedwabny, czterostronny, 3,00×0,40 mtr. Znak: „F. K.“—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1432. Pas czterostronny, jedwabny, 3,00×0,69 mtr. Znak: „F. S.“—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1433. Pas dwustronny, półlity, 3,58×0,34 mtr. Znak: „F. S.“—Wł. Antoniowa Jaroszyńska.
1434. Pas jedwabny, dwustronny. Bez marki.—Wł. Muzeum dyecezyalne Włocławskie.
1435. Pas jedwabny, czterostronny. Marka: „F. S.“ — Wł. Muzeum dyecezyalne Włocławskie.
1436. Pas półlity (bez końców).—Wł. Muzeum dyecezyalne Włocławskie.
1437. Pas polski, część.—Wł. Muzeum dyecezyalne Włocławskie.
1438. Część pasa litego. — Wł. ks. J. Władziński.
1439. Pas dwustronny jedwabny. — Wł. Tow. Op. n. Zab. Przeszł.
1440. Pas polski lity w paski podłużne złote, białe, szafirowe, z 2 orłami srebrnymi.—Wł. A. Pech.
1441. Pas polski, lity, czterostronny. Znak: „Paschalis“.—Wł. A. Pech.
1442. Pas polski, lity, amarantowy w karpia łuskę. Napis: „Poniatowski Rex Poloniae“.—Wł. A. Pech.
1443. Pas polski lity, jednostronny, z orłami polskimi. Znak: „Słuck“.—Wł. A. Pech.
1444. Pas polski półlity, czterostronny.—Wł. A. Pech.
1445. Pas polski jedwabny grubszy, czterostronny. — Wł. A. Pech.
1446. Pas polski jedwabny.—Wł. A. Pech.
1447. Pas polski jedwabny. Znak: „U. C.“.—Wł. A. Pech.
1448. Pas polski aksamitny rycerski, złotą koronką wyszywany, ze srebrnymi guzami i kamieniami.—Wł. A. Pech.

WACHLARZE.

1449. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa. Scena mitologiczna, akwarella na papierze, epoka Ludwika XV.—Wł. Roman hr. Rzyszczewski.
1450. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa, złożona. Scena sielankowa, malowana gwaszem na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1451. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa—złożona i malowana. Scena sielankowa (i na odwrotnej stronie). Gwasz na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1452. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa, złożona. Scena mitologiczna, gwasz na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. Roman hr. Rzyszczewski.
1453. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa, malowana. Sceny sielankowe, w obramowaniu rysunków chińskich; na odwrotnej stronie: scena sielankowa. Gwasz na papierze, epoka Ludw. XVI.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1454. O p r a w a: kość słoniowa, ażurowa, złożona. Scena sielankowa, gwasz na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. hr. Rzyszczewski.
1455. O p r a w a: masa perłowa inkrustowana i kość słoniowa ażurowa. Scena sielankowa; na odwrotnej stronie widoczek, gwasz na papierze; ep. Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1456. O p r a w a: masa perłowa inkrustowana. Scena sielankowa, akwarella na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1457. O p r a w a: kość ażurowa inkrustowana. Scena sielankowa. Litografia podmalowana na jedwabiu, podkład papierowy, epoka Ludw. XVI.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.

1458. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa, inkrustowana. Le-da, gwasz na jedwabiu, epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1459. O p r a w a: masa perłowa ażurowa, złożona. Scena sielankowa (i na odwrotnej stronie). Gwasz na papierze, epoka Ludwika XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1460. O p r a w a: masa perłowa ażurowa, inkrustowana. Venus, w otoczeniu amfitryt i amorków. Gwasz na papierze, epoka Ludwika XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1461. O p r a w a: kość słoniowa ażurowa, malowana. Scena sielankowa (i na odwrotnej stronie). Gwasz na papierze, epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1462. O p r a w a: masa perłowa inkrustowana. Scena sielankowa (i na odwrotnej stronie), epoka Ludw. XV.—Wł. Rom. hr. Rzyszczewski.
1463. O p r a w a z kości słoniowej. Sceny sielankowe litografowane i zakolorowane.—Wł. Eugeniusz Trojanowski.
1464. O p r a w a z kości słoniowej ażurowa. Medalion malowany: kobieta z ptaszkiem.—Wł. A. Pech.
1465. O p r a w a z masy perłowej. Sceny figuralne malowane gwaszem na papierze.—Wł. E. Bersonowa.
1466. O p r a w a z perłowej masy. Scena figuralna malowana na jedwabiu.—Wł. E. Bersonowa.
1467. W a c h l a r z chiński srebrny ażurowy z emalią szafirową i zieloną.—Wł. Edwardowa Bersonowa.
1468. O p r a w a z kości słoniowej. Litografia kolorowana na jedwabiu. Początek XIX w.—Wł. E. Bersonowa.
1469. O p r a w a z perłowej masy ze złoceniami. Scena mitologiczna: „Mars i Venus“, litografowana. Styl Ludw. XV.—Wł. E. Bersonowa.
1470. W a c h l a r z z laki. Zabawa w parku. Malowany.—Wł. E. Bersonowa.
1471. W a c h l a r z rogowy, ornamentowany złotem. — Wł. Helena hr. Ostrowska.

1472. Oprawa z perłowej masy, złożona i srebrzona. Scena sielankowa, malowana na jedwabiu.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1473. Wachlarz chiński. Oprawa z laki. Kwiaty i rajskie ptaki. Malowane na pap.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1474. Wachlarz chiński. Oprawa z kości, rzeźbiona i ażurowa. Sceny figuralne, malowane gwaszem na papierze z naklejanymi główkami z kości słoniowej.—Wł. Helena hr. Ostrowska.
1475. **D. Estreicher.** Widok Kolosseum i ornamenty groteskowe malowane na papierze.—Wł. St. Estreicher.
1476. Oprawa z perłowej masy, litografia ręcznie kolorowana na repusowanym papierze ze złożoną ornamentacją, medaliony ze scenami rodzinnymi. 25 ctm.—Wł. Z. Bronikowska.
1477. Oprawa z kości słoniowej ażurowa ze złoceniami. Litografia ręcznie kolorowana na pergaminie w stylu Ludw. XV. 25,1 ctm.—Wł. Z. Bronikowska.
1478. Oprawa z kości słoniowej; malowidło na jedwabiu i haft (rococo), 37,5 ctm.—Wł. Z. Bronikowska.
1479. Oprawa z kości słoniowej ażur. ze złoceniami. Medaliony i ornamentacje w stylu Ludw. XVI, litografowane kolorowo na jedwabiu, 26,1 ctm.—Wł. Z. Bronikowska.
1480. Oprawa drewniana, lakierowana, z ażurami. Deseń polichromowany i wianuszek kwiatów na tle złotem, 21,5 ctm.—Wł. J. Neumanówna.
1481. Wachlarz chiński. Oprawa lakowa. Sceny figuralne z nalepianymi główkami z kości, malowane na papierze, 28 ctm.—Wł. Władysława Kozłowska.
1482. Oprawa z kości słoniowej ażurowa polichromowana. Apoteoza i wyobrażenie Fryderyka II, malowane gwaszem na papierze, 27 ctm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1483. Oprawa z kości słoniowej ażurowa ze złoceniami. Sceny sielankowe malowane gwaszem na papierze. Styl Ludw. XVI, 27 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.

1484. Oprawa z kości słońskiej ażurowa, rzeźbiona ze złoconiami. Scena pasterska z epoki Ludwika XVI, malowana na cienkim pergaminie, 29 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1485. Wachlarz chiński. Oprawa drewniana rzeźbiona, ażurowa. Sceny figuralne malowane gwaszem na papierze, główki figur z kości słońskiej naklejane, 28 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1486. Oprawa ażurowa z masy perłowej. Sceny mitologiczne malowane gwaszem na papierze, 27 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1487. Oprawa z kości słońskiej, ażurowa, złocona. Sceny sielankowe w stylu Ludw. XVI, malowane gwaszem na papierze, 26,5 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1488. Oprawa kościana ażurowa, obciążona pergaminem. Winiety wyobrazają: zatokę neapolitańską z wybuchem Wezuwiusza, wejście do Groty Pozzuoli. Podpis: „Molo di Napoli con strandi Eruzione del Monte Vesuvio veduta la Notte 8 Agosto 1779“, 27,5 cm.—Wł. Jadwiga Bersonowa.
1489. Oprawa stalowa, malowanie na papierze gwaszem, przedstawiające widoki z Pompei i wybuch Wezuwiusza, 27 cm.—Wł. Józefowa Ordynatowa hr. Krasińska.
1490. Oprawa z kości słońskiej, ozdobionej ażurami, z trzema medalionami, malowanymi gwaszem: „Pożegnanie Telemacha“ i dwie postacie alegoryczne. Styl Ludw. XVI, 25,5 cm.—Wł. Ordynacya hr. Zamojskich.
1491. Oprawa z masy perłowej ze złoconiem i ażurami; scena sielankowa, malowana gwaszem na papierze. Koniec w. XVIII. 25,5 cm.—Wł. Ordynacya hr. Zamojskich.
1492. Oprawa z masy perłowej i koronki brukselskiej, miniatury z malowanymi gwaszem na jedwabiu aniołkami. Wiek XVIII. 28 cm.—Wł. Zofia Nałęczowa.

DODATEK.

I. Do działu miniatur.

1493. **Hübern Anna.** Córka Cymona. Na pergaminie, 100×132, prostokąt. — Napis: „Ana Catharina Hübern: fecit“.—Wł. Józef Werner.
1494. **St. Ponikowski.** Krajewska, matka Aleksandra. Kość sł., 96×76, owal.—Wł. Kazimierz Janikowski.

(Kolekcya Karola hr. Raczyńskiego).

1495. **Gaye Józef** (1803—1862). Zygmunt Krasiński. Kość sł., 168×128, prostokąt. Napis: „Gaye d'après Ary Scheffer“.
1496. Hr. Krasiński Wincenty, jako kawaler Maltański. Porcelana, 167×138, prostokąt.
1497. **Bernard Fryderyk.** Hr. Krasińska Eliza Zygmun-towa. Kość sł., 186×152, owal. Napis: „F-ic Bernard“.
1498. **Bernard Fryderyk.** Hr. Krasińska Eliza Zygmun-towa. Kość sł., 102×83, owal. Napis: „Fred. Bernard d'après Ary Scheffer“.
1499. **Ender Jan.** Zygmunt Krasiński. Na papierze, 226×176, prostokąt. Napis: „Joh. Ender 845“.
1500. Zygmunt Krasiński. Kość sł., 56×49, owal.
1501. Hr. Krasińska Eliza Zygmun-towa. Kość słoniowa, 192×147, prostokąt.

D O D A T E K

1108a. Zygmunt Krasiński, płaskorzeźba na agacie, 48×38, owal.

(Kolekcya Romana hr. Rzyszczewskiego).

1502. **Daffinger Maurycy Michał** (1790—1849). Hr. Rzyszczevska z ks. Radziwiłłów. Kość słon., 89×76, prostokąt.
1503. **Daffinger Maurycy Michał**. Ks. Radziwiłłowa Michałowa ze Steckich. Kość sł., 86×68, prostokąt.
1504. **Torre**. Hr. Rzyszczewski Gabryel, pułkownik, dowódca pułku 18-go jazdy. Kość sł., 97×76, prostokąt. Napis: „Torre F. 1836“.
1505. 1) Rzyszczewski hr. Adam, kasztelan Lubaczewski. Kość sł., 53×44, owal.
2) Żona jego z Chołoniewskich. Kość słoniowa, 47×38, owal.
1506. Hr. Rzyszczevska z ks. Czartoryskich. Ol. na płótnie, 165×120, prostokąt.
1507. Ks. Czartoryska Dorota. Napis u dołu: „Dorothee Princesse Czartoryska“. Na pap. en grisaille, 115×90, owal.
1508. Ks. Czartoryska z Korca. Akw. na papierze, 150×113, owal.
1509. Radziwiłł ks. Michał, wódz naczelny z r. 1831. Ol. na pap., 126×95.
1510. **Bosselman** (zm. 1819), malarz manufaktury sewrskiej. Ludwik XVI z rodziną. Na porcelanie, 80×98, owal. Napis: „Bosselman 1790“.

(Kolekcya Maryi hr. Branickiej).

1511. Ks. Sapieha Franciszek. Kość sł., 31×25, owal.
1512. Portret damy z czasów Ludwika XIV. Kość słon., 75×60, prostokąt.
1513. **Mansion** (1785—1834). Ks. Berry. Kość słoniowa, 102×81, owal. Napis: „Mansion 1822“.

DO DZIAŁU MINIATUR

1514. Karol Teodor, książę Bawarski. Kość słon., 72×55, owal.
1515. **M. Boquentin.** Ludwik XIV. Kość sł., 135×105, prostokąt.
1516. Portret damy z połowy XVIII w. Kość słoniowa, 80×65, owal.
1517. Scena rodzajowa. Kość sł., 75×65, prostokąt.
1518. Portret damy z połowy XVIII w. Kość słoniowa, 47×47, okrąg.
1519. Pani de Pompadour. Kość sł., 92×75, owal.
1520. **Isabey** (?). Cesarzowa Józefina. Kość słoniowa, 67×58, prostokąt.
1521. Elżbieta królowa angielska. Kość sł., 90×46, owal.
1522. **Fontenay Ludwik Henryk** (1800—1852). Portret generała pruskiego. Kość sł., 49×31, owal. Napis: „de Fontenay“.
1523. Portret generała. Kość sł., 54×35, owal.
1524. Henryk IV, król francuski. Kość sł., 52, okrąg.
1525. Portret damy z dzieckiem. Kość sł., 60, okrąg.
1526. Portret mężczyzny z połowy XVIII w. Kość sł., 48×38, owal.
1527. Scena rodzajowa. Kość sł., 76×65, prostokąt.
1528. Portret mężczyzny. Gwasz na pap., 85×68, owal.
1529. Scena rodzajowa. Kość sł., 100×140, prostokąt.
1530. Cesarzowa Elżbieta rosyjska. Kość słon., 39×34, owal.
-
1531. Portret mężczyzny z połowy XIX w. Kość sł., 78×64, owal.—Wł. Henryka Piotrowska.
1532. Portret kobiety z połowy XIX w. Kość słon., 78×64, owal.—Wł. Henryka Piotrowska.
1533. Generał Sowiński. Akw. na pap., 144×111, owal.—Wł. Depozyt Tow. Op. nad Zab. Prz.

D O D A T E K

1534. Sowińska, żona generała. Akw. na pap., 144×111, owal.—Depozyt Tow. Op. nad Zab. Prz.
1535. **Sokołow.** Portret dzieci. Akw. na pap., 163×210, prostokąt. Napis: „Соколовъ“.—Wł. St. Estreicher.
1536. **Panario.** Hr. Grabowski Stanisław (?) w mundurze adjutanta wodza naczelnego. Akw. na papierze, 170×128, prostokąt. Napis: „Panario“.—Wł. St. Patek.
1537. Lux Kazimierz, podpułkownik pułku 17-o piechoty wojsk Ks. Warszawskiego. Kość sł., 55×42, owal. — Wł. Karol hr. Raczyński.
1538. Kościuszko. Zegarek złoty z emalią na złocie. Napis: „Patek i spółka w Genewie № 2077“.—Wł. N. N.

(Kolekcya p. Soubise-Bisier).

1539. Stefan Batory i Anna Jagielonka. Dwie miniatury na pap., 83, okrąg.
1540. Dorohostajski. Na odwrocie Matka Boska. Koniec XVIII w. Ol. na miedzi, 90×75, owal.
1541. Żona pretendenta szkockiego Stuarta. Ol. na miedzi, 100×78, owal.
1542. Dama w stroju XVI w. (Barbara Radziwiłłówna?). Ol. na miedzi, 65×59, prostokąt.
1543. August III, z odwrotnej strony—Koenigstein. Na porcelanie, 80×60, prostokąt.
1544. Para królewska (Ferdynand VII) z czasów dyrektoryatu. Dwie miniatury na emalii, 60, okrąg.
1545. Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus. Emalia na miedzi, 62, okrąg.
1546. Matka Boska. Emalia na miedzi, 70×57, owal.
1547. Widoczek, malowany gwaszami na jedwabiu, 60, okrąg.
1548. Matka Boska, malowana olejno na lapis lazuli, 42×36, owal.
1549. **Łęski Józef.** Autoportret. Kość sł., 65×55, prostokąt.

DO DZIAŁU MINIATUR

1550. Mężczyzna z orderem. Gwasz 130×100, owal.
1551. Woskowe popiersie, koniec XVIII w., 68, okrąg.
1552. **Turusiewicz A. S.** (1869 r.) Dama w czarnej sukni i czepku. Kość zwykła, gruba (1,5 mm.) płytką, 42×35, owal.
1553. Mężczyzna w mundurze, z kolczykiem. Kość sł. 25×20, owal.
1554. **Cath** (1828). Baron Ungern Sternberg. Akw. na pap., 100×85, owal.
1555. **Ezechiel Cercha** (ur. w poł. XVIII w., zm. po r. 1820). A morek. Kość sł., 60×49, owal.
1556. Tabakierka z kości sł. z XVIII w. Na perłowej masie miniatura, przedstawiająca strzelca na łowach, 68, okrąg.
1557. Oficer w mundurze adjutanckim (Gabryel Czarkowski?). Kość sł., 56×45, owal.
1558. Oficer w mundurze Ks. Warszawskiego. Kość sł., 97×70, owal.
1559. Dama w niebieskiej sukni. Kość sł., 75×60, prostokąt.
1560. Dama w białej sukni. Ol., 61×49, ośmiokąt.
-
1561. **Stanisław Ponikowski** (1818—1895, Warszawa). Autoportret. Kość sł., 24×20, owal.—Wł. Franciszka Ponikowska.
1562. **Stanisław Ponikowski.** Katarzyna z Radziejowskich Glińska. Napis: „St. Ponikowski 1849“. Kość sł., 105×80, prostokąt.—Wł. Franciszka Ponikowska.
1563. **Stanisław Ponikowski.** Jan Gliński. Kość słon., 105×80, prostokąt. Napis: „St. Ponikowski 1849“.—Wł. Franciszka Ponikowska.
1564. **Stanisław Ponikowski.** Marya z Kossowiczów Ponikowska, żona malarza, robiona jako narzeczona. Kość sł., 104×90, prostokąt.—Wł. Franciszka Ponikowska.

1565. **Stanisław Ponikowski.** Fantazya (Łezka). Kość sł., 46×37, owal. W broszce.—Wł. Fr. Ponikowska.

II. Do działu tkanin i haftów.

1566. K ob i e r z e c Tyzenhauzowski.—Wł. Rajnold hr. Przezdziecki.
1567. 2 g o b e l i n y Tyzenhauzowskie.—Wł. Henryk Ślizień.
1568. D w a w e ł n i a k i.—Wł. H. Ślizień.
1569. O p o n a Buczacka.—Wł. Stan. Ursyn Rusiecki.
1570. O p o n a Buczacka.—Wł. Stan. Ursyn Rusiecki.
1571. K a p a kościelna, haft aplikowany o motywach roślinnych, koniec XVII i początek XVIII w., przeniesiony z sukni, będącej własnością przed stu kilkudziesięciu laty pani Szepietowskiej z Szepietowa.— Wł. Stan. Kiersnowski.
1572. O r n a t i s t u ł a. Haft aplikowany o motywach roślinnych, wiek XVII i XVIII, przeniesiony z sukni j. w.— Wł. Stan. Kiersnowski.
1573. K s. P o n i a t o w s k i Józef. Haft na białym atlasie, 180×133, prostokąt.—Wł. St. Estreicher.
1574. G o b e l i n.—Wł. Henryk Ślizień.
1575. **Aniela z Szepietowskich Kiersnowska** (1843—50). Dwa widoczki wyszywane na atlasie pelą jednokolorową.—Wł. Stan. Kiersnowski.
1576. **Adela Szepietowska** (1843 r.). Widoczek, wykonany z różnych odcieni włosów.— Wł. Stan. Kiersnowski.
1577. H a f t s r e b r n y o d o l s t e r.—Wł. St. Patek.
1578. S t u ł a z p a s a s ł u c k i e g o z ł o t o l i t e g o.—Wł. St. Patek.
1579. P a s j e d w a b n y d w u s t r o n n y „Słuck“.—Wł. St. Patek.
1580. P r z ó d o d k a p y z p a s a s ł u c k i e g o p ó ł l i t e g o.—Wł. St. Patek.

DO TKANIN I HAFTOW

1581. Piasecki Wojciech, artysta dram. T. Warsz. (zm. 1837 r.). Sylwetka.—Wł. Józef Piasecki.
- 1581a. Odsiecz Wiednia. Gobelin podług obrazu Altamonti'ego.—Wł. Rajnold hr. Przeddziecki.
1582. Pas słucki jedwabny półlity, dwustronny, 2,88×0,30 mtr. Znak „F. S.“.—Wł. Soubise-Bisier.
-

Spis alfabetyczny

ARTYSTÓW, ICH ZNAKÓW I KRYPTONIMÓW.

(Liczby oznaczają N-ry porządkowe katalogu. Znaki literowe podajemy bez zmiany porządku liter i umieszczamy tu według pierwszej z nich).

- A. B. lub A. R. 430.
A. C. P-sse 809.
Ad.Ri. (Richter Adryan?) 417.
Alexandre Ludwik. 320.
Andrews. 1198.
d'Anse Romilly M-me p. Romilly
A. O. (Orłowski Al.) 147, 148.
A. R. 1162.
A. S. (Stroiński Ant.?) 172.
A. S. (monogram) 244.
A. S. 655.
Augustin J. C. J. 580.
Auvigny (d') 26, 585 (str. 28).
Avelli 1188.
B. 287.
Bacciarelli Fryderyka z Rich-
terów 27, 313 (str. 28).
Bacciarelli Marcelli 27a (?).
Banchi P. 852, 898.
Bechon J. (syn) 31.
Bechon Karol 27b, 27c, 28,
28a, 28b, 29, 30, 461 (str. 28).
Benner Henryk 31 a, 31 b,
31c, 31d, 31e, 31f.
Bernard Fryderyk 1497, 1498.
Bertrand W. 690.
Białobrzeski 32.
Bilfeldt J. J. 758.
Blarenberghe (van) L. M. 457.
B. O. 844.
Bocq 520.
Bonicelli Seb. 220.
Boquentin M. 1515.
Bosselman 1510.
Bouillé 1151.
Brentel. Fryd. 210.
Brzeziński Leon 32a, 33, 33a,
34, 34a, 35.
Bułhak Jan (?) 942.
Buonati Wincenty 466.
Calliano 717a.
Camino C. F. 889.
Carina T. 451.
Cath 1554.
Cecil 497.
Cercha Ezech. 1555.
Cheran de Luneville 240.
Chodowiecki D. M. 36, 36a,
36b.
Claude Pierre 894.
Cognacci G. (?) 644.

SPIS ALFABETYCZNY

- Comelli Nina 315.
 Cosson Flesselles p. Fleselles
 Cousel J. 448.
 Cranach Łukasz 186.
 Czacka Beata 37, 38.
 Daffinger M. 868, 1502, 1503.
 David J. 716.
 Delorme J. P. 688.
 Demiani K. F. 718, 732.
 Donner Jan 38a.
 Drechsler Jan 460.
 Dubois 509, 600.
 Dumont Fr. 420.
 Duschêne C. 658.
 D. W. H. 488.
 Edridge H. 966.
 Ender J. N. 842, 1499.
 Estreicher Dominik 1475.
 Evrard J. M. 760.
 Fermor F. 1065.
 Filker 350.
 Flesselles Cosson 634.
 F. L. W. 349.
 F. O. (Olexiński Fr.) 145.
 Fontenay (de) L. H. 1522.
 frid... 855.
 Füger H. Fr. 616, 818(?).
 Gaye Józef 1495.
 Gebauer E. 863.
 Gierdziejewski Ignacy 386.
 Gillis J. 473.
 Girard E. 890.
 Girardot 39.
 Głowacki J. N. 40, 40a, 40b.
 Goebel A. 40c.
 Grabe A. 876.
 Grassi Józef 40d, 40e.
 Gravius J. G. (?) 410.
 Grimaldi William 638.
 Guérard (de) B. 564.
 Guérin Jan 672.
 Guirard 654.
 G. V. 915.
 Haller (?) 423.
 Haracharc P. C. (?) 434.
 Hau W. 902.
 Heissler (von) Julia 1295, 1296.
 Heydenreych J. (?) 861.
 H. F. Gr. p. 818.
 Hickel (?) 344.
 Hintz 40f. 40g.
 Hoorn Jordanus 679.
 H. S. F. 418.
 Hübern Anna Katarzyna 1493.
 Hummel J. 785, 1176.
 Isabey J. Chrz. 609 a, 708,
 708, 709, 787, 826, 1520 (?).
 Jacque... 904.
 Jacques M. 827, 828.
 Janin C-sse 754.
 Jannasch 41.
 J. C. L. M. 653.
 J. D. 367.
 J. F. N. S. 881.
 J. G. G. 410.
 J. K. Krakus (Kurowski Józef) 54.
 J. L. 974a.
 J. Ł. (Łęski Józef) 68.
 J. N. (Norblin Jan) 142a.
 Johns 610.
 Kaay C. 578.
 Kanz C. 906.
 Kapeller J. A. 41a.
 K. C. 491.
 Kerl 527.
 Keyl M. 1051.
 Khittig V. 691.
 Kiersnowska A 1575.
 Kininger W. J. 553, 740.
 Klimke J. 41b.
 Klingstedt K. G. 231.
 Koelman F. 843.
 Kosiński Józef 42, 42a, 43,

A R T Y S T Ó W

- 44, 45, 46, 47, 48, 48a, 48b,
48c, 48d, 49.
- Kossakowska A. 49A.
- Kossakowski St. 49B.
- Kozłowski Jan 49a, 49b.
- Kozłowski Z. 50.
- Krakus (Kurowski Józef) 53.
- Kniehuber J. 925.
- Kryłow A. 927.
- Kudzinowicz K. 51, 52.
- Kügelgen (von) F. G. 567.
- Kurowski J. 53, 54, 54a.
- Lagrénée A. F. 1181.
- Lami G. E. 812.
- Lapi 559.
- Laub A. 55.
- L. B. (Brzeziński Leon) 33a,
34a.
- Lebrun Vigée p. Vigée Le-
brun.
- Lesueur (de) Wincenty 56,
57, 57a, 58, 58a, 58b, 58c,
59, 60, 61, 61a, 61b, 62,
62a, 63, 64, 65, 65a, 65b, 66.
- Lieder junior F. J. B. 841.
- Lischewitsch (von) J. 839.
- Lohse K. 1132.
- Loqueyssie E. 884.
- Lormann 425a.
- L. S. 319.
- Lutz H. 66a, 66b.
- Łęski Józef 67, 68, 68a, 1549.
- Łukaszewicz Joz. 69, 70.
- Mansion 1513.
- M. Ar. 1816 (Marszałkiewicz
St.?) 776.
- Mar. (Marszałkiewicz St.) 72.
- Marras 874.
- Marszał. (Marszałkiewicz St.)
113.
- Marszałk (Marszałkiewicz St.)
108.
- Marszałkiewicz St. 71, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 77a, 77b, 78,
78a, 78b, 78c, 79, 80, 81, 82,
83, 84, 85, 86, 87, 88 89, 90,
91, 92, 93, 93a, 94, 95, 96,
97, 98, 98a, 98b, 98c, 99,
93a, 100, 101, 102, 103, 104,
105, 106, 107, 108, 109, 110,
111, 112, 113, 114, 115, 117,
118, 119, 120, 121, 122, 123,
124, 125, 126, 127, 128, 129,
130, 131, 132, 133.
- Mengs Rafael 482, 483.
- Michaut 1139.
- Mieris (van) Fr. 392.
- Mignard Piotr 224, 225.
- Milewski (?) 518.
- Milkiewicz K. 134, 134a.
- Minter K. Fr. 135, 135a.
- Minter (młodszy) 135b.
- M. K. 912.
- M. M. 611.
- Mock J. S. 136.
- Molinari Al. 137, 138, 138a,
139, 140.
- Molinari F. 141.
- Monjé C. 222.
- Monsorno J. 581.
- Morel 1169.
- M. P. 262.
- Müller Joanna 1069, 1249,
1250.
- Münch W. 725.
- Nattier Jan Marek 247 (?)
- Nohceb Ch. (p. Bechon K.)
461 (str. 28).
- Norblin J. P. 141a, 142, 142a,
143, 143a.
- Olexiński Fr. Ks. 144, 145.
- Orłowski Al. 146, 147, 148,
148a, 149, 149a.
- Otto J. S. 911.

SPIS ALFABETYCZNY

- Panario 1536.
 Pelikan Fr. 150.
 Perronneau J. 425, 452.
 Peter Em. 867.
 Petitot Jan 226 (?), 975.
 Pierre Claude — p. Claude
 Pierre.
 Pommayrac (de) P. P. 913.
 Ponikowski Stanisław 1494,
 1561, 1562, 1563, 1564, 1565.
 Postawka S. 150A, 150B.
 Postempska A. 151.
 R. 557.
 Richter Adrian (?) 417.
 Riebe K. 508.
 Ritt A. 613.
 Rockstuhl A. G. P. (syn) 730.
 Romilly d'Anse M-me 944.
 Rosiński 152.
 Rota J. P. 973.
 Rustem Jan 153, 154, 155,
 156, 157, 158.
 Rypiński K. 159.
 Rzewuski W. 160, 161.
 Rzyszczewski (hr.) Al. 372
 (str. 28).
 Sachowicz G. 161a, 161b.
 Sapieżyna (ks.) A. 161c, 161d.
 Sa... Victoire 714.
 Schalk H. F. 744.
 Schiavone Andrea 189.
 Schmeidler K. G. 663.
 Schorn J. 784, 786.
 Schrödl N. 1101, 1102, 1103,
 Schweikart K. 161e.
 Scott B. F. 337.
 Servili (?) 593.
 Singry Jan 749.
 Slizień R. 162, 163.
 S. M. (Marszałkiewicz St.)
 77b, 83, 122.
 Smoleński Ad. 164, 432 (str. 28).
 Sokołow 1535.
 Sonntag J. 165, 166, 167,
 168, 168a, 169, 170, 170a.
 Sougin 171.
 S. T. 685.
 Stahn A. 384a.
 Stanisław August król (?) 933.
 Stattler W. K. 171a, 171b.
 Staub 845.
 Steiner J. L. 465, 825.
 Stroński A. 172 (?).
 Szepietowska A. 1576.
 Szyndler F. 173.
 Tarnowski (hr.) Wal. 173a.
 Taubert G. 174.
 Theer Alb. 900.
 Thienpondt K. F. 470, 471.
 Thomas 768.
 Timaszewski O. 963.
 Torre 1504.
 Turusiewicz A. S. 1552.
 Tymowski Jan 175.
 Valentine 891.
 V. Verdejo 1141.
 Vernet J. 840c, 873.
 Vigée Lebrun M. L. E. 704.
 Vivien (de) 763.
 Wańkiewicz Wal. 176, 177.
 Weichert 649.
 Weixlbaum Michał 178.
 Weser E. Chr. 838.
 Wilczyński R. 179, 180, 181.
 Wilisch N. 182.
 Winberg 1144, 1185.
 Windich A. 332.
 Windisch Nanette 558, 627,
 654a.
 Winterhalter 920.
 W. L. (Leseur Wincenty) 57,
 58a, 59, 60, 61, 61a, 61b,
 62a, 65a.
 Wojciechowski Fr. Ant. 1340.

A R T Y S T Ó W

Wojniakowski K. 183 (?).	Z. M. (Zaleski Marcin) 184.
W. R. (Rzewuski W.) 161.	Żeren I. 926.
Zaleski Marcin 184.	Żyliński 1178.
Zapp J. 431.	

Znaki fabryczne pasów słuckich.

Baranek 1400.	Paschalis 1403, 1417, 1420, 1423, 1428, 1441.
Chmielewski 1430.	P. J. i Baranek 1424.
F. K. 1431.	Poniatowski rex Poloniae 1442.
Franciscus Masłowski 1408.	Słuck 1399, 1413, 1415, 1419, 1425, 1443, 1579.
F. S. 1418, 1432, 1433, 1435, 1582.	Слуцкѣ 1404.
Jakób Piotrowicz 1410.	U. C. 1447.
Лео Мажарскій 1398.	Въ грдѣ Слуцкѣ 1421.
Лео Мажарскій въ грдѣ Слуцкѣ 1426.	

Spis alfabetyczny

OSÓB PORTRETOWANYCH.

(Portrety własne artystów oznaczamy gwiazdką).

- Abramowiczowa 805.
Adelaïde de France 247.
Aleksander I 31d, 31e, 31f,
77a, 727, 1172, 1177.
Aleksandrowiczowa 1047.
* (?) Aleksandre Ludwik 320
Anna Austryjaczka 211.
Anna Jagielonka 1539.
Anns Aniela 1102.
Anns Jan 844.
Annsow 745.
Annsowa 788.
August II 232.
August II (i hr. Cosel) 1149.
August III 248, 249, 250, 251,
253, 982, 983, 1004, 1201,
1203, 1543.
Autancourt(d') generał 520.
Bacciarelli Marcelli 27.
Bagniewska Agnieszka 893a.
Bagniewska Felicya 161b.
Bagniewski Adam 161a.
Bandtke i jego żona 1069.
Bandtke-Stężyńska Aniela
1101.
Barcz Gustaw 609.
Batory Stefan 1539.
Baudouin 36b.
Baudouin pani 36a.
Beauharnais Eugeniusz 711.
Bedford księżna 638.
Benedykt XVI papież 277a.
Berry (de) księżna 1513.
Białopiotrowiczowa z książ.
Giedroyciów 696.
Bieliński P. 1147.
Bielińska z d. Bezenval 961.
Blücher Gebhardt 923.
Bobrowa Marya 884, 1096.
Bogusławski Wojciech 576.
Bonaparte generał 1118.
Bora von Katarzyna 186.
Borch Michał 329 (?), 330.
Borchowa Ludwika 331, 958.
1046.
Brandysz Łukasz 41b.
Branicka hr. Ksawerowa Ale-
ksandraz Engelhardów 613.
Branicka Gryf hr. Izabella
z Poniatowskich 295a, 295b.
Branicki hr. Franciszek Ksa-
wery 729.
Brodowicz dr. Maciej Józef
40a.

SPIS PORTRETOWANYCH

- Brodziński Kazimierz 49, 535,
1175.
Broniewski Józef 35.
Brühl hr. Henryk 255, 323,
324, 1044.
Brühlowa hr. 1045.
Brzezińska z Jankowskich
1030.
Buczyńska Matylda 40f.
Budziszewska 28b.
Budziszewski 28a.
Burke 1122.
Bystrowa 957.
Calergis, 2-o voto Muchano-
wowa 901.
Carignan (de) księżny oczy
1026.
Cetnerówna A. 31.
Chateaudun (de) pani 704.
Chodkiewicz 1114.
Chojecki Ksawery 351.
Choroszczo 163.
Cieciszowska 828a.
Cieszkowski Józef 48b.
Caboga hr. 925.
*Czacka Beata 37.
Czacki Tadeusz 549.
Czapska Urszula 258, 259,
260.
Czapski Adolf 850.
Czarnecki 1115.
Czartoryska ks. Dorota 1507.
Czartoryska ks. Eleonora z
Waldsteinów 306, 970.
Czartoryska ks. Izabella z
Flemingów 299, 300.
Czartoryska ks. z Korca 1508.
Czartoryska ks. Zofia z Sie-
niawskich 298.
Czartoryski ks. Adam Jerzy
58b, 58c, 98a, 158, 568, 569,
575, 585, 1138.
Czartoryski ks. Adam Kaz.
gen. ziem pod. 304.
Czartoryski ks. Konstanty
702.
Czechowska Magdalena 426.
Czczott Jan 857.
Czetwertyński ks. Dymitr
561.
Czetwertyński ks. Lud. 583.
Czosnowska hr. 78a.
Danton (?) 369.
Dąbrowski Jan Henryk 501a,
502.
Dąbrowski Michał 503.
*Dawid Jakób 716.
Dawid (muzyk) 740.
Dekiert 1089.
Dembowska Lud. 61.
Dembowski Leon 557.
Diderot 178.
Dmochowski Franciszek 741.
Domeyko Ignacy 40c.
*Donner Jan 38a.
Dorohostajski 1540.
Drzewiecki Józef 846.
Dubarry 1016.
Dulfusowa bar. Erminia 813.
Dziekońska Marya 76, 77.
Eberth Karolina 1132.
Elżbieta, ces. ros. 1530.
Elżbieta, ces., żona Aleksan-
dra I 268a, 728.
Elżbieta francuska 343.
Elżbieta, król. ang. 1521.
Emich Jan 360.
Emichowa Róża 399.
Englertowa Aurelia 161.
Englert Stanisław 103.
Eugenia cesarzowa 920.
Farini 57a.
Feliński Alojzy 78b.
Ferdynand I 914².

SPIS ALFABETYCZNY

- Ferdynand VII z żoną 1544.
 Filip Orleański 224.
 Franciszek I 1145.
 Frank Ewa 340, 341.
 Franklin 1124.
 Fryderyk August 496, 1117, 1173.
 Fryderyk Limburski 187.
 Fryderyk III ks. Sasko-Gotajski 275.
 Fryderyk Wilhelm I, król pruski 274.
 Fryderyk Wilhelm IV 914³.
 Fukier Teofil 838.
 Gabuccini hrabina Artemizya 633.
 Gajewska z Rettingerów 160. •
 Gessner 482.
 Giedroyciowa Kunegunda z Białopiotrowiczów 688.
 Glińska z Radziejowskich Katarzyna 1562.
 Gliński J. 1563.
 Gorzeński 332, 379 (?).
 Górska z Walentynowiczów 829.
 Górski Hipolit 839.
 Grabowska Elżbieta z Szydłowskich 303, 673, 1049.
 Grabowski Stan. 1536.
 Grabski Wawrzyniec 562.
 Gröll Michał 1051.
 Grudzińska Joanna p. Łowicka księżna.
 Grudziński 605, 743.
 Guérin generał 720.
 Guérin generałowa z Lancokorońskich 665.
 Gutowska Wł. 34a.
 Halpertowa Eleonora 55.
 Hamilton Lady 1151.
 Hausting (?) 1126.
 Henryk IV 193, 1524.
 Hryniewiecka Tekla z Narbuttów 681.
 Hutten (von) Ulrich 1131.
 Iwazskiewiczowa 338.
 Jabłonowski ks. 325.
 Jabłoński szambelan 572.
 Janicki dr. Stanisław 760.
 Jan Kazimierz 979a.
 Jankowska generał. 101, 667.
 Jan III 1142.
 Jasińska z Cieciszowsk. 639.
 Jelska Aniela 794.
 Jelski 564 (?), 767.
 Jezierska hr. Karolina z Jelskich 654.
 Jezierski hr. Franciszek 524.
 Józef II 41.
 Józefina ces. 1166 (?), 1520.
 Karol Śmiały 185.
 Karol Teodor ks. bawarski 1514.
 Kiel baron 98c.
 Kiel baronowa 77b.
 Kniaziewicz Karol 504, 504a, 505, 505a.
 Koch 764.
 Koehler Józef 82.
 Koehlerowa Franciszkowa 152.
 Koehlerowa Józefa 83, 821.
 Koehlerówna Zofia 97.
 Koenigsmarck Marya Aurora 233.
 Kołataj (?) 313.
 Komorowska 661.
 Konstany W. Ks. 92.
 Korsak Leonard 530.
 Kossakowska Ludwika z Potockich 73.
 Kossowska Barbara z Bielińskich 631.

OSÓB PORTRETOWANYCH

- Kossowska Józefa 170.
 Kostecki Tomasz 782.
 Kostrzewski Ignacy 778.
 Kościuszko 65b, 153, 154, 175,
 182, 370, 602, 930a, 930b,
 932, 1027a, 1062, 1063, 1086,
 1087, 1088¹, 1106, 1161, 1162,
 1212, 1213, 1538.
 Kościuszkowa 1088², 1095.
 Kozietulski Jan Leon Hipol-
 lit 521.
 Krajewska, matka Aleksan-
 dra 1494.
 Krasicka hr. 902.
 Krasicka Wincentowa 34.
 Krasicki Wincenty 33a.
 Krasieńska hr. Anna z Osso-
 lińskich 334.
 Krasieńska hr. Anton. z Czac-
 kich 60.
 Krasieńska hr. Elżbieta (Zy-
 gmuntowa) 888, 890, 1497,
 1498, 1501.
 Krasieńska hr. Józefowa z Os-
 solińskich Emilia 870, 877.
 Krasieńska hr. Adamowa Ka-
 rolina 911.
 Krasieńska hr. Marya z Ra-
 dziwiłłów, generałowa 38,
 615, 690.
 Krasieński hr. Jan 60, 527.
 Krasieński hr. Józef senator
 528, 1074.
 Krasieński hr. Karol 54.
 Krasieński hr. Kazim. 326, 333.
 Krasieński hr. Michał 1100.
 Krasieński hr. Stanisław 53.
 Krasieński hr. Wincenty ge-
 nerał 578, 1107, 1133, 1496.
 Krasieński Zygmunt 690, 837,
 1108, 1108a, 1495, 1499, 1500.
 Król rzymski 31a, 919.
 Kropińska Aniela 692.
 Kropiński Ludwik 506, 507.
 Kruszevska 1078.
 Kruszewski 531.
 Kunkel Wilhelm 86.
 Kurc Aniela z Kurców 869a.
 Kurlandzka ks. z Krasieńskich
 256, 333.
 Kurpiński Karol 48a.
 Kwilecka z Gliszczyńskich 87.
 Lamballe (de) ks. 343a, 344.
 Ledóchowska hrabina Julia
 z Ostrowskich 875.
 Ledóchowski hr. Ignacy 1105.
 Lelewel Joachim (?) 157.
 Lessel Karol 140.
 *Lesseur Wincenty 56.
 Leszczyńska Katarzyna 242.
 Leszczyńska Marya 243, 244,
 245, 246.
 Leszczyński Stanisław 236,
 237, 238, 240, 241, 950, 1005.
 Lesznowski Ant. 595.
 Libelt 849.
 Limburska Katarzyna 188.
 Limburski Fryderyk 187.
 Lind Jenny 110.
 Linowska, kasztelanowa 864.
 Locke 1125.
 Lotaryńska księżna 31.
 Lubecka-Drucka ks. Ksawe-
 rowa 168.
 Lubecka-Drucka ks., matka
 ministra 353.
 Lubecki-Drucki ks. Boles. 98.
 Lubecki-Drucki ks. Ksawery
 167, 762.
 Lubecki-Drucki ks., ojciec mi-
 nistra 353, 354.
 Lubomirska ks. 654a.
 Lubomirska ks. Józefowa Lu-
 dwika z Sosnowskich 641.

SPIS ALFABETYCZNY

- Lubomirska ks. Marcin. 954.
 Lubomirska ks. Rozalia 345,
 345a, 425a.
 Lubomirska ks. z Czartory-
 skich 307, 960.
 Lubomirski ks. Stanisław 319.
 Ludwik XIV 223, 975, 1515.
 Ludwik XV 264, 1000.
 Ludwik XVI 342.
 Ludwik XVI z rodzin. 1510.
 Ludwik XVII 715.
 Ludwik XVIII 1139.
 Ludwika pruska 733.
 Lux Kazimierz (?) 40g, 1537.
 *Łęski Józef 67, 1549.
 Łojko (?) 356.
 Łowicka ks. 92, 135, 784,
 810 (?), 811 (?).
 Lubiński Feliks 600.
 Lubiński Franciszek 522.
 Lubiński Tomasz 509.
 Łukaszewicz Lesław 747.
 Łuszczewski Adam 831a.
 Łuszczewska Teofila 831a.
 Madaliński Józef 371.
 Maine (de) księżna 225.
 Maintenon (de) pani 262.
 Małachowska Hortensya z
 Małachowskich 102.
 Małachowska z Czapskich
 337.
 Małachowski Stanisław 121,
 355, 1085.
 Marya Antonina 342.
 Marya Józefa 252, 254.
 Marya Kazimiera 220.
 Marya Ludwika 208, 209, 976.
 Massalska ks. 658.
 Matuszewski (?) 1214.
 † *Mengs Rafael 483.
 Mickiewicz Adam 176.
 Mickiewiczowa Adam. 162.
 Mikołaj I 914¹, 915, 916, 1185.
 Milton 1121.
 Minterówna 831.
 Miroszewski Józef 509a.
 Mniszchowa z Brühlów 953.
 Mniszchowa z Zamoysk. 1033.
 Mniszech, kaszt. krak. 1029.
 Mniszech, marsz. w. k. 1032.
 Mniszek hr. Adam 860.
 Mniszek hr. Stanisław 553.
 Mniszkowa hr. Helena z Lu-
 bomirskich 787.
 Mniszkowa hr. z Siekierzyń-
 skich 1207.
 *Mock Jan Samuel 136.
 Mokronowski Andrzej 61a,
 61b.
 Montwiłł (?) 847.
 Montwiłłowa 893.
 Moszczeńska Antonina z So-
 bańskich 812.
 Muchanowowa, 1-o voto Ca-
 lergis 901.
 Müller i Müllerowa 59.
 Mycielska Karolina z Wo-
 dzickich 40, 869.
 Mycielski hr. Józef 845.
 Nakwaska Anna z Potockich
 106.
 Napoleon I 118, 120, 705, 706,
 707, 708, 709, 710, 1118,
 1119, 1164, 1165, 1167, 1168,
 1303.
 Narbutt Kazimierz 554.
 Narbutt Michał 359.
 Narbutt Stanisław 314.
 Narbutt Wojciech 62a.
 Nesselrode hr. 107.
 Niegolewski Maurycy 39.
 Niemcewicz Julian Ursyn 122.
 Nienadkiewicz Bartłomiej 104.
 † *Norblin Jan Piotr 141a. †

OSÓB PORTRETOWANYCH

- Nowicki (?) 26.
 Oborska kasztelanowa 662.
 Oborski Aleks. 166.
 Oborski Kazimierz 382.
 Oczapowski Jan 115.
 Odescalchi ks. Zofia z Branickich 897.
 Ogiński ks. Michał 316, 317.
 Olizar hr. Filip 357, 546.
 Orleański Filip 224.
 *Orłowski Aleksander 146.
 Orzelska hr. 234, 685, 949.
 Orvento Paweł 513.
 Ossolińska hr. Józefa z Morstynów 651.
 Ossoliński hr. Stanisław 544.
 Ożarowski hr. Adam 730.
 Payne milady 966.
 Piasecki W. 1581.
 Pisankowa 624.
 Pius VII 724, 726, 996, 1141.
 Plater-Zyberk hr. Izabella z Zyberków 876.
 Pocijowa hr. 46.
 Podoski 779.
 Pompadour (de) M-me 265, 266, 1519.
 Poniatowska ks. Teresa z Kinskych 305.
 Poniatowska ks. z Tyszkiewiczów 66.
 Poniatowski ks. Józef 49a, 65, 119, 123, 497, 498, 499, 500, 501, 929, 930, 1211, 1573.
 Poniatowski ks. Kazimierz 296, 1134.
 Poniatowski ks. Michał 311, 312, 1058.
 Ponikowska z Kossowiczów Marya 1564.
 *Ponikowski Stanisław 1561.
 Ponińska hr. (?) 336.
 Potemkin Grzegorz 384a.
 Potocka hr. Adamowa (?) 891.
 Potocka hr. Anna z Mycielskich 648.
 Potocka hr. Karolina, 2-o voto Rostworowska Jan. 868.
 Potocka hr. Katarzyna, 1-o voto Sanguszkowa 786.
 Potocka Klaudya 1097.
 Potocka hr. Marcelowa z Oborskich 887, 1061.
 Potocka hr. z Lubomirskich 1042.
 Potocka hr. z Mniszków 339.
 Potocka Zofia, greczyńska 172.
 Potocka hr. Zofia z Branickich 169.
 Potocki hr. Franciszek 88, 89, 609a, 761, 1284.
 Potocki hr. Stanisław 322.
 Potulicy Kasper i Kazimierz 42a.
 Prądyński Ignacy 853.
 Przedziecka hr. Adelajda z Olizarów 913.
 Przedziecka hr. Aleksandra z Tyzenhauzów 899.
 Przedziecki hr. Aleksander 843.
 Przedziecki hr. Konstanty 763.
 Pusłowska Józefa 840e.
 Pusłowski Franciszek 840d.
 Pusłowski Wandalin 840b.
 Pusłowski Władysław 840c.
 Pusłowski Wojciech 840a.
 Radziwiłł ks. (?) 346.
 Radziwiłł ks. Antoni 574.
 Radziwiłł ks. Hieronim 1040.
 Radziwiłł ks. Karol „Panie Kochanku“ 1153.

SPIS ALFABETYCZNY

- Radziwiłł ks. Michał 1509.
 Radziwiłłowa ks. Aniela 677.
 Radziwiłłowa ks. Helena z
 Przezdzieckich 45, 863.
 Radziwiłłowa ks. Michałowa
 ze Steckich 1503.
 Radziwiłłowa ks. z domu
 Thurn-Taxis 1041.
 Radziwiłłówna ks. 670, 671.
 Radziwiłłówna ks. Barbara (?)
 1542.
 Radziwiłłówna ks. Marya (pó-
 źniej gen. Krasieńska) 1209.
 Rakoczy 124.
 Rautenstrauch generał 924.
 Rawicz Aleksander 755.
 Rawicz Marya 114.
 Rejtan Tadeusz 1110.
 Repnin (?) 318.
 Reuttowa 825.
 Richelieu 999.
 Roguski Maciej 358.
 Rosengart Józef 775.
 Rostworowska Januszowa, 1°
 voto Potocka, Karolina 868.
 Roźniecki (?) 560.
 Rubens 491.
 Rudomina 144.
 Rusiecki rotmistrz 381.
 Rusiecka Walerya 381.
 Russocka hr. 173a.
 Rzewuska z Humieckich 959.
 Rzyszczevska hr. Adamowa
 z Chołoniwskich 1505.
 Rzyszczevska hr. z Czarto-
 ryskich 372, 1506.
 Rzyszczevska hr. Michalina
 z Radziwiłłów 824, 1502.
 Rzyszczevski hr. Adam 1505.
 Rzyszczevski hr. Gabr. 1504.
 S... (nadworny doktor St.
 Augusta) 441.
 Sanguszkowa księżna Aniela
 1043.
 Sanguszkowa ks. Izabella
 z Lubomirskich 881.
 Sapieha Aleksander 547,
 564 (?).
 Sapieha ks. Fr. 1511.
 Sapieha Paweł 878.
 Sapieżyna ks. Anna z Za-
 moyskich 616.
 Sapieżyna ks. 955.
 Sapieżyna ks. z Sobańskich
 878.
 Senefelder Aloizy 454.
 Sieniawska Marya 297.
 Skibicka Helena 697.
 Skibicka Karolina 896.
 Skibicki Franciszek 31c.
 Słowacki Euzebiusz 601.
 Słowacki Juliusz 835(?), 836(?).
 Smorzewski 603, 1076.
 Sobańska hr. Wiktorya z Or-
 łowskich 1103.
 Sobański hr. Gothard 749.
 Sobański hr. Ludwik 49b.
 Sobieski Jan 220.
 Sobieska Marya Kazim. 220.
 Sołtyk Kajetan 308, 309.
 Sosnkowski 525, 680, 780.
 Sowińska generałowa 1534.
 Sowiński Józef 150a, 770, 771,
 1183, 1533.
 Stadnicki hr. Edward 842.
 Stanisław August 27a, 58,
 283, 284, 285, 286, 287, 288,
 289, 290, 291, 292, 292a,
 293, 293a, 294, 295, 1116,
 1145a, 1146, 1147a, 1155.
 Starzyńska hr. 93a.
 Starzyńska Izabella, 1-o voto
 Potocka, z Mostowskich
 867.

OSÓB PORTRETOWANYCH

- Stuart Marya 194.
 Sułkowski ks. 327.
 Szembek hr. Hilary Krzysztof 310a.
 Szydłowski szambelan 174.
 Szymanowska Marya z Wołowskich 31b, 828.
 Śliwicki Piotr Hyacynth 947.
 Ślizieniowa Elżbieta z Tysszkiewiczów 108.
 Ślizieniowa Kamilla z Tysszkiewiczów 822.
 Ślizień Aleksander 1054, 1055.
 Ślizień Alfred 113.
 Ślizień Bronisław 149a.
 Ślizień Jan 590.
 Ślizień Otton 148a.
 Ślizień Rafał 155, 1080.
 Śniadecki 540, 541.
 Świdzińska z Krasieńskich Barbara 1099.
 Talleyrand-Perigord ks. Karol 712.
 Talma Fr. J. (?) 717.
 Tarnowska hr. Rozalia z Czackich 51, 832, 1130.
 Tepperowa 865.
 Thomatis z domu Catay 956, 1028, 1031.
 Trębicka Marya z Wołowskich 112.
 Tysszkiewicz hr. Józef 858.
 Tysszkiewicz hr. Konstanty 594.
 Tysszkiewicz podskarbi W. Ks. Lit. 964.
 Tysszkiewiczowa hr. z Poniatowskich 72, 335 (?), 1039.
 Tyzenhauzowa hr. Ignacowa Maryanna z Przezdzieckich 70.
 Tyzenhauz hr. Ignacy 57.
 Tyzenhauz hr. Konstanty 510.
 Ungern Sternberg bar. 1554.
 Unrug H. 1187.
 Voltaire, Rousseau i Diderot 1163.
 Walewska hr. Marya 713, 714 (?).
 Walewski hr. Al. 848.
 Washington 1123.
 Wąsowiczowa z hr. Tysszkiewiczów, 1-o voto Aleksandrowa Potocka 663.
 Węgleński Jan 746.
 Wellington 921.
 Weysenhoff Józef generał 769.
 Wiazemskij ks. 142a.
 Whiteford lord 1048.
 Wielopolska Janowa 627.
 Wierzbilowicz Karol 774.
 Wierzbilowiczowa z Łukasieńskich 791.
 *Wilczyński R. 181.
 Wirtemberska księżna Marya z Czartoryskich 58a, 611.
 Wisłocka z Aksamitowskich 99a.
 Wiśniowiecki ks. 235.
 Wittowa generalowa 68a.
 Władysław IV 205, 206, 207.
 Wodzicki Elias 328.
 *Wojniakowski Kazimierz (?) 183.
 Wołowicz 159.
 Wołowska Ludwikowa 895.
 Wołowska z Szymanowskich 93, 827.
 Woronicz ks. Paweł 171a.
 Woyniłłowicz 349.
 Woyniłłowiczowa 676.
 Zalewska 78c.

SPIS PORTRETOWANYCH

Zaluski Andrzej 310.	Zamoyski hr. Artur 581.
Zamoyska hr. 674.	Zamoyski hr. Konstanty 581.
Zamoyska hrab. Konstancya
301, 302.	Zamoyski hr. Stanisław 40e,
579, 580, 1037, 1064, 1077,
1135.
Zamoyska hr. Zofia 637.	Zan (?) 773.
Zamoyska hr. z Poniatow-
skich 1034.	Zieliński Karol 772.
Zamoyski 1111, 1112.	Ziemięcki Stefan 117.
Zamoyski Andrzej kanclerz
1137.	Zlasnowska Julianna 1071.
Zamoyski hr. Aleksander
550, 1036.	Zlasnowski Ignacy 1070.
Zamoyski hr. Andrzej 1038.	Zygmunt III 204.
	Żółkiewski 1113.
-

Spis alfabetyczny WŁAŚCICIELI

z zestawieniem użyzionych okazów podług numeracyi katalog.

- Arczyńska A. (Warszawa) 869a.
Bagniewski W. (Warszawa) 161a, 161b, 893a.
Baruchowa T. (Warszawa) 929, 1253.
Bednarska J. (Warszawa) 764.
Benni L. (Warszawa) 41.
Berson E. (Warszawa) 76, 79, 487, 539, 750, 935, 1018, 1020, 1169, 1184, 1286, 1414.
Berson J. (Warszawa) 428, 465, 684, 822a, 1007, 1009, 1012, 1014, 1017, 1025, 1027, 1189.
Bersonowa E. (Warszawa) 407, 463, 542, 987, 1465 — 1470.
Bersonowa J. (Warszawa) 115, 266, 343a, 977, 1008, 1019, 1022, 1024, 1160, 1260a, 1260b, 1300, 1405, 1406, 1482 — 1488.
Biskupska St. (Warszawa) 1229.
Borawska A. (Petersburg) 41a, 140, 1072, 1154, 1158.
Bortnowski, Daszkiewicz F. (Warszawa) 27, 313 (str. 28), 563, 701, 881.
Branicka hr. M. (Warszawa) 1511 — 1530.
Branicki hr. Ksaw. (Warszawa) 26, 27b, 30, 31b, 31f, 36, 39, 40d, 52, 55, 61b, 61 — 65a, 72 — 74, 77, 77a, 78, 78b, 84, 88, 94 — 96, 101, 102, 105, 106, 121 — 126, 130 — 135, 137 — 139, 143, 148, 149, 150, 151, 160, 164 — 166, 168a, 169, 174, 178, 182, 183, 184, 192, 197, 198, 204, 212, 216, 217, 224 — 227, 231, 233, 239, 243, 248, 250, 255, 261, 269, 272, 274, 277, 281 — 283, 295, 295a, 303, 310, 317, 320 — 322, 325, 339, 343, 351, 363 — 365, 374, 379, 382, 384, 385, 392, 394, 396, 401, 404, 412, 417, 422, 423, 424a, 429, 430, 432 (str. 28), 434,

SPIS ALFABETYCZNY

- 437, 439, 440, 442, 446—448, 453, 454, 462, 466, 473—475,
 477, 478, 480, 483a, 488, 490, 493, 503, 543, 549, 552, 558,
 560, 565, 566, 568, 571, 573, 585 (str. 28), 586, 605, 609a,
 613, 618, 620, 623, 626, 630, 637, 642, 644, 648, 662, 663,
 669, 677, 686, 689, 691, 693, 696, 697, 708, 711, 717, 729,
 732, 741, 743, 758, 761, 770, 785, 786, 795, 806 — 808, 818,
 824, 835, 848, 852, 856, 867, 868, 871, 872, 878, 886, 887,
 894, 897, 907, 919, 921, 926, 928, 931, 936 — 938, 940, 944,
 945, 974a, 975, 978, 980, 981, 988, 991 — 993, 995, 1000,
 1004, 1006, 1057, 1058, 1060, 1061, 1067, 1082, 1098, 1117,
 1142, 1145, 1145a, 1149, 1155, 1161, 1176, 1180, 1181, 1191,
 1192, 1194, 1195, 1244.
- Broniewski B. (Warszawa) 35.
- Broniewski K. (Warszawa) 1386.
- Bronikowska Z. (Warszawa) 31a, 908, 909, 1104, 1476 — 1479.
- Buchner W. (Warszawa) 1, 58c, 62a, 257, 295b, 312, 314, 316,
 346, 359, 530, 547, 554, 574, 575, 599, 604, 614, 658, 659,
 660, 670, 671, 675, 679, 702, 730, 737, 746, 783.
- Buszów rodzina (Warszawa) 1404.
- Cyfer (Warszawa) 230.
- Czapiński T. (Warszawa) 1270, 1411.
- Czartoryska ks. Adamowa Ludwika (Krasne) 54a, 841, 884,
 890, 891.
- Czerwiakowski F. (Warszawa) 93, 142a, 143a, 180, 591, 597,
 665, 720, 827, 828, 895.
- Czterwertyńska ks. Włodz. (Warszawa) 31, 31c, 161e, 210, 377,
 506, 507, 548, 561, 583, 661, 692, 846, 855, 896, 925.
- Dangel bar. (Warszawa) 83, 97, 152, 236, 745, 788, 821, 844,
 1101, 1102, 1250, 1258.
- Dangel bar. A. (Siedliska) 82, 170, 482, 1069, 1249.
- Dangel bar. M. (Warszawa) 28a, 28b.
- Daszewska J. (Brzumin) 1413.
- Deni L. (Kijów) 275, 289, 347, 354a, 673, 748, 834, 1016, 1152,
 1172, 1270a — 1276, 1412.
- Drymmer K. (Warszawa) 511, 667.
- Dziewulski St. (Warszawa) 345, 400, 418 — 420, 498, 524, 699,
 700, 704, 811, 1151, 1170, 1232, 1236, 1421.
- Emich (Żyrardów) 360, 399.
- Englert M. (Warszawa) 103, 161.
- Estreicher St. (Warszawa) 92, 173, 479, 494, 933, 939, 941,
 1475, 1535, 1573.
- Fukier H. (Warszawa) 760, 838.

WŁAŚCICIELI

- Gabrielowa (Warszawa) 1380, 1389.
 Gembarzewski Br. (Warszawa) 1248.
 Gomulicki W. (Warszawa) 1317—1319.
 Halik M. (Kielce) 531, 1078.
 Hallackiewiczowa J. (Warszawa) 1251, 1252.
 Hołyński J. (Ługań) 1332.
 Iwaskiewicz J. (Warszawa) 294, 942.
 Jackowska M. (Warszawa) 3—25, 77b, 78c, 98c, 253, 254, 468,
 525, 589, 680, 779, 780.
 Jakowska M. (Warszawa) 1216.
 Janikowski K. (Warszawa) 1494.
 Jaroszyńska A. (Dzięgówka) 1226—1228, 1322, 1323, 1325, 1326,
 1430—1433.
 Katedra Włocławska 1241, 1242, 1333—1335, 1338—1342, 1346,
 1354, 1357, 1358, 1390, 1391, 1393—1395.
 Kiersnowski St. (Szepietów) 1571, 1572, 1575, 1576.
 Koczorowski Wł. 66a, 66b, 1106, 1129, 1167, 1182.
 Kolegiata Zamojska 1257.
 Kościół w Raciążku 1336.
 Kotarbińska L. (Warszawa) 1237—1240.
 Kozłowska Wład. (Warszawa) 495, 526, 625, 632, 645, 655, 815,
 836, 1481.
 Krasicki hr. Cz. (Warszawa) 108, 113, 159, 633, 858, 902, 1297,
 1298.
 Krasicki K. (Peczara) 33a, 34, 34a.
 Krasieńska hr. Adamowa Karolina (Warszawa) 845, 869.
 Krasieńska hr. Józefowa ord. (Warszawa) 787, 842, 900, 986,
 1026, 1207, 1259, 1489.
 Krasieńska hr. Marta (Królikarnia)—128, 195, 196, 199, 202, 215,
 564, 840a—840c, 979a—979k, 1217.
 Krasieński hr. E. (Warszawa) 40, 53, 54, 256, 553, 740, 860,
 870, 911, 1143, 1163.
 Krasieński hr. Józef ord. (Warszawa) 326, 333, 528, 544, 651,
 1074.
 Kraushar Al. (Warszawa) 48a, 49, 71, 146.
 Kraushar T. (Warszawa) 501a, 504a.
 Kublicki Piotuch A. (Peczara) 209, 487a, 1220, 1287, 1288.
 Kwietniewski (Warszawa) 57a, 1065, 1132, 1245, 1261.
 Le Blanc (Warszawa) 1289.
 Ledóchowski hr. M. (Warszawa) 27a, 875, 1105.
 Lubecki-Drucki ks. Al. (Bałtów) 68a, 98, 167, 168, 296, 305,
 306, 307, 353, 354, 914, 947—973.

SPIS ALFABETYCZNY

- Luckiewicz J. (Wilno) 338, 624, 825, 829, 1021.
 Maciejewska A. (Warszawa) 797.
 Marconi Leandro (Warszawa) 58, 175, 186, 194, 460, 476, 1316, 1320, 1427—1429.
 Michalska A. (Warszawa) 1280.
 Miller K. (Warszawa) 859, 932, 934.
 Młodecki J. (Warszawa) 173a.
 Muzeum dyecez. Włocławskie 1337, 1344, 1345, 1347 — 1353, 1355, 1359—1366, 1397, 1434—1437.
 Muzeum Kieleckie 61a, 654a.
 Nałęczowa Zofia (Warszawa) 1492.
 Nepros E. (Warszawa) 38a, 46, 47, 48b, 90, 91, 93a, 98b, 109—111, 144, 145, 198a, 199a, 228, 229, 232, 238, 262, 270, 273, 286, 290, 293a, 297, 300, 308, 323, 327, 332, 344, 348, 352, 362, 375, 387, 388, 390, 403, 406, 414, 433a, 438a, 443, 444, 448a, 455, 470, 471, 492, 496a, 501, 505, 508, 515, 518, 519, 520, 532a, 551, 577, 592, 593, 606, 608, 610, 617, 646, 650, 656, 712, 715, 717a, 721, 722, 738, 744, 751, 768a, 771, 776, 810, 826, 833, 873, 874, 889, 898, 917, 927, 1068, 1148, 1153.
 Neuman J. (Warszawa) 433, 537, 584, 629, 683, 696, 698, 754, 768, 789, 796, 903, 1171, 1179, 1197, 1198.
 Neumanowa W. (Warszawa) 48d, 391, 415, 424, 556, 596, 628, 643, 653, 654, 681, 687, 736, 756, 794, 820, 882, 923, 997, 1023.
 Neumanówna J. (Warszawa) 50, 792, 793, 1278, 1279, 1480.
 Neuman Sz. (Warszawa) 75, 118, 425a, 459, 461, (str. 28), 496, 509, 529, 600, 716, 733, 790, 800, 1415.
 N. N. (Warszawa) 1230, 1231, 1247, 1290 — 1296, 1324, 1387, 1388, 1538.
 Norblin J. (Warszawa) 141a.
 Ordynacya hr. Krasińskich (Warszawa) 31d, 32, 37, 38, 51, 60, 89, 176, 219, 221, 223, 258, 259, 260, 278, 288, 337, 355, 408, 438, 458, 527, 578, 615, 635, 690, 710, 817, 832, 837, 888, 974, 996, 999, 1001, 1002, 1005, 1099, 1100, 1107, 1108, 1109, 1144, 1164, 1165, 1168, 1173, 1177, 1185, 1209.
 Ordynacya hr. Zamoyskich (Warszawa) 153, 158, 161c, 161d, 187 — 191, 208, 211, 235, 301, 302, 336, 409, 550, 569, 580, 581, 616, 638, 809, 1028—1049, 1062, 1064, 1077, 1111—1115, 1118, 1119, 1121—1128, 1135—1139, 1141, 1178, 1254, 1255, 1256, 1398 — 1402, 1490, 1491.
 Ostrowska hr. H. (Warszawa) 67, 68, 486, 636, 652, 706, 864, 910, 1302, 1416 — 1419, 1471 — 1474.

WŁAŚCICIELI

- Patek St. (Warszawa) 49A, 49a, 49b, 65b, 78a, 98a, 99a, 135a, 150A, 150B, 156, 157, 171, 244, 291, 292, 304, 315, 324, 335, 341, 345a, 349, 370, 376, 380, 497, 513, 514, 540, 541, 557, 572, 576, 595, 601, 602, 639, 676, 685, 688, 713, 762, 767, 769, 773, 774, 778, 784, 791, 819, 831, 847, 849, 851, 853, 865, 883, 893, 901, 924, 1083—1097, 1110, 1120, 1133, 1306, 1396, 1420, 1536, 1577 — 1580.
- Pech Ant. (Warszawa) 798, 1224, 1225, 1243, 1367 — 1369, 1440 — 1448, 1464.
- Piasecki J. (Warszawa) 1581.
- Piotrowska H. (Warszawa) 1277, 1531, 1532.
- Polikowski K. X. (Warszawa) 41b, 234, 251, 252, 293, 411, 435, 502, 504, 523, 640, 647, 666, 705, 707, 739, 775, 801a, 854, 879a, 930b, 1301.
- Ponikowska F. (Warszawa) 1561 — 1565.
- Potocki hr. Fr. (Peczara) 1218, 1219, 1281 — 1284.
- Potocki hr. T. (Warszawa) 329, 330, 331, 405, 410, 567, 641, 989.
- Potulicka hr. (Warszawa) 328, 456, 469, 627, 839, 850, 1304, 1305.
- Przeździecki hr. J. (Rakiszki) 57, 70, 177, 287, 457, 489, 489a, 510, 521, 538, 619, 622, 727, 728, 735, 985.
- Przeździecki hr. R. (Warszawa) 40f, 147, 154, 240, 276, 357, 371, 389, 397, 484, 485, 546, 562, 678, 703, 725, 731, 763, 805, 843, 863, 876, 899, 913, 976, 983, 1130, 1131, 1134, 1156, 1215, 1566, 1581a.
- Rabska Z. (Warszawa) 340, 1010, 1140, 1222, 1374.
- Raczyński hr. K. (Złoty Potok) 1108a (str. 147), 1495—1501, 1537.
- Rawicz J. (Warszawa) 421, 588, 755, 803, 915, 916, 998, 1027a, 1157, 1159, 1246.
- Roguski St. (Warszawa) 358, 426.
- Rusiecki Ursyn St. (Warszawa) 32a, 81, 117, 179, 181, 207, 381, 857, 994, 1233, 1309, 1310, 1422 — 1426, 1569, 1570.
- Rzuchowski Dunin J. (Warszawa) 1262 — 1269, 1407 — 1410.
- Rzyszczewski hr. R. (Warszawa) 372 (str. 28), 205, 1449—1462, 1502 — 1510.
- Seidlerowa Z. (Warszawa) 1303.
- Skiwska (Warszawa) 499, 603, 1076.
- Skowrońska (Warszawa) 782.
- Smoleński Wł. (Warszawa) 66, 383, 445.
- Sobański hr. M. (Warszawa) 31e, 49B, 99, 237, 245, 265, 267, 309, 334, 356, 373, 416a, 500, 505a, 522, 535, 545, 555, 612, 631, 649, 668, 709, 718, 723, 724, 749, 753, 812, 861, 866, 877, 912, 918, 930, 1103, 1147, 1175, 1183.

SPIS ALFABETYCZNY

- Sobieszcański J. (Warszawa) 1235, 1321.
 Soboleff P. (Warszawa) 193, 222, 247, 342, 393, 425, 431, 452, 804, 1285.
 Sochanek E. (Warszawa) 136, 813.
 Sommerowa (Warszawa) 1307.
 Soubise-Bisier G. (Warszawa) 1234, 1311 — 1315, 1327 — 1330, 1539 — 1560, 1582.
 Stattlerówna (Warszawa) 171a, 171b.
 Stefański K. (Warszawa) 85.
 Strzalecki A. (Warszawa) 27c, 28, 33, 40g, 42, 44, 45, 48, 87, 107, 125, 127, 142, 200, 201, 206, 213, 214, 218, 220, 241, 242, 249, 268, 284, 311, 350, 361, 366, 367, 378, 395, 402, 413, 416, 427, 441, 449, 451, 467, 472, 481, 483, 512, 517, 532, 579, 582, 621, 634, 657, 672, 714, 719, 726, 742, 772, 777, 801, 878a, 880, 943, 982, 990, 1003, 1011, 1013, 1015, 1116, 1146, 1147a, 1150, 1162, 1166, 1174, 1190, 1199—1203, 1206, 1212, 1213.
 Szpetkowski B. (Warszawa) 2.
 Swede L. (Warszawa) 119, 120.
 Szyller S. (Warszawa) 86, 536, 1063.
 Ślizień H. (Warszawa) 40c, 148a, 149a, 155, 162, 163, 271, 298, 299, 318, 319, 368, 398, 559, 590, 594, 598, 664, 674, 694, 734, 747, 757, 759, 799, 814, 816, 822, 830, 879, 892, 920, 922, 1050, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1059, 1066, 1073, 1075, 1079, 1080, 1081, 1205, 1210, 1211, 1214, 1568, 1574.
 Tallen Wilczewski L. (Warszawa) 263, 264, 279, 280, 285, 930a.
 Teniszew ks. E. (Warszawa) 268a, 369.
 Tokarski Z. (Żyrardów) 906.
 Tomezykowska (Warszawa) 570.
 Tow. Op. nad Zab. Przeszł. (Warszawa) 59, 609, 781, 1051, 1223, 1381—1385, 1392, 1439, 1533, 1534.
 Trębička M. (Warszawa) 25a, 29, 38b, 43, 61, 69, 80, 100, 112, 310a, 390a, 436, 450, 464, 516, 533, 587, 592a, 752, 765, 766, 802, 823, 885, 895a, 904, 905, 984, 1188, 1193, 1208, 1308.
 Trojanowiczowa J. (Warszawa) 1221.
 Trojanowski E. (Łódź) 1463.
 Tymieniecki S. (Kalisz) 40a, 40b, 188a, 201a, 277a, 292a, 509a, 1196.
 Unrużyna z Kossaków (Warszawa) 1187.
 Werner J. (Warszawa) 1493.

WŁAŚCICIELI

Werner W. (Warszawa) 1186.

Władziński J. X. (Lublin) 1370—1373, 1375—1379, 1438.

Woroniecki ks. M. 828a, 831a, 1403.

X. (Warszawa) 129.

Zamoyski hr. M. ord. (Warszawa) 40e, 58a, 58b, 104, 611.

Zlasnowski Lubicz J. (Warszawa) 56, 1070, 1071, 1299.

BOSTON PUBLIC LIBRARY

3 9999 06561 217 6

